GORILLAZ • WHITE STRIPES • ZUCO 103 • NICO • YAVUZ ÇETİN • WAGNER PA

ROLL

112480 **nisan** 2002/04
2 000 000 TL

marianne
faithfull

def orkestra'dan
beatles alaturka

chemical
brothers

ROLL 63

kurt cobain

BLACK REBEL MOTORCYCLE CLUB • FİKRET ŞANİ • WONG KAR-WAI'DAN FİLM MÜZİKLERİ

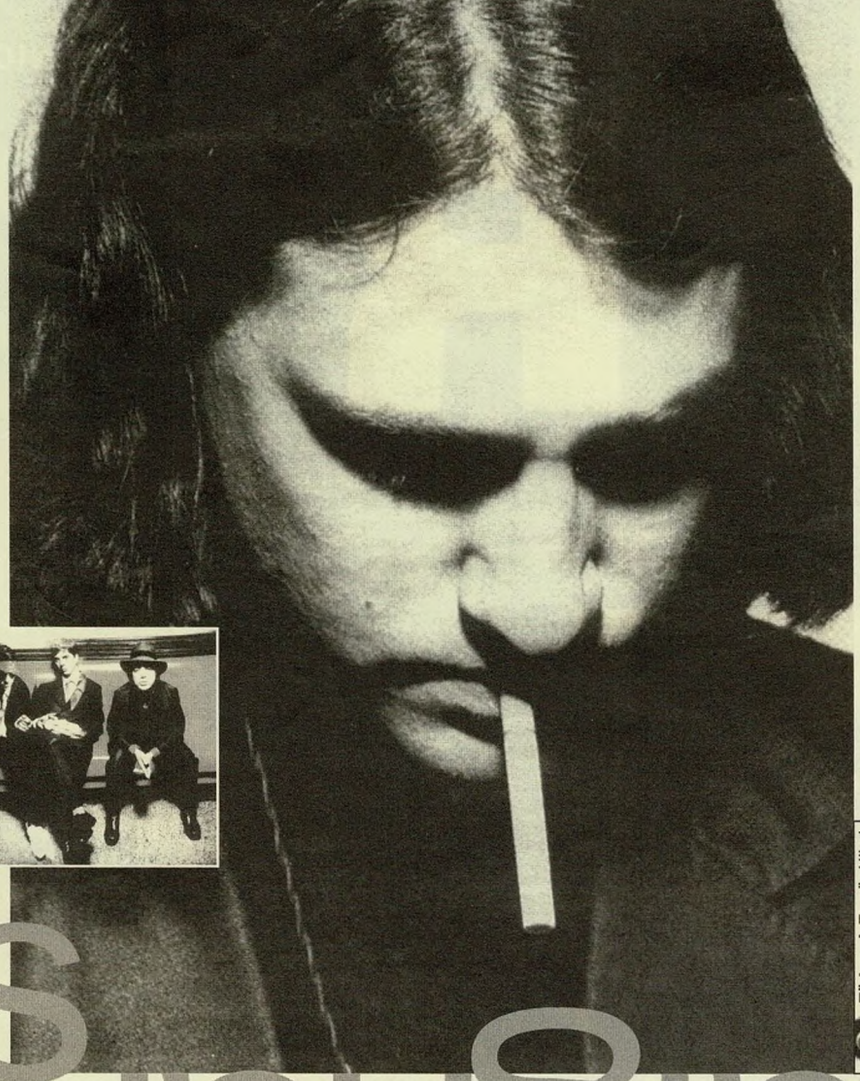

whigs

Türkçesi: Tezgör Hilmi

Gidiyor olsaydım
Ne anlatmalıyım ona?
Soracaktır
Eğer inkâr edersem, rahatsızlık verir
Geçmişi tartışmak isteyecektir
Yine de söylediğim her şeye inanıyor
Galiba ben de kendime tamamen inanmaya başlayacağım
Git ve beyefendilere sor, bu oyunu oynayan
Ama bedelini ödemekten nefret eden

Kanamıyor o, nefes de almıyor
Kapamış ağzını ve şimdi yutuyor
Kalbimizde o, beynimizde
Aşkımızda o bebeğim, yatağımızın içinde

İndiriyor kollarımı, oturuyor göğsümün üstüne
Parmağını sallıyor bana her gün, her gece
Hiç ara vermiyor
Nefes almıyor o, kanamıyor
Kapamış ağzını ve şimdi yutuyor
Hepsi bir yalan, ölü neredeyse
Umudumuzda o bebeğim, yatağımızın içinde

Beyefendiler
Dikkat et lütfen
Şimdi ışığı kapat
Zehrinden lütfen
Bütün gece almadım ondan

Anla, anlıyor musun?
Anla, bir beyefendiyim ben

İçinde uzun kaldım
Ama tam uymuştu bana
Bu kez işi çok uzattık
Birbirimizi de sinir etmeye başladık
Ama şimdi zamanım var senin için
Senin, senin, senin ve benim için de
Pekâlâ, gel ve al, gel ve al, çünkü bittim ben

Anla, anlıyor musun?
Anla, bir beyefendiyim ben

Şaka olmasını bekledim, ama olmadı
Ve tüttüreceğimi sandığım kelimeleri
Bırak içine gireyim, soğudum
Her şey battı ama gidecek yer yok
Kararsızsın sen ve kararsızlık benim düşmanım
Odanın kilidini aç, hey hey hey
Sahip olduğun her şeyi alacağım
Bunun için çalışıyorum
Artık bittin sen

Şaka olmasını bekledim, ama olmadı
Boğacağını sandığım kelimelerin
Güçbela farkına varıyorum

Nazlanma
Bayanlar, bırakın size kendimden bahsedeyim
Beyin yerine bir sikim var benim
Ve beynim kıçımı satacak size
Şimdi iyiyim, ama zamanla sıkışacağım köşeye
Çünkü o sevgi istiyor,
Ve ben hâlâ sikmek istiyorum
Şimdi utanç içinde olduğumdan içim yanıyor
Ama ağırlık kalktı üzerimden
Ve şimdi çekip gittiğine göre
Dönüyorum geri ve yürüyebiliyorum
Hiç anlayış göstermedin, aşkım
Ve bu senin ve benim
yalnız olabileceğimiz bir yer değildi

Mezarımda, iyi mi olacağım?
Eminim hayır
Bayanlar, bırakın size aşkımdan bahsedeyim
Hep daha fazlasını verdi bana
Ama yetmedi hiç
Öyleyse anla
Güçsüz benliğimi kavrayabilmek için
Güçsüz benliğimi kavrayabilmek için
Geliyorum sana

Bebeğim sen de nazlanma

Kodes nasılsa
Uyarıyorum seni, kıstırılmışsam eğer köşeye,
Çizeceğim yolumu bu kalemle
Tellerin ardında bir hayvan, klostrofobi başlar
Kızlardan korktuğumu düşünüyorsun,
Olabilir belki ama senden korkmuyorum
Beni ürkütmek istiyorsun,
O halde ne yapsam bana takılacaksın
Sana bir sır vereyim, iğnelediler birbirlerini birkaç kez
Onu sevdim, o beni sevdi, üç beş defa yattık beraber
Bundan gurur duyduğumu düşünüyorsun
Olabilir belki ama utancı kaybetmiyorsun hiç
Delicesine sevdalı ve ilham perisince kıstırılmış
Dibe vuruyorum her gece
Kodes de böyle bir şey olmalı
Bu kalemle çizeceğim yolumu yine

Yalnız mı? Belki, belki de değil, duruma göre değişir
Düşüncen, hayalin, bir arkadaşı tarifin
Eğer kürekle savurup attığına arkadaşlık diyorsan
O zaman yalnız olmak tercihim
Küskünlük hep daha fazla uzar
Aslında olması gerekenden.

sayı 63 nisan '02

4 Ajans
8 Kurt Cobain
10 Wagner Pa
12 Zuco 103
15 Gorillaz
16 Chemical Brothers
18 White Stripes
20 DEF Orkestra
26 Marianne Faithfull
32 Nico
36 Wong Kar-wai
40 Kıraathane
42 Satırarası
44 Yavuz Çetin
46 Fikret Şani
48 Mesut Ali
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
57 Kurt Cobain (devam)
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ahmet Güneş, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Atilla Aydoğdu, Aylin Aslım, Baran Özdemir, Cem Sorguç, Cenk Giray Güven, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Ender Ergün, Eray Makal, Erbil Balta, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Necati Sönmez, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özhan Binici, Pınar Öğünç, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Serkan Seymen, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Yıldız, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 293 94 80 **yıl** 6 **sayı** 63 **nisan** '02 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48 - 233 49 41)
AYDA BİR YAYINLANIR

Yakın plan, genel plan

"Adı Carmen"de "Güzellik, katlanabileceğimiz dehşetin başlangıcıdır" diyorsunuz...

Jean-Luc Godard: Bu Rilke'nin bir cümlesidir. "Kaçan Kurtulur"un bir fotoğrafıyla birlikte Isabelle Huppert'e göndermiştim. Üzerinde çok kapı bulunan, çok odaya açılan koridorlara benzeyen cümlelerden.

Diane Keaton'la yapacağınız filmin taslağını dört kere yazdınız. O iş niye sonuçlanmadı?

Keaton'ı ikna etmek için birbuçuk yıl uğraştım. İşin başında "yes" dedi, aradan bir yıl geçti, "yes" demek "okey" demek değildir dedi.

Sinemaya eleştirmenlikten geldiniz. Eleştiriye ne borçlusunuz?

Eleştiri bize aynı anda hem Rouch'u, hem Eisenstein'ı sevmeyi öğretti. Sinemanın belli bir yönünün başka bir yönünü dışlamaması gerektiğini öğretti.

Sizi "Küçük Asker"i yapmaya iten ne oldu?

"Serseri Aşıklar"da yakalayamadığım gerçekçiliği yakalamak istedim. Cezayir olayları sırasında günün en önemli sorunu olan işkencenin en korkunç yanını göstermek istedim; İşkencecilerin işkenceyi nasıl olağan bulmaya başladıklarını...

"Kadın Kadındır"ı öteki filmleriniz arasında nereye koyuyorsunuz?

Filmin genel havasını Chaplin'in bir cümlesine dayandırdım: "Tragedya yaşamın yakın plan çekimiyle filme alınması, komedya ise genel çekimdir" diyordu. "Ben yakın plan kullanıp bir komedya yapacağım, film de traji-komik olacak" dedim.

"Çılgın Pierrot"da kan gövdeyi götürüyor...

Kan değil, kırmızı boya gövdeyi götürüyor.

Filmlerinizin hemen hepsi konuların işlenişinden bağımsız olarak macera fikri üzerine kurulu...

Önemli olan, insanın varolduğunu hissetmesidir. Günün dörtte üçünde bu gerçeği hatırlamayız. Trafik ışığının kırmızısına dalmışken birden o anda varolduğumuzu farkederiz. Sartre da romanlarını yazmaya böyle başladı. Bu fikirde modern bir yan yok, çok klasik bir duygu.

"Çılgın Pierrot"da güncelliğin ön plana her çıkışında, anlatımda bir kopukluk olduğu izlenimi doğuyor...

Hangi anda örneğin?

Vietnam savaşı söz konusu olduğunda...

Bence öyle değil. Şiddetin hüküm sürdüğü bir dünyada olayları geliştiren de şiddet olur.

Peki, politik bir konuyu bireylere yansıdığı şekliyle işlemeyi düşünür müsünüz?

Bütünüyle politik bir konu işlemek zordur. Politika hem şimdiki zaman hem de geçmiştir.

İlk filmlerinizi yaptığınızda hangi kesimi hedef almıştınız?

Çömlekçiliği sürdürebilmek için bir çömlekçinin isteyeceği müşteri kadarını.

Ahlâkçı olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Hepimiz biraz ahlâkçıyız. Kendini beğenmişlik olacağı için kimse öyle olduğunu söylemiyor.

İdeal bir devlete dini de koyar mıydınız?

Hayır. Benim için ahlâk doğru ve gerçek olan davranıştır. Din sadece bir inanıştır. İnsan şiire inanabilir, spora inanabilir, bunlar dinlerdir. Ben dinlere karşı değilim, ama ahlâkı dinin üzerine koyarım.

Din insanın yaşamına biraz daha yücelik veriyor. Bir din genel olarak insanın Tanrı'yla ilişkilerini düzenler.

Benim için ahlâk, insanın dünya ile ilişkisini düzenler. dünya benim gözümde tanrıdan daha engin görünüyor. Bence dünya tanrı düşüncesini içeriyor. Dindar olmak, tanrının dünyayı içerdiğine inanmaktır. Ahlâkçı olmaksa, dünyanın tanrıyı içerdiğine inanmaktır. Dindar insanlar çoğu kez ahlâkçı insanlardan daha tehlikelidir. Çünkü dini zafere ulaştırmak isterler, oysa ahlâkçı olanlar, hiçbir zaman ahlâkı zafere ulaştırmak peşinde değillerdir.

Parayı zafere ulaştırmak isterler.

Para dindir, ahlâk değil.

Din dediğim zaman belki de yanılıyorum, çünkü bu sözcük biraz gerici bir görünüm aldı; din duygusu demek istiyorum... İlkel toplumları örnek alırsak...

Şu anda biz de ilkel bir toplumda yaşıyoruz. Totemleriyle birlikte: Coca Cola'sı, General Motors'u, tılsımlı sözcükleri, tabuları...

"Çinli Kız" için neden Francis Jeanson'u seçtiniz?

Başkalarıyla konuşmayı seven biri. Bir duvarla bile konuşabilir. Pasolini bir köpekle senli benli olmaktan utandığını söylemişti. O tür gönül yüceliği Jeanson'da da var.

"Çinli Kız"da karakterlerinizden birinin söylediği gibi Michel Foucault'nun sözcüklerle şeyleri birbirine karıştırdığı düşüncesine katılıyor musunuz?

Ooo, saygıdeğer Foucault baba! Bilirsiniz, ben okumasını bilmem. Büyük basının desteklediği insan bilimleri modası bana kuşku veriyor. Bunu Pasolini'yle de tartıştım. Foucault'yu pek sevmiyorum, çünkü bize "o dönemde insanlar şöyle düşünüyordu, sonra şu tarihten itibaren böyle düşünmeye başladılar" diyor. Bana göre hava hoş, ama insan söylediği şeyden bu kadar emin olabilir mi? Bizim kalkıp film yapmamızın sebebi de zaten bu: Gelecekteki Foucault'lar benzeri düşünceler ileri sürerken etrafa bugünküler kadar çalım satmasınlar istiyoruz. Bu kınamaya Sartre'ı da katıyorum.

Pasolini ne dedi?

Salağın teki olduğumu. Bertolucci de onunla aynı fikirdeydi. Beni fazla ahlâkçı buldu. Ama sonuçta ikna olmadım.

"Godard Godard'ı Anlatıyor" kitabından seçme soru ve cevaplar

Zaman beni sürükleyen bir nehir, ama nehir benim; beni parçalayan bir kaplan, ama kaplan benim. Beni tüketen bir ateş, ama ateş benim. Evren, ne yazık ki, gerçek; ben, ne yazık ki, Borges'im. **BORGES**, Sonsuzluğun Tarihi

"Tutunamayanlar"da Turgut'un muhallebicide oturduğu sırada aklından geçenler arasında bir söz vardı: Akıl büyük bir diktatör aslında (ya da buna bencer bir söz). Bugün Uğur'la konuşurken bu sözü daha başka bütünlüğe vardırdım galiba: Akıl tutucu (muhafazakâr) ya da gerici, sevgi ilericidir (ya da devrimcidir). **OĞUZ ATAY** *("Günlük"ten)*

Kalbim, sersemliğim benim. **EDİP CANSEVER**

İçimdeki öfkeyi de biriktirmeye ihtiyacım vardı. Tıpkı çölde kaybolan, susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya kalan insanların bazen, yaprakların üzerindeki şebnemleri içmek üzere damla damla biriktirdikleri gibi. Öfke, tiksinti, pek ender isyan tepkileri, hantallaşmış olan onuruma kavuşmak için değerli birer yakut gibiydiler. **AMIN MAALOUF**, Doğunun Limanları

MUSE GELİYOR

Britanya'dan taze taze rock

İngiltere'den "Radiohead jenerasyonu"nun en gözde ekiplerinden biri geliyor. Muse, 7 Nisan Pazar günü İstanbul'da, Venue'de çalacak, Matthew Bellamy'nin canhıraş sesi ve cayır cayır gitarlar Maslak semalarında yankılanacak... "Showbiz" ve "Origin of Symmetry" albümleriyle rock camiasında büyük yankı uyandıran üçlünün performansı, Placebo konserinden sonra yeni İngiliz rock'unu tanımak için İstanbulluların önündeki en büyük fırsat... O gün kapılar saat 16:00'da açılıyor, müzik ise 20:00'da başlıyor. Uvertür olarak, İstanbul barlarında indie-rock çalan Suitcase grubu var, ardından da Muse sahne alacak. Beş gün sonraki Noir Désir konserine "hazırlık maçı" mahiyetinde orada olmak lazım.

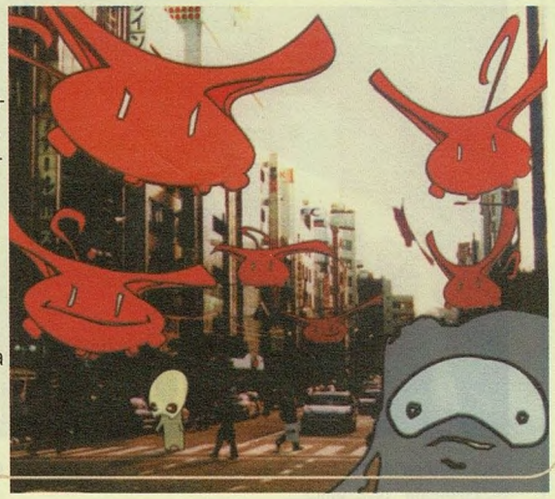

Roger Waters'ın ilk best-of albümü "Flickering Flame - The Solo Years, Volume 1" yakında yayınlanıyor. Albümde, nadir bulunan Waters parçaları da yer alıyor: 1987 tarihli "When The Wind Blows" filminin soundtrack'inden "Towers Of Faith", 1999 tarihli "The Legend Of 1900" filmi için hazırlanan fakat hiç yayınlanmamış demo "Lost Boys Calling" ve Bob Dylan'ın "Knockin' On Heaven's Door"unun Waters yorumu... "Flickering Flame", ayrıca albümle adı taşıyan yeni bir Waters şarkısı da ihtiva ediyor.

Neil Young'ın yeni (ve otuz sekizinci) albümü "Are You Passionate?", nisanın ikinci haftasında yayınlanıyor. Crazy Horse elemanları bu albümde de Young'dan yardımlarını esirgememişler, pek çok şarkının kayıtlarına ayrı ayrı katılmışlar, ancak sadece tek bir şarkıda tam kadro birlikteler.

Talking Heads, Rock'n'roll Hall Of Fame müzesinin ödül töreninde bir kereye mahsus olmak üzere bir araya gelip iki şarkılık bir konser verdi. David Byrne'ün 1988'deki ayrılışından sonra, diğer üçüyle arasının soğuk olduğu biliniyordu.

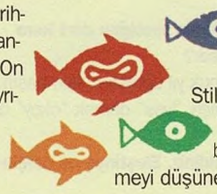

Bruce Springsteen henüz ismi belli olmayan bir filmde Julia Stiles'la birlikte başrol oynayacak. Tom Sierchio'nun yöneteceği film, bir radyo programcısı ile intihar etmeyi düşünen bir kadının hikayesi...

Başkalarının albümlerine misafir olmayı çok seven **Beth Orton**, bu sefer ünlü isimleri kendi albümünde ağırlayacak. Üçüncü albümü için kayıtlara katılanlar arasında **Ryan Adams**, **Emmylou Harris**, **Johnny Marr** var.

Kurt Cobain'in vokallerini yaptığı bir şarkı ortaya çıktı. Cobain, "Divine and Bright" isimli bu şarkıyı 1990 yılında **Earth** grubuyla beraber okumuş. Grubun vokalisti Dylan Carlson'la kadim dost olan Cobain'in yorumladığı şarkı, 1995 tarihli Earth albümü "Sunn Amps and Smashed Guitars EP"nin yeni baskısında yayınlandı.

Soul II Soul'a büyük emeği geçen şarkıcılardan **Do'reen**, Londra'da bir trafik kazasında hayatını kaybetti.

60'ların ünlü psychedelic blues grubu **Love**'ın efsanevî lideri **Arthur Lee**, altı senedir kaldığı cezaevinden tahliye oldu ve müzik çalışmalarına yeniden başladı. Gitarist, bir yandan Baby Lemonade grubuyla provalar yaparken, bir yandan da "Love Volume One" isimli otobiyografisiyle meşgul oluyor. Kitapta büyük olasılıkla Jimi Hendrix ve Jim Morrison'lu anılar da yer alacak... Yıllarca alkolizm problemiyle yaşayan Lee, ateşli silah bulundurmak ve karısına karşı şiddet uygulamak gibi suçlarla girdiği cezaevinde Parkinson hastalığının kıyısından dönmüştü.

Bernardo Bertolucci kamerasını 68 olaylarına tutacak. Ünlü İtalyan yönetmen "Paris 68" isimli filminde bir öğrencinin gözünden o günleri anlatacak.

İlle dost yarası bitirdi beni

Belkıs Akkale'yle birlikte kaydettiği "Seher Yıldızı"ndan bu yana albüm yayınlamayan Arif Sağ, suskunluğunu "Dost Yarası"yla bozdu. Arif Sağ'ın her albümünde rastladığımız Alevi deyişleri yerine bu kez Anadolu'nun her köşesinden ezgilerle karşılaşıyoruz: Ürgüp'ten "Feridem", Kütahya'dan "Söğüdün erenleri", Erzincan'dan "Erisin dağların karı", Ankara'dan "Hop Çerkes", Kars'tan "Pencereden daş gelir", Maraş'tan "Nurhak Semahı" Sağ'ın hakkını verdiği türküler. Bağlamasının arkasına kimi zaman davullu, baslı, kemanlı bir orkestrayı alan ustaya "Hop Çerkes" türküsünde Fuat Özkan ikilisi eşlik ediyor. Bu türkünün girişinde yer alan uzun bağlama açışı, Nida Tüfekçi'ye adanmış. Albüme adını veren, Aşık Ummani'ye ait türküde "İlle dost yarası bitirdi beni" diyor, Ben Harper ve Feyzullah Çınar'a selam gönderiyor Arif Sağ.

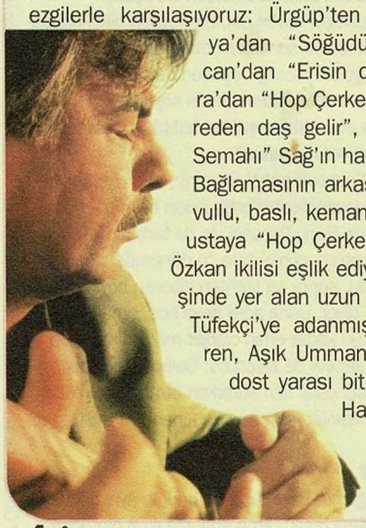

Beck yeni albümü için tıpkı "Mutations" albümünde olduğu gibi Radiohead'in gözdesi **Nigel Godrich**'le çalışmaya başladı. İki dost, albümün ilk aşamalarında da bir araya gelmiş, ancak daha sonra Godrich yerini Gorillaz'ın beyin takımından DJ Dan The Automator'a terketmişti. Godrich'in dönüşüyle ekip "bir günde bir şarkı" usûlüyle hızlı bir şekilde çalışmaya koyuldu. Bu arada Beck'in 26 Şubat'ta Los Angeles'ta verdiği konserde bir konuğu vardı: **Thom Yorke**. İkili sahnede Velvet Underground şarkısı "I'm Set Free"yi yorumladı.

Alessandro Robecchi tarafından bir **Manu Chao** biyografisi kaleme alındı. Kitapta Mano Negra döneminden anılara, Chao'nun Güney Amerika yolculuğundan enteresan anekdotlara ve küreselleşme karşıtı mücadelesine yer veriliyor.

Don Letts tarafından **Clash** tarihine ışık tutan "Westway in the World" isimli bir belgesel hazırlandı. Filmde grubun konserlerinden ve söyleşilerinden bölümler de mevcut.

Mezopotamya türküleri

Yaklaşık 30 yıldır Avrupa'da yaşayan, Kürt müziğinin büyük sesi Şivan Perwer'in 19. albümü "Sarê" yayınlandı. İki yıl önce, 25. sanat yılı vesilesiyle yayınladığı "Roj û Hevy"de Kardeş Türküler'le çalışan Şivan, bu albümün dinleyicilerine "yabancı" geldiğini düşünmüş, yeni albümünde eski müziğini koruyacağını söylemişti. "Sarê", her ne kadar Şivan'ın eski günlerine yakın gözükse de, repertuar seçimi, perküsyon ve diğer çalgıların kullanımı gibi pek çok özelliğiyle "Roj û Hevy"den nasip almış bir albüm. Tabii Şivan'ın müziğinin ana maddesi bol bağlama ve "macunlu" kemanları unutmamak gerek. Kürtçenin çeşitli lehçelerinden seçilen parçaların yanında Süryanice bir türkü de seslendiriyor Şivan. Klasik Kürt müziği ve edebiyatının ustalarından seçilen ezgileri, gümbür gümbür sesiyle icra ediyor. "Sarê"de Mezopotamya'nın en güzel türküleri var.

4→

EFES DARK Presents

NOIR DESIR

12 NİSAN CUMA 2002

SAAT: 22:30 VENUE (MASLAK)

Biletler Babylon ve biletix satış noktalarında

Eğlenceye giriş biletiniz.

EFES DARK

AIR FRANCE

CNBC-e www.cnbce.com

RADYO EKSEN 96.2

venue

Institut Français d'Istanbul

AFAA

TV5 musique

rfi www.rfi.fr

RMC MOYEN-ORIENT راديو مونت كارلو

Organizasyon: POZİTİF Tel: (212) 249.70.75 - www.pozitif-ist.com

İncinmiş bir çocuğun yüreği büzüle büzüle ilerde bir şeftali çekirdeği kadar sert ve pürüzlü olur. Ya da gene böyle bir çocuğun yüreği irinlenip kabarır, öyle ki bedeninin içinde taşımak bile ona acı verir, en olağan şeylerden kolayca yaralanıp örselenebilir.
CARSON McCULLERS, Küskün Kahvenin Türküsü

Bir çocuk, doğumundan itibaren sevilmediği duygusuna kapılırsa, asla tam olarak yanılmaz.
AMIN MAALOUF, Doğunun Limanları

Alkol balığa benzer, onunla flört etmek istiyorsak eğer, önce yüzmeyi öğrenmemiz gerekir.
(Vefa Zat'ın "Âdâbıyla Rakı ve Çilingir Sofrası" kitabından)

Bu yaz Caz Festivali'ne **Marianne Faithfull** geliyor. Ayrıca **David Byrne** ve **Herbie Hancock** ciddi ihtimal. Söylemedi demeyin.

Bir mart gecesi, yağmur yağıyordu.
Mezar taşları ağlıyordu:
Niçin bizim de ağaçlar gibi
Köklerimiz yok?
SİANG MİNG

16 Horsepower'ın lideri **David Eugene Edwards** on şarkıdan oluşan ilk solo albümü "Woven Hand"i geçtiğimiz günlerde yayınladı.

Pearl Jam 2002 yılını iki albümle kapatmayı planlıyor. Bir tanesi "Brokenhearted", "Can't Keep", "You're True", "Thumbing My Way" gibi şarkıların yer alacağı yeni albüm, diğeri ise bir B yüzleri derlemesi.

Real World şirketinin Amerikalısı, şarkı yazarı **Joseph Arthur** mayıs sonlarında üçüncü albümünü yayınlayacak.

25 yıllık **Sex Pistols** klasiği "God Save The Queen" yeniden yayınlanıyor. 1977 haziranında Kraliçe'nin gümüş yılı kutlamalarında yayınlanan plak, bu sefer tabii ki "altın yıl" kutlamalarına denk getirilecek: "Tanrı Kraliçe'yi ve onun faşist rejimini korusun!"

Bu yaz Londra'da düzenlenecek Meltdown festivali **David Bowie**'nin ellerine emanet. Her yıl "sanat bienali" misali bir "küratör"ün gözetiminde yapılan festivalde daha önceki yıllarda Scott Walker, Robert Wyatt, Elvis Costello, Laurie Anderson, Nick Cave ve John Peel yöneticilik yapmıştı.

Richard Ashcroft, Verve'den ayrı ikinci solo albümünü yıl sonunda piyasaya çıkarmayı düşünüyor. **Verve**'ün diğer iki elemanı ise eylül ayında birlikte bir albüm yayınlayacak.

1998'den beri sesi soluğu çıkmayan Kanadalı **Hayden** yeni albümü "Skyscraper National Park"ı yayınladı.

Lo-Fidelity Allstars yeni albümü "Don't Be Afraid To Love" albümünü yayınladı. Albümde Bootsy Collins ve eski Afhgan Whigs'ci Greg Dulli misafir.
Elvis Costello'nun yeni albümü "When I Was Cruel" nisan ortasında yayınlanıyor. Hırçın elektrikli gitarların hakim olduğu albümde eski grubu Attractions'dan arkadaşları Steve Nieve ve Pete Thomas da yer alıyor, ancak bu kez The Imposter ismiyle... Bu albüm, yedi yıl aradan sonra Costello'nun ilk "solo" albümü hüviyeti taşıyor.

Moby'nin yeni klibinde "American Beauty" filminin yıldızı **Thora Birch** rol alıyor. "We Are All Made Of Stars" isimli şarkı, Moby'nin yeni albümü "18"den seçilen ilk single. Bu arada albümde bir şarkıda Sinead O'Connor sanatçıya eşlik ediyor. Ayrıca Moby, "Senor Moby's House Of Music" ismiyle MTV'de bir program da hazırlamaya başladı. Sanatçı, arşivlerden seçtiği klipleri ardı ardına gösteriyor...

Happy Mondays ve Black Grape'in şarkıcısı **Shaun Ryder** ilk solo albümü "Clowns and Pet Sounds"u yayınlamaya hazırlanıyor. Albüm Avustralya'nın Perth şehrinde kaydedilmiş. Shaun Ryder, 2000 yılında bir Happy Mondays konseri için gittiği bu ülkeden bir daha geri dönmemişti.

Haziran ayında, country'nin emektarlarından **Lee Hazlewood**'un iki albümü yayınlanacak: Bunlardan bir tanesi Calexico, Lambc-

BLACK REBEL MOTORCYCLE CLUB

DİSTORSİYONDAKİ ZARAFET

En ham, en çiğ haliyle "harbi" rock'n'roll artık onlardan soruluyor: Strokes'dan, White Stripes'dan ve Black Rebel Motorcycle Club'dan... Kendi isimlerini taşıyan ilk albümlerinin ardından uzun bir turneye çıkan üçlünün elemanlarıyla kindamusic.com ve Les Inrockuptibles görüşmüş...

Rock'u dirilten ekiplerden biri olarak anılıyorsunuz. Bu nitelemeye katılıyor musunuz?
Robert Turner: Bizim için rock'n'roll, "it's only rock'n'roll" gibi bir şey değil. Yıllardır iyiden iyiye kaybolmuşa benzeyen bir ruh. İnsanlar bizimle birlikte "Whatever Happened To My Rock'n'roll"u söylediklerinde, bu bir tür özgürlük çağrısı gibi algılanmalı. Ama yine de göndere tek bir bayrak çekmek değil niyetimiz. Biz Ramones değiliz. Bizler, birçok yere birden ait piçleriz. Bizi gerçek Amerikalı kılan şey de bu. Ve müziğimiz de öyle, birçok tarzdan meydana gelen melez bir piç. Etkilendiğimiz şeyler, bilinçsiz olarak karman çorman... Eminim ki bu söylediklerim The Strokes ve White Stripes için de geçerli. Müziklerinin şeceresini çıkarmaya kalkışmaları, bence onlar için iyi olmaz.
Peter Hayes: Mesela benim tav olduğum ilk şarkı Marty Robbins'in söylediği "El Paso"ydu. Küçük bir haydutun hikayesiydi, en sevdiğim şarkıyazarı Johnny Cash'in şarkıları tarzında bir şeydi. Bu tip şarkılar yazabilmeyi o kadar isterdim ki... Sonra direkt olarak Joy Division'a geçtim.
Robert'ın babası eski bir new wave gitaristi. Senin gitarla ilişkin nasıl?
Peter: Bir dönem gitarımla ben ayrılmaz bir parça olduk. Bir zamanlar, San Fransisco kafelerinde müzik yaparken, müşterilerin konuşurken çıkardığı uğultu benimkini bastırırdı. Ama şimdi konserlerde o kadar şiddetli çalıyoruz ki, çene çalmak isteyenler dışarı çıkmak zorunda kalıyor.
Robert: Ama bir yandan elektriğe karşı bir savaş da veriyoruz. Bazen kendimizi fırtınaya kaptırıp gitsek de, aynı zamanda onu dizginlemek, zaptetmek istiyoruz. Umarım bu anlamda Nirvana gibi olabiliyoruzdur. Onlarda, o zincirinden boşanmış distorsiyonların ardında gerçek bir zarafet saklıydı.
Şarkılarınızı nasıl yazıyorsunuz, belli bir tarzınız var mı?
Robert: Peter'la ben, ya tek başımıza ya da beraber, önce akustik gitarda şarkıları deneriz, sonra canlı performansa uyarlamaya çalışırız. Aslında bundan vazgeçmemiz lazım, çünkü en güzel şarkılarımız, beraber çalışırken şekilleniyor. Çalıyoruz ve nereye doğru ilerlediğimizi baştan göremiyoruz, bu çok heyecan verici. Baştan düşünülmediği için daha ilginç sesler çıkıyor ortaya, daha doğal oluyor böylesi.

San Fransisco'daki müzik sahnesinden etkilendiniz mi, ya da kendinizi dahil edebileceğiniz böyle bir alemden bahsedilebilir mi?
Peter: Ben terkedilmiş bir çocuğum. Başka bir aile beni evlat edinmiş, onların yanında büyüdüm. Minnesota'da, Norveç kökenlilerin olduğu bir yerde. Karlarla kaplı bir çiftlikte yaşıyorduk, kışlar buz gibiydi, yazın sıcaktan bunalırdık. Günlerim samanlıkta, ahırda geçiyordu, bokların arasında –hem gerçek hem mecazi anlamda. Minnesota'ya vakitlice elveda dediğim için çok memnunum. Ama kendimi birdenbire San Francisco'nun batısındaki mahallelerde bulduğumda, orası da hiç hoşuma gitmemişti.
Robert: Biz hep kendi sevdiğimiz şeyleri yaptık. Belli insanlara belli bir şeyler vermek gerektiğini düşünmedik. San Fransisco zordur, bir süre öncesine kadar bütün gruplar neredeyse ölmek üzereydi. Hiçbir şey yürümüyordu. Los Angeles bizi daha çok benimsedi. Orada yapılan müziğe tam olarak uygun değildi yaptığımız, ama bir şekilde dahil olduk. İnsanların nereye doğru ilerlediklerini bilmeleri iyi bir şey. Los Angeles'da insanlar karşına geçer ve "bunu daha önce de gördük, senin elinde ne var" derler.
Epey konser veriyorsunuz, canlı çalmak sizin için önemli mi?
Robert: Hayatta bazen sürüklenirsiniz, gerçekten ne yapmak istediğinizi bilemezsiniz, bir sürü soru üşüşür kafanıza, rahat değilsinizdir olduğunuz yerde. Halbuki turneye çıktığımız ilk gün, üçümüz de aynı duygulardaydık. Sanki nihayet asıl derimize bürünmüştük, her şey doğal akışında ilerliyordu. Ne zaman birkaç günlüğüne de olsa memlekete dönsek, hemen yeniden yola düşmeyi istiyorduk.

Çeviren: **M.E.**

6→

Öldük, ölümden bir şeyler umarak. **CAHİT SITKI TARANCI**

Ölmek bir şey değil, feci olan yaşamamak. **VICTOR HUGO**

Şayet hayatta kalabildimse, hayatta kalmamak da bir iradeyi gerektirdiği içindir. **AMIN MAALOUF**, Doğunun Limanları

Hiçbir şeyin geçmediği saatleri severim. **LUIS BUNUEL**

düş içime uyu / ve sonsuz büyü / unut renkleri / ve şekilleri / hepi / ve hiçi beni / ve seni / ve geceyi yuttu / nirvana **ASAF HALET ÇELEBİ**

Hakikatten ne kadar uzaksa, yalandan da o kadar uzaktır saçmalık. Yalan hakikati tersyüz eder. Saçmalık ise, yalanla hakikati ayırt edilemeyecek biçimde birbirine lehimler. **ELİF ŞAFAK**, Bit Palas

herkes pencere açmaya gelmemiş dünyaya / dumandan boğulmaya gelen çok **HENRI MICHAUX**

Vedalarda başarısız olan, kavuşmalardan pek büyük bir şey bekleyemez. **MILAN KUNDERA**, Bilmemek

Umut bir iş ve bir zayıf noktadır. **YVES SIMON**, Duygu Sapması

hop gibi grupların konuk olduğu bir tribute albüm, diğeriyse Hazlewood'un yeni işi "For Every Solution There Is A Problem".

11 Eylül olayları sonrası "sakıncalı" addedilen **Strokes** şarkısı "New York City Cops" sonunda Amerika Birleşik Devletleri'nde de yayınlanıyor. New York polislerine dokunduran şarkı grubun yeni single'ı "Hard to Explain"in B yüzünde yer alacak.

1960'ların ünlü soul şarkıcısı Philadelphia'lı **Solomon Burke** temmuz ayında yayınlanacak "Don't Give Up On Me" isimli albümünde Bob Dylan, Tom Waits, Brian Wilson, Van Morrison, Nick Lowe, Joe Henry ve Elvis Costello şarkıları seslendirecek.

Darren Emerson'ın ayrılmasından sonra akibeti merakla beklenen **Underworld** yola devam ediyor. Kalan iki üye Karl Hyde ve Rick Smith, yeni bir albüm yayınlayacak. Şu ana kadar isimleri ve cisimleri belirlenen üç şarkı var ellerinde: "Two Months Off", "Momove" ve "Sola Sistim".

Eminem bu ay sonunda "The Eminem Show" isimli albümünü yayınlıyor. Bu albümde yer alacak "Cleaning Out The Closet" parçası, aynı zamanda rapper'ın otobiyografisi niteliğindeki "8 Mile" filminde de kullanılacak.

Blur'den kaçıp Gorillaz'a sığınan **Damon Albarn**, bu sefer de Gorillaz'ı Malili müzisyenlerle aldatmaya başladı. 2000 yılının temmuzunda Mali'ye giden Albarn, orada seyrettiği müzisyenlere hayran kalmış ve birlikte 40 saate varan kayıtlar yapmış. Sonra da sıra albüme gelmiş. "Mali Music" ismiyle bu ay başında yayınlanacak albüm geleneksel Mali havalarının ve Afrika şansonlarının yanısıra reggae, house, rock ve raggae unsurları içeriyor. Damon Albarn ve Afel Bocoum, yanlarına Toumani Diabate'yi de alarak Londra'nın Barbican salonunda bu proje kapsamında bir de konser verdiler.

Gorillaz'ın "görsel" patronu **Jamie Hewlett**, grup elemanlarının başına üşüşen belaları ve aksilikleri anlatacağı bir uzun metrajlı film hazırlıyor. Bu çizgi filmde kullanılan müzikler, aynı zamanda Gorillaz'ın ikinci albümünü oluşturacak.

Adam F, hiphopçularla girdiği işbirliğinin ardından asıl işi drum'n'bass'a geri dönüyor: "Drum'n'bass Warfare" ismindeki yeni albümünün konukları arasında **Roni Size**, **Goldie** ve **Shy FX** bulunuyor.

İstanbul hazır, nuar dezir

İçimizde bir "erken final" heyecanı... Yaz aylarında süper konserler izlemeye artık alıştık, ama bu sene ilk büyük bomba 12 Nisan'da patlıyor. Fransa'nın dünya rock'una armağanı Noir Désir o gece saat 22:30'da Maslak Venue'de çalacak. Mart sonunda Kanada turnesinin ardından Amsterdam, Oslo, Varşova gibi Avrupa şehirlerini fetheden grup Nisan'da Arap ülkelerini dolaşarak Ortadoğu turnesinin son konserini İstanbul'da verecek... Bu arada geçen ay Victoires de la Musique ödüllerinde Noir Désir'in "Des Visages des figures"le en iyi albüm, "Le Vent nous portera"yla en iyi klip ödülü aldığını belirtelim.

Pulp'ın yeni single'ı "Bad Cover Version" için Jarvis Cocker kamera arkasına geçti ve "Band Aid" espirisinde enteresan bir klip hazırladı. Filmde Kurt Cobain, Mick Jagger, Kylie Minogue, David Bowie, Elton John, Missy Elliott, Björk, Liam Gallagher, George Michael, Keith Richards, Bono, Tom Jones, Rod Stewart, Cher gibi yıldızların benzerleri rol alıyor. –hatta bizzat Jarvis'in karikatür tiplemesi de var. Jarvis'in kendisiyse klipte Queen'in gitaristi Brian May rolünde gözüküyor (Jarvis, daha önce de 1999 yılbaşında NME'ye poz vermek için Brian May kılığına girmişti). Çekimler, Bob Geldof'un Band Aid şarkısı "Do They Know It's Christmas"ı kaydettiği stüdyoda yapıldı. Single'ın B yüzünde Nick Cave ve Moloko'dan Roisin Murphy'den iki Pulp cover'ı yer alıyor.

POSTE PRESS

ENTERNASYONAL SAYI 11

Enternasyonal 2002
İlk elden Porto Alegre izlenimleri

Liseli gençler anlatıyor
Dertler, zevkler, duygular, özlemler

Canan ve Zehra
Ahmet Kulaksız, ölüm orucunda yitirdiği iki kızını anlatıyor

OHALde Chomsky
Noam Chomsky'yle İstanbul-Diyarbakır seyrüseferi

Kötülüğün kurumsallaşması
Nurdan Gürbilek'le "Kötü Çocuk Türk" üzerine

Pierre Bourdieu
Fransız entellektüellerinin gözüyle

Ermenistan'da hayat
Postexpress oradaydı

İçimizdeki İrlandalı: Bono

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

Kurt Cobain

Daha dün gibi geliyor. Oysa yıllar geçmiş aradan. Rock dünyası on yıl önce "Nevermind"la çalkalanıyordu, tarihin son büyük gençlik marşı "Smells Like Teen Spirit"le hop oturup hop kalkıyordu... Ve tam sekiz yıl olmuş Kurt Cobain aramızdan ayrılalı. Şimdi, bu yıl içerisinde günlüklerinin yayınlanacağı söyleniyor. Belki bu sayede, koca bir kuşak, kendini ona neden bu kadar yakın hissettiğini daha iyi anlayacak.. Bu ay elimizde Christopher Sandford'un "Kurt Cobain" isimli biyografisi, sanatçının hayatında bir gezinti yapıyoruz, o "meşum" 5 Nisan gününe odaklanmak yerine, müziğini besleyen kaynakları keşfe çıkıyoruz...

GERİ DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞ LENNON

Kurt Cobain'in dünyaya geldiği 20 Şubat 1967'de ABD'deki manzara şöyleydi: 25 bin Amerikan askeri Vietnam'da, Saigon'un kuzeyine saldırı başlatıyor, New Orleans'da bir savcı Kennedy suikastinin zanlılarının tutuklanmasını talep ediyor, Washington'da okullarda ırk ayrımının önüne geçmek için önlemler alınıyor, Kentucky'de Cassius Clay askere gitmeyi reddediyor... Cobain'in doğum yeri Aberdeen ise 70'lerin eşiğindeki Amerika'dan uzak, 50'lerde yaşıyor. En lezzetli böğürtlen ve en hızlı elektrikli testere yarışmaları yapılıyor; akşamları yemekten sonra TV'de Pat Boone seyrediliyor; kent sinemasında 99 haftadır "The Sound of Music" oynuyor...

Cobain'in doğduğu gün, "Strawberry Fields" piyasaya çıkalı bir hafta olmamış; Beatles Abbey Road'da "Sergeant Pepper"ı kaydediyor; Cream ve The Who, New York'ta ilk Amerika konserlerini vermek üzere. Hendrix Londra'da ilk defa kulüplerde çalıyor; gazeteler Jagger ve Richards'ın uyuşturucu kullanmaktan tutuklandığını yazıyor.

1969'a gelindiğinde, Aberdeen sinemasında "The Sound of Music"in yerinde "Blow Up" var; Doors'un "Break On Through"su Cobain'in gittiği lisede en iyi parça seçiliyor; kasabanın müzik dükkanının sahibinin ifadesiyle, "çocuklar birdenbire flüt ve keman istemekten vazgeçip elektro gitar almaya başlıyor."

Don ve Wendy Cobain, oğullarının rock dinlemesine izin veren, hatta kendileri de rock dinleyen bir çift. Baba Cobain, Beatles ve Monkees şarkılarından hoşlanıyor, ayrıca kendisi de gitar çalıyor.

"Punk'ta hayır var"

27 Kasım 1976, Kurt Cobain'in hayatındaki özel tarihlerden biri. O gün Ramones, Aberdeen'de çalıyor ve Cobain, konser salonunun otoparkında "basit ama etkileyici" bulduğu bir duvar yazısıyla karşılaşıyor: "Punk'ta hayır var." Ertesi yıl, Sex Pistols'ın "Never Mind The Bollocks"ını piyasaya çıkar çıkmaz ediniyor. O sıralardaki gözdeleri Queen, Hendrix, Zeppelin, Kiss. Genesis ve King Crimson da dinliyor, ama Beatles'ın apayrı bir yeri var. Yakınlarının ifadesine göre, rock'un melodik yönünü avangard müziklere tercih ediyor.

"Never Mind The Bollocks"tan 12 yıl sonra –ve "Nevermind"dan iki yıl önce– haziran 1989'da, Nirvana kırık dökük bir Dodge kamyonetle ilk ABD turnesine çıkıyor. Turne boyunca, Cobain'in "Sex Pistols testi" dediği "sağlama" yapılıyor: "Ne kadar alkış alırsak alalım, kendimize hep şunu sormalıyız: Pistols, beğenir miydi? Cevap evetse, çuvalladık demektir."

Cobain, Rotten'a benzetilmekten ve İngiliz punk'ının ironisinden itinayla kaçınıyor, sanatını başkaldırı ve uyumsuzluğu vurgulayan folk geleneği üzerine inşa ettiğini söylüyor; bunu hararetle savunuyor, etrafındakilere saatlerce izah ediyor...

8→

New York'ta son bulan o turneyi, biyografisinin yazarı Michael Azerrad'a şöyle anlatacaktı: "Yoksulduk, fakat hayatımızda ilk defa Amerika'yı görüyorduk. Bir grubumuz vardı ve hayatta kalacak kadar kazanıyorduk. Huşu vericiydi."

1990'da ikinci ABD turnesine çıktıklarında ellerinde ilk albümleri "Bleach" vardı ve Nirvana'nın kariyerine ilk günden son güne tanık olan Charles Peterson'ın ifadesiyle, o turne, "bir starın doğuşu"ydu: "Sanatçının seyirciyle mesafeliliğine alışmış olanlar için Nirvana konserleri bir sansasyondu. Daha ilk şarkının yarısında, Kurt gitarıyla seyircilerin üzerine pike yapar ve ortalık darmaduman olurdu. Anarşist bir tiyatro gösterisi gibiydi. Kurt, ironinin yerine duyguyu koymuştu. Ve bu, rock'un doğasını değiştirmişti, bütün gruplar Nirvana'yı örnek almaya başlamıştı."

Cobain, İngiliz punk'ının ironisinden kaçınıyor, sanatını başkaldırı ve uyumsuzluğu vurgulayan folk geleneği üzerine inşa ettiğini söylüyor, bunu hararetle savunuyordu.

Elvis ve Black Flag

Jimi Hendrix'in gençliğinin dönüm noktası, 1955'de, 15 bin seyirciyle birlikte Seattle'da izlediği Elvis konseriydi. O gün Hendrix'in yanında oturan Noel Tyler'a göre, "Jimi, yalnız Elvis'i gözleriyle görmüş olmaktan değil, Elvis'in yaptığını kendisinin de yapabileceğini düşündüğü için büyük bir heyecan duymuştu".

Cobain de, ağustos 84'de, Black Flag'in Seattle konserini seyrettiğinde aynı şeyi hissetmişti. Black Flag'e duyduğu hayranlık, 17'sindeki Cobain'in hard rock'dan kopup punk'ı benimsemesine yol açmıştı. Gerçi perşembenin gelişi çarşambadan belliydi: O konsere bilet almak için gözü gibi koruduğu Aerosmith ve Kiss plaklarını satmıştı.

devamı 57'de

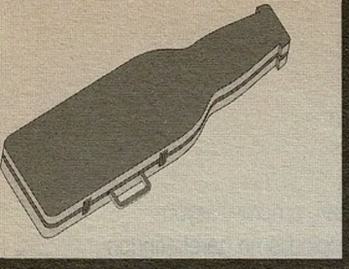

EFES DARK ROXY MÜZİK GÜNLERİ

13-23 MAYIS

13-22 Mayıs finaller - 23 Mayıs ödül töreni

Hard Rock, Anadolu Rock, Acid Jazz,
Alternative Rock, Ambient ssive
Rock, Avant Garde Ja ass,
Blues, Country, , Etnik,
Flamenko, Fo unk, Fusion,
Gospel, lp Hop, House,
Indi klasik Jazz, New
Age o Jazz, Punk, Rap,
Rave, R Heavy Metal, R'n&B-Soul,
, Soft Rock, Synth Pop,

96.2 RADYO EKSEN

www.kontrolkulesi.com

EFES DARK ROXY İSTANBUL

www.efesdark.com.tr

Bu sene yedincisi düzenlenen yarışma, amatör grup ve müzisyenleri ortaya çıkartarak, müziğe katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin önde gelen müzik adamları tarafından değerlendirilecek yarışmacılar, Efes Dark Roxy Müzik Günleri'ne katılarak hem amatör müziğe katkıda bulunmuş, hem de kendilerine yeni bir gelecek hazırlamış olacaklar. Efes Dark ve Roxy, tüm katılımcılara şimdiden başarılar diler.

Grupların, kendi eserleri olan en az iki parçanın yer aldığı demo kasedini; yaptıkları müziğin tarzı, şarkı sözleri, grubun adı ve özgeçmişi, telefon, adres ve fotoğrafları ile birlikte, en geç 26 Nisan 2002 tarihine kadar, Sıraselviler Caddesi, Aslanyatağı Sokak No:7, Taksim-İstanbul adresine göndermeleri gerekmektedir. (Detaylı bilgi için: 212-249 13 01/ 249 12 83)

JÜRİ ÜYELERİ

Taner Öngür - Müzisyen
Ömer Ahunbay - Müzisyen
Cem Erciyes - Radikal
Dinç Toğrol - EMI
Murat Hasarı - Ada Müzik
Pelin Opçin - İKSV
Güven Erkin Erkal - Radyo D
Yeşim Çobankent - Hürriyet
Mefaret Aktaş - Milliyet
Murat Avalin - İstanbul Life
Mete Sohtaoğlu - Radyo 92nokta3
Gülşah Güray - Radyo Eksen
Kaan Yüceil - Roxy

ÖDÜL

En iyi 1., 2. ve 3. grup ile, en iyi enstrümaniste jüri özel ödülü
• Yaklaşık 4000 $'lık para ödülü ve müzik aleti alma desteği • Ada Müzik'ten birinci gelen gruba albüm prodüksiyonu
• Efes Dark Özel Ödülü

Wagner Pa

Babylon sıkı bir müzisyen, sıkı bir grup ağırladı geçen ay: Manu Chao'nun komşusu Wagner Pa, Brezilya dolaylarından, emprovizasyon rüzgarlarına açık, yıldızlı bir gece yaşattı İstanbullulara. "Brazuca Matraca" albümü "kanlı canlı" karşımızdaydı. Köklerini tropicalismo hareketinden alan, drum'n'bass'la bossanovayı hakkıyla öpüştüren Wagner Pa'yla önce felsefeden, sonra zihnini ve kalbini besleyen müziklerden konuştuk...

[GÜNEY BİR ŞANSTIR]

Üniversitede felsefe okumuşsunuz, felsefe sizin için ne ifade ediyor?

Wagner Pa: Aslına bakarsanız, üniversiteye girerken kafamda net bir fikir yoktu. Felsefe okumakla, dost sohbetlerinde söyleyecek birkaç lafım olur diye düşünüyordum. Felsefenin hayata dair, yaşamaya dair temel bir ihtiyaç olduğunu o zamanlar bilmiyordum. Yaşamaya dair derken, teorinin, ancak yaşadıklarınızla birlikte bir anlam ifade edebileceğini düşünüyorum. İşte bu yaşayarak öğrendiklerim, bana felsefenin de ne kadar önemli olabileceğini gösterdi. En doğrusu, insanın edindiği teorik ve pratik bilgileri birlikte kullanması tabii. Ama yine de insanın yaşayarak öğrendikleri daha farklı, daha kuvvetli bence. Yaşamak, çalışmak ve yaptığınız işi her geçen gün daha iyi yapmak için gayret etmek demek. Bu süreçte öğrendikleriniz sizi heyecanlandırıyorsa, daha fazlasını öğrenmeden edemiyorsunuz. Sonunda hepsi birbirini besliyor.

Şarkılarının sonlarına doğru yükselerek marş havasına bürünen, genelde de "ordu kötü bir şeydir" gibi sözlerle bezenen "mezcla" gruplarının müziğinden pek hazzetmediğinizi söylüyorsunuz. Felsefeyle bunun bir ilgisi var mı?

Müzik yapıyorsanız, söyleyeceklerinizi şiirsel bir biçimde ifade etmelisiniz. Benim için kilit nokta bu. Ne bileyim, bir şarkı sözü geliyor aklıma: "Savaştan nefret ediyorum / Silahlardan nefret ediyorum vs. vs." Şimdi bu sözlerin işlevini anlıyorum, söyleyenlerin de inanarak söylediği sözler bunlar, tamam ama, ben hayatta böyle sözler yazmam. 60'larda yazılmış bir Brezilya şarkısı vardır mesela: "Sen beni sevmedin, ama kızların sevdi." Bu Brezilya'da sittin senedir varolan onlarca diktatörden birine ithafen yazılmıştır. Yani "sen bizim canımıza okudun, ama bak, kızların şimdi bizim şarkılarımızı dinliyorlar" demeye getiriyor. Bu bence çok güzel bir anlatım.

60'ların sonunda Brezilya'da yükselen tropicalizm hareketinin, dile getirdiğiniz müzik anlayışıyla bir bağlantısı var mı, sizin için ne ifade ediyor tropicalismo?

Tropicalismo dev bir hareket. En önemli özelliği de, kendini ifade etmek için kültürüne korkunç derecede sahip çıkması. Tropicalismo, işine yarayabilecek ne varsa kullanmak üzerine kurulu bir müzik hareketidir. Bu yönüyle günümüzde Barcelona'da hüküm süren mezcla hareketiyle de benzerlikler taşır. Ama şunu da söylemeliyim ki, tropicalismo ilk çıkışıyla çok daha muhteşemdir. Sonradan gelen mezcla grupları, şarkılara biraz ondan, biraz bundan katalım derken başlangıçtaki büyüyü kaybettiler ve ortaya pek de parlak olmayan bir müzik çıktı. Öyle bir an geldi ki, bütün mezcla şarkıları birbirine benzemeye başladı. Şarkıların hepsi sonuna doğru 4/4'lük ölçüye dönüp ragga'ya bağlanıyorlardı. Belki de bu yüzden mezcla lafına hep soğuk baktım. Sonuçta, tropicalismo büyük harekettir. Ben zirvede yakalayamadım ama Caetano Veloso, Gilberto Gil hep kahramanlarım olmuşlardır.

Brezilya müziği yapıyorsunuz, aynı zamanda Küba müziğinden, son'dan hoşlandığınızı söylüyorsunuz. Her iki müzik türü de Afrika kültüründen besleniyor, sizin Afrika müziğine bakışınız nedir?

Latin Amerika müzikleriyle bir kan bağı var Afrika müziğinin, malûm nedenlerle. Gerek Brezilya gerekse Küba müziği, ritmik yapısını büyük ölçüde Afrika'dan, Yoruba kültüründen almış. Dolayısıyla bir akrabalık ilişkisinin varlığından söz edebiliriz. Ama hemen ekleyelim, her ailede olduğu gibi müzik ailesinde de kendinizi yakın hissettikleriniz olduğu gibi, çok samimi olmadığınız kişiler de olur. Ben özellikle "son" seviyorum, Küba müziğinde de bayılmadığım bir sürü tarz var. Belki biraz iddialı bir laf olacak ama, ben dünyada beş önemli müzik okulu olduğunu düşünüyorum: Brezilya, Jamaika, Küba, Mali ve Hindistan. Bu kültürlerin müzikleri büyük bir zenginlik barındırıyor. Etki alanlarını bir düşündüğünüzde, örneğin Hint müziğinin flamenkonun üzerindeki etkisine baktığınızda, ne kadar esaslı müzikler olduklarını daha iyi anlıyorsunuz.

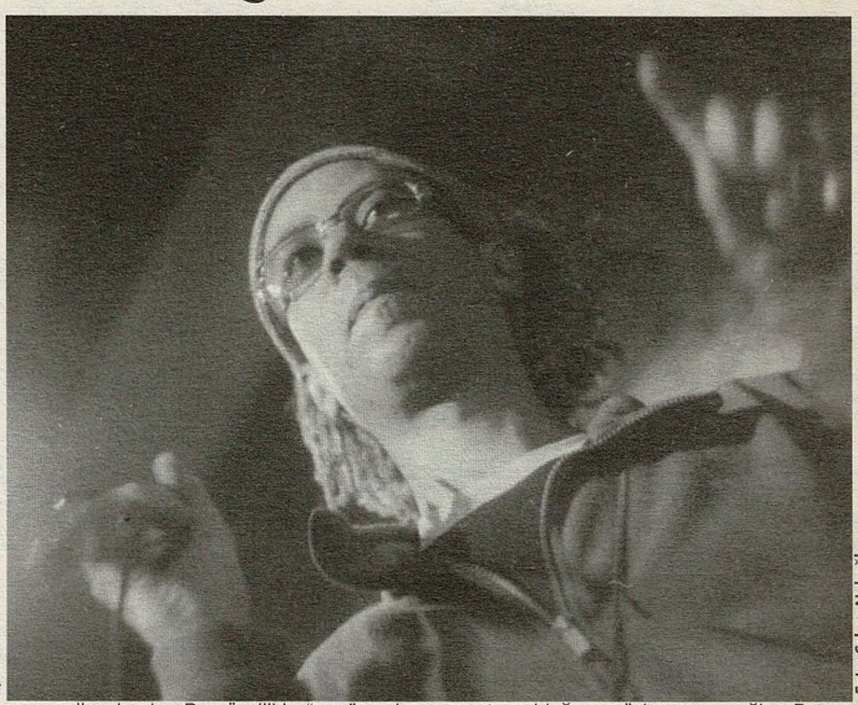

Foto: Şahan Nuhoğlu

"Sen beni sevmedin, ama kızların sevdi." Brezilya'nın onlarca diktatöründen birine ithafen yazılmış bir şarkı. Çok güzel bir anlatım.

Tropicalismo'ya, Brezilya müziğiyle ilişkinize dönersek; müziğiniz kimilerince cantauor (aşık) müziği olarak da adlandırılıyor...

Bu tanımlamaya karşı değilim. Tabii günümüzde daha çok İspanya'da içi boş bir pop söylemine dönüşmüş cantauor'luk değil burada benim anladığım. Brezilya müziğinden feyz aldığım ustaların cantauor'luğu. Bu ustaların en başında Lenine geliyor. Lenine'in özellikle pek bilinmeyen ilk dönem çalışmaları bence çok iyi. Sesi bir yöne gidiyor, gitarı bir başka yöne. O kadar kendine özgü bir müziği var ki. Tabii Lenine'in yanısıra Gilberto Gil de usta olarak kabul ettiğim isimlerden biri. Etkilendiğim bu ustaların dışında bugün Brezilya'da yapılan güncel müzikle doğrudan bir bağlantım olduğunu söyleyemeyeceğim. Ben bossanova yapıyorum. Bossanova bugün Brezilya'da pek kimsenin ilgilenmediği, eskimiş kabul edilen bir müzik türü. Avrupa'da, Barcelona'da oturmak da insana farklı bir bakış açısı veriyor. Aramızda bir benzerlik aranacaksa, bu belki de müziği yapma, vücuda getirme tarzımızda bulunabilir. Bu arada Barcelona'da yaşayıp da Brezilya müziğinden ayrı düştüğüm gibi bir sonuç çıkarmayın sözlerimden, sonuçta Brezilya müziği bugünlerde son derece revaçta. Nana Vasconcelos'tan tutun da, Gilberto Gil'e kadar birçok farklı isim bütün dünyada dolaşımda. Bütün bu bahsettiğimiz isimlerle kıyaslandığında, bizim yaptığımız müzik henüz çıraklık aşamasında. Yine de geçen yıl bu isimlerden oluşan bir toplama albümde yer almak hoşumuza gitti doğrusu. Gerçi o toplamada Manu Chao da Brezilyalı bir müzisyen olarak bir şarkısıyla yer alıyordu, ama olsun. *(gülüyor)*

Kendi müziğinizi yapmadan önce Barcelona'da ünlü bir DJ geçmişiniz var. DJ'lik hakkında neler düşünüyorsunuz?

DJ'lik yapmaya Club Mestizo'da başladım. Önceleri Afrika müzikleri ve rai çalıyordum. Olabildiğince dansa yönelik, funky müzikler. Daha sonra elektronik müziğin patlamasıyla drum'n'bossanova çalmaya başladım. Geçen hafta İstanbul'da olduklarını duyduğum Zuco 103 ve Suba gibi müzisyenlerin dünyasına merak sardım. Zuco 103'den Ste-

10→

fan Schmitt'le geçenlerde konuşuyorduk, onların da müziklerini Brezilya müziği olarak tanımlamadıklarını belirtmeliyim. İçinde Brezilya müziğini de barındıran, ama temelde elektronik bir müzik. Suba'ya gelince, ayrı bir parantez açmak gerek bence. Suba tartışmasız elektronik Brezilya müziğinin babası. Savaş patlayınca Yugoslavya'dan kalkıp Brezilya'ya gidiyor ve yerel müzikle elektronik müziği çok başarılı bir şekilde harmanlıyor. Sonuçta o da bossanova'dan yola çıkıyor. Brezilya'da müzisyen çok ama, elektronik müzik hadisesi daha yeni yeni duyuluyordu o günlerde, hâlâ da emekleme döneminde olduğu söylenebilir. Bossanova'cıların elektronik müzikte yakaladığı başarıyı düşünürseniz, yakında benzer bir şekilde sambacıların "house sambro"yla patlamalarına şahit olabiliriz. Samba ritmleri buna çok müsait. Sonuçta elektronik müziğe çok da sardırmadım. Bunun da temel nedeni elektronik aletlere karşı iflah olmaz bir beceriksizliğim olması. İnanın, bütün o alet edevata hiç kafam basmıyor. Sıkıştığım zaman çocuklardan rica ediyorum, istediğim sesi tarif ediyorum, onlar da sağolsunlar, kesip biçip işi hallediveriyorlar. *(gülüyor)*

Stüdyoda çalışmakla, konser vermek arasında ne gibi farklar sizin için?

Albümde yapmak istediğim müzik yumuşak, hatta hafif olarak nitelendirilebilecek bir müzik. Yani sabah evden çıkmadan önce beş-on dakika dinleyip, ıslık çalarak kendinizi sokağa atacağınız türden bir müzik. Saf, yumuşak bir bossanova. Konserlerin mantığıysa tamamen farklı. Sahnede daha dansa yönelik, daha hareketli bir müzik yapıyoruz. Canlı performanslarda doğaçlamalar, çeşitli sample'lar daha sık devreye giriyor. Yeni albümde bahsettiğim stüdyo anlayışına yakın parçalar olacağı gibi, daha hareketli, dansa yönelik, funky parçalar da olacak. Yani bir yanıyla akustik, bir yanıyla da elektronik bir albüm olacak.

Barcelona'da Barrio Gothico'da yaşayan ve benzer çalışmalar yapan bir müzik ailesinden olduğunuz söylenebilir. Bu ailenin en meşhur üyesi arkadaşınız Manu Chao, en şanlı grubuysa Mano Negra. Ama yanılmıyorsak, Mano Negra'nın müziğiyle aranız pek iyi değil...

Evet, Mano Negra'nın ilk tercihim olmadığı doğru. *(gülüyor)* Şaka bir yana, öncelikle Mano Negra'nın altın çağını kaçırmamdan kaynaklanıyor bu soğukluk. Ben hikayenin sonlarına doğru yakalayabildim Mano Negra'yı. Karşılaştığımsa kötü icra edilen bir müzik oldu. Daha hafif bir deyişle, amatörce çalınan bir müzik. Bu arada Mano Negra'nın "Senor Matanza" albümüyle Manu'nun iki albümünü ayrı bir yere koyuyorum. Bence onlar daha olgun, oturmuş çalışmalar. Daha çok Küba son'undan esinlenen, klasikleri hatırlatan şarkılar. Tabii bu noktada Mano Negra'nın çıkış günlerinde, özellikle Fransa'da, müzikal etkisinden belki de daha önde gelen, sosyal bir anlam kazandığını da gözardı etmiyorum. Yine de Les Negresses Vertes'i, mesela "Zobi La Mouche"u Mano Negra'nın ilk günlerine tercih ederim. Sonuçta hepimiz müzisyeniz ve beni her şeyden önce müzik ilgilendiriyor. Mano Negra üyelerinin bir kısmının kurduğu P18 de iyi bir grup bence. Birçok açıdan daha oturmuş bir müzik yapıyorlar. Sorun şu ki, onların da iyi ve kötü konserleri oluyor. Aynı şey bizim için de geçerli, her zaman sıkı konserler çıkaramayabiliyoruz. Neyse ki kötü konserlerimizin sayısı gün geçtikçe azalıyor. Bunun tek çaresi bolca çalmak. Kafanda bir fikir varsa, onun olabildiğince üstüne gitmen lazım.

Manu Chao'yla nasıl tanıştınız?

Barcelona küçük yer. Club Mestizo'da çaldığım bir akşam tanıştık Manu'yla. Mano Negra'nın lideri, solisti, "Clandestino"yu yapan adam vesaire, kafamda zaten bir takım bilgiler vardı. Hemen kaynaştık, arkadaş olduk. Sonuçta çoğumuz Barrio Gothico'da yaşayıp müzik yapan, sıkça görüşen bir arkadaş grubuyuz. Sıkça görüşüyoruz derken, Manu'nun buna bir istisna teşkil ettiğini söylemeliyim. Adam hiç durmuyor ki. Geçenlerde Brezilya'da Porto Alegre toplantılarına gitmişti. Ordan yine küçük çapta bir Latin Amerika turuna çıkmış. Geçtiğimiz hafta Madrid'de dört konser verdiğini şimdi İstanbul'da arkadaşlardan öğrendim. Manu Barcelona'da olsa da görüşmemiz pek kolay olmuyor. Ben zamanımın büyük bir çoğunluğunu eve kapanıp müzik yaparak geçiriyorum. Manu'ya tek ulaşma şansınız telesekreter, ama o meşhur telesekreteri dinleyip de birilerini geri aramışlığı da yok Manu'nun bugüne kadar. *(gülüyor)* Neyse ki bir gün tesadüfen karşılaştık da "Folia"nın vokallerine yardımcı oldu. Sonuçta Manu, kendisi küçük ama gölgesi büyük bir adam. Etrafında dolaşırsanız, yaptığınız işin üstüne gölgesinin düşmesi olası. Ama biz Barcelona'da benzer hayat ve sanat görüşlerini paylaşan bir avuç insanız. Aynı mahallede oturup benzer bir anlayışla müzik üretiyoruz. Aramızda benzerliklerin olması son derece doğal.

Manu Chao, kendisi küçük, gölgesi büyük bir adam. Biz Barcelona'da benzer hayat ve sanat görüşlerini paylaşan bir avuç insanız.

Bir şarkınızda "Kuzey gitti elimizden, neyse ki güney kaldı" diyorsunuz. Bu haliyle güneyi bir şans olarak değerlendirmek mümkün mü?

Güney her zaman bir şanstır. Bütün savaşlara, parçalanmışlığa, sefaletine rağmen, insanlığa dair söyleyecek sahici sözleri olan bir coğrafya güney. Üstelik kendini adam gibi ifade etme şansını bir türlü bulamamış. Artık sahne alma zamanı geldi diye düşünüyorum. Geleceğe ümitle bakacaksak, yeni ve daha insancıl bir düzene doğru hareketleneceksek, bunda aslan payı şüphesiz güneyin olacak.

Söyleşi: ***Alişan Çapan***

arşiv: AÇIKŞEHİR

AÇIKŞEHİR
www.aciksehir.com

SİNEMA • MÜZİK
RESİM • FOTOĞRAF
ve GRAFİK SANATLAR'dan
görsel bir dünya

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı
No: 258/14 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com

ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları AÇIKŞEHİR'de...

Zuco 103

Son dönemde kendini iyiden iyiye hissettiren elektro-Brasil rüzgarının hatırı sayılır temsilcilerinden Zuco 103, bir yıllık aradan sonra yine İstanbul'da, Babylon'daydı. Grubun klavyecisi Stefan Schmitt ve vokalisti Lilian Vieria'ya teybimizi uzattık, dansın ebedî kralı Brezilya müziğiyle günümüzün parlak çocuğu elektronika arasındaki aşkta son durumları konuştuk.

Enlemesine şarkılar

Geçtiğimiz birkaç yılda Brezilya müziğiyle elektronik müziğin harmanlandığı projelere sıkça rastlar olduk. Suba'nın "Sao Paolo Confessions", sizin "Outro Lado" adlı albümünüz ve daha birçokları... Bir elektronik Brezilya müziği hareketinin varlığından söz edilebilir mi?

Stefan Schmitt: Bence böyle bir hareketten bahsetmek güç. Elektronik müzikle Brezilya müziğini birleştiren birçok sanatçı olduğu doğru, ama Brezilya'da bu müziği yapanlarla bizim aramızda ciddi farklılıklar var. Müzikal geçmişimiz, icra tarzımız, fikirlerimiz farklı. Kısacası, malzeme aynı ama, yaklaşım oldukça farklı. Bu nedenle kendimizi Brezilyalı müzisyenler ailesinin bir parçası olarak da görmüyoruz açıkçası. Yine de Brezilya müziği bizi birçok yönüyle cezbediyor. Suba'yla çalışmayı çok isterdik örneğin. Ama yine de o kadar farklı işler yapılıyor ki, elektro-Brasil diye adlandırabileceğimiz harekete dahil edilmek istemeyiz açıkçası. Bizim müzik yapışımız tamamen üçümüzün ortaya çıkardığı müzikal uyuma bağlı. Tabii bunun dışında işin içine bir sürü başka etkileşimler giriyor, beraber çalıştığımız teknisyenlerin, DJ'lerin de yaptığımız müziğe olan katkısını unutmamak gerek. Aslına bakarsanız, kendimizi sadece Brezilya müziğiyle sınırlamak ve öyle anılmak da istemiyoruz. Daha geniş bir damardan besleniyor müziğimiz.

Lilian, bir söyleşinizde Avrupa'da yapılan dans müziğiyle de yakından ilgili olduğunuzu söylüyorsunuz, nereden geliyor bu merak?

Lilian Vieira: Evet, Avrupa çıkışlı dans müziğine ilgim olduğu doğru, ama bu son dönemlerde başladı. Ben Hollanda'ya, Rotterdam'a –elimde olmayan nedenlerle– 1989'da geldim. O yıllar elektronik müziğin yeni yeni patladığı, dans müziğinin de yeni bir ivme kazandığı günlerdi. Ama ben başından beri takipçisi değildim elektronik müziğin. Bunu yeni bir kültüre, topluma uyum sağlamaya çalışmanın yarattığı sorunlara bağlamak mümkün. Brezilya kültüründen geliyordum, Brezilya müziğiyle büyümüştüm ve ansızın kendimi Hollanda'nın ortasında bulunca bu kimliğime sarılma ihtiyacı hissettim sanırım, bir tepki olarak. Ama zamanla bu tepkiselliği attım. Hatta tam tersine, kendimi Brezilyalı kimliğine hapsetmekten korkar oldum. Bu ruh haliyle dolanırken, ortalıkta yeni bir şeyler var mı yok mu diye bakınırken dans müziğine merak sardım.

Stefan: Bir dakika, bir house şarkısına yapılan ilk Brezilya vokalinin de Lilian tarafından yapıldığını unutmayalım.

Lilian: *(gülüyor)* Evet, doğru, ama bu bilinçli bir çalışma değildi. Ben buna kaza diyorum. Bir gün arkadaşlarımdan biri elinde bazı kayıtlarla geldi ve şu şarkıya şöyle şöyle vokaller lazım dedi. Ben de söyledim. "Tropicao" adlı bir şarkıydı. Ama açıkçası şarkıyı kalbimde hissetmedim söylerken. Hatta yıllar yılı benim için iyi bir tecrübe olmadığını düşündüm. Sonra sonra elektronik müziğin içine girdikçe, o şarkıda ne yaptığıma dair bende bir fikir, hissiyat oluştu. Geçenlerde gittiğimiz bir kulüpte çaldılar bu şarkıyı, hiç de fena gelmedi laf aramızda.

Müziğinizin oldukça karmaşık bir yapısı var. Farklı türlerin ögelerine rastlamak mümkün şarkılarınızda. Örneğin bir yandan reggae'nin bir ürünü olan dub, öte yandan sürekli bir caz etkisi... Müziğinizin yapısını nasıl tanımlarsınız?

Stefan: Müziğimizin her türlü etkiye açık olduğu doğru. Bu farklı etkileşimlerin nasıl somutlaştığı sorusuna gelince, sanırım, bahsettiğimiz etkilerin şarkıdan şarkıya farklı tezahür ettiğini söyleyebiliriz. Bazı şarkıları tamamen akustik enstrümanlarla çalmak daha uygun oluyor. Aslında bütün şarkılarımızı akustik donanımla çalmayı da düşünüyoruz zaman zaman, piyano, kontrbas vs. Bazen de uçlarda dolaşmayı seviyoruz, aynı şarkıda yan yana gelmesi düşünülemeyecek sesleri sonuna kadar zorladığımız oluyor. Şarkıyı bir o yöne çekiyoruz bir bu yöne. *(gülüyor)*

Unutulmaması gereken nokta, elektronik müziğin tekdüzeleşme olasılığını kendi içinde barındırması. Nihayetinde bütün sesler bir sequencer'dan çıkar.

Foto: Yasemin Yıldız

Caz eğitimi almış bir müzisyen olarak, elektronik müzikle caz müziği arasında nasıl bir bağlantı kuruyorsunuz? Elektronik müziğin son yıllardaki önlenemez yükselişi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Stefan: Bana kalırsa, elektronik müzik son 10-15 yılın hadisesi değil. Benim için elektronik müzik daha önceleri de vardı. Herbie Hancock'un "Sunlight", "Sextant" gibi albümlerine bakarsanız, ne demek istediğimi anlarsınız. Keza Miles Davis'in "Bitches Brew" albümünde elektronik piyanonun oyuna dahil olması örneğin, bence önemli bir dönemeçtir. Elektronik müziğin kendisine gelince, unutulmaması gereken bir nokta, bu müziğin kolaylıkla tekdüzeleşme olasılığını kendi içinde barındırmasıdır. En nihayetinde bütün sesler bir sequencer'dan çıkar. Bizim belki de caz kökenimizden kaynaklanan oldukça karmaşık ve çok yönlü bir donanımımız var. Bir taraftan akustik enstrümanlar devrede, bir taraftan dub yapıyoruz, genelde scratch yapan bir DJ'imiz oluyor canlı performanslarımızda, kısacası müziği sürekli değiştirme şansına sahibiz.

Konserlerinizde DJ'in rolü nedir?

Stefan: Bizi şaşırtmak. *(gülüyor)* Şaka bir yana, DJ'in sonsuz özgürlüğü var bizimle çaldığında. Bir taraftan dub yapıyor, bir taraftan scratch; sürekli girip çıkabiliyor çaldığımız müziğe.

Siz nasıl tepki veriyorsunuz bu duruma?

Stefan: Bizim tepkimiz her zaman doğrudan sahne üzerinde olmuyor. Çaldıktan sonra "bak, burada yaptığın ilginçti, buna fazla takılma" ya da "şurada yaptığını nasıl geliştirebiliriz" gibi yorumlarımız oluyor. Bunun dışında, sahnede de sürekli jam halindeyiz, denk gelirse karşılıklı atıştığımız da oluyor.

Elektronik müzikte vokaller genelde sample olarak kullanılır. Ama son zamanlarda canlı vokallerin devreye girdiğini görüyoruz. Sizin vokallere bakışınız nedir?

Lilian: Ben her şeyden önce Brezilya müziğiyle beslendim. Ama Rotterdam konservatuarında da caz eğitimi gördüm. Son birkaç yıldır şarkı söylerken dikine değil de, enlemesine şarkı söylemeye yöneldim. Yani şarkı söylerken alçalıp yükselmek değil artık beni ilgilendiren. Şarkının ruh halinin sesim aracılığıyla yansımasına, bunun da müziğimizin gerek akustik, gerekse elektronik altyapısıyla sarmalanarak ilerlemesine dikkat ediyorum. Tabii bu noktada şarkı sözleri de büyük önem kazanıyor, acıklı, mutlu ya da ürkütücü sözlerin söylenmesi de aktarmak istediğiniz duyguya göre değişebiliyor.

Zuco 103 olarak hiç Brezilya'ya gittiniz mi?

Lilian: Hayır, henüz gitmedik. Albümümüz Brezilya'da yayınlanmış değil, ama bir takım bağlantılarımız var, sanıyorum yakında olumlu gelişmeler olacak. Biz de müziğimizi Brezilya'da çalmak için sabırsızlanıyoruz. Anladığım kadarıyla, Brezilya'da underground bir kitle tarafından takip de ediliyoruz.

12→

Stefan: Brezilyalı dinleyicilerden zaman zaman gayet coşkulu tepkiler alıyoruz. Gençler, özellikle Avrupa'da yapılan dans müziğine ilgililer. Ama tepkiler her zaman olumlu olmuyor. Zuco 103'ün müziğinin Avrupalıları tatmin etmek için sulandırılmış bir Brezilya müziği olduğunu iddia edenlere de rastladık. Ama dünyanın neresine giderseniz gidin rastlayabileceğiniz türden bir tepki bu. Tutuculuk sınır tanımıyor. Aslında bütün mesele açık fikirli olmak. İnsanlar kafalarındaki sınırları kaldırıp müziğimize kulak kabartırsa, belki bizim onlardan öğrendiğimiz gibi, onlar da bizlerden bir şeyler kapabilirler.

Suba, Bebel Gilberto gibi sizinle aynı kulvarda çalışan müzisyenlerle tanışma fırsatınız oldu mu?

Stefan: Suba'yla tanışamadan kendisini kaybettik. Randevulaşmıştık, ama evi yandı ve tanışmamız mümkün olmadı. Ölümüyle ilgili çeşitli rivayetler mevcut. Ama daha önemlisi, çok önemli bir müzisyeni kaybettiğimiz kesin. Bebel'se sevdiğimiz bir arkadaşımız, o da bizimle aynı plak şirketinde. *(Belçika menşeli Crammed Records)* Galiba bugünlerde Londra'ya taşındı.

Müziğinizi bir yönüyle dans müziği olarak tanımlamak mümkün. Seyirci kitlesiyle aranız nasıl?

Stefan: Dansedilebilecek bir müzik yaptığımız doğru. Ama zaman zaman insanların kolayca dansedemeyeceği kadar karmaşıklaştığı da oluyor müziğimizin. Kitleyle kurduğunuz ilişkiyse, çaldığınız mekâna, zamana ve kitlenin kendisine göre değişir çoğu zaman. Fransa'da çaldığımızda insanlar çok eğlendiler. Almanya'daysa pek bir iletişim kurabildiğimiz söylenemez. *(gülüyor)* Brezilyalıların olduğu bir mekânda çaldık mesela. Önce bossanova çalıyor diye bir hareketlendiler, ama sonra aradıkları geleneksel sound'u bulamayınca hayal kırıklığına uğradılar. Daha önce konuştuğumuz beklenti meselesi yine. Bunun yanında İtalya'da Roni Size'dan önce çaldık ve çok olumlu tepkiler aldık. Bitirdikten sonra bir sürü drum'n'bass'çı çok sıkı çaldınız diye sırtımızı sıvazladı.

Bugünlerde revaçta olan chill-out (yumuşak iniş) türüne yakın çalışmalarınız da var...

Stefan: Katılıyorum, ama yaptığımız müziği bir türe göre adlandırmak gayretinden de vazgeçtik artık. O kadar farklı ortamlarda çaldık ki. Dans müziği festivallerinden tutun da, world music festivallerine, Montreux Caz Festivali'ne kadar her türlü ortamda yer aldık. Kafamızdaki müziğin peşindeyiz, işin güzel tarafı, bu da sürekli değişiyor. Önemli olan, müzikle ilgili bir beklenti içinde olmamak. Hem müzisyenler hem de dinleyiciler için kilit nokta bu. Eğer çalınan müziğe yabancıysanız, önceden edinilmiş bilginiz ve değer yargılarınız yoksa, doğrudan kendinizi müziğe verme şansınız var. Böyle bir seyirci, seyircilerin en güzeli. Konserlerimize gelen seyircilerin çok geniş bir yaş grubuna dağılması da çok hoşuma gidiyor. Zuco 103 dinleyicilerinin her türlü şartlanmadan uzak olduğunun bir göstergesi de bence bu çeşitlilik.

Hiç film müziği yaptınız mı, çalışmalarınızda görsel malzeme kullanmayı düşündünüz mü?

Stefan: Film müziği yapmaya sıcak bakıyoruz ama, bugüne kadar herhangi bir teklif almadık. Film müziğinden çok, kendi görsel malzememizi konserlerimizde kullanmak istiyoruz. Amsterdam'da bir yığın sıkı iş yapan arkadaşımız var. Çılgın şeyler yapıyorlar. Ama iş sonunda imkanlarınıza bakıyor. Lojistik olarak yeterince güçlü değiliz maalesef. *(gülüyor)* Elimize biraz daha para geçtiğinde, görsel malzemeler konserlerimizdeki yerlerini alacaklar. Birlikte sahne aldığımız DJ'ler gibi, görsel efektlerle ilgilenebilecek arkadaşlar dahil edebiliriz takıma.

Müziğimizin Avrupalıları tatmin etmek için sulandırılmış bir Brezilya müziği olduğunu iddia edenlere de rastladık. Tutuculuk sınır tanımıyor.

Şarkılarınızın remikslenmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Stefan: İkinci albümümüz "The Other Side of Outro Lado" bütünüyle remikslerden oluşuyor. Ondan önce de bazı maxi single'larımız vardı. Remikslere sıcak baktığımız söylenebilir kolaylıkla. Ama yeni albümdeki şarkıların remiksleri için pek de aceleci olmayacağız. Yaklaşık bir yıldır bu albüm için çalışıyorduk. O kadar çok fikir ortaya çıktı ki, bazı parçaların üç değişik versiyonu var. Biri akustik, öbürü elektronik, bir başkası da ikisinin arasında bir yerlerde mesela. Dolayısıyla kendi remikslerimize öncelik vermeyi düşünüyoruz. Ama biri ilginç bir fikirle çıkıp gelirse, kimsenin önünü de kesmeyi düşünmüyoruz. Bazen adı sanı duyulmamış biri gelip gayet sıkı remiksler yapabiliyor. Bazen de bir bakmışsınız, epey şöhretli bir yapımcı, sıradan bir remiksin ötesine geçemiyor. Bu durumda parayı sokağa atmış oluyorsunuz. Remikslerde önemli olan müziğe yapılan katkı bana kalırsa, başkasının sizin müziğinizle ilgilenmesi, onun üzerine kafa patlatması ve yeni ufuklar açması... Şarkılarımızdan bazılarına öyle remiksler yapıldı ki, bunlardaki fikirleri doğrudan konserlerimize taşıdık.

Siz kimleri dinliyorsunuz?

Stefan: Albümün kayıtları için stüdyoda olduğumuzdan, uzunca bir süredir yeni bir şeyler dinlemedim. Zaman zaman belli türlerde çaldıklarını bildiğim DJ'erin mekânlarına gidiyorum. Sürekli dinlediğim müzikse caz. Coltrane dinlerim her zaman. Güncel müziktense Soul Energy gibi grupları dinlemeyi severim.

Sizin şarkıcı olarak beğendiğiniz, etkilendiğiniz şarkıcılar kimler?

Lilian: Benim 60'lardan bir kahramanım var. Çılgın bir kadın, adı Elsa Suarez. Louis Armstrong'u, zaman zaman Ella Fitzgerald'ı andıran bir sesi var. Caz bilmeden caz tekniğiyle Brezilya şarkıları söyleyen büyük bir yıldız. Radyonun bile olmadığı yoksul bir köyde büyümüş. En çok etkilendiğim, adeta taptığım şarkıcıdır kendisi.

Zuco 103 nereye dümen kıracak gelecekte?

Stefan: Önceden belirlediğimiz bir rotamız yok. Bunun nedeni de, önümüze her çıkan müziğe aynı heyecanla sardırmamız. Yaptığımız müziği farklı şekillerde icra edebileceğimizi düşünüyorum. Daha önce de söylediğim gibi, bir caz seti ya da akusik set olabilir bu. Dans müziğine, kulüp ortamlarına yakın çalışmalarımız da var. Ama hepsinden önce grubu genişletmeyi düşünüyoruz. Bir gitarist, iki vokalist, üç nefesli, belki bir de ışıkçı... *(gülüyor)*

Bu İstanbul'a ikinci gelişiniz, nasıl buluyorsunuz burayı?

Stefan: Harika, tıpkı bizim müziğimiz gibi: Ne arasan var...

Söyleşi: **A.Ç.**

ROLL

özel sayı no:4

nisanın ilk haftasından itibaren elinizin altında

ROLL GORİLLAZ'I SAHNEDE İZLEDİ

Blur'den Damon Albarn ve arkadaşlarının "gölge oyunu" tam gaz devam ediyor. Zülal Kalkandelen Gorillaz'ı New York'ta yakaladı, "siluetler"in yaptığı harika müziği dinledi, çizgi film konseri nasıl olurmuş gördü, görmekle kalmadı ballandıra ballandıra anlattı.

Çizgi konser

New York'un ünlü konser salonlarından biri, Hammerstein Ballroom. Kapıda uzun bir kuyruk var. Biletleri haftalar öncesinden tamamen tükenen konser büyük merakla bekleniyor. Çünkü konser bildiğimiz türden bir müzik grubunun değil, Gorillaz'ın konseri. Gorillaz, geçtiğimiz yıl "Clint Eastwood" adlı parçaları ve videoklibiyle müzik dünyasını şaşkına çevirmişti. İlginin büyüklüğünün nedeni, yalnızca gerçekten iyi müzik yapıyor olmaları değil. Blur'den Damon Albarn'la animasyon sanatçısı Jamie Hewlett'in ortak projesi olan Gorillaz'ı çizgi karakterlerin temsil etmesi de bir etken. Herkesin aklında aynı soru var: "Çizgi karakterler nasıl sahneye çıkacak? Eğer sahneye gerçek müzisyenler çıkarsa, kendi imajlarını yok etmiş olacaklar, sahneye çıkmadan nasıl konser verecekler?" Çoğunluğunu 20-25 yaş arasındaki gençlerin oluşturduğu kalabalık, bu sorunun yanıtını almak için uzun süre beklemek zorunda kalıyor. Çünkü Gorillaz projesine katkıda bulunan müzisyenlerden San Franciscolu DJ Ve hip-hop prodüktörü Dan "The Automator" Nakamura sahneye çıkıyor ve yaklaşık bir buçuk saat çalıyor.

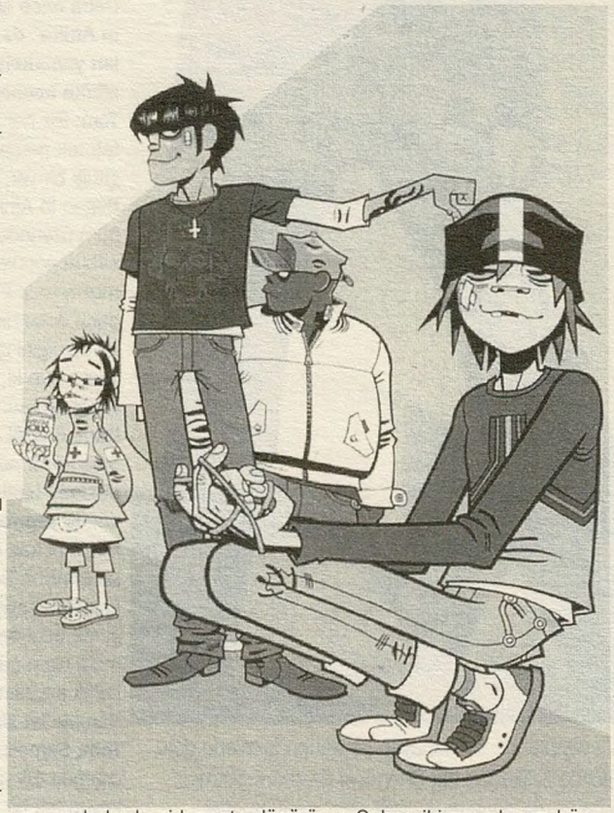

Bir anons: "Bu bir animasyon gösterisidir. Gorillalar sahnede olacak, ama gerçek müzisyenlerin yalnızca gölgelerini görebileceksiniz, onlar perde arkasında tamamen çıplak bir şekilde çalıyor olacaklar."

İzleyicilerin artık sabırsızlanmaya başladığı sırada ışıklar kararıyor ve bir anons yapılıyor: "Bu bir animasyon gösterisidir. Gorillalar sahnede olacak, ama gerçek müzisyenlerin yalnızca gölgelerini görebileceksiniz, onlar perde arkasında tamamen çıplak bir şekilde çalıyor olacaklar." Çıplak? Herhalde bir şaka. Anonsla birlikte kırmızı bir spot ışık perdeye düşüyor, nasıl olduğunu anlayamadan bir ışık oyunuyla siyah perde yok oluyor, kırmızı ışık giderek büyüyor ve gorillalar tek tek, dev video ekranda gözüküyor. Ve karşımızda vokalde klasik hoş pop vokalisti 2-D, Japon kadın gitarist Noodle, genç Keith Richards görüntüsüyle basçı Murdoc ve karanlık ve düşünceli Amerikalı baterist Russel. Muhteşem müzikle birleşen sahne tasarımı ilk anda herkesi hayrete düşürüyor. Sahne iki ayrı ekrana bölünmüş durumda. Üst video ekranda, Gorillaz karakterlerinin rol aldığı, tamamı animasyon olarak kurgulanmış film gösteriliyor. Alt ekran çift camlı transparan bir ekran olarak tasarlanmış. Projektörden iletilen Gorillaz karakterlerinin görüntüleri bir camdan diğerine geçerek yansıma yaparken, ekran arkasındaki gerçek müzisyenlerin siluetleri bu görüntülere karışıyor. Müzik ve görüntüler öylesine uyumlu ve çarpıcı ki, izleyici tam anlamıyla transa geçiyor.

Damon Albarn'ın vokali, hip-hop, reggae, funk, elektronik müzik karışımıyla hipnotize edici bir sound yaratıyor. Müziğin ışık ve görüntülerle birleşimi, yazıyla ifadesi güç, olağanüstü etkileyici bir atmosfere dönüşüyor. Konserle ilgili tek eleştiri, ikinci kez sahneye geldiklerinde, aynı şarkıları tekrarlamaları. Fakat yaşanan deneyimin ilginçliği karşısında bu bile fazla önemsenmiyor... Konserin sonunda Damon, sahnenin kenarında şöyle bir gözüküyor, sigara içip dans ediyor...

Çizgi karakterlerin temsil ettiği Gorillaz, ancak böylesine akıllıca bir kurguyla imajını bozmadan konser verebilirdi. O gece Hammerstein Ballroom'da tamamı animasyon olarak kurgulanmış ilk dijital konser veriliyor. Görüntüler olmadan müziği tam olarak algılayamayacağınız farklı bir konser. Buna şaşırmamak gerek. Çünkü Gorillaz bir grup değil, bir boy-band değil; karakterler de müzisyenlerin egolarını temsil etmiyor. Gorillaz, pazarlama yöntemleri, menejerleri ve medyasıyla fabrika düzeni içindeki müzik piyasasına yeni bir soluk. Gerisindeki müzisyenler aktöre benzedikleri ya da iyi dans ettikleri için değil, yaptıkları şarkılar iyi olduğu için dinlediğiniz bir müzik projesi.

Zülal Kalkandelen

LIVE MUSIC

pazartesi KAPTIR GROOVE

salı MEDIT ORIENT

çarşamba DENİZ KIZI

perşembe KAMELION

cuma SHELI

cumartesi SOUL STUFF

pazar CUBE

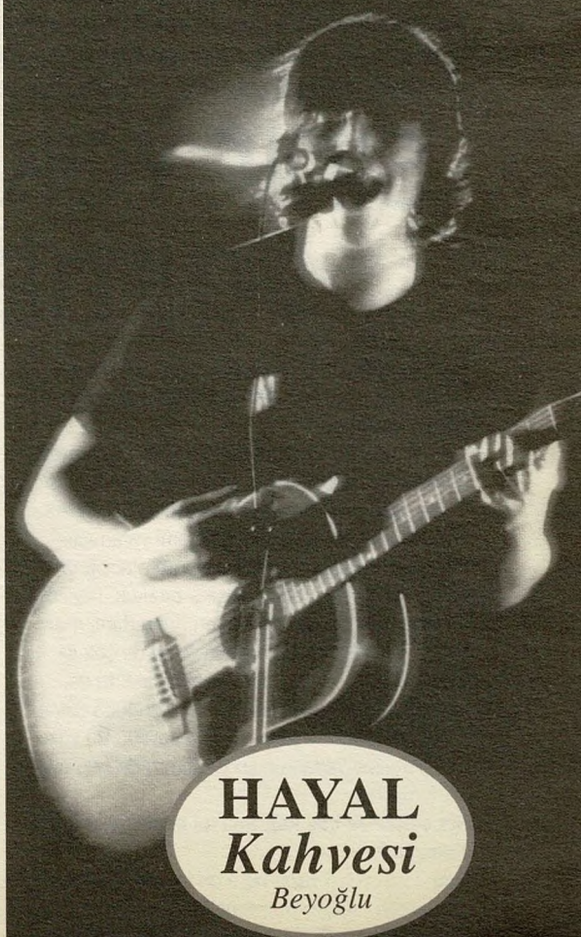

HAYAL Kahvesi Beyoğlu

www.hayalkahvesi.com.tr

0 212 244 25 58 - 243 68 23

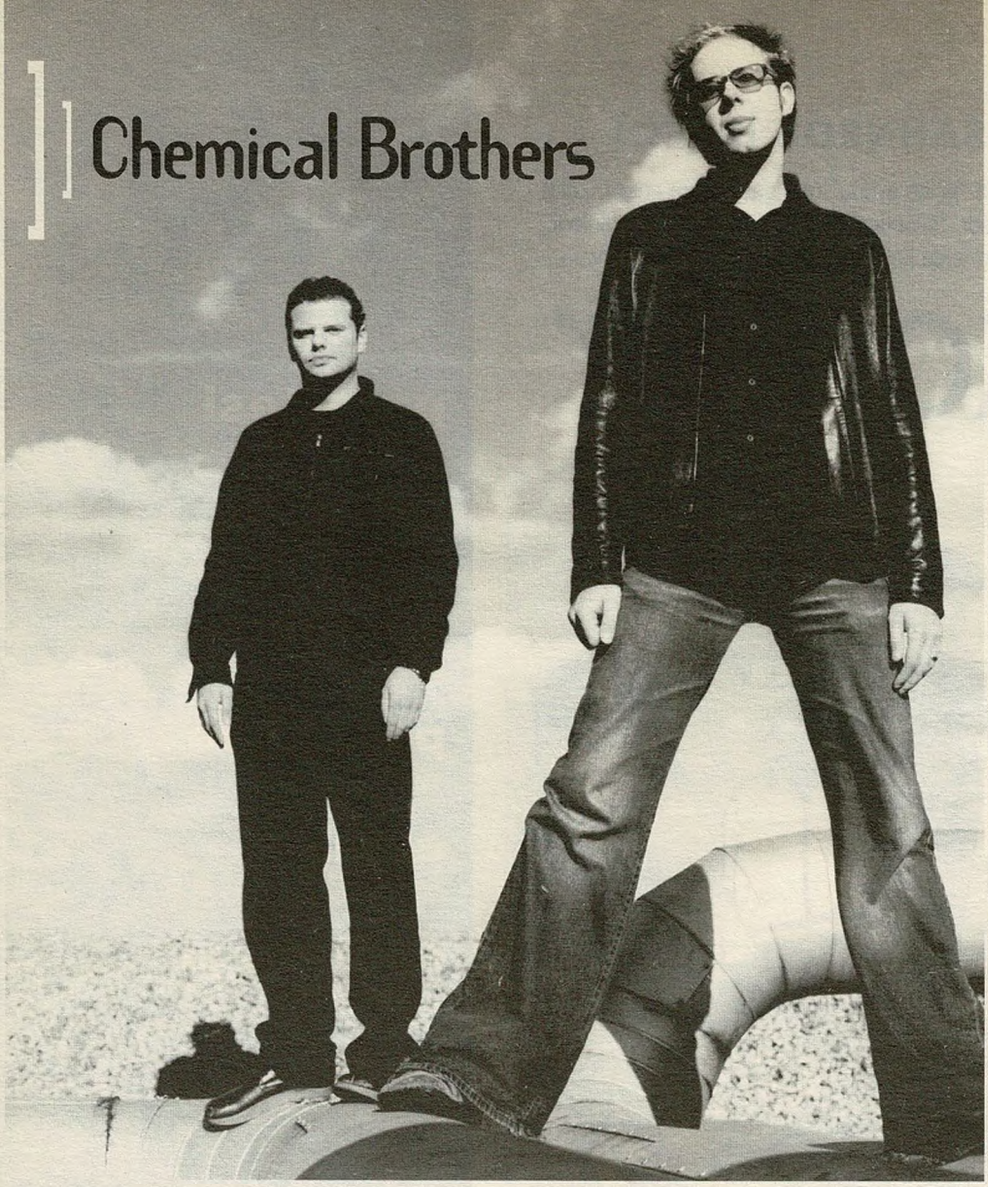

Kimyasal Biraderler'in üçüncü albümü "Come With Us"ı yayınlandı. Bir parlayan bir sönen isimlerle dolu elektronika aleminin grup mayasını hâlâ sürdürebilen gözde ikililerden biri Chemical Brothers. Ritmler skalasında nerelerden nerelere geldiklerini, yeni albümün perde arkasını scrufff.com'a anlatmışlar...

SINIR YOK, SONSUZ İHTİMAL VAR!

"Come With Us" albümünüz "dans pistlerine geri dönüş" albümü olarak tanımlandı. Sizce de durum böyle mi?

Ed: Tek düşündüğümüz yeni bir albüm yapmaktı. Stüdyodan bunca zaman uzak kaldıktan sonra tekrar çalışmak için çok hevesliydik. Fikirler arka arkaya geldi. İki yıllık turne dönemi yaramıştı herhalde. Albümün sound'unun ne olacağına baştan karar vermedik, akışına bıraktık. Bence bu albüm bir önceki albümden daha dans merkezli değil. "Surrender" albümünde de çok iyi dans parçaları vardı, "Exit Planet Dust"ta da, "Dig Your Own Hole"da da... DJ olarak da çalabileceğimiz parçalar yapmayı hep sevdik. Bu yüzden parçaları yaparken DJ tarafımızı da hep uyanık tutuyoruz.

Her seferinde boş kağıttan mı başlayarak üretiyorsunuz?

Tom: Evet. Hem yazıp hem de kaydedebildiğimiz tek zaman, stüdyo malzemelerimizin yanımızda olduğu zaman. Biz laptop adamları değiliz, eski synthesizer'larımızla çalışıyor olmamız lazım. Turnedeyken turneye odaklanıyoruz ve sahneye yeni şeyleri nasıl taşırız diye düşünüyoruz. Çünkü seyirciler her gece bizim sahnede çaldığımız müziğe odaklanıyor. Turne bitince "şimdi müzik yapma zamanı" diyorsun. Genellikle esin kaynağımız insanların müziğimize verdiği tepki.

Bu albümü yapmak diğerlerinden daha mı kolay oldu, daha mı zor?

Tom: Galiba gitgide zorlaşıyor. Şimdiye kadar yaptığımız tüm müzikler üst üste yığılıp büyük bir küme oluşturduğu için. Sürekli yeni sesler ve yeni yöntemler arıyoruz. Biz kişisel şarkı yazarları değiliz. Özel hayatımızda bizi etkileyen şeylerden yola çıkıp şarkı yazarak işimiz bitmiyor. Bizim derdimiz, yarattığımız seslerin insanları etkilemesi, bu yüzden de yeni sound yaratmakta zorlandığımızı hissediyoruz.

Müziği yaratma süreciniz nasıl? Birbirinizle çok kavga ediyor musunuz?

Ed: Birbirimizi çok sıkı eleştiririz, ama bunca zamandır bir arada olduğumuza göre, temel beğenilerimiz arasında pek fark yok demektir. Eğer bir şey iyiyse ve iş görüyorsa, o konuda hemen hemfikir oluveririz. Tom bu albümü yapmanın diğer albümlerden daha zor olduğunu düşünüyor, ama bence on yıldır birlikte DJ'lik yaptığımız için bizi heyecanlandıran müzikleri artık iyi tanıyoruz. Evet, bu albümün bizi bunalttığı yerler oldu, ama bir sonraki adımı nasıl atacağımızı bilemediğimiz yerlerde bunaldık. Bir sonraki heyecanı yakalamak hep daha zor oluyor. Albümde de bu heyecanı yakalayabildiğimiz parçalar yer aldı zaten.

Tom: "Surrender"da da başımıza aynı şeyler gelmişti. Sürecin bir parçası bu.

Daha önce single olarak çıkardığınız "It Began In Afrika" da yeni albüme dahil edilmiş. Parçaları yaparken ayrı ayrı mı düşünürsünüz, tek bir albüm konsepti dahilinde mi?

Tom: Biz her zaman albüm yapıyoruz. Parçaları tek tek parçalar olsun diye yapmıyoruz. Hepsinin gittiği bir yer, ulaşmaya çalıştığı bir amaç var. "It Began In Afrika"yı yapar yapmaz yayınladık. Albüm üzerinde yoğunlaşmıştık ve bu single'ın o sırada popüler olup kulüplerde çalınması şevkimizi artırdı. Parçayı gerçek dünyaya salmış ve daha önce hiç dinlememiş insanların nasıl tepkiler verdiğini görme şansımız olmuştu. Böylece anlıyorsun ki, dinleyicilerinden ayrı bir gezegende yaşamıyorsun, aranızdaki iletişim sürüyor.

Dans müziği çok hareketli ve çok değişken bir ortam. Bir sürü yeni isim çıkıp kayboluyor. Bu albümle birlikte dans müziği dünyasına bir geri dönüş yapıyormuş hissine kapıldınız mı?

Ed: Yeni kan diye sunulan şeyler bizi çok enterese etmiyor. Bence bizim müziğimiz, şu sıralar çıkan yeni şeylerden çok daha etkili. Dans müziğinde beni özellikle heyecanlandıran bir şey çıkmadı uzun süredir. Bu dünyayla alışverişimizi DJ'lik sayesinde hep canlı tuttuk.

Sample'lar sizin için hâlâ önemli mi?

Tom: Sampling çok değişti. İlk sample aletimi aldığımda 16 yaşındaydım ve iki plağı yan yana koyup tek bir şey çıkarmak o zamanlar bana heyecan verici, büyük bir fikir gibi geliyordu. O zaman için bu yeni ve insanların düşünmediği bir şeydi, ama artık iki parça müziği alıp birleştirmek o haliyle bana yeterli gelmiyor. Bizim için sampling her zaman müziğimizin entegre bir parçası oldu, ama temelini oluşturmadı. Sampling müziğin etrafını örer, ama temelini oluşturmaz. Sampling'i seviyoruz çünkü o kültürün içinden geliyoruz, hip hop yesaire kültürü. Farklı dünyalardan farklı şeylerin üst üste binmesini seviyorum. Sampling inanılmaz bir enstrüman, onunla bir sürü şey yapabilirsin ve hâlâ müziğimizin esin kaynaklarından biri. Sınır yok, sonsuz ihtimal var!

Hala akustik enstrümanların elektronikten daha iyi olduğunu iddia edenler var.

Tom: *(mikrofonu işaret ediyor)* Bunlar bizim enstrümanlarımız. Hissettiklerimizi insanlara iletebilmek için bunları kullanıyoruz. Bu enstrümanları iyi kullanırsın ya da kötü kullanırsın. Bilgisayarla boğuşmak ve ona ruh ve his katmak hâlâ beceri istiyor. "70 kişilik bir orkestra istiyorum" demek yaptığın şeyi daha iyi yapmaz. İsteseydik bunu yapardık, ama müziğimizin varolduğu haliyle yeterli olduğunu düşünüyoruz. "Şarkıda yaylılar var" lafı ne ifade eder ki? Sanki şarkıya daha önce olmayan bir mâna katarmışçasına... Spriri-

Bilgisayarla boğuşmak ve ona ruh ve his katmak hâlâ beceri istiyor. "70 kişilik bir orkestra istiyorum" demek yaptığın şeyi daha iyi yapmaz.

tualized'ın albümüyle ilgili okuduğun tek şey, yüzlerce insanın albümde çalıyor olması. Bu albümü önemli mi yapıyor ki?

Konser vermeyi mi tercih ediyorsunuz, DJ'liği mi?

Tom: Konser vermeyi seviyorum, ama şarkı yazarken ya da albüm kaydederken konser vererek konsantrasyonumu dağıtmak istemiyorum. Bu yüzden genelde albüm bittikten sonra konserlere başlıyoruz. Ama konserde müziğimizin dinlenmesini istediğimiz ortamı yaratma şansımız var, bu da insanı her seferinde heyecanlandırıyor. İşin özü de bu. İlk konser verdiğimiz dönemlerde de kazandığımız tüm parayı surround ses sistemi alarak konserin atmosferini geliştirmek için harcıyorduk. Çünkü stüdyodaki kaliteli hoparlörlerle her şey çok farklı oluyor. Konserlerimize gelen insanlara bunu vermek istiyoruz.

DJ'lik yaparken iş bölümünüz nasıl?

Tom: İlk başlarda sırayla iki parça çalıyorduk, şimdiyse kim çalmakta olan parçadan sonra çalacağı iyi bir parçanın olduğuna güveniyorsa yönetimi alıyor. Genellikle 20 dakikalık aralarla yer değiştiriyoruz. İki parça iyi aslında, çünkü ondan sonra gelecek tek parçayı düşünmen yetiyor. Gerisi Ed'in eline bakıyor...

Ed: Arada sırada küçük solo set'ler attırıyoruz. İşte bu çok zor. Bir sürü ele ihtiyacın var. Solo bittiğinde bir dönüp bakıyorsun, kapağı olmayan bir sürü plak var ortada. O yüzden iki kişi olmak iyi.

DJ'liğe başladığınızda ikiniz de miks yapabiliyor muydunuz?

Tom: Hayır, ikimiz de yapamıyorduk. Ancak bu sene eve bir mikser alabildik işin doğrusu. Biz Londra'da DJ'liğe başladığımızda, elimizdeki tek şey başkalarında olmayan bir sürü plaktı. Müzikle ilgili belli bir fikrimiz vardı ve insanların bunu dinlemesini istiyorduk, ayrıca kendimiz de bolca müzik üretiyorduk. O zamanlar, yani 1993-94'te yaptığımız müzik tamamen yeni ve heyecan verici bir müzikti. O dönemki albümleri dinlediğinde bunu farkedersin. Bizim farkımız buydu: Başkalarının yapmadığı şeyi yapmak. Ve daha ilk günden başlayarak DJ'lik yapmamızla kendi müziğimizi üretmemiz arasında çok sıkı bir bağ var. Bizim silahımız, başkasında olmayan bir müziğe sahip olmak.

İşin ticarî yönü ne durumda? İstediğinizi yapacak kadar özgür müsünüz?

Tom: Her zaman bu özgürlüğümüz vardı. Virgin'e geldiğimizde "Exit Planet Dust"ı bitirmiştik bile. Ve hiçbir müdahale olmadan çıkardık albümü. Albüm iyi sattı ve bir sonraki albümümüzü yapmak için insanlar bizi yine özgür bıraktı. Müziğimizle ve nasıl olması gerektiğiyle ilgili çok sert fikirlerimiz var ve bunu yapabilecek en iyi adamlar biziz, bu yüzden de yapıyoruz. İnsanlara bir şey ifade eden müzikten hoşlanıyoruz... Müziğimiz kulağa ne kadar deneysel gelse de... İstediğimiz, müziğin seni etkilemesi ve bir şey ifade etmesi...

İkiniz de hem DJ hem de şarkı yazarısınız. DJ'liği, şarkı yazarlığı gibi bir sanat dalı olarak görüyor musunuz?

Ed: Bence öyle. Çoğu zaman başkalarının plaklarını çalıyorlar, ama bazı DJ'lerin yaptıkları gerçekten takdire şayan. Bence DJ'liğin mesela elektro gitar çalmaktan daha az beceri gerektirdiğini söyleyen insanlar yanılıyor. Sasha ya da Carl Cox çaldığında, teknik virtüözitelerini görmek muhteşem bir histir. Ve bu sanat olsun diye değil. İnsanları bir araya bağlamak için yapılan bir şey. DJ'lik yaptığımız zamanlarda eğer set'i doğru oturtabilirsek ve her şey iyi giderse memnun oluyoruz. Çok güzel bir his. Bir çanta dolusu plağını alıp geliyorsun ve gereken diğer her şeyi başka biri sağlıyor sana.

Tom: Bence işin teknik tarafı en az önemlisi. Bir sürü insan iki plağı aynı anda çalabilir, zor bir tarafı yok bunun. Ama bütün parçaları nasıl bir araya getirdiğin ve insanları başka bir havaya sokup sokamadığın önemli. Bence asıl beceri burada yatıyor. İnsanlar, bunu beceremeyen birini görmedikçe farkı anlamıyor.

Peki ünlü olarak yaşamak nasıl gidiyor?

Ed: Asılında biz hâlâ gözden ırak sayılırız. İnsanlar kim olduğumuzu bilmiyorlar ama diğer yandan belli bir tanınırlık düzeyimiz var ki, gece geç saatlerde bir kulübe girmeye çalıştığımızda işimize yarıyor. Sokakta serseri gibi dolaştığımda kimse beni tanımıyor ve bulaşmıyor, ama gecenin ikisinde Fabric'e gidersem ve kapılar çoktan kapanmışsa bile içeriye girebiliyorum. Bu da Chemical Brothers'da olmanın iyi tarafı. Arada sokakta da güzel anlar yaşamıyor değiliz tabii. "Afrika" piyasaya çıktığında Portobello sokağında yürüyordum ve üç insan ayrı ayrı yanıma gelip şarkıyı çok beğendiklerini söyledi. Muhteşem bir his.

Sizin siz olduğunuza inanmayan insanlara rastlıyor musunuz?

Ed: "Bak ben buyum" diyen tiplerden değiliz biz.

Tom: Bizim yanımıza gelenler bizim hayranlarımız oluyor zaten. Televizyonda gördüğü adamla tanışmak için sokakta durduran tipler değil yani.

Ed: Şöhretle çok işimiz yok anlayacağın. Ama arada şöhretlerin de bulunduğu komik partilere gidiyoruz ve "bak bu da buradaymış" diyen insanlara dönüşüyoruz. Geçenlerde gittiğimiz bir partide Mick Jagger varmış ve bizimle tanışmak istedi. Birden çocuklaştık, Mick Jagger'la tanışmayı kaldırabilecek halde değiliz.

Ne dediniz Mick Jagger'a?

Tom: Onunla tanışmaktan sarhoş olduğumuz için bir şey diyemediğimizi...

Birlikte çalıştığınız insanları nasıl seçiyorsunuz?

Ed: Müziklerine hayran olduğumuz insanları seçiyoruz. Başlangıç noktamız bu. Mercury Rev'in hastasıydık, bu yüzden onunla çalışmak istedik. Hope Sandoval ve Bernard Sumner'ın da hastasıydık. İkimizin yıllardır dinlediği müzikleri yaratan insanlar bunlar. Özellikle Beth'le (Orton) her şeyden önce arkadaşız. Plak yapmaya başlamadan önce, onun ilk demosunu dinlediğimizden beri sesini seviyoruz. İyi bir arkadaştır ve harika sesi vardır. Bence "The State We're In" şimdiye kadar yaptığımız en iyi işbirliklerinden biri. Biriyle işbirliği yapacağımızda "albümümüzü daha iyi kılabilir misin?" diye sorarız ve genellikle bunu başarırlar. Beth'in sesi müziğimize uyuyor. Sesi aşırı duygusal değil, tüm duygu müzikte. Beth'in olduğu parçalar Tom'un sözlerini yazdığı parçalar, bu yüzden zaten arkadaşı olan birisiyle söylemesi çok daha rahat oldu. Richard Ashcroft'un ya da Bernard Sumner'ın o sözleri söylediğini düşünemiyorum.

Underground lafı sizin için hâlâ bir şey ifade ediyor mu?

Ed: Müziğimizin anlaşılmasını istiyoruz. Hiçbir zaman insanların anlamadığı bir müzik yapmak gibi bir tutkum olmadı. Elektronica müzik ya da underground müzik gibi terimler, ticarî olmayan ve yaygınlaşmayan müzik türlerini ifade eden terimlere dönüştü. Bence o tür müziklerin değeri, insanlar tarafından anlaşılan bizim elektronik müziğimizden daha fazla değil. Dans müziği söz konusu olduğunda underground kelimesi ne anlama geliyor ki? Dans müziği zaten yeterince mainstream...

Tom: Müziğin her zaman bir alt düzeyi vardır. Eğer Japonya'da bir tekno kulübüne giderseniz, çalan müzik her yerde duyabileceğiniz müzikle aynı olsa bile, o müziği o ortamda dinliyor olmanın kattığı başka bir hava ve değer vardır. Dans müziği her ne kadar müzik listelerini kaplıyor olsa da, daha hâlâ sabahın altısında bir kulübün kapısında olmakla eşanlamlıdır. Bu yüzden de yasadışıdır. Diğer insanların yaptıklarından farklı bir şeydir. İnsanlar işe giderken siz eve dönersiniz ve farklı bir şey yaptığınızı farkedersiniz. Bu bugün için de geçerli ve müzik bu çağrışımlarla birlikte yürüyor. Tamamen gözden ırak, marjinal bir şey yapmak da kıyak bir şey, ama biz hem insanların anlayacağı hem de çalarken bizim zevk alacağımız bir müziğin peşinde koşuyoruz.

Dans müziği her ne kadar müzik listelerini kaplıyor olsa da, daha hâlâ sabahın altısında bir kulübün kapısında olmakla eşanlamlıdır. Bu yüzden de yasadışıdır.

Sabahın altında dans etmeyi hâlâ seviyor musunuz?

Ed: Hem de nasıl. Galiba daha fazla boş vaktim olduğu için son birkaç yıldır kulüplere daha fazla takılmaya ve daha fazla zevk almaya başladım.

Sizinle aynı zamanlarda parlayan Underworld, Letfield gibi isimler epeydir ortada yok. Elektronik müzik dünyasından niye çok az sayıda popüler isim çıkıyor dersiniz?

Ed: İyi bir soru. Underworld, Orbital ya da bizim geldiğimiz yere gelmek için farklı dinleyici kitlelerine müzik dinletmeyi başarman ve sadece kulüplerde çalınmak üzere değil, radyolarda da çalınmak üzere plak çıkarman gerekir. Bu daha iyi müzisyen olduğun anlamına gelmez, ama belli bir çaba gerektirir. İstemen lazım. Underworld ve Letfield gibi isimlere baktığında bile bunu gerçekten istediklerinden emin olamıyorsun. Konser vermen, bu işe konsantre olman gerekir.

Tom: "Exit Planet Dust"ı yapmadan önce bile konser veriyorduk biz, çünkü bu becerebildiğimiz, doğal bir şeydi. Elimde bir alet var ve bunu kullanabiliyorum... Üstelik eğlenceliydi de. Bir kulübe gidiyorsun ve orada çalıyorsun. Konser verebilmek için bir altyapıya ihtiyaç olduğu düşüncesi saçma, yok böyle bir şey. Eğer bu işe o zaman alışmış olmasaydık, şimdi çok sıkıntı çekerdik, "aman tanrım, konser programımızı hazırlamamız lazım" derdik, ama o zamandan bu yana konser vermek çok doğal bir şekilde yaptığımız işin bir parçası olarak görünüyor bize.

Çeviren: **Ogan Güner**

bakınız

Chemical Brothers dokuzuncu ve otuzbeşinci sayılarda Roll'daydı.

"Müziğimiz sadece teknodan beslenmiyor. Bizimki eski müziklerin bir kolajı. Rock fanlarının müziğimizde kendini bulması çok normal. Ama her şeyden önce dans pistlerini beslemek için buradayız, insanların albümlerimizi sadece evlerinde dinlemesi rahatsız edici." (sayı 9, temmuz 97)

White Stripes

Ne mutlu ki, ortalık rock'n'roll'un kurtarıcılarıyla doldu. (İnşallah yakında bu kurtarıcılardan nasıl kurtulacağız diye kara kara düşünmeye başlamayız!) Şaka bir tarafa, The Strokes, Black Rebel Motorcycle Club derken, şimdi de White Stripes'a döndürdük gözümüzü kulağımızı. Onlar rock'un yeni "primitive cool"ları. Üçüncü albümleri "White Blood Cells"i dinlediğimizde nerelere gitmiyoruz ki: "Hotel Yorba"yla Violent Femmes'in, "We're Going To Be Friends"le Beatles ve Syd Barrett'ın, "I Think I Smell A Rat"la Mavi Işıklar, Siluetler ve Jonathan Richman'ın kulaklarını çınlatıyoruz ister istemez. Afedersiniz ama, referanslara devam etmemiz lazım: Led Zeppelin, Rolling Stones, Stooges, Jon Spencer Blues Explosion ve daha niceleri... Üstelik bunları topu topu iki kişiyle, tek bir gitar ve davulla beceriyorlar. Jack ve Meg White kardeşler (dedikodulara göre, boşanmış bir çift) hakkındaki kısa konser izlenimlerimizi 56. sayımızda aktarmıştık, şimdi onları etraflıca tanımaya geldi sıra. Les Inrockuptibles ve Rock & Folk'tan aktarıyoruz.

KIRMIZI BEYAZ SİYAH

Konser afişlerinizde Dolly Parton'un eski resimlerini ya da Loretta Lynn'in portresini kullanıyorsunuz. "White Blood Cells"i ayrıca Loretta Lynn'e ithaf etmişsiniz. Nedeni ne?

Jack White: Amerikan folk müziğini çok seviyoruz. Blues ya da country, eğer en derinlerine kadar kökleri muhafaza edilirse, çok ilginç müzikler. Ben şahsen elektronik müziklerden, hilekâr müziklerden ve soğuk müziklerden nefret ediyorum.

Asıl tutkunuz blues, değil mi?

Jack: 20'li ve 30'lu yılların Amerikan müziğinin altın çağı olduğunu düşünüyorum, ben çok berbat bir zamanda doğmuşum. 1900 yılında dünyaya gelmek ve bir steel gitara sahip olmak isterdim. Blues'cular mükemmel şarkılar yazmaya çalışmıyorlardı, şarkılarını bantlara kaydetmiyorlardı bile. Onların müziği sadece bir insana ve bir hikayeye dayanır, olabilecek en iyi folk müzik de budur.

Sende bu tutkuyu yaratanlar kimler oldu?

Jack: Blues'da benim adamım Son House. Sesi harika, tamamiyle dürüst. Tarihteki en iyi gitarist değil, sadece bildiği bazı hikayeler var ve onları öyle güzel anlatıyor ki. Charlie Patton'la ve Robert Johnson'la ahbaplık etmiş, beş kere evlenmiş ve Detroit'te ölmüş –bizim evin yakınlarında bir yerde. Beni şaşkınlığa sürükleyen ilk blues'cu o oldu. Onu 1990'da, bir arkadaşımın dinlettiği "Death Letter" sayesinde keşfettim. 18 yaşındaydım. Sonra da "John The Revelator"ı çalmayı öğrendim. Uzun zaman boyunca başka bir şey çalamadım. Blues'un resmen içine düştüm, durmaksızın dinlemeye başladım. Daha önceleri Robert Johnson'dan bahsedildiğini işitmiştim, ama bende tetiği çeken Son House oldu. Sonra diğerleri: Charlie Patton, Howlin' Wolf...

Grubun başlangıcını anlatır mısın?

Jack: 1997'ydi. Aslında Detroit'te iki grupta birden çalıyordum, prova yaptığımız böyle bir yığın grup vardı. Sonra, White Stripes için şarkılar yazmaya başladım. Garajımızda doğduk diyebilirim.

Bu müzik için iki kişinin yettiğine nasıl karar verdiniz? Mesela bir basçıyla çalışmayı hiç düşünmediniz mi?

Meg White: Hayır, hiç aklımıza gelmedi başka müzisyenlerle birlikte olmak.

Jack: Eğer başka müzisyenlerin müziğimize müdahale etmesine izin verseydik, şarkıların yapıları çok daha ağır, karmaşık bir hale gelirdi. Ve o şarkıları her zaman o biçimleriyle çalmak gerekirdi. Oysa biz her saniye onları değiştiriyoruz, sahne üzerinde her seferinde başka bir yere götürüyoruz. Üçüncü bir kişinin varlığı, bize bu kendiliğindenliği kaybettirmekten başka bir işe yaramazdı, sanki rock'n'roll zemini altımızdan çekiliyormuş gibi... Konserlerde albümdeki gibi çalmıyoruz. Süper hızlı rock'n'roll çalıyoruz, elektrikli, kuvvetli, şiddetli bir rock'n'roll. Ama gene hikayeler anlatıyoruz, bu anlamda hâlâ bir folk grubu olarak kaldığımızı söyleyebilirim.

Grunge, alternatif rock'a dönüşerek ağırlığını kaybetti. Nirvana şarkılarının radyoda çalınması harikaydı. Nirvana'nın eşi menendi yoktu o devirde.

Gitar stilin çok özel. Keith Richards'tan bu yana bu kadar dokunaklı ve şiddetli gitar sesine rastlanmıyor.

Jack: Bilmem... Geçen gün bir rehinciden eski bir gitar aldım, bugünlerde onunla meşgulüm. İyi gitarist denilen tiplerden biri olduğumu düşünmüyorum. Teknisyen değilim, hiçbir şey değilim. Ne olduğumu ispat etmeye de ihtiyacım yok, bir takım mikrofon hileleri yapmaya da... Ben böyle çalıyorum, kaynaktan böyle fışkırıyor. Gerçekte yalnız başımayım. Bu bir deney grubu: Gitar, bateri, o kadar. Başkası yok, ikinci gitar yok, org yok, bas yok.

70'li yıllarda Dr Feelgood, kızlar grubu Runaways'le birlikte turnedeyken, Lee Brilleaux Sandy West'e takılırmış: "Neden bir kız bateri çalmak için bu kadar kendini zorlar ki? Memeleri bagetlerin arasına sıkışmıyor mu?.."

Meg: Ben bateriye hayranım. O benim enstrümanım. Normalde sakin, içine kapanık biriyimdir, ama bateri sayesinde bundan sıyrılıp şamataya katılabiliyorum. Sevdiğim bir sürü baterist var, tabii ki Moe Tucker (Velvet Underground), kuşkusuz Keith Moon (The Who). Ama kimseyi taklit etmiyorum.

Detroit öyle bir şehir ki, John Lee Hooker'dan Eminem'e, MC5'tan Sun Ra'ya, Motown'dan teknoya kadar pek çok zenginlik buradan çıktı. Bu kültürü üzerinizde taşıdığınızı düşünüyor musunuz?

Jack: Biz Gories'den bahsetmeyi tercih ederiz. Beni etkilemiş son grup onlardır. Daha geriye gidersek, Stooges'ın en büyük hayranlarıyız. Onları MC5'tan bile daha iyi buluyoruz.

Evinizde yangın çıksa hangi albümü kurtarırdınız?

Jack: Stooges'ın "Fun House" longplay'ini kurtarırdım.

Meg: Ben Dylan'ın "Blood On The Tracks"ini alırdım.

Jack: İki senedir gerçek bir patlama var Detroit'te. Yeni gruplar yeşeriyor ve gayet de iyiler. İki kişi olmamız bizim için büyük şans, büyük şeylere ihtiyaç duymuyoruz, sürekli turne yapabiliyoruz. Ama Detroit'teki grupların pek azı şehir dışına çıkabiliyor, sahiden yazık. Bizim bir garaj ailesinin parçası olduğumuzu düşünüyorum. "Sympathetic Sound Of Detroit" ismiyle bir derleme albüm kaydettik bizim garajda. Farklı gruplar malzemelerini yüklenip geldi, herkes kendi parçasını çaldı. Ama Detroit gruplarının altı aylığına moda olup, sonra hepsinin birden unutulmasını istemeyiz. Bu konuda çok kuşkucuyuz, mesela 80'lerin sonuna doğru Seattle'da grunge etrafında çok enerji israfı yapıldı.

Bugüne kadar yayınlanmış üç albümü-

18→

nüz arasında ne gibi farklar görüyorsunuz?

Jack: İlk albümün içine her şeyi, her şeyi, her şeyi koymak istemiştik. Çünkü bir ikincisini yapabileceğimizi düşünmüyorduk. İkinci albümüyse, zaman baskısını üzerimizde hiç hissetmeden evde kaydettik. Her gün sakin sakin bir-iki parça çıkarıyorduk. Üçüncü albümümüz "White Blood Cells" için Memphis'te bir stüdyoda çalışalım, olabildiğince hızlı kaydedelim diye düşündük. Easly stüdyosunda birkaç seans ayarladık ve bitirdik. Harikaydı. Gerçekte, Memphis birçok yönüyle Detroit'e benzeyen bir şehir. New York veya Los Angeles'ta albüm kaydetmek gibi bir niyetimiz olamaz. Memphis'i seçmemizin sebebi de, Stax ve Sun Records gibi şirketlerin bu şehirden çıkmış olmasıydı. Memphis'e gitmek bize sanki müthiş ses çıkaran, eski, tarihî bir ampli bulmak gibi geldi. Memphis soul müziğinin şehri. Lokantalara bile gittiğinizde bu havayı soluyorsunuz.

Güncel müzikler hakkındaki düşünceleriniz neler?

Jack: MTV'ye tahammül bile edemeyecek kadar umutsuzum. Ne yapabiliriz? Şu sıralar müziğe yeni bulunmuş bir altın madeni gözüyle bakılıyor. 12-13 yaşındaki çocuklar için fabrikasyon üretim yapıyorlar. Kamyon dolusu CD'yi satın alanlar o yaştaki çocuklar tabii.

Siz de para kazanmak istemez misiniz?

Jack: Eğer bize bir milyon dolar kazandırabilecek bir şarkı yapsaydık, ki bunu düşünmek bile gülünç geliyor, onu piyasaya çıkarmazdık herhalde. Bizim sırrımız, sevdiğimiz şeyleri yapıyor olmaktan başka bir şey değil. Birçok grup artık müzikten değil, başarıdan bahsediyor. Mukavele imzalamak için büyük şirketlere yanlarında sekiz avukat, iki menejerle gidiyorlar.

Üçüncü albümünüz özellikle Avrupa'da küçük çapta bir sarsıntı yarattı...

Jack: Valla bilmiyoruz. Sonuçta ben de bunun en iyi albümümüz olduğuna inanıyorum. Bugüne kadar hep bir bekleyiş içinde yaşadık, "işte insanlar bu parçaya bayılacak" diyorduk. Ama hiç de öyle ayılan bayılan yoktu. Şimdi ne oldu da oldu, anlamıyorum. Şimdiye kadar hep aynı şeyi yaptık.

Bu bir deney grubu: Gitar, bateri, o kadar. Başkası yok, ikinci gitar yok, org yok, bas yok.

Demek ki sıra bize geldi, bu sene bizim senemiz. İnsanların böyle bir şeye demek ki şu an ihtiyacı varmış. Gelecek sene böyle bir rock'n'roll ateşinin süreceğini sanmıyorum. Biliyorsunuz, on senelik devreler halinde müzik dönüşüyor.

Nasıl yani?

Jack: 50'li yıllara rock'n'roll kılavuzluk ediyordu. Sonra Pat Boone gibileri mesajı başka tarafa çevirdiler, işi sulandırdılar. Ardından saf ve sert bir rock'n'roll'la Beatles geldi, sonra iş hippi müziğine çark etti. Aynı saflıkta ve sertlikteki punk, bir anda new wave'e dönüştü. Grunge ise alternatif rock'la ağırlığını kaybetti. Nirvana'nın radyoda çalınmasını hep olağanüstü bulmuşumdur. Harikaydı. Karşılaştırmaya kalkarsan, o grubun eşi menendi yoktu o devirde. Seattle gruplarının mücadelesinde açık farkla öndeydiler.

Beatles sevmeyenler hakkındaki teorim: Sevmiyorlar, çünkü Beatles çok ünlü. Benim cevabımsa şu: Çok ünlü, çünkü çok iyi. Köküne kadar iyi. Nefes kesici bir grup.

Alternatif kalmak için büyük bir mücadele vermek gerekiyor bazen. Bu tuhaf ve paradoksal gelmiyor mu size?

Jack: Nirvana bir punk grubuydu. Daha ne bekleyebiliriz? Şu gün itibariyle ilk fanlarımız da bizi yavaş yavaş terkediyor, saf garaj rock'unun takipçileri, çok tanındığımız gerekçesiyle bize sırtlarını dönüyor. Artık bir gizemimiz kalmadı. Onların bütün istedikleri şu küçük gizem... Beatles'ı sevmeyenler hakkında bir teorim var. Sevmiyorlar, çünkü Beatles çok tanınmış, çok ünlü. Benim cevabımsa şu: Çok ünlü, çünkü çok iyi. Köküne kadar iyi. Beatles delirtici, nefes kesici bir grup. Beatles eğer çok daha az plak satsaydı, bugün Kinks'in sahip olduğu statüde olurdu, garaj müziği hayranlarının tezahüratıyla karşılaşırdı. İyi de, niye kendini Beatles'tan mahrum eder ki insan?

Peki sizce kim daha büyük? Velvet Underground mu, Beatles mı?

Jack: Beatles. Onlar gerçekten 20. yüzyılın grubu. Çok güçlü bir şarkıyazarlığı dersi verdiler, hikaye anlatımında pop nasıl kullanılır, herkese gösterdiler. Ve bütün pencereleri ardına kadar açıp rock'n'roll'a sadık kaldılar. Paul McCartney'den nefret edenler umurumda bile değil, hakiki bir dahi, eşsiz bir yazar. Beatles'ın herhangi bir albümünden herhangi bir şarkıyı dinlemeniz yeter.

Grubun adı, "beyaz şeritler" nereden geliyor?

Jack: İtalyan restoranlarında satılan o kırmızı-beyaz şekerlemelerden geliyor olabilir... Johnny Cash, hapishanelerde giyilen üniformalardan bahsederken "those white stripes" diye yazmıştı... Ya da ışığı içeriye beyaz şeritler halinde salan panjurları düşün... Bunların hepsi White Stripes.

Albüm kapağında ikinize saldıran siyahlar içinde bir takım adamlar var. Ne anlatmak istiyorsunuz?

Jack: O siluetler belki hücum eden bakterilerdir, Meg ve ben ise akyuvarlarızdır. Ya da belki albümün isminden kasıt "White Blood Sells"dir (Satılık beyaz kan) ve o bakteriler medya ve müzik fanlarıdır.

"White Blood Cells"in iç kapağındaki kısa metinden bahsedebilir miyiz? Mesela şöyle diyorsunuz: "Dostlarımız bize yardım elini uzatmıyor, ama belki de yapabilecekleri en iyi yardım bu. En iyisi eski bir şarkı belki de, ama bazen bu da fazla kolaya kaçmak gibi. 'Başka nasıl yardımcı olabilirim' diye sordu erkek kardeş. 'Bilmem ki' diye cevapladı kızkardeş. Güney orada ve hep orada olacak. Kuzey ise evimiz, yurdumuz, dostane olsa da, olmasa da. Bir şey bize bu günlerin iyi günler olduğunu hatırlatacak, çocuklar bizim zamanımızı ve yerimizi aldıktan sonra. Ama onur ve mutluluk, hep ellerimizden aynı mesafede olacak."

Jack: O metin, geçmişimizle ilgili. Bence müzik çocuklukla gerçekten bağlantı halinde kalmanın bir biçimi. Bir şeyler çaldığımda ya da dinlediğimde, sorumluluklardan arındığım hissine kapılıyorum, yapacak daha önemli bir şey yokmuş gibime geliyor. Gerçekten sevdiğim bir müziği dinlediğimde kendimi bir çocuk gibi görüyorum. Masumiyet, müziğin en güzel parçası. Diğer parçası ise öfke. Bu yüzden beyazı ve kırmızıyı kullanıyoruz; masumiyet için beyaz, öfke için kırmızı. Ve siyah da zıtlığı göstermek için. Bu üç renk bir aradayken büyük bir enerjiyle yüklü, sanki "burada bir şeyler oluyor" demek istiyorlar.

Çeviren: ***Derya Bengi***

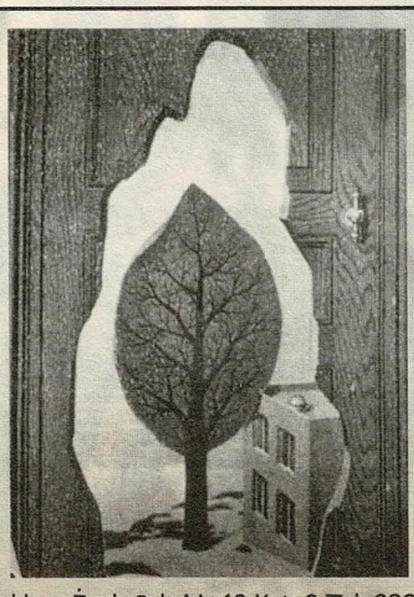

Saklıkent
Slow Food
Anne yemeği lezzetinde
Ev yemeği ederinde

Aheste çek kürekleri
Mehtap uyanmasın

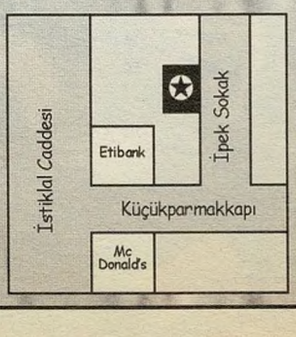

İstiklal Cad. Küçükparmakkapı İpek Sok. No:18 Kat: 2 Tel: 292 38 89

DEF Orkestra

Dağhan Baydur'un D'si, Erdal Kızılçay'ın E'si, Fuat Güner'in F'si: DEF Orkestra. Ve albümleri "Beatles Alaturka". Liverpool doklarından "doğunun limanları"na doğru bir açık deniz yolculuğu. Gazelli "Across The Universe", bağlamalı "Don't Bother Me", "kekliği düz ovada avlarlar"lı "Ticket To Ride", ince ince kemanlı, dümbelekli Beatles şarkıları, "A Hard Day's Night", "Love Me Do", "Nowhere Man", "We Can Work It Out"... İsviçre'deki E'ye ulaşamadık ama, D'nin ve F'nin kapısını çaldık.

evreka

Beatles'ın müziğiyle ilk tanışmanızdan başlayalım...

Fuat Güner: Futbol sahalarında koştururken, ayağımı kırmıştım. Dizimden topuğuma kadar orta kemiği ikiye ayırmış vaziyette yatıyordum. Evde lambalı radyodan bir şarkı duydum ve hayatım değişti: "She loves you yeah yeah yeah". O zamana kadar Peppino di Capri, Neil Sedaka, Paul Anka, Elvis Presley dinlerdim ama, böyle bir şey hiç duymamıştım. Hayatım o günden sonra Beatles oldu, mütün mahalledeki arkadaşların da öyle. Artık George, John, Paul ve Ringo olmaya başladık yani.

Dağhan Baydur: Aşağı yukarı aynı zamanda bende de şimşek çaktı. Hayatımız kaydı, "She Loves You"yla birlikte. Aradığımız şeymiş demek ki o an hayatımızda.

Fuat: Evet yaa, "evreka" olduk hepimiz. *(gülüşmeler)*

Dağhan: Arkasından "I Want To Hold Your Hand" çıktı, sonra da "Please Please Me." Bu üçüncü şarkıyı duyduktan sonra, dayanamadım, grup kurdum hemen, Young Beatles adında. 1962'de, Galatasaray Lisesi'nde... Timur Selçuk'un, Mehmet Teoman'ın da olduğu Galatasaray Vokal Grubu'ndan önce sahneye çıkıp sadece Beatles çalıyorduk. Okulda bize bozuluyorlardı, Fransız ekolü olduğu için Brel, Bécaud, Aznavour bekliyorlardı bizden.

Fuat: Valla ben de St Joseph'te okudum, hiç kimsenin Fransızca parça söylediğini duymadım.

Neydi Beatles'ın önemi veya diğer gruplardan farkı?

Fuat: Sonradan farkına vardım: Bir grup düşün, bu kadar parça yapıyorlar, bir tanesi bir tanesine benzemiyor. Böyle bir şey sen hayatında gördün mü?

Dağhan: Ama bir damga hep var: Dinler dinlemez Beatles diyorsun.

Fuat: Tabii, olmaz olur mu! Farkedilen beyazlık! 150 parçanın arasında, "aa, şurdan Beatles sesi geliyor" dersin. *(gülüyor)* Benim müzik kariyerimdeki ana felsefemi de bu oluşturdu: Yaptığım bir parça öbür parçaya benzemesin. Bana diyorlar ki, "Ele Güne Karşı gibi bir parçanız daha yok". Öyle bir parça bir daha yapılır mı? Bir tane yapılır. İkincisini yaparsan, "Ele Güne Karşı-2" olur, başka bir şey olmaz.

Dağhan: Müzikleri devamlı gelişti Beatles'ın. İlk başta bildikleri iki-üç akorla çalarken, özellikle George Martin devreye girdikten sonra, değme müzisyenin yapamayacağı kompleks şarkılar çıkardılar. "Long and Winding Road"u yazmak için hem kabiliyet, hem müzik bilgisi lazım.

Onların müziği sizi kendi şarkılarınızı yazmaya yönlendirdi mi?

Fuat: Beste yapmayı biz onlardan öğrendik. Adamların parçalarını çıkarta çıkarta, taklit ede ede, işi kaptık. Ben müziğe başladıktan yedi sene sonra nota öğrendim. Ama o zaman Kaygısızlar olarak taş gibi Beatles söylüyorduk. İyi çalamıyorduk belki ama, iyi söylüyorduk.

Dağhan: O sıralarda Galatasaray Lisesi'nde epey konser olurdu. İlk konserimizi Şamata Gecesi'nde verdik, yer yerinden oynadı. Timur abi (Selçuk) yanımıza geldi, "çocuklar, iyi çalıyorsunuz ama, yanlış çalıyorsunuz" dedi, "isterseniz ben sizi biraz çalıştırayım." İkinci konsere onunla iki ay falan çalıştık, zımba gibi olduk. Konsere çıktık, ama acayip bir kakofoni var, gitarcımız yeni bir gitar almıştı, iyi akord edilmediği için bütün telleri kaçırmış. Herkes ayrı tondan söylüyor şarkıyı. Millet mırın kırın etmeye başladı, Timur abi en önde "ayy, mayy" oldu. İki sene önce Timur abiye bu hikayeyi hatırlattım. "Hatırlamaz olur muyum" dedi, "herhalde benim yüzümden diye düşündüm: Çocuklar ne güzel çalıyordu, Timur bir çalıştırdı, rezil etti her şeyi..." *(gülüyor)*

Mazhar ve Fuat'ın "Rubber Soul" plağı sayesinde tanıştığını biliyoruz. Siz ikiniz de Beatles sayesinde mi tanıştınız?

Dağhan: Hayır, ama haberler, sinyaller geliyordu.

Fuat: Ben Young Beatles'ı duymuştum. O da Kaygısızlar'ı duymuş. Ama biz 60'ların sonunda filan tanıştık.

Şimdi o yıllara dönüp baktığınızda ne hissediyorsunuz? Düşünsenize, ikisini kaybettik, iki kişi kaldılar...

Fuat: This is life. Hayat bu. Hepimiz gideceğiz bir gün. Fakat onlar dünyaya çok büyük bir miras bıraktılar. Kime sorarsan sor Beatles diye, herkes bilir abi. Bundan daha büyük bir isim var mı?

Demek ki Lennon haklı çıktı, "İsa'dan daha popüleriz" demekle.

Fuat: Teşbihte hata olmaz. Ama başlarına epey iş aldılar o lafı söylemekle. Grubun yörüngesinden hafif oynamasına sebep de o laftır bence.

Dağhan: Ben Lennon'ın öldürülmesini de o lafa bağlıyorum.

Ne hissettiniz 1980'de John Lennon öldürüldüğünde?

Dağhan: En yakınlarımdan birini kaybetmiş gibi oldum.

Fuat: Ben Hollanda'daydım. İnanamadım. Çok sık görüşmediğin ama çok sevdiğin insanlar olur ya, onu kaybettiğin zaman ne hissedersen onu hissettim. "Ah benim canım, ah bir tanem" oldum... John Lennon gibi bir yaratıcı az gelir. Bu adamlar dahiyle deli arası çizgide dans eden adamlar. Ben öyle adamları çok önemsiyorum. "Love is real, real is love, love is touch, touch is love": Bir aşkı böyle güzel anlatabilir misin? Çok basit, ama basitin güzelini yazıyordu herif.

1970'te dağılmalarını nasıl karşılamıştınız?

Dağhan: Dağılmalarına sebep olarak Yoko Ono'lar, Linda'lar gösterildi ve onlardan hep nefret edildi, değil mi?

Fuat: Bir grubun içine böyle kadınlar girdi mi, grup çatırdıyor. Biz Mazhar Fuat Özkan olarak bu kadar yıldır berabersek, karılarımızın arkadaş olmasının önemi büyüktür. İlk başlarda sallanmalar oldu biraz ama, *(gülüyor)* allahtan olgun yaşlardaydık, her şeyi hazmedebildik.

Beatles'ın dağılmasının iyi tarafları da yok muydu? John Lennon'ın solo albümlerinde yakaladığı çizgi de, politik kimliğinin belirginleşmesi de çok önemliydi. McCartney'e bakarsanız; Wings dönemi albümleri, özellikle "Ram" bugünlerde nere-

Foto: Şahan Nuhoğlu

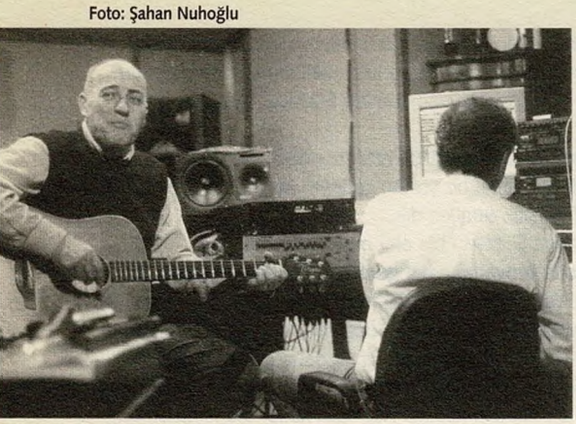

deyse yeniden keşfedildi...

Fuat: Esas müzisyen Paul'dü zaten. John Lennon şairdir. Solo albümlerindeki şarkılarını ben çok sevmem. Ama sözleri hep güzeldi. Gerisi, "ben yaptım oldu" olmuş. Ama Paul McCartney'in her albümünde en aşağı dört iyi parça vardır. Mesela "Tug Of War" albümü.

Dağhan: John'la Yoko'nun sadece çığlık attıkları plağa ben de tahammül edemem. Ama "Isolation", "Working Class Hero", "Love", "Mother" gibi şarkıları her zaman dinlerim. McCartney'i ise ayrıldıktan sonra hiç beğenmedim. "Ram" albümü iyidir bir tek. Her albümde belki bir-iki parça iyi olurdu, o kadar... Bence beraber çalışmalarının getirdiği büyük bir güç vardı Beatle'larda. 80'lerde Londra'dayken özel bir günde Abbey Road stüdyolarında eski kayıtlarını dinlettiler. Mesela önce "Long and Winding Road"u bossanova yapmış Paul. Sonra John Lennon, "gerizekalı mısın" deyip o bildiğimiz haline döndürmüş.

Fuat: O para için yayınladıkları "Anthology" albümü rezaletti bence.

Dağhan: Belki de tamamlamışlardı süreçlerini. Zirvede başladılar ve zirvede bitirdiler.

Fuat: Bir on sene bütün dünyada hüküm sürdüler mi? Ee, yeter zaten. Huzur ve barış dolu bir ortama denk düştüler. Dünyada silahların, kavgaların, dövüşlerin olmadığı bir zamandı 60'ların son dönemlerine kadar.

60'lardaki Beatles - Rolling Stones kapışması Türkiye'de de hissediliyor muydu?

Fuat: Biz mesela, taraftardık işte. Ben sevmezdim Rolling Stones'u.

Dağhan: Benim için melodi önemlidir. Rock'n'roll, rhythm &blues, üstüne de şarkı sözleriydi Rolling Stones.

Fuat: Mick Jagger'ı o gruptan al, geriye bir şey kalmıyor.

Keith Richards?

Fuat: Boşver. Adam yokluğunda Abdurrahman Çelebi olmuş. Gitarı doğru dürüst çalamaz. 1978'de Paris'te, stüdyoda karşımda çalarken gördüm. Bunlar, deneme yanılma metoduyla gitar çalan tipler. Plak kayıtlarına şahit oldum, sabahtan akşama kadar ellerinde gitarlarla kaptırıyorlar, 24 saat bant dönüyor, kaydediyor, sonra gelip o bandın içinden üç dakikalık bir bölüm buluyorlar, "şurası güzelmiş, hadi bundan parça yapalım" diyorlar... Ama heriflerde karizma var. Mick Jagger niye tuttu zannediyorsun, çok iyi şarkı söylediğinden mi? Hayır. O büyük ağzı yüzünden. Havası yüzünden. Suratı yüzünden. Dünyadaki en çok sansasyon yaratan adamlar surattan kazanır. Mick Jagger yüzde elli surattır, yüzde elli sestir. Tarkan da öyle.

Beatles'ın karizması?

Fuat: Beatles'ın karizması, surattan değil, saçlardan oldu. O saçlar öyle olmasaydı, belki de tutmayacaktı.

Dağhan: Ama Fuat, biz radyodan dinlediğimizde suratlarını görmemiştik ki.

Fuat: Biz müzisyendik, hissettik belki. Ben genelden bahsediyorum... Biz MFÖ olarak meşhur olduğumuzda yaşlarımız 35'ti. Kadınların hayran olucağı yakışıklılıkta tipler olsaydık, biraz daha fark etmeyecek miydi zannediyorsun? Bizde üçümüz yan yana geldiğimizde üçümüzün bir karizması var. Bir şeyler var. Ama bu zorla kabul ettirilmiş bir karizmadır. "Burada grup mrup olmaz, burası solistler ülkesidir" diyordu bize herkes.

Decca Records'un yöneticisi, "gitarlı grupların artık modası geçti" diyerek 1962'de Beatles'la sözleşme yapmayı reddetmiş.

Dağhan: O adam sonra hemen Decca'dan kovuldu. "Dünyanın En Başarısız Adamları" diye bir kitap var, birinci sayfasında da bu adam. *(gülüyor)*

Bir grup düşün, bu kadar parça yapıyorlar, bir tanesi bir tanesine benzemiyor. Böyle bir şey sen hayatında gördün mü? Diyorlar ki, "Ele Güne Karşı gibi bir parçanız daha yok". Öyle bir parça bir daha yapılır mı?

Artık albümünüze gelelim. Beatles'ı anladık, peki ya alaturka?

Dağhan: Eskiden beri Beatle'ların Türk müziğine çok sempatik biçimde uyarlanabileceğini düşünürdüm. Kafaya koymuştum böyle bir füzyonu. Duvarımda 15 sene boyunca böyle bir not asılı durdu.

Fuat: Tamamen bir fantezi, bir şaka. Bir gün yemekte Dağhan "benim duvarımda böyle bir kağıt asılı" deyince, Erdal (Kızılçay) "ben yaptım oğlum zaten" dedi. "She Said She Said"i yapmış. Gittik, dinledik, çok beğendik, "bunlardan bir-iki tane daha yapalım mı?" diye birbirimize baktık. Sahiden de yaptık, şapkamız uçtu.

Sizler Beatles'cısınız ama, alaturkacı değilsiniz...

Fuat: Alaturka, eğer dozunda kullanılırsa milleti çok etkiliyor. Los Angeles'ta bu albümü bir partide çaldım, gol oldu abi. Bu öyle bir füzyon ki, ya rezil olur, mahvedersin, ya da şahane bir şey yaparsın. En büyük şansımız, Erdal gibi bir arkadaşımızın olmasıydı. Adam David Bowie'yle iki dünya turnesi yapıp bütün o kültürü hazmetmiş adam. Ve adamın ruhunda alaturka var. Erdal bizden daha alaturkadır, Romandır.

Dağhan: Kasımpaşalıdır Erdal. Sıfırdan, yetimhaneden çıkıp David Bowie'lerle, Queen'lerle çalışmış adam. Kafasına bir enstrüman düşse, "haa, çarpınca fa diyez ses çıktı" diyor. Absolute bir kulak... Bowie'yle ilk çalışmalarında eli ayağı titriyormuş tabii. Yavaş yavaş alışmış, ukalalığa da başlamış. Bir gün demo yapıyorlar, Bowie'ye "detonesin" demiş. Bowie'nin cevabı çok güzel: "Harika!" *(gülüyor)* David Bowie hep detonedir. O elektriği, o samimiyeti o veriyor zaten.

Fuat: David Bowie'nin de topu topu beş tane güzel parçası vardır. Gerisi,

2.el lp cd alınır satılır

köstebek
music shop

İstiklal Cad. Aznavur Pasajı Alt Kat/No:11 Beyoğlu İstanbul
Tel: *(0 212)* 292 94 16

yemecelerde inecek var!.. Erdal bir hikaye anlatmıştı. Bowie'nin gitaristini "majördeyken minör çalıyorsun" diye uyarmış bir gün Erdal. Gitarist de, hafif aşağılayarak "sana ne lan" der gibi bakmış. Erdal da kızmış, dışarı çıkmış. Sonra David bizimkinin yanına gelmiş, "siktir et şimdi majörü, minörü be abicim" demiş, "this is rock'n'roll." *(gülüşmeler)* Erdal "ertesi sabah gittim, bir daha baktım, ulan hakikaten de iyi olmuş..." diye anlattı. Ondan sonra rahatlamış, bütün kuralları yıkmış kafasındaki.

Albümde vokallerde niye alaturkalık yok?

Fuat: O zaman yabancılar sevmez işte.

Bütün Avrupa rai müzisyenlerinin şarkılarını zevkle dinliyor...

Fuat: Yeni bir şarkıyı söylersin tabii, ona bir şey demiyorum. Ama tutup *(sesini yayarak söylüyor)* "Yestırdeyyy" diye çıkarsan, almazlar albümü.

Natacha Atlas son albümünde "I Put A Spell On You"yu ve "Ne me quitte pas"yı tam bir Mısırlı gırtlağıyla söylemiş ve çok güzel olmuş.

Fuat: Ben böyle bir şeyin altına girmezdim. Kimse bana öyle bir şey söylettiremez. Biz o değiliz çünkü. Öyle yapsaydık, altı kaval üstü Şişhane olurdu işte.

Dağhan: Beatle'ların vokallerine sadık kaldık, ama yine de içinde bizden bir şeyler parlıyor bence. Mesela "We Can Work It Out"ta bir Türklük var gene.

Fuat: Yok. Ben hiçbir Türklük sezmiyorum. Şimdi senin "keşke olsa" diye içinden geçiyor belki ama, hiç yok. Ama ilave ettiğimiz bir bölüm var: "Across the Universe"ın sonunda ben gazel atıyorum. Bir de aynı şarkıda "jai guru deva om" bölümünü hep beraber pes sesten söylüyoruz.

Beatles'ın daha doğuya yakın, sitarlı şarkıları vardır,

En güzeli, Paul McCartney'in albümü beğenmesi. Geçen sene ofisindeki Christmas partisinde sabaha kadar çalmış, millet bizim albümle dansetmiş.

1962, Young Beatles, davulda Dağhan Baydur

mesela "Norwegian Wood" veya "Love You To"... Neden onları yorumlamadınız?

Dağhan: Onlar zaten öyle diye dokunmadık herhalde.

Beatle'cılar bu albümü dinlediler galiba, değil mi?

Dağhan: Zaten bizim beğenmemizin ötesinde en güzel şey, Paul McCartney'in beğenmesi. "Love Me Do"nun hakları McCartney'in prodüksiyon şirketinde kayıtlıydı. Telif anlaşmaları için oranın müdürüyle konuştum ve kasetin tamamını gönderdim. Üç-dört gün sonra aradı, "bizim patron dinledi, çok sevdi, sizden üç CD rica ediyor" dedi adam. Sonra haber geldi, Paul McCartney, geçen sene ofisindeki Christmas partisinde sabaha kadar çalmış, millet bizim albümle dansetmiş.

Fuat: Bu sene ağustosta gene Beatles festivaline davet edildik. BBC'den de haber geldi, şu anda Liverpool'da, radyoda "Saturday Show" programında albüm bir numara. Ayrıca korsanı çıkmış, çok satıyormuş.

Liverpool'daki Beatles festivalinde verdiğiniz konser nasıl geçti? Nasıl bir organizasyon bu?

Fuat: Bütün sokakları kapatıp sahne kurmuşlar, 125 grubu bir anda sahneye çıkarıyorlar. Çoğunluk İngiliz, Amerikalı, ama Avustralya Beatles'ı da geliyor, Japon Beatles'ı da... Birbirlerini "John", "Paul" diye çağıran tipler. Saçları filan da aynı onlar gibi. Şehirde 50 tane Beatle dolaşıyor.

Kim daha çok?

Dağhan: John Lennon daha çoktu.

Fuat: Bütün gruplar aslına uygun, birebir Beatles çalmaya çalışıyor. Bizim önümüzde o yüzden 10 bin kişi birikti bir anda. İlk parçaya çıkıyorsun, sokak bomboş. "Eveeet, şimdi de karşınızda bilmemkiiim!" diyen de yok. Sahneye öylece çıkıyorsun. Seyirci 10-15 kişi, karılarımız, tanıdıklarımız... İkinci şarkıda 50-60 kişi oldu. Üçüncü şarkıda 500 kişi oldu. Sonra Woodstock gibi oldu.

Dağhan: Tertipleyenler, "sizin sayenizde artık bundan sonraki festivaller aynı olmayacak" dediler. Çünkü biz yorum getirdik. Ayrıca, onlar hep dört kişilere alışkın. Biz 25 kişilik Beatles'dık.

Fuat: Bize bis yaptırttılar. Sokakta bis olur mu? Hayret bir şey.

Bu 25 kişilik Beatles'ın provaları nasıl geçiyor? Zor olmuyor mu?

Dağhan: Orkestrada altı senfonik yaylı var, altı da alaturka yaylı. Zaten aynı notayı önlerine koyduğunuzda ikisinden değişik yorum geliyor. Alaturkacılar otomatik olarak kaymaları yapıyorlar. Onlar daha çok gazino sahnelerinde çalıyor, senfonicilerse AKM'de. Geçen sene Efes'te Anfi Tiyatro'da çaldık, prova esnasında elektrik kesildi. Kesilene kadar alaturkacılardan gelen güç klasikçilerin üç misliydi. Klasikçiler yerinde çalıyor ama, alaturkacılar pat diye eğiliyorlar, mikrofonlara giriyorlar. Elektrik kesildi, ama onlar yine mikrofona giriyor. *(gülüyor)*

Albümde on şarkı var, konser repertuarınız için bir 11. şarkı yok mu?

Dağhan: "I've Just Seen A Face"i de konserde davul dümbelek çalıyoruz. Fuat tek gitarla "Yesterday"i söylüyor. Erdal basıyla "Blackbird"ü çalıyor.

Liverpool'dan bahsetmeye devam edelim. Mesela geçen ay Lucescu'nun bütün takımı götürdüğü Beatles müzesi nasıl bir yer?

Dağhan: Galatasaray'ın maçı olduğu akşam, "Türkler geldi" diye bizim albümden bir parça çalmış BBC gene.

Fuat: İlk plak yaptıkları stüdyonun benzerini yapmışlar, minicik bir yer... Ringo'nun bir ayakkabısı vardı, tabanı delik...

Dağhan: Acayip bir endüstri olmuş, Liverpool'u Beatles yaşatıyor. Eskiden bir dok şehriymiş, hatta Amerika'yla ticarî bağlantığıyı sağlayan bir şehir. Liverpool'un Üsküdar'ı olan Birkenhead'e günde 200 bin kişi geçermiş, şimdiyse hiç kimse geçmiyor, dok ölmüş. Her yerde Beatles malları satılıyor, kitaplar, tabaklar, akordeonlar, tişörtler, anoraklar, şapkalar...

Size bu albümü yaptıran sebepler arasında "gönül borcunuzu ödemek" gibi duygu var mı?

Dağhan: Tabii, kesinlikle. Bize bu kadar keyif verdikleri için bir teşekkür etmek gibi. Bir güzellik yapalım diye başladık, arkası geldi.

Fuat: Bunun altında fazla bir neden, ince düşünceler, stratejiler yok. Şaka gibi başladı. Yıllar önce bu parçaları söylerken heyecandan geberirdik, şimdi bestecisine CD yolluyoruz. Bu çok enteresan bir şey benim açımdan. Bunu herkesin anlamasını beklemiyorum, ama bana çok şey ifade ediyor. Bu bir borç ödemek gibi değil, ama bir hediye... Bir ara Mazhar'la ikimiz John Lennon'ın bir sözünü bestelemiştik. Bir küçük kuşu varmış, devamlı kafasına sıçarmış, onun hikayesini şiir olarak yazmış, biz de onu şarkı yapmıştık, 1966'larda... "I have a little budgie" diye bir şeydi. "If he's really happy, does it on my head" (gerçekten mutlu olduğunda kafama yapar)... Yaşasaydı, şarkıyı ona bir hediye olarak yollamayı düşünüyorduk.

Yıllarca Batının pop müziği ve alaturka bu ülkede düşman kamplar gibi algılandı. Sizse bu ikisinin en koyu biçimleriyle pekâlâ bir araya getirilebileceğini gösterdiniz bu albümle. Bir tür manifesto gibi.

Fuat: Ben o konuda dertliyim. Biz büyük bir sevgiyle, maddi hiçbir şey düşünmeden yaptık bu albümü. Kim dinlese "şahane" diyor. Radyo DJ'leri de "şahane" diyor. Ve kimse çalmıyor abi. Ne bir radyo çalıyor, ne bir televizyon gösteriyor. Buna ne diyorsun? Nedir sebep abi?

Dağhan: Son günlerde şöyle bir teorimiz var: Ben MSG'nin başkanıyım, Fuat da MESAM'ın başkan yardımcısı. Zorla televizyonlardan, radyolardan bütün sanatçıların telif haklarını alıyoruz. Belki de bize sinir olduklarından çalmıyorlardır. *(gülüyor)*

MESAM'la MSG arasında bir rekabet var değil mi? Ama sizi birleştiren Beatles olmuş şimdi.

Fuat: "Abi siz birbirinize düşmansınız, nasıl aynı grupta çalışıyorsunuz?" Bana en çok sorulan soru bu.

Dağhan: Biz bunu Fuat'la baştan planladık. Kamuoyunu biraz meşgul edelim diye ikinci meslek birliğini kurdum ben. *(gülüyor)* MESAM'ı ilk harekete geçiren ikimizdik halbuki.

Fuat: Şimdi yeni baştan bir araya geliyoruz, birleştiriyoruz. Ortak yönetim kurulları kuruluyor. İki meslek birliği olunca, millet bu telif haklarında nedir ne değildir öğrenmiş oldu. Çünkü tercih yapmaları gerekiyordu. Ve baktılar ki, çift meslek birliği olunca, meğerse olmuyormuş. *(gülüşmeler)*

Doğru mu söylüyorsunuz, şaka mı yapıyorsunuz?

Fuat: Valla doğru desem, herkes bizi vurur herhalde. *(gülüyor)*

Söyleşi: **D.B.**

bakınız

Beatles ikinci özel sayıda, John Lennon yine ikinci özelde ve kırksekizinci sayıda, George Harrison ise altmışıncı sayıda misafirimizdi. Otuzyedinci sayıda ise "99 soruda Beatles testi" vardı.

1965'te Los Angeles'ta Beatles Elvis Presley'i çat kapı ziyaret etmişti. Bu tarihi buluşmada Elvis onlara tarihi bir söz söylemişti. "Kral" ne demişti?
a) Veliahtım sizsiniz b) Daha yüz fırın ekmek yemeniz lazım c) Orada oturup ağzınızı açmadan bana bakıp duracaksanız, ben yatmaya gidiyorum. (sayı 37, aralık 99)

LEVI'S® ENGINEERED JEANS® | HAREKETE ÖZGÜRLÜK

levi.com

Andy Warhol, 1980

25 EGZANTRİK ALBÜM: İLLE DE BEATLES OLSUN

İSTER ÇAMURDAN OLSUN

Jaz Coleman vaktiyle Led Zeppelin, Pink Floyd ve Rolling Stones şarkılarının senfonik düzenlemelerini yapmış, yer yer Arap kemancıları ve dümbelekçileri de orkestraya monte etmiş ve harika albümler çıkarmıştı ortaya... Page & Plant'in de eski şarkılarını Mısırlı ve Faslılarla "No Quarter" albümünde nasıl icra ettiği malûm... Yeni bir örnek olarak, geçen ay Gainsbourg şarkılarının "arabesk" düzenlemeleriyle sahneye çıkan Jane Birkin'i de anabiliriz. Peki ya Beatles? Doğrusu, "Beatles Alaturka" albümü bizim bildiğimiz tek örnek. John, Paul, George ve Ringo ilk kez bu denli yakın temasta Ortadoğulu kardeşleriyle... Ama Beatles şarkılarının çok farklı yorumları var elbette. Caz, soul, barok, salsa, country, punk, senfonik, reggae... Aşağıdaki 25 eksantrik (egzantrik dersek, daha eksantrik olacak) albümü, yüzlerce Beatles tribute'ü arasından seçtik.

RUBBER SOULED *(1994)* Albüm isminin vurgusu "souled"da... Çeşitli Beatles şarkılarının soul yorumları derlemesi. "I Want To Hold Your Hand"de Al Green, "Ob La Di Ob La Da"da Arthur Conley, "Let It Be"de Aretha Franklin, "Day Tripper"da Otis Redding, "Come Together"da Ike & Tina Turner mikrofon başında.

THE BEST OF THE BEATLES SONGS SUNG BY MOTOWN'S GREATEST STARS Motown sanatçıları Beatles'a el atıyor... "A Hard Day's Night"ı The Supremes, "We Can Work It Out"u Stevie Wonder, "Hey Jude"u Temptations, "Yesterday"i Marvin Gaye söylüyor. Lennon'ın "Imagine"ına da yer var: Diana Ross'tan...

DOWNTOWN DOES THE BEATLES LIVE AT THE KNITTING FACTORY *(1992)* New York'un avangard sanatçılarından "serbest" atışlar. Konser mekânı: Knitting Factory... Defunkt, Alex Chilton, Lydia Lunch, Eugene Chadbourne, Sam Bennet, King Missile, Arto Lindsay, Mark Ribot...

ORIGINAL SOUNDTRACK: SGT. PEPPER'S LONELY HEARTS CLUB BAND *(1978)* Robert Stigwood'un biraz "uygunsuz" müzikal komedi projesi. "Sgt. Pepper" ağırlıklı şarkıları Bee Gees ve gitar kahramanı Peter Frampton yorumluyor. George Martin, Earth Wind & Fire, Sandy Farina ve Aerosmith de konuk.

COME TOGETHER - AMERICA SALUTES THE BEATLES *(1995)* Beatles şarkılarının country yorumları. Kapakta Lennon'ın çizdiği bir desen var. "One After 909"ı Willie Nelson söylüyor. David Ball, Tanya Tucker, Randy Travis, Huey Lewis, Little Texas, Chet Atkins, Kris Kristofferson diğer katılımcılar.

COME TOGETHER (GUITAR TRIBUTE TO THE BEATLES) *(1993)* Gitaristlerin gözlüğünden Beatles. İki yıl sonra devamı geldi, "Come Together-2" de yayınlandı. Ralph Towner, Adrian Belew, John Abercrombie, Larry Coryell, Adam Rodgers & David Gilmour, Terje Rypdal...

THE EXOTIC BEATLES *(1993)* Ne ararsanız var: Latino, İtalyano, Japon, Alman, çingene, reggae, bigband, flamenko, polka, hatta araya Brezilyalı bir punk grubu bile sıkışmış. 1994'te de ikincisi yayınlandı, Mae West'ten "Day Tripper" yorumuyla. 1999'da da üçüncüsü.

Joshua Rifkin - THE BAROQUE BEATLES BOOK *(1965)* Beatles hitlerinin barok stilde icrası. Barok Beatles yorumları çok, ama bu plağın özelliği, Beatle'lar henüz gençliğinin baharındayken yayınlanmış olması.

Chet Atkins - PICKS ON THE BEATLES Gitar ve mızıkayla "I Feel Fine", "Yesterday", "And I Love Her", "She Loves You", "Can't Buy Me Love"...

Royal Philharmonic Orchestra - CLASSICALLY BEATLES *(1982)* Beatles'ın sürüyle senfonik yorumu arasında en iyilerden biri denebilir. Üstelik "Long and Winding Road"da vokal de var.

John Bayless - BACH MEETS THE BEATLES *(1984)* / **BACH ON ABBEY ROAD** *(1984)* / **BACH, BAYLESS, BEATLES** *(1985)* Yüzlerce yıl sonra buluşan iki büyük "B": Bach ve Beatles. Beatles şarkıları üzerinden Bach stilinde tuşlu doğaçlamaları.

Pressburg Chamber Orchestra – LET IT BE... J.S. BACH *(1992)* Pressburg Oda Orkestrası'ndan bir kez daha Bach ve Beatles ortaklığı... Lady Madonna (allegro), Fool On The Hill (adagio), Honey Pie (allegro), böylece gidiyor...

John Arpin - RAGTIME BEATLES *(1987)* Beatles parçalarının ragtime tarzı yorumları. "Something"den "Norwegian Wood"a, "Ob-La-Di, Ob-La-Da"dan "Yesterday"e, "Fool On The Hill"den "Let It Be"ye...

Laibach - LET IT BE *(1988)* Antifaşist mücadele içinde faşist teatral öğeleri kullanmasıyla ünlü Sloven gruptan bir kültürel manifesto. Wagneryen korolardan hardcore endüstriyel müziğe uzanan bir yolculuk, "Let It Be" albümünün tamamı, bir tek "Let It Be" şarkısı hariç.

Hollyridge Strings - THE BEST OF THE BEATLES SONGBOOK Neredeyse bütün repertuar taranmış. Bir değil, iki değil, tam beş albümlük bir seriden seçmeler. Yaylı çalgılar orkestrasından Beatles.

A REGGAE TRIBUTE TO THE BEATLES Dünyanın ilk hit reggae parçası "Ob-La-Di Ob-La-Da" değil mi? Elbette ki reggae'ciler de Beatles'a şükranlarını sunacak. Tabii ki "Ob-La-Di Ob-La-Da", ayrıca "Yesterday", "Norweigan Wood", "Hey Jude" ve Lennon'dan "Happy Xmas (War is Over)"... The Heptones, John Holt, Ken Boothe, The Soulettes ve diğerleri...

YESTERDAY 1991'den 94'e üç plaklık bir reggae serisi... The Israelites, The Maytals, Dandy, The Dynamites, Fitzroy Sterling, Rico & The Rudies, Marcia Griffiths ve diğerleri...

Mina - CANTA I BEATLES *(1993)* Plak kapağı "Revolver"dan mülhem. İtalyan şarkıcı Mina "Something"den "The Fool On The Hill"e orta büyüklükte bir orkestra eşliğinde Beatles klasiklerini icra ediyor.

SGT. PEPPER KNEW MY FATHER *(1988)* "Sgt. Pepper" albümüne harika bir tribute. Parçalar aynı sırayla... Billy Bragg, Sonic Youth, Courtney Pine, Michelle Shocked, The Fall, Three Wize Men, Wet Wet Wet, Wedding Present...

Madam Cathy Berberian - REVOLUTION - AN OPERATIC FIRST Şarkılardan aryalara... "Can't Buy Me Love"dan "You've Got To Hide Your Love Away"e...

Count Basie - BASIE'S BEATLE BAG *(1966)* / **BASIE ON THE BEATLES** *(1969)* Beatles henüz hayattayken, Count Basie cazına bulaştı... "Yesterday" hariç tamamı enstrümantal.

R.A.M. Pietsch - NORWEGIAN WOOD *(1988)* Beattle'ların stüdyo basçısı Klaus Voorman'ın prodüktörlüğünde bir hafif senfonik, biraz uçuk Alman projesi. Kapak çizimi de Voormann'a ait. Voormann aynı zamanda "Revolver" albümünün orijinal kapağını hazırlayan zat.

The Cellists of the Berlin Philharmonic - CELLO SUBMARINE: CLASSICS BY THE CELLISTS OF THE BERLIN PHILHARMONIC *(1995)* Adı üstünde. "Yellow Submarine"le başlayan bir "çello submarine". "A Hard Day's Night" bile var ama, nedense "Eleanor Rigby" yok.

TROPICAL TRIBUTE TO THE BEATLES *(1996)* Beatles şarkılarını salsa yıldızları cover'lıyor. Kimi İspanyolca, kimi İngilizce, kimi spanglizce. Tony Vega,Celia Cruz (Ob-la-di Ob-la-da), Oscar D'Leon (Lady Madonna), Cheo Feliciano, Ray Sepulveda ve diğerleri...

STRAWBERRY FIELDS: A JAZZ TRIBUTE *(1996)* Yükünü Cassandra Wilson ve Dianne Reeves'in çektiği bir vokalli caz albümü.

Hazırlayan: ***Gökhan Akçura - Derya Bengi***

Bir arkadaşımız 80'li yıllarda "And I Love Her"ü ilk defa televizyonda Nil Burak ve Selçuk Ural'dan dinlemiş, çok beğenmiş, sorup soruşturup orijinalini bulmuş. Hayatta böyle şeyler de oluyor... Sizin şansınız inşallah yaver gider, aşağıdaki harika cover'lara rastlarsınız. Yukarıdakiler bütünüyle Beatles'a adanmış tribute albümlerdi. Sizler için hazırladığımız bu kasetteki yorumları ise sanatçıların albümlerinden tek tek cımbızla çektik.

A

TICKET TO RIDE Vanilla Fudge
IT'S ONLY LOVE Bryan Ferry
DEAR PRUDENCE Siouxsie and the Banshees
ELEANOR RIGBY Don 'Sugar Cane' Harris
TOMORROW NEVER KNOWS 801
ACROSS THE UNIVERSE Fiona Apple
WITH A LITTLE HELP FROM MY FRIENDS Joe Cocker
A DAY IN THE LIFE Eric Burdon and War

B

DEAR PRUDENCE Jaco Pastorius
ACROSS THE UNIVERSE David Bowie
FOR NO ONE Anne Sofie Von Otter & Elvis Costello
HEY JUDE Elvis Presley
AND I LOVE HER Jose Feliciano
SOMETHING Frank Sinatra
LONG AND WINDING ROAD Kevin Rowland
LET IT BE Joan Baez

24→

kung fu

cuma 22:30
LINE

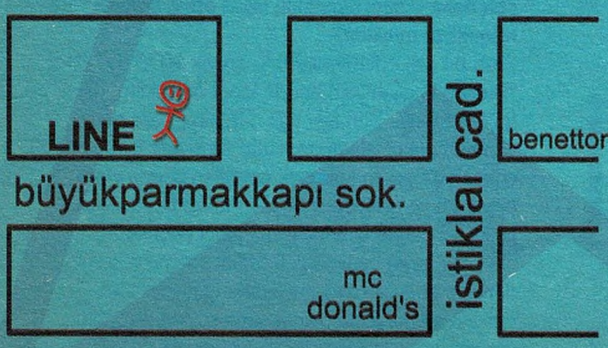

cumartesi 22:30
BUDDHA

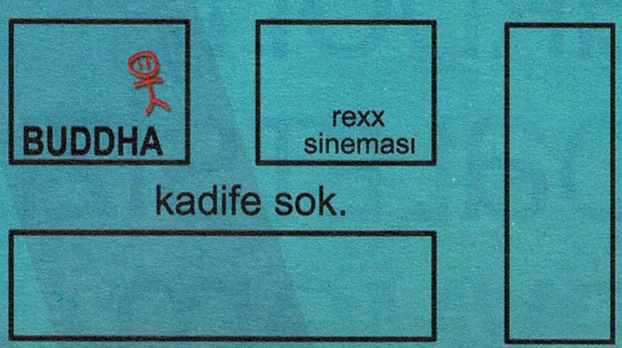

(KUNG FU) sponsored by LEVI'S

Aksilik olmazsa bu yaz İstanbul'da seyredeceğimiz Marianne Faithfull, yeni albümü "Kissin' Time"da Beck'i, Pulp'ı, Blur'ü, Etienne Daho'yu ve Billy Corgan'ı safına katmış... Corgan bu işbirliği için şöyle diyor: "Rock'n'roll artık 50'sinde. Bir tarihi var. Bu nedenle de bir köprüye ihtiyacı var. Geçmişle gelecek arasında kurulan bir köprüye. Bu albüm bunu gerçekleştiriyor..." 15 Temmuz'u iple çekiyoruz ve Faithfull'un Les Inrockuptibles dergisine verdiği mülakata bağlanıyoruz...

PARDON, ADALETSİZLİĞİ SEVMEM

60'lardan geliyorum

Ortak çalışmalardan oluşan bir albüm fikri nasıl doğdu?

Marianne Faithfull: Ben biraz tembelimdir. Benim için, elime telefonu alıp birilerinden şarkı istemek, oturup yazmaktan daha kolay. Ayrıca utangaçlık da var, öyle içimi dökmeyi pek sevmem. Ve bir şarkı yazmak, her şeyi açığa vurmak demektir. Yıllar boyunca, başkalarının şarkılarını söylemek için maskeler taktım, tıpkı antik Yunan tiyatrosunda olduğu gibi. Aslında kendi şarkılarımda da biraz aynı şeyi yapıyordum. Bugüne kadar da bu tekniği başarıyla tatbik ettim. Bu işi sürdürmenin bir başka yolu da, başkalarından benim için şarkı yazmalarını talep etmektir. Bu albüm fikrini menejerim verdi, şöyle dedi bana: "Tanıdığın, çok sevdiğin, güvendiğin ve birlikte çalışmak isteyeceğin insanları aklına getir..." Bunlar hiç de fena kriterler değil: İşlerini beğenmem, konserlerinden keyif almam, insanî taraflarından hoşlanmam ve iyi-kötü tanışmış olmam gerekiyor... Üstelik onlar da beni seviyor olmalı. Özellikle benden çok daha genç insanlarla çalışmak istediğimi düşünüyorum. Hepsi de oğlum yaşındalar. Sonuçta onlarla bağlantıya geçtik, hiç firesiz hepsi de evet dedi.

Sen o olağanüstü 60'ları, "swinging sixties"i en büyük rock yıldızlarının yanında geçirdin. "Kissin' Time" albümü senin için o yılları yeniden yaşamanın, gençliğine geri dönmenin bir yolu muydu?

"Kissin' Time"da birlikte çalıştığım insanların kendileri olmaları, kendileri gibi davranmaları yeterliydi, böylece aynı dalga boyunda buluşabilirdik. İşbirliği budur.

"Swinging sixties"in harcındaki en önemli sihir gençlikti, genç olmamdı, başka hiçbir şey değil. Onun dışında pek değiştiğimi sanmıyorum, kendimi her zaman olduğum gibi hissediyorum. Mademki bir yüzyılı devirip öbürüne geçtik, eğer yeni bir şey yapmayı deneyeceksem, bundan daha iyi bir mazeret olamazdı. 20. yüzyılın sonunda otobiyografimi yazarak, hayatımdan bir sayfa daha çevirdim. "Vagabond Ways" albümüne de kitabımda ihmal ettiğim bazı heyecanları, bazı duyguları aktararak bir dönemi noktaladım. Duyguları şarkıya koymak, kitaba koymaktan daha kolaydır. Şarkılar bunun için var.

Bugünün rock yıldızları geçmiştekilerden farklı mı sence?

Eh, insanlık biraz yol aldı. "Kissin' Time" albümünde birlikte çalıştığım sanatçılar çok dürüst, saygıdeğer, zeki insanlar. 60'ları birlikte geçirdiğimiz akranlarıma katı davranmak istemem, ama bugün artık kadın düşmanı tutumlara, kadınlara karşı duyulan nefrete ve korkuya daha az rastlıyorum.

60'larda bu işe başladığında, güzel bir kızdan çok daha fazlası olduğunu ispat etme ihtiyacı hissediyor muydun?

Evet, bu çok önemliydi. Bunu ancak 1979'da "Broken English" albümüyle ispat edebildim, daha önce değil. Ben ağır ağır çalışırım, belki de bu yüzden hâlâ ortalıktayım. Uzun zamandır ispat edecek bir şeyim kalmadı, sevdiğim şeyleri yapabiliyorum ve artık canımın istemediği bir noktaya gelirsem derhal bırakacağım –gerçi yakınlarda böyle bir şeyin başıma geleceğini sanmam. Kendime ve şarkıcılık yeteneklerime itimadım tam. Fiziksel bir meşgale olarak şarkı söylemek benim için çok önemli, kendimi çok iyi hissediyorum. Banyoda şarkı söyleyenlerden değilim, ama her saniye şarkı söylediğimi düşünüyorum. Çocuklu- →

Lâle Müldür'den 10 yıllık bir ara toplam

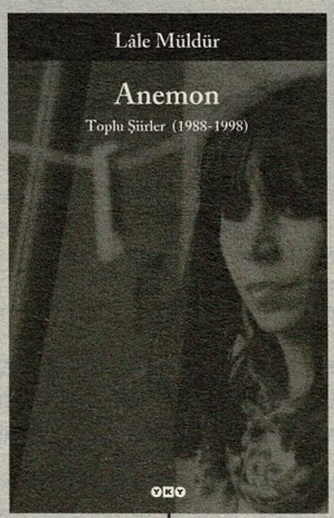

Anemon/Toplu Şiirler
Lâle Müldür
484 s.

YKY, *Saatler ve Geyikler*'den sonra Lâle Müldür'ün toplu şiirlerini okurla buluşturuyor. '80 sonrası şiirin en güçlü ve en melankolik seslerinden biri olan Lâle Müldür, *Anemon* adını verdiği toplamda 10 yıllık bir sürece dağılmış olan *Uzak Fırtına*, *Seriler Kitabı*, *Kuzey Defterleri*, *Buhurumeryem* ve *"Divanü Lûgat-it-Türk"* kitaplarını bir araya getiriyor.

Bir başka deyişle, "ortasına bırakıldığı ülke"nin gecesinde ve gündüzünde, denizinde ve göğünde, içinde ve dışında, yalnız ama alabildiğine coşkun yaşanan bir yolculuğun muhasebe defterlerini ciltliyor.

YKY **YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ:** • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **İnternet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

Faithfull, 1967

← ğumdan beri, bütün hayatım boyunca şarkı söyledim. Ve objektif olmak için yeterince yaşlı ve aklı başında biriyim: "Kissin' Time"la birlikte iyi bir yere vardığımı biliyorum.

Bu albümün, diğerlerinden ne farkı var senin için?

Bir aşk şarkısı yazdığım ilk albüm, hayattan, sevinçlerden, bahsettiğim ilk albüm. Trajik bir albüm değil; bu benim için bir yenilik. Kendi kendime bakmanın yeni bir biçimi.

Diğerleri açısından bakarsak, bu albüm onlar için 60'ların kutsal ikonuyla çalışmak anlamına geliyor olabilir. Kendini fildişinden bir kulede yaşayan, mitolojik bir figür olarak düşündüğün oldu mu?

Zannediyorum, çok yalnız olmak, beni diğer insanlara yaklaştırıyor: Başkalarıyla çalışmanı gerektiren bir an her zaman gelir. Yıllar yıllar önce albümlerimde hiçbir enstrümanı çalmamaya karar verdim, çünkü bu iş için müzisyenler var. Yoksa, albümlerimi tek başıma yapardım. Ya da tutup ressam, şair falan olurdum. Şarkıcı olduğuma göre, insanlarla çalışmak istiyorum. İnsanlara ihtiyacım olmasından hoşlanıyorum, bu beni yaşamaya, haz duymaya davet ediyor. "Kissin' Time"da birlikte çalıştığım insanların kendileri olmaları, kendileri gibi davranmaları yeterliydi, böylece aynı dalga boyunda buluşabilirdik. İşbirliği budur. Her zaman sevdiğim insanlarla çalıştım ve kimseyi kırmamaya özen gösterdim. Biliyorsunuz, egolar narin ve kırılgandır. Öyle insanları tercih ettim ki, onlarla her şeyin yolunda gideceğini, istediğim şeyleri alacağımı baştan biliyordum. Hiçbiri beni hayal kırıklığına uğratmadı. Bunun sadece bir başlangıç olduğunu, devamının da geleceğini sanıyorum. Mesela Billy Corgan oldukça karmaşık biri, ama ilk söylediği şu oldu: "Bu sefer bunu yapıyoruz, ama gelecek sefere başka bir şey yapacağız." Bu projeden önce, çok tanınmış insanların bana şarkı teklif ettiği, ama benim hiç beğenmediğim durumlar olmadı değil. Böyle bir şeyle karşılaşmak felaket. Hayır demek berbat bir his. Neyse ki bu sefer başıma böylesi gelmedi.

Nico hakkında yazarken, trajik bir hayatım olduğunu söyleyip sinirimi bozanları düşündüm. Hakiki trajik hayat görmek isteyen, benimkine değil, Nico'nunkine baksın.

Bir şarkının sana uygun olması için neler gerekiyor?

Hiçbir şeyi analiz etmem, yaparım, o kadar. Ötesini bilmek istemem. Ama bir örnek verebilirim: Bu albümde tek bir cover var, o da Beck'in "Nobody's Fault But My Own" şarkısı, "Mutations" albümünden. İlk duyduğumda "bu benim şarkım" dedim, "bunu ben de okuyacağım". Aynı duyguyu daha önce Shel Silverstein'ın "The Ballad Of Lucy Jordan" ve John Lennon'ın "Working Class Hero" şarkılarında yaşamıştım. Sanki benim için yazılmış hissine kapıldığım bir şarkıydı. Tabii bundan Beck'in haberi yok, şarkıyı benim için yazmış filan değil. İlk planda onunla birlikte tek bir şarkı yapacaktık, ama ben "Nobody's Fault But My Own"u da yorumlamak istedim... Doğal olarak herkesle ilk başlarda biraz gerilimliydim, ama Beck'le daha fazlasını yaşadım. Çok çekingen biri; eğer birden fazla şarkıyı birlikte yapacaksak dikkatini çabucak çekmem gerektiğini sezgisel olarak biliyordum. Sonuçta çok eğlendik, "Nobody's Fault But My Own"u okumama ikna olması hiç zor olmadı. Hemen bir başka versiyon hazırladı, çok güzel oldu. Herkes bana bağışta bulundu adeta. Birlikte çok güzel vakitler geçirdik. Beni öyle, sokakta alışveriş fileleriyle yürüyen zavallı yaşlı bir kadın gibi görmek istemiyorlardı. Bana güzel, pırıl pırıl bir albüm yapmak istiyorlardı... Benim en büyük kaygım, bütün bu şarkıların tutarlı bir bütünlük oluşturup oluşturmayacağıydı. Sonuçta oldu, ama nasıl oldu bilmiyorum. Evet, tabii ki hepsinde benim sesim var, ama yine de açıklanamaz bir sır mevcut sanki. Şarkıları art arda dizdiğimizde zincir gibi birbirlerine bağlandılar. Mucize! →

GÖRGÜN TANER, LONDRA'DA FAITHFULL'U İZLEDİ

Gözünü ondan alamıyorsun

Londra'ya gidip Marianne Faithfull'u seyreden İstanbul Caz Festivali sorumlusu Görgün Taner'i sorguya çektik...

Nerede seyrettin Faithfull'u?

Görgün Taner: Londra'da, Barbican'da... İki bin kişilik, nezih ve güzel bir salon. Rahat koltukları, balkonu, yer göstericileriyle tam bir konser salonu. Üç aşağı beş yukarı bizim Lütfi Kırdar gibi bir yer. Böyle bir salon onun için ideal. Kadın, seyirciyle muhabbet etmeyi, sağa sola laf atmayı çok seviyor... Konserlerde pek rastlanmayan şeyler vardı: Sahnenin sağ tarafında monitör mikseri, onun yanında makyajcısı, onun yanında da sahne menejeri duruyor. Hiçbirini gizlememişler, bunların hepsini sen de görebiliyorsun. Bazen gidip sesçinin aletlerini kurcalıyor. Konserin ortalık yerinde makyajcıyı sahneye çağırıyor, "aman biraz süsleneyim" diyor, makyajcı gelip yüzünü boyuyor. "Mick gelecek diye mi süsleniyorsun?" diye laf attılar yukarıdan, umursamadı bile. Bu unsurları da konserin bir parçası olarak işin içine katmışlar.

Müziğe geçmeden, başka anekdotlar var mı anlatacağın? Mesela çok sigara içiyormuş, öyle mi?..

Evet. Yedi-sekiz tane içti konser boyunca... Haa, ayakkabı değiştirdi bir de. "Konser için çok şık ayakkabılar aldım, ama her şık ayakkabı gibi ayağımı vuruyor. Ne olur benim şu güzel ayakkabılarımı getirin" dedi, normal ayakkabıları geldi, "oh be, dünya varmış" deyip devam etti...

Nasıl buldun konser performansını?

Hiç tahmin etmediğim kadar sesi ve hali vakti yerinde. Şarkılara son derece hakim. Hakim değilmiş izlenimi veriyor, biraz öyle gösteriyor, "şimdi hangi parça vardı?", "hay allah, şunu da unuttum" gibi laflar ediyor, ama bunlar işin profesyonelce parçası... İki saat on dakika sahnede kaldı. İki-üç dakika tabureye yaslandı, onun dışında hep ayaktaydı.

Guardian'da çıkan eleştiride "yaşına ve sigaranın bıraktığı hasara rağmen kız çocuklarına has bir süzülüşü var sahnede" diye yazıyor.

Gazetede "swaggering walk" diye bir tabir kullanmışlar. Hakikaten nev-i şahsına münhasır bir dolaşma şekli var sahnede. Karizmasını o sağlıyor. Çok fazla hareket etmiyor. Hoplama zıplama yok. Ama sahne tamamen kontrolü altında. Ondan gözünü alamıyorsun. "Balerin edası" mı demeli, yoksa biraz "efe edası" mı, sahneyi öyle bir kaplaması var.

Guardian grubu beğenmemiş. "Bu müthiş sesi hak etmeyen bir orkestra" olduğunu yazmış.

Yeni bir grup vardı arkasında. Ben ilk defa seyrettim Marianne Faithfull'u. Guardian'daki adamın belki yirminci izleyişidir. Bu konser, bu albümün ve bu orkestranın ilk konseriydi. Grup hakikaten çok genç. Marianne önlerinde çok kaşarlanmış kalıyor. Grupla arasında hafif bir kopukluk var gibiydi, ama genelde iyiydi... Konserin üç tepe noktası vardı: Bir tanesi, "Working Class Hero". Öbürü "Broken English". Ne kadar yeni bir şey yaparsa yapsın, kadın bu iki şarkıyla özdeşleşmiş durumda. Bir de Jarvis Cocker'la birlikte yeni albüm için yaptığı "Sliding Through Life On Charm" şarkısı.

Misafir sanatçılar, konserin önemli bir parçasıymış: Mark Ribot, Will Oldham, Jarvis Cocker...

Misafirler hep sonlara doğru geldi. Misafirler geldikçe Marianne'ın heyecanı arttı... "Working Class Hero"da Mark Ribot vardı. Ama Ribot biraz yanlış bir seçim gibi geldi bana. Bu atmosfere çok bir şey katmadı. Onun gitar stiliyle orkestranın çalışı uyumsuzdu.

Will Oldham?

İki düet yaptılar. Biri Will Oldham'ın parçasıydı... Konser sonrasında Will Oldham'la konuştum, hiç öyle fotoğraflarda göründüğü gibi biri değil. Saçlar iyice gitmiş, sakal upuzun. Çocuk filmlerinde, birdenbire elinde bastonu, beyazlar giyinmiş bir dede iner ya tepeden, aynen öyle biri. Ağır ağır konuşuyor, sanki her dediğinin altında başka anlamlar varmış da, sen anlayamıyormuşsun hissi yaratıyor. Genç bir yüz ama, o durmuş oturmuşluk 70 yaşında izlenimi veriyor.

Jarvis Cocker nasıldı sahnede?

Pulp'tan üç kişi vardı sahnede. "Sliding Through Life On Charm" parçasında efektler var, Jarvis sampler aletinin başına geçti, o efektleri yaptı. Koşarak sahneye çıktı, yerine geçti, sonra aynen koşarak kaçtı gitti.

Hangi şarkıyla bitti konser?

"Broken English". Hatta şöyle dedi: "Eyvah, bunu da söyledik, değil mi? Halbuki ben şimdi içeri girecektim, siz alkışlayacaktınız, ben çıkıp bunu söyleyecektim. Şimdi artık bis mis yok, hadi evinize..." Ve gitti arkaya.

Arkada Faithfull'la konuşabildin mi?

Hayır, etrafı o kadar kalabalıktı ki, konuşamadan döndük. Artık İstanbul'a bekliyoruz... Ama sahne arkasında Rıfat Özbek'i gördük. Meğer Marianne Faithfull, Rıfat Özbek'ten giyinirmiş. Yakın arkadaşlarmış.

BAŞKA DÜNYALARIN ŞARKILARI SÜRÜYOR!

ATEŞ DENİZİ
Margaret Weis
Tracy Hickman

Abarrach. Taş Âlemi.
Burada, eriyik lavdan bir çekirdeğin etrafında inşa edilmiş yeraltı mağaralarından oluşan çıplak bir dünyada, insanlar, elfler ve cüceler ölüp gitmiş gibi görünmektedir. Burada, bir zamanların güçlü Sartanları hayatta kalmak için mücadele etmeyi sürdürmektedir. Miras aldıkları nefret yüzünden düşman, zorunluluklar sebebiyle ise yol arkadaşı olan Haplo ve Alfred için Abarrach, Sartanların tarihleri ve soylarının geleceği hakkında, ikisinin de keşfetmeye cesaret edebileceğinden daha fazlasını açığa çıkartabilir...

DÜNYACA ÜNLÜ
ÖLÜM KAPISI SERİSİ'NİN ÜÇÜNCÜ CİLDİ
ATEŞ DENİZİ KİTAPÇILARDA...

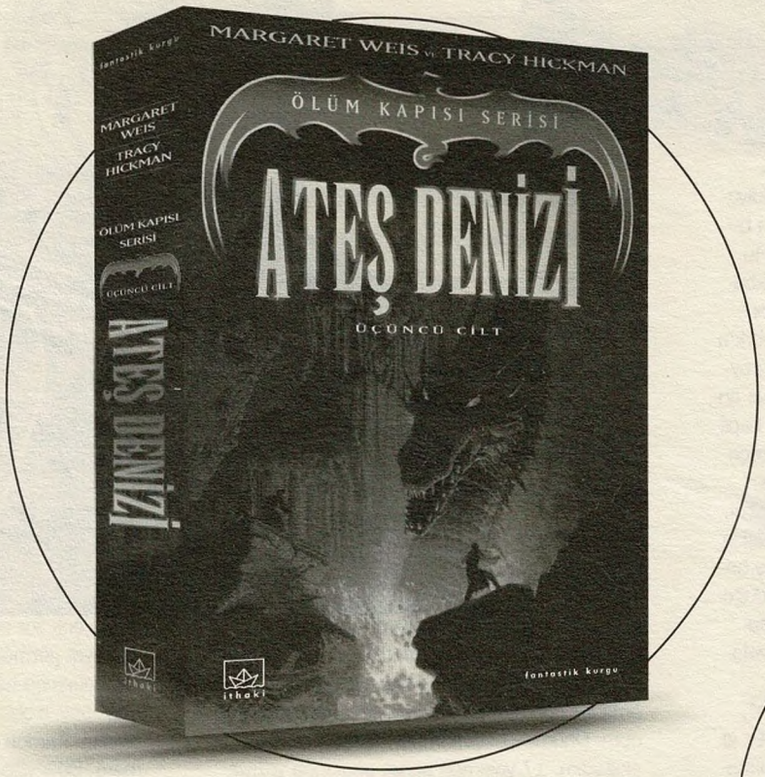

HALKA DÜNYA TAHTI
Larry Niven

Halka Dünya'ya... şimdiye kadar karşılaşılan en şaşırtıcı mühendislik başarısına dönüş. Tarifsiz teknolojik harikaların olduğu yer, sayısız insansı ırkın yuvası ve şimdiye kadar yazılmış en sevilen bilim kurgu öyküsünün dünyası...
HALKA DÜNYA ÜÇLEMESİ'NİN ÜÇÜNCÜ CİLDİ KİTAPÇILARDA...

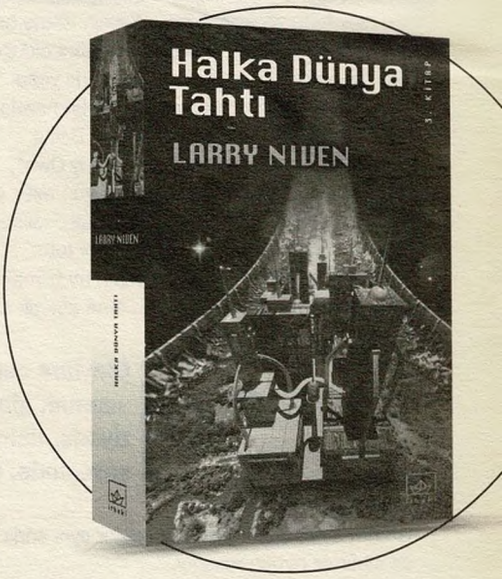

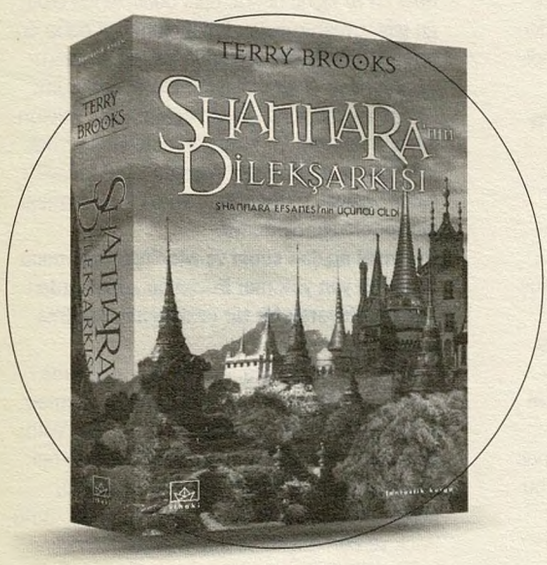

SHANNARA'nın DİLEKŞARKISI
Terry Brooks

Dört Kara'yı dehşet sarmış durumda. Şeytani kara büyülerin kitabı Ildatch yeniden can buluyor. Irkların bilge koruyucusu Allanon, Jerle Shannara'nın soyundan yardım istemek zorunda...

"Muhteşem bir fantazya yolculuğu!"
Frank Herbert

Shannara efsanesinin üçüncü cildi çıktı!

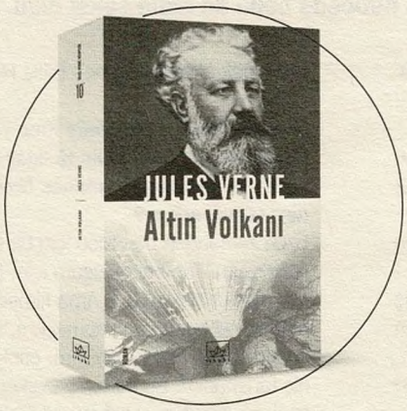

ALTIN VOLKANI
Jules Verne

Jules Verne'in benzersiz hayalgücü dünyasında olağanüstü yolculuklar sürüyor. Jules Kitaplığı büyüyor

Onuncu kitap: Altın Volkanı kitapçılarda.

ithaki

ŞİFACI Terry Pratchett, **SHANNARA'nın ELFTAŞLARI** Terry Brooks, **ELF YILDIZI** Margaret Weis - Tracy Hickman, **YÜREK SÖKEN** Boris Vian, **MEZARLARINIZA TÜKÜRECEĞİM** Boris Vian, **101 FANZİN** Hazırlayan: Altay Öktem

İthaki'de Psikanaliz Gündemi açılıyor:
bensizbiz
Topluluk Zihniyetinin Psikanalizi
kitapçılarda...

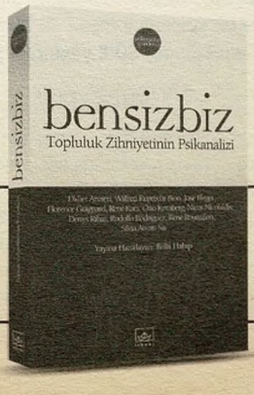

Faithfull ve Beck, 2002

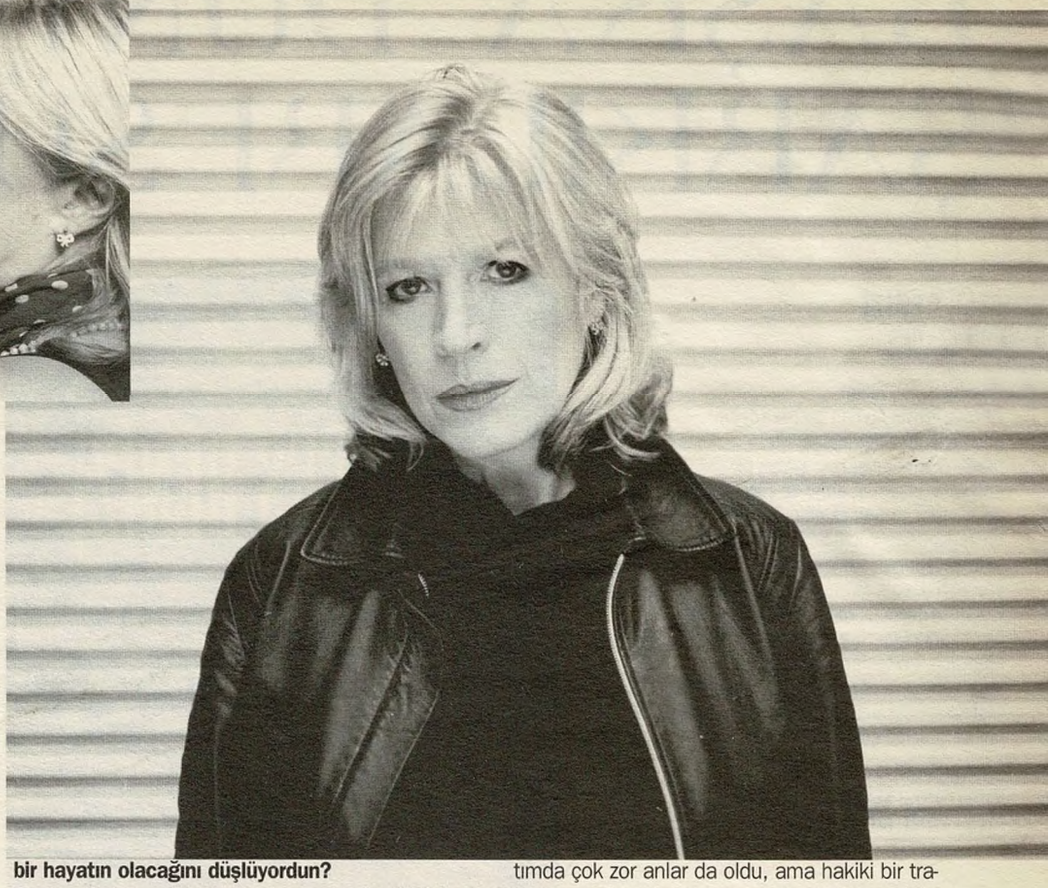

← Beck'le çalışmak seni heyecanlandırmış.

Beck'in kariyerini ta başından beri takip ediyorum. Zaten daha ne kadar oldu ki. Onunla bu işbirliğinden önce tanışma fırsatım oldu. Fluxus hareketinin kurucularından olan büyükbabasının onuruna tertiplenen büyük bir happening için, bundan altı yıl önce, beni New York'a davet etmişti. Gittim, orada dört de şarkı söyledim, bu onu çok duygulandırdı. Onunla ve annesiyle o gün tanıştım. Hemen büyüsüne kapıldım. Çok etkileyici, seksî ve inanılmaz derecede çekingen biriydi. Oraya davet edilmekten gurur duymuştum. O günden beridir, açıldığını, olgunlaştığını, yaşlandığını, değiştiğini, yetişkin biri olduğunu gözleyebildim... Yaptığı işlerle beni derinden etkiliyor. Gerçek bir hayranı olduğumu düşünüyorum... Önce tek bir şarkı yapacaktık. Ama yine de iki şarkı, iki metin hazırladım: "Sex With Strangers" ve "Like Being Born". Bir de "Nobody's Fault But My Own", bu üç şarkı için stüdyoda dört-beş gün eşek gibi çalıştık. "Sex With Strangers"ın kaydedilmesi kolay oldu, ama diğer ikisi epey el tuttu... Onunla dünyalarımız birbirine yakın mı bilmiyorum, aslında pek sanmıyorum, ama estetik anlayışımız çok yakın. Kişiliklerimiz çok farklı. Yine de hiçbir çatışma, kavga, gürültü yaşamadık. Ondan şu yeni teknolojiler hakkında çok şey öğrendim. Onunla yeniden çalışmak isterim ama, biliyorum ki şu sıralar aynı anda üç albümle birden meşgul.

Olaylara cepheden yaklaşmaktansa, dolambaçlı yollara sapmak gibi bir alışkanlığım vardır. Seksî bir şarkıdan ziyade, daha incelikli bir şey istiyordum. Bu yöntem sayesinde, neticede belki de daha seksî oldu.

Başka kimlerle çalışmak hoşuna giderdi?

Neil Young'la çalışmayı çok isterdim, ama bu proje için ona bir teklif götürmedim. Bir tür ilahi olarak düşündüğüm "I'm On Fire" şarkısını da Brian Wilson'la yapmak isterdim. Ama kendi kendime şunu söyledim: O bu tür şarkılardan o kadar çok yaptı ki. Onu daha fazla sıkıştırmaya hakkım var mı? Hayır. Peki başka kim yapabilir? Billy Corgan. Ben de Billy'ye "Brian Wilson'a ayırdığım sözler sana kısmetmiş" dedim. Çok memnun oldu, biraz kendi üstünde bıraktığı etkilerle, biraz Jack Nietzsche tarzında çalışarak yeni bir şey yarattı... Bir de bugünlerde kendimi PJ Harvey'e yakın hissettiğimi söylemek isterim. Los Angeles'ta Beck'le çalışırken tanıştık ve kıza hasta oldum. Onunla birlikte bir şeyler yapmaya da başladık.

Gençliğinde, 50'li yaşlarına geldiğinde nasıl bir hayatın olacağını düşlüyordun?

Benim düşlerim biraz kural dışı şeylerdi, gönlümü eğlemek istiyordum –hep yaptığım gibi. Ama bir pop şarkıcısı olmayı özellikle istemiyordum. Önümde birçok imkân vardı, güzeldim, akıllıydım. 17 yaşımda sanat okulunda yazıyla ilgilenmeye başlamıştım, klasik tarzda güzel bir sesim vardı. Hayatım boyunca birçok farklı türde şarkı söylemeyi az-çok başardım. Kendime örnek aldığım kişi hep Billie Holiday olmuştur.

"Kissin' Time" albümünde Nico'ya adanmış bir şarkın var. O da Billie Holiday gibi trajik bir hayat yaşamış bir şarkıcı. Nico senin için neyi temsil ediyor?

Uzun zamandan beri Nico için bir şarkı yazmak istiyordum. Tembel olduğum için, bekledim bunu başka birisi yapsın. Ama kimse çıkmadı. Anladım ki bunu ben yapmalıyım, üstelik bu konuda objektif de olabilirim, çünkü Nico'yu hiç tanımadım. Bu şarkıyı yazarken, bana çok trajik bir hayatım olduğunu söyleyip sinirlerimi bozan insanları düşündüm. Nico hakkında yazarken, hakikaten zor bir hayatın ne demek olduğunu göstermek istiyordum... Ben çok şanslı biriyim: Bir aile ortamında dünyaya geldim, ayrıcalıklı bir soyadım vardı, gayet iyi bir eğitim aldım. 17 yaşımda Rolling Stones'a rastladım, benimle olmak onlara iyi geldi. Mutlaka hayatımda çok zor anlar da oldu, ama hakiki bir trajik hayat görmek istiyorsanız, benimkine değil, Nico'nunkine bakın. Nico'nun hayatındaki en trajik şey, hiçbir zaman kıymetinin bilinmemiş olması. Pardon ama, ben adaletsizliği hiç sevmem, 60'lı yıllardan geliyorum... Onun hayatındaki en az ilginç nokta, tıpkı benimkinde olduğu gibi, uyuşturucular. Emin olun, çok daha enteresan şeyler var. Nico'nun neden uyuşturucularla haşır neşir olduğunu anlayabiliyorum: Kimsenin yaptığınız şeyleri anlamadığı, yoksunluklarla dolu zor bir hayattan başınızı sıyırmak için. Birçok sanatçı gibi Nico da kendi dünyasında yaşıyordu. Dışardan birinin içine girmesinin zor olduğu bir dünya.

Sanatsal açıdan senin ve Nico'nun hayatında ortak bir yan yok mu: Bütün bu zorluklardan şarkı söyleyerek bir tür uzaklaşma, unutma hali...

Uzaklaşma değil ama, engelleme, zaptetme diyebiliriz. Doğal olarak pek de uzağa gidilemediğini biliyorum çünkü. Bu albümdeki "Sex With Strangers" (Yabancılarla seks) şarkısını örnek gösterebilirim. Herhangi bir takım sözlerle, açıkça müstehcen bir şarkı çıkartabilirdik. Ama Beck ve ben başka bir şey yapmak istediğimizi biliyorduk. Benim, olaylara cepheden yaklaşmaktansa, dolambaçlı yollara sapmak gibi bir alışkanlığım vardır. Seksî bir şarkıdan ziyade, daha incelikli bir şey istiyordum. Bu yöntem sayesinde, neticede belki de daha seksî oldu. Eğer bir filmde rol icabı falan değilse, direkt biçimde seksî olamam ben. Sekste aşırılık benim harcım değil. "Kissin' Time" albümündeki ses, benim 60'lardaki sesim: İşiten herkeste ha kırıldı ha kırılacak izlenimi bırakıyor. Bilmiyorum artık o sesin kaçta kaçı kalmıştır ama, Billy Corgan ve Beck onun varlığını biliyordu. Ne onlar blues sesimi istiyordu, ne de ben. Benim istediğim, çekici bir pop albümüydü, onlar da böyle şarkı söyleyebileceğimin farkındaydı. Ben de öyle yaptım, çünkü insanları sevindirme, mutlu etme arzusuyla doğmuşum.

Çeviren: **D.B.**

bakınız

Marianne Faithfull'un "Faithfull" isimli otobiyografisinden yirmidokuzuncu ve otuzuncu sayımızda bölümler aktarmıştık. Otuzüçüncü sayımızda ise telefonla bir söyleşi yaptık.

"Burroughs'un mantrası hep aklımdaydı: "Deva hastalığın içinde." Burroughs'un evreninde mitolojik merkez sokaktaki cankidir. Gerçi kendisi tek bir gün bile geçirmedi sokakta, takım elbisesini ve kravatını da hiç çıkarmadı... Olsun, sözleri benim için kutsaldı." (sayı 29, mart 99)

karga

Nisan 2002 kargart

01 pzt.	music noir	bahadır
02 salı	arto lindsay	bahadır
03 çarş.	karga	bahadır
04 perş.	david bowie	radyo 92 nokta 3 cem çınlar
05 cuma	sonderstab music	bahadır
06 cmts.	spritof funk	cem çınlar bahadır
07 pazar	haletiruhiye	berk
08 pzt.	angelo badalementi	bahadır
09 salı	elevator session	dj dirsel.g
10 çarş.	boards of canada	bahadır
11 perş.	cmp. records	radyo 92 nokta 3 cem çınlar
12 cuma	real time fx v.29.0	bahadır
13 cmts.	'70's	radyo 92 nokta 3 dj 'a'
14 pazar	haletiruhiye	berk
15 pzt.	gavin friday	bahadır
16 salı	sick electronics	dj sorry
17 çarş.	projeKct	bahadır
18 perş.	bryan ferry	bahadır
19 cuma	industry	bahadır
20 cmts.	beslenme saati	dj uğur
21 pazar	haletiruhiye	berk
22 pzt.	marienne faithfull	bahadır
23 salı	esbjörn svennson trio	bahadır
24 çarş.	the notwist	bahadır
25 perş.	miles davis	radyo 92 nokta 3 cem çınlar
26 cuma	the manifesto	etkin
27 cmts.	.....	dj fabio
28 pazar	haleti ruhiye	berk
29 pzt.	barry adamson	bahadır
30 salı	krautrack	bahadır

AARON KORIECH

'fotograf sergisi'

İSMAİL TAŞBİÇEN

12 - 30 Nisan 2002

96.2 RADYO EKSEN

radyo 92 nokta 3
www.92nokta3.com

T : + 90 216 449 17 25 - 26 E : karga@kargabar.com
F : + 90 216 346 55 46 www.kargabar.com

Kadife Sokak No : 16 Kadıköy İstanbul

Nico Tamı tamına 35 yıl önce yayınlanan efsanevi "Muzlu Albüm"ün, "The Velvet Underground & Nico"nun tüm dünyada bugüne kadar topu topu 500 bin adet sattığını biliyor muydunuz? Bu kült plağın buz sesli sarışını Nico'nun şimdi yeni bir derlemesi yayınlandı: "Innocent & Vain (An Introduction To Nico)". Onun şarkılarının yabansı dünyasıyla ve harmonium'undan çıkan tüyler ürpertici seslerle tanışmak için iyi bir fırsat... Uncut dergisi kanalıyla Nico trajedisine eğiliyoruz bu sayıda... Kulaklarımızda Marianne Faithfull'un yeni şarkısı "Song For Nico": "Başı belada, ama masum / dün geçti gitti / yalnız bugün var / yarın yok." Ve sonra oğlunun hayatına odaklanıyoruz, bu kez Nico'nun bir şarkısıyla, "Ari's Song"la: "Kaç benim küçük yavrum kaç, uzaklaş."

FEMME FATALE

1938 yılında Christa Paffgen adıyla Almanya'da doğdu. Nazi karşıtı babası, o daha dört yaşındayken toplama kampında "imha edildi". Kısa bir süre sonra annesi de akıl hastanesinde öldü. Savaştan sonra büyükbabasıyla Berlin'de yaşarken bir Amerikan askerinin tecavüzüne uğradı. Asker yargılandı ve idam edildi. Bu dramatik olay daha sonra Lou Reed'in "The Kids" şarkısına konu oldu.

Young (Nico'nun turne menejeri): *Sürekli olarak hem tecavüzün dehşetini hem de ifadesi sonucu idam edilen askerin suçluluk duygusunu içinde taşıdı. Nico için seks cezalandırılmayla bağlantılı bir şeydi.*

15 yaşındayken evden kaçtı ve uluslararası bir modelliğe doğru hızlı bir tırmanışa geçti. Berlin, Paris ve New York arasında mekik dokuyordu, dönemin en gözde modellerinden biri olup çıktı. Bir moda fotoğrafçısı bu dönemde kendisine Nico takma adını verdi. Bir gün Roma'da tesadüfen Fellini'nin gözüne takıldı. Ünlü yönetmen ona "Dolce Vita"da küçük bir rol verdi, ama Nico o buz gibi edasıyla öyle etkileyiciydi ki, ona özel yeni bir karakter yaratıldı ve filmdeki rolü büyüdü. Bu rol ona sinema dünyasında kapılar açtı, ama sete her seferinde geç kalma huyu yüzünden kısa bir süre sonra kendisine ümit bağlamış prodüktörler tarafından istenmez oldu. Zaten onun da asıl amacı film kariyeri yapmak değil, bir şekilde müzik dünyasına adım atmaktı. Sevgililerinden Brian Jones (o dönemki diğer sevgililerini hızlıca tararsak; Leonard Cohen, Jim Morrison ve oğlu Ari'nin babası Alain Delon) sayesinde başarısız bir 45'lik çıkardı: "I'm Not Saying". Ama asıl macera Bob Dylan'la tanışmasıyla başladı. 1965 yılında New York sanat çevresi ikiye bölünmüştü. Bir yanda, New York'a yeni taşınmış Bob Dylan'ın çevresinde toplanan "varoş gelenekçileri", diğer yanda Andy Warhol'un karizmasıyla bütünleşmiş "lüks semt modernistleri". Nico, Blue Angel Lounge'da şarkıcı olarak çalıştığı dönemde Bob Dylan'la tanıştı ve bir süre onun kanatları altına girdi. Dylan, Nico'ya "I'll Keep It With Me" şarkısını yazdı ve verdi. Nico diğer yandan, İngiltere'de tanışmış olduğu Andy Warhol'un çevresine de girdi. Bu dönemde belki de pragmatik bir düşünceyle, Andy Warhol'un uluslararası şöhretinin ona daha fazla kapı açacağını öngörmüştü.

John Cale: *Nico'nun Andy'nin yanında ne aradığını ve Andy'nin niye onu gruba dahil etmek istediğini ilk başlarda anlamadım. Sonra farkettim ki Andy için her şey bir "kopya"dan ibaret. Her şeyin bir halkla ilişkiler tarafı vardı Andy için ve bu diğer her şeyden daha önemliydi. Kendi içimizdeki problemleri unutup Nico'nun yarattığı problemlere odaklanmamızı sağlıyordu.*

Velvet Underground ve etraftaki diğerlerinden çok şey vardı öğrenebileceği. Ama kendi şarkılarını yapmaya başladığında çok özgün bir şey çıkardı ortaya. *Iggy Pop*

Andy Warhol, Velvet Underground üyelerini Nico'yu aralarına almaları için ikna etti. Amacı, gürültülü ve katastrofik müzik yapan dört kişinin içine, seyretmeye değer Alman güzelliğiyle Nico'yu katmak ve Velvet konserlerinin görsel yönünü kuvvetlendirmekti. Elbette sadece poz veremezdi Nico, şarkı söylemeye istekliydi...

John Cale: *Başta bütün şarkıları söylemeye kalktı ve bize eşlikçi grup muamelesi yaptı. Ama her tür pürüzü yok etmeyi beceren Andy aramızdaki buzları çözdü. Biz de birkaç şarkı söylemesine ve diğer zamanlarda tef çalarak sahnede poz vermesine izin verdik... Bir kulağının sağır olduğunu çok geç öğrendik. Bu durumdan rahatsızdı. Daha önceleri herkese konuşulanları duymamasından şikayet ederdi, sonra farkettik durum farklı. Sağır olduğunu öğrendikten sonra, bu durumunun imajımıza çok daha uygun olduğunu düşünmeye başladık. Tek kulağı sağır bir vokalist kadın. Hepimizin gruba olan ilgisi arttı diyebilirim... Yeni fikirlere çok açıktı. Her yeni fikre bir açlık hissiyle yaklaşıyordu neredeyse. İkimizin arasındaki ilişki, gruptaki diğerlerinden daha iyi ve sağlıklıydı diyemem. Hepimiz onun etrafta uçuşup duran bir sinek ol-*

Velvet Underground, 1966, Factory hatırası: Lou Reed, Sterling Morrison, Nico, Ari, Moe Tucker, John Cale

bakınız

Nico ikinci özel sayımızda konuklarımız arasındaydı.

"John (Cale) bu dünyada beni en iyi anlayan insan. Onunla şu anda evli olabilirdik. Ama ben asla kimseyle evlenmedim ve asla evlenmeyeceğim. Tek bir şeye pişmanım, erkek doğmadığıma." *(özel sayı 2, şubat-mart 98)*

32→

duğunu düşünüyorduk... Lou'yu ona şarkı yazması için teşvik ediyordum. Bu onun için çocuk oyuncağıydı, ama Nico ortalıktayken Lou'nun yapabildiği tek şey ona işkence etmekti.

Reed aslında sadece Nico'yu düşünerek "Femme Fatale" şarkısını yazmıştı. Ama aralarında başlayan ilişki fiziksel ve psikolojik şiddet üzerinde yükseliyordu. "I'll Be Your Mirror" şarkısında Nico'nun vokallerinin kaydedilmesinden az önce Reed'in Nico'yu ağlatacak kadar aşağıladığı anlatılan hikayelerden sadece biri. John Cale'le de arasında kısa bir ilişki oldu, ama Cale için daha sonra sürdüreceği işbirliğini zedeleyecek boyutlara ulaşmayan bir ilişkiydi bu.

Nico: *O dönemde her şey çok ilginç ve heyecan vericiydi. Tüm söyleyebileceğim bu.* ('78)

John Cale: *"Velvet Underground & Nico" albümünde ne yapacağımız konusunda hiçbir fikrimiz yoktu. Herkesin ayrı bir fikri vardı. Nico bu albümden nefret etti, ama o yaptığı her şeyden nefret etmek gibi bir özelliğe sahipti zaten. Yaptıktan sonra zamanla beğenir ancak...*

Lou Reed'le yaşadığı çalkantılı aşk ve Velvet Underground'daki kısa ama tüm hayatını etkileyecek şarkıcılık kariyerinden sonra kendini solo bir albüm teklifiyle karşı karşıya buldu. MGM onunla bir anlaşma imzaladı. Amaç, bu sarışın bombayı bir star haline getirmekti. Tüm grup "Chelsea Girl" albümüne koltuk çıktı. Resmî olarak hâlâ Velvet Underground bünyesinde göründüğü dönemde kaydedildi tüm albüm. Gruptaki herkes albüme dahildi, ama plak şirketi Velvet Underground'u değil, Nico'yu, o sarışın bombayı istiyordu. Nico'nun tek başına, gürültülü müzik yapan dört kişiden daha fazla albüm satma şansı vardı... Her albümde bir doğaçlama şarkı olmasına karar vermiştik. "It Was A Pleasure Then" Nico'nun payına düştü. Hiçbirimizin sabrı yoktu, bu yüzden sarsak bir albüm oldu. Neyi, nasıl yapacağımızı söyleyen birileri de yoktu etrafta.

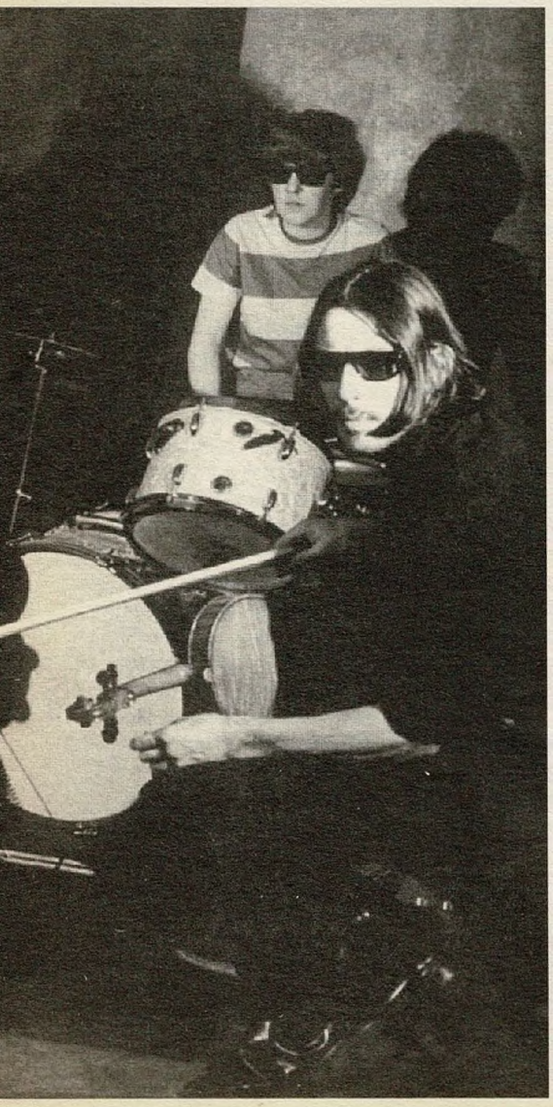

Ve albüm fiyaskoyla sonuçlandı. Plak şirketi Nico'yu kovdu. Bir konsere geç kalınca Lou Reed onu gruptan da kovdu. Grupsuz ve kontratsız kalan Nico yoluna tek başına devam edecekti.

Nico: *Velvet Underground benden kurtulmak istiyordu, çünkü kişilik sorunları vardı. Basın bana onlardan daha fazla ilgi gösteriyordu.* ('75)

Bundan sonraki müzik hayatını etkileyecek tanışma tam o sıralarda vuku buldu: 19. yüzyıldan kalma, ayakla çalıştırılan bir Hint orgu, bir harmonium. Bu garip aletin sesi onun müzik yazarlığının ayrılmaz parçası haline geldi. 1969 yılındaki "The Marble Index", Nico'nun yeni müziğinin ilk örneğiydi. Yanında yine Cale vardı.

John Cale: *"The Marble Index"i kaydettiğimiz stüdyonun tam karşısında plak şirketinin ofisi vardı ve bir adamın gelip bizi stüdyoda kontrol etmesi gerekiyordu. Ama biz albümü bitirene kadar kimse gelmedi. Sonunda geldi ve biz de ona ışıkları kapatıp albümü dinlettik. Bütün albümü dinledikten sonra "vay be, burada bunun yapıldığını bilseydim, daha önce gelirdim" dedi.*

Lester Bangs (rock eleştirmeni): *O sıralarda dinleyiciler mahşerî şeyler istiyordu. "The Marble Index" de bu isteğe cuk oturuyordu. 70'lerin sonunda ise insanlar her şeyin iyiye gittiğini söyleyen şeyler ister oldu.*

John Cale: *Albümü yapmak için aslında sadece dört günümüz vardı, ama Elektra şirketinin patronu Jack Holzman yapmakta olduğumuz şeyin önemli ve yeni bir üslûbun ilk adımı olduğunu farketti ve bize ek süre tanıdı... Zaten birlikte yaptığımız her albüm tam bir meydan savaşıydı. Şunu unutmamanız lazım ki, solo albümlerini yaparken acı içinde kıvranıyordu. Onca kavgadan sonra tüm iş bittiğinde minnettarlıktan ağlardı. Kendinden nefret etmeyle başlayıp kişiliğini tekrar bulmayla biten bir maceraydı bu albümler.*

Iggy Pop: *Bu şarkıları yazabilmesi ne kadar güçlü bir karakterinin olduğunu gösteriyor. Velvet Underground ve etraftaki diğer insanlardan öğrenebileceği çok şey vardı. Bir keresinde bana bu adamlarla takılıp bu işin nasıl yapıldığını öğrenmek istediğini söylemişti. Ama en sonunda kendi şarkılarını yapmaya başladığında çok özgün bir şey çıkardı ortaya.*

Bu kavgalara rağmen Cale ve Nico tekrar bir araya gelip "Desertshore" albümünü yaptılar.

John Cale: *"Desertshore"da daha fazla şey yapabilir, daha geniş bir sound yelpazesi kullanabilirdik, ama nedense olmadı. "The Marble Index" yine de hâlâ başarılı bir albüm benim gözümde.*

1972 yılında Cale ve Reed'le tek bir konser için sahneye çıktı. Üçü bir araya gelmeyeli beş yıl olmuştu. Nico sahnede solo şarkılarını icra etti, ama üçünün tek gerçek işbirliği sayılabilecek "Chelsea Girl" özellikle repertuar dışı bırakıldı... Sırada yine Cale'le birlikte çalışacağı "The End" albümü vardı. "The End"de Roxy Music'ten Brian Eno ve Phil Manzanera da onlara katıldı. Bu albüm, "Chelsea Girl", "The Marble Index" ve

"Desertshore"un dağınık hali gibiydi. Bu albümde Jim Morrison'un "The End"ini inanılmaz güzellikte yeniden yorumladı Nico.

Phil Manzanera: *Stüdyoya ilk girdiğimde John tepede, kontrol odasında bir deli edasıyla duruyordu. Nico ise aşağıdaydı. Yukarıya baktı ve John'u işaret ederek "o herifin dediği hiçbir şeyi yapma" diye seslendi bana. Aralarındaki ilişkiyi hiçbir zaman çözemedim.*

John Cale: *Nico zamanlama konusunda inanılmaz bir içgüdüye sahipti. Bunu "The End" şarkısını kaydederken farkettim. Tek anlayamadığım, albümde koca bir alanı niye Jim Morrison'a ayırdığımızdı... Albümün son parçası, "Das Lied Der Deutschen" diye Hitler'in en sevdiği milliyetçi Alman şarkılarından biriydi. Berlin'deki bir sanat festivalinde bu şarkıyı icra ettik. Şarkının içinde, bizim çıkardığımız, düşmanları tepelemekle ilgili bir dize vardı. Nico sahnede bu dizeyi de okudu. Ve konseri verdiğimiz yer, Doğu Almanya sınırında camdan yapılma bir müzeydi. Eno bomba sesleri çıkartırken, ben de elimde bir çekiç, şampanya şişeleri kırmakla meşguldüm. İnsanlar birden çıldırdı ve cam duvarlara yüklenmeye, tırmanmaya başladı. Camlar aşağı inecek ve bir felaket çıkacak diye ödümüz koptu. Yine de hoş bir tecrübeydi.*

Brian Eno: *İnsanlar üzerine oturdukları minderleri bize fırlatmaya başladı. Herkes çok sinirlenmişti. Ama kendimi tehlike altında hissetmedim. Belki de hissetmeliydim, bilmiyorum.*

Bağımlılık ağına yakalanmış tüm gizemli starlar gibi Nico da paradoks doluydu. Her tür hissi aynı anda yaratabiliyordu. Onu her zaman şefkatle anacağım. *Marc Almond*

70'lerin sonunda ve yanında Cale olmadan yaptığı tek albüm "Drama of Exile"ın başarısızlığının ardından Nico, Manchester'da bir işgal evinde canki hayatı sürmeye başladı. O dönemde yaşadığı semt, daha sonra Smiths'in "Miserable Lie" şarkısında anlattığı semtti.

Nico: *Gerçek bir sanatçı kendi kendini yok eder, öyle değil mi? Ben şimdiden bunu yapıyorum sanırım.* ('80)

Son albümü 1985 yılında yine Cale'le birlikte kotardığı "Camera Obscura" oldu.

John Cale: *Takside parmaklarıyla sırtımı okşuyordu, çünkü ben kendi adıma temizlenmiştim. Benim para için başka yönlere gittiğimi düşünü-*

yordu, ama gerçek bu değildi. Akıl sağlığımı korumak için gitmiştim.

Nico: *Zaman hissim yok. Zaman benim için zamansızdır ve yaşlanmak için hiç acelem yok. Eğer bunca zamandır zaman için endişelenseydim, korkunç olurdu.* ('81)

Son kaydı Marc Almond'la yaptığı bir düetti: "Your Kisses Burn".

Marc Almond: *Bağımlılık ağına yakalanmış tüm gizemli starlar gibi Nico da paradoks doluydu. Her tür hissi aynı anda yaratabiliyordu. Birlikte çalışırken de her yönünü bir arada gördüğüm için mutluyum. Onu her zaman şefkatle anacağım.*

John Cale: *Albüm turnesinde her gittiğimiz yerde onun madde ihtiyacını önceden düşünmek zorundaydık. Maddesiz kalmanın ıstırabına dayanamayan bir Nico vardı karşımızda.*

Ama eroinden değil, beyin kanamasından öldü Nico. 18 Temmuz 1988'de, bisikletiyle yaptığı kaza sonucu. Son bir yıl boyunca eroinden mümkün olduğunca uzakta, oğlu Ari'yle Ibiza'da yaşıyordu. 49 yaşındaydı. Berlin'deki cenazesine Velvet Underground'dan kimse katılmadı. Külleri annesinin yanına gömüldü. On yıl sonra John Cale onun anısına bir bale müziği besteledi: "Nico".

John Cale: *Ölüm haberi tam bir şoktu benim için. Sanki ayakta mücadele ederek ölmüş gibiydi, ama aslında İspanyol doktorların elinde ölmüştü ve hiçbir şey yapamamış olmaları insanı çıldırtıyordu... Aspen dergisinde çıkmış bir röportajının ses kayıtları vardı elimde. Onun sesini alıp dijitalize ettik ve ondan bir şiir yarattım. Bu kayıtta sesi o kadar genç geliyor ki, onu hep böyle hatırlamak istiyorum.*

Derleyen: **O.G.**

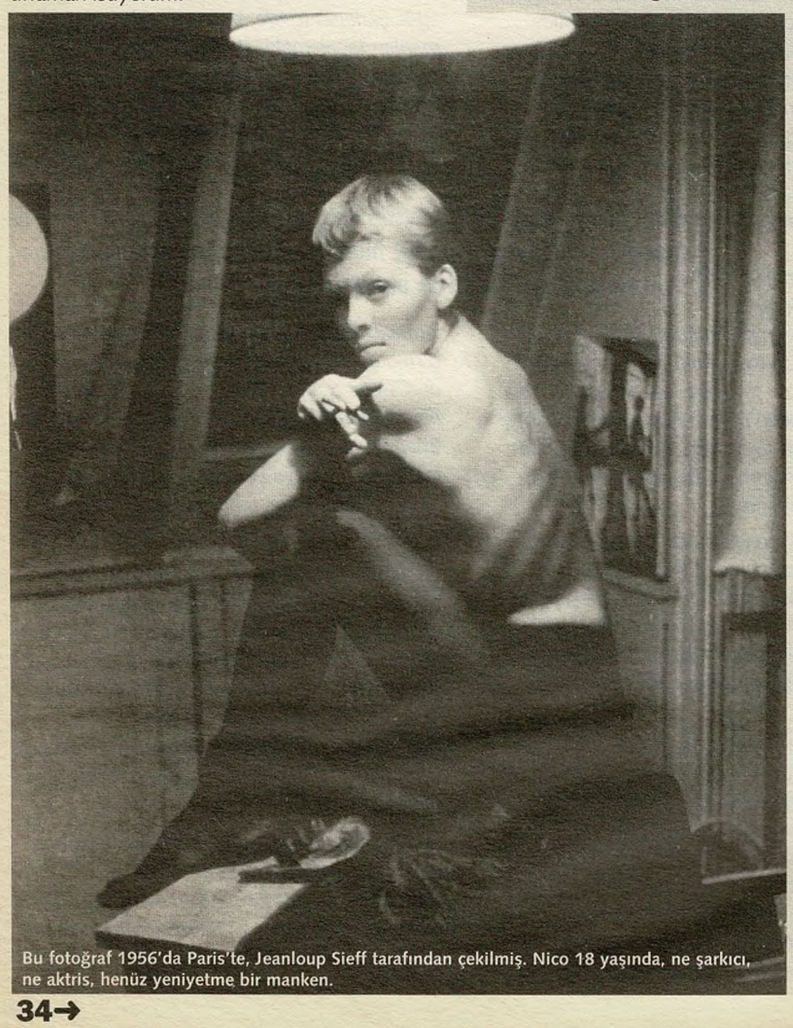

Bu fotoğraf 1956'da Paris'te, Jeanloup Sieff tarafından çekilmiş. Nico 18 yaşında, ne şarkıcı, ne aktris, henüz yeniyetme bir manken.

NICO'NUN OĞLUNUN ÖYKÜSÜ

Siyah örtünün altında

Nico'nun oğlu Ari'nin öyküsünü Le Monde, Libération, Les Inrockuptibles ve Télé Star'dan derledik... Bu öykünün başrollerinden birinde, bu yılki Film Festivali'nin konuklarından Alain Delon oynuyor... Ari, Alain Delon'un annesi tarafından yetiştirildi, Velvet Underground yıllarını minik bir çocuk olarak yaşadı, annesinin turnelerine, uyuşturucularla dostluğuna ve ölümüne genç bir adam olarak tanıklık etti. Bugün 40 yaşında. "L'Amour n'oublie jamais" (Aşk asla unutmaz) isimli otobiyografisini 1999'da oğlu Charles'ın doğumunun ardından yazmaya başladı ve geçen sene yayınladı.

Ari Boulogne 1987 (solda) ve 2001 (sağda)

"Sen benim arkadaşımsın, tamam mı, arkadaşımsın. Ama sana önemli bir şey söyleyeceğim, benim gözlerime sahip değilsin, benim saçlarıma sahip değilsin. Sen benim oğlum değilsin, hiçbir zaman olmadın. Annenle sadece bir kere yattım." Alain Delon'un sözleri bunlar; bir BMW'nin içinde oturuyor, kolu direksiyona dayalı... Bir film sahnesi falan değil. Yanında oturan 24 yaşındaki gence söylüyor bunları, Ari'ye. Ari'nin, babasını filmler dışında ilk ve son görüşü bu.

Ari, Nico'nun oğlu. Daha doğrusu, Alain Delon hariç herkesin kabul ettiği gibi, Nico-Alain Delon çiftinin oğlu. 1961 sonlarında, Nico ve Alain Delon, Las Vegas'da bir gece geçiriyorlar. Ari 1962 ağustosunda dünyaya geliyor. Şüpheli sorulara, *"belki de Jim Morrison'ın ya da Bob Dylan'ın oğluyumdur"* diye cevap vererek dalgasını geçiyor Ari, annesinin öbür sevgililerinin adını anarak... Ari isminin kaynağı, "Exodus" isimli İsrail'in kuruluşunu anlatan filmde, Paul Newman'ın oynadığı Yahudi karakter. Nico'nun imgeleminde, "Alman olmanın ve Nazi yıllarının günahını silme gücüne sahip" bir isimmiş Ari.

Mutlu bir öykü değil Ari'ninki. İki buçuk yaşındayken annesi Nico, Alain Delon'un annesi Edith Boulogne'la kontakt kurup oğluyla yeterince ilgilenemediğini söylüyor. Böylece Ari'nin uzun babaanne yılları başlıyor. Madam Edith'in Ari'ye olan sevgisi biraz marazi. Onda oğlu Alain'i görüyor. Hatta bazen şaşırıp Ari'ye "Alain" diye seslendiği de vaki. Son derece bozuk olan Alain Delon-Edith Boulogne ilişkisi, kadının Ari'yi kabul etmesinin ardından tamamen kopuyor üstelik. (Alain Delon da babasız büyümüş bir çocuk. Alain dört yaşındayken babası evi terketmiş.)

Ari'ye evde öğretilen şeylerden biri, annesi Nico'nun "kötü kadın" olduğu, hem de oğlunu terkettiği... Oysa Nico dönem dönem Ari'yi yanına alıyor; Ari, Velvet Underground yıllarını, Warhol'un "Fabrika"sını annesinin dizleri dibinde yaşıyor... Narkotik baskınlarında sevimliliğiyle polisleri oyalamak gibi mühim de bir vazifesi var... (O yıllardan kalma bir fotoğrafta, Paris'te bir parkta, Bob Dylan'ın omzunda bukleleriyle oynuyor.) Velvet sonrası dönemde, 70'lerin başında Nico'nun birlikte yaşadığı yönetmen Philippe Garrel'in "Le Cicatrise intérieure" filminde –Nico'yla birlikte– rol alıyor... Ama annesiyle geçirdiği bu dönemler hep kopuk kopuk... Bir keresinde, Ari altı yaşındayken, Madam Edith New York'a gelip çocuğu zorla bu "sefil hayat"tan kaçırıyor, Fransa'ya, Bourg-la-Reine'deki evlerine geri götürüyor mesela... Ari 10 yaşıyla 17 yaşı arası dönemde Nico'yu sadece bir kere görüyor.

1977'de Edith Boulogne'un ikinci eşi Paul Boulogne, Ari'yi kendi nüfusuna geçiriyor, 15 yaşındaki Ari, annesinin soyadı Paffgen'i bırakarak Boulogne ailesinin "resmî" ferdi oluyor. Okul dışında zamanını Madam Edith'in hediyelik eşya mağazasında geçiriyor.

Ari, annesinin hayatındaki yerine ancak reşit olduktan sonra tekrar kavuşabiliyor. Nico'nun öldüğü 1988 yılına kadar birlikte epey zaman geçiriyorlar, uyuşturucularını paylaşıyorlar, Ari'nin o dönemde annesine alabildiği en değerli hediye "dolu bir şırınga". Ari Boulogne uzun süre psikiyatri servislerinde yatıyor, hayatını daha da berbat eden elektroşok tedavileri görüyor, 1993'te tamamen "temizlenmeyi" başarıyor. Bugün kendi tabiriyle "bir parça sinir hastası".

Ari'nin gençliği –ve bugünü de–, Paris'in sanatçı çevresinde geçiyor. Her zaman beş parasız bir bohem. Aktörlüğe hevesli olduğu dönemde, Jacques Doillon, Patrice Chéreau gibi yönetmenlerle projeler geliştiriyor, ama fos çıkıyor. Rock'çu Etienne Daho'nun yakın arkadaşı. Serge Gainsbourg'un geceleri birlikte sürttüğü dostlarından biri. (Hatta iki yaş küçük kardeşiyle, Alain Delon'un oğlu Antony'yle tanıştırıyor onu bir gece Gainsbourg.) Annesinden yedi yıl sonra, artık pek sık görüşmediği babaannesi Edith Boulogne'u da kaybediyor... 1990'da Lou Reed'in dürtüklemesiyle avukat tutuyor, Velvet Underground'un teliflerinden annesinin payına düşeni almaya hak kazanıyor.

Delon reddetse de Nico-Alain Delon çiftinin oğlu Ari. Şüpheli sorulara, "belki Jim Morrison'ın ya da Dylan'ın oğluyumdur" diye cevap vererek dalgasını geçiyor.

Bugün Paris'te, Kuzey Garı yakınlarında küçük bir evde, eşi Veronique ve oğlu Charles'la yaşıyor. Annesi için bir internet sitesi kurmuş (www.nico-for-ever.net), çektiği fotoğrafları oraya yerleştirmiş... Otobiyografisini yazmak iyi gelmiş olacak, bu işe devam etmek istiyor. Hayali, günün birinde Cabo Verde adalarına yerleşmek, Jack London gibi romanlar yazmak. (Jack London, annesinin en sevdiği yazar.)

O küçük evde çok değerli bir şey var: Siyah ipekten bir örtünün altındaki kutuda yaşayan "canlı" bir varlık: Ana yadigarı harmonium. *"Bazı geceler kendi kendine çaldığını, kalbinin attığını duyuyorum"* diyor.

Derleyen: **D.B.**

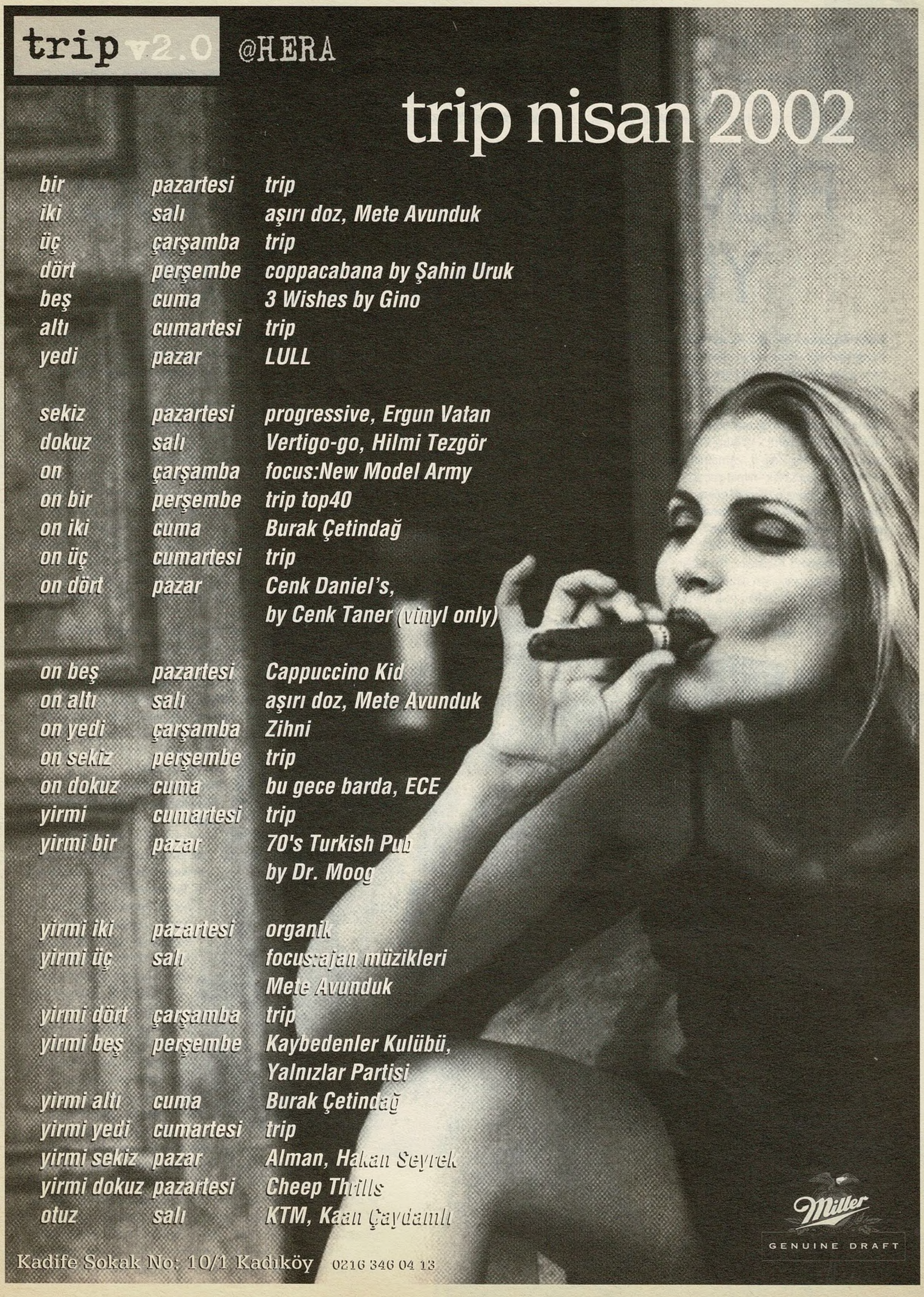
trip v2.0 @HERA
trip nisan 2002
bir pazartesi trip
iki salı aşırı doz, Mete Avunduk
üç çarşamba trip
dört perşembe coppacabana by Şahin Uruk
beş cuma 3 Wishes by Gino
altı cumartesi trip
yedi pazar LULL
sekiz pazartesi progressive, Ergun Vatan
dokuz salı Vertigo-go, Hilmi Tezgör
on çarşamba focus:New Model Army
on bir perşembe trip top40
on iki cuma Burak Çetindağ
on üç cumartesi trip
on dört pazar Cenk Daniel's,
by Cenk Taner (vinyl only)
on beş pazartesi Cappuccino Kid
on altı salı aşırı doz, Mete Avunduk
on yedi çarşamba Zihni
on sekiz perşembe trip
on dokuz cuma bu gece barda, ECE
yirmi cumartesi trip
yirmi bir pazar 70's Turkish Pub
by Dr. Moog
yirmi iki pazartesi organik
yirmi üç salı focus:tajan müzikleri
Mete Avunduk
yirmi dört çarşamba trip
yirmi beş perşembe Kaybedenler Kulübü,
Yalnızlar Partisi
yirmi altı cuma Burak Çetindağ
yirmi yedi cumartesi trip
yirmi sekiz pazar Alman, Hakan Seyrek
yirmi dokuz pazartesi Cheep Thrills
otuz salı KTM, Kaan Çaydamlı
Miller
GENUINE DRAFT
Kadife Sokak No: 10/1 Kadıköy 0216 346 04 13

Wong Kar-wai

Bu sene sinema günleri sayfalarımız bağımsızlığını ilan etti ve Roll Özel Sayı No: 4'e taşındı (Nisan'ın ikinci haftası bayilerde). Biz de boş durmuyoruz, film festivaline bol müzikli bir hoşgeldin partisi veriyoruz: Geçen senenin en etkileyici filmlerinden "Aşk Zamanı"nın yönetmeni Wong Kar-wai, Les Inrockuptibles dergisine müziğe ve film müziklerine olan takıntısını uzun uzun anlatmış...

FİLM MÜZİKLERİNDE YÜZEN BİR BALIK

Serge Kaganski: Müzikle ilk duygusal ilişkini hatırlıyor musun?
Wong Kar-wai: Müzik olsun, sinema olsun, hepsi annemden bana geçti. Özellikle müzik konusunda çok zevk sahibiydi. Sürekli radyo çalardı ve her tarzı, her türü dinlerdi: big-band'lerden Batılı hafif müziklere kadar... Dans etmeye bayılırdı, o yüzden de dünyanın neresinden olursa olsun, onu hareketlendiren kıvrak hafif müzikleri severdi. Nat King Cole favorilerindendi. "Aşk Zamanı"na Nat King Cole'ü koymamın nedeni içime işleyen çocukluk anılarıyla bağlantılı –filmin geçtiği döneme, 60'lı yılların başlarında Hong Kong'a tekabül ediyor.

Hayatının hangi döneminde kendi zevklerin şekillenmeye, ilk plaklarını satın almaya başladın?
16 yaş civarında, Bob Dylan, Neil Young, BB King, Led Zeppelin plakları dinlemeye başladım. İlk aldığım plaklar bunlardı, yani o dönemde Batılı gençliğin dinlediği klasik şeyler. 70'li yılların lise ve üniversite öğrencilerinin tipik zevkleri. O plaklardan ve şarkıcılardan bazılarını bugün hâlâ dinlerim. Örneğin, çok güzel şeyler içeren son albümleri de dahil, Dylan dinlemeyi hiçbir zaman bırakmadım.

Çoğu zaman müzik, sözcüklerden daha iyi konuşur. Bence film müziği görüntülerin de ötesine geçmeli, görüntülerin anlatmadıklarını anlatmalı, onları tamamlamalı.

Sonradan, o zamanlarki bazı zevklerin konusunda "bu berbat şeyi nasıl sevebilmişim" türünden tepki duyduğun hiç oldu mu?
Neil Young ya da Dylan için olmadı tabii ki. Onlara hep sadık kaldım ve o zamanlar haklarında ne düşünüyorduysam, bugün hâlâ aynı şeyleri savunuyorum: Bütün albümleri çok sağlam, dimdik ayakta. İkisi de ufuk açan büyük sanatçılar. Buna karşılık, bugün Kiss gibi şeyleri artık dinlemediğim aşikâr, ama gençliğimde onları sevebildiğimi de inkâr etmiyorum. Kiss'in yine de oyuncu bir tarafı vardı. Üstelik, insanın gençken, zevk hataları yapmaya hakkı var, iyi ki de var. Ayıca, zevk hataları da denemez, hayat tecrübesinin, zevkin olgunlaşmasının bir parçası bunlar. Her şeyi tanıyıp bilmek gerek, en kötülerini bile, böyle böyle daha sonra neyin iyi, neyin kötü olduğunu bilebiliyorsun.

Neil Young, Bob Dylan gibi adamlarda seni çeken neydi?
Öncelikle, sesleri. Çok doğrudandı. Sonra, sözleri. Dylan ve Neil Young pop müzikte duyduğumuz şeylere tekabül etmiyor, hoş, hafif, kolay havalar söylemiyorlar. Şarkılarında büyük bir yoğunluk var ve sözler bunda çok önemli yer tutuyor.

Film müziklerine ne zaman, ne şekilde ilgi duyduğunu hatırlıyor musun?
Tam olarak bir tarih verebilmem zor, çünkü çocukluğumun büyük bir kısmı karanlık salonlarda geçti. Bu nedenle, müzik ve görüntüler eş zamanlı olarak ve silinmez bir biçimde hayatıma damgasını vurdu. Neil Young ve Bob Dylan'dan bahsediyorduk; sonuçta, onlarda da, sözcüğün dar anlamıyla müzik benim açımdan ikincildir, hayatımın bir dönemine ait kartpostalın bir parçası onlar. Ne zaman albümlerinden birini dinlesem, derhal aklıma bir sahne geliyor. Müziğin benim için her zaman, ister bir filmden, ister kendi hayatımdan mutlaka bir görüntüyle bağlantılı olduğunu söylemek istiyorum. Bir görüntü kafamda bir müziği uyandırıyor ya da tersi... Mesela, 15 yıl öncesinden Wham grubunu hatırlıyor musun, George Michael'ın "Careless Whispers" şarkısını? Hong Kong'da müthiş hit olmuştu. Nereye gitsen bu parça çalıyordu. Bugün işittiğimde, beni bir anda o dönemin görüntülerine sürüklüyor. Bu, karşı konulamaz bir zihinsel süreç, onunla mücadele etmek abes olur.

"suda balık"

"Derya"

"tanbul"

"ZeN Bakırköy Akıl Hastanesi'nde"

www.zenistan.com

Başka bir örnek vereyim: Hep bir lise şarkıları albümü yapmak istemişimdir. Hong Kong'da her okulun bir marşı vardır. Bütün bu lise marşlarını bir araya toplamak ilginç olur; böyle bir albüm çıksa, eski öğrenciler için göz yaşartıcı bir hediye olurdu.

Hayatının herhangi bir döneminde, seni özel olarak etkileyen bir film müziği oldu mu?

Tıpkı bir balığın suda yüzmesi gibi ben de film müziklerinin içinde yüzdüm, tonlarcasını çok sevdim. Ancak, benim için ayrı bir yeri olan üç büyük film müziği bestecisinin adını verebilirim. Birincisi, Fassbinder'le çalışmış olan Peer Raben. Geçenlerde, Hamburg'da onunla tanıştım, çünkü filmlerimden birinde onun müziğini kullanmayı hep çok arzu etmişimdir. İkincisi, Bernard Herrmann, Hitchcock'un suç ortağı, Truffaut'yla, Scorsese'yle de çalışmıştı... O tam bir deha. Zirveye yerleştirebileceğim üçüncüsü ise Nino Rota. İşte bu üçü bana tartışılmaz geliyor. Ennio Morricone ile Angelo Badalamenti de dinlerim.

Bu bestecilerin en iyiler oldukları genel olarak kabul görüyor. Ortak noktaları belli bir sinemacıyla aralarında sıkı bir bağ olması: Herrmann, Hitchcock'la, Rota ise Fellini'yle...

Kesinlikle. Birlikte çalıştıkları sinemacıyla beraber imzalarını atıyorlar, o imzanın ayrılmaz bir parçası onlar. Bazen bir sinemacı bir görüntü yönetmenine bağlanıyor, Bertolucci'yle Vittorio Storaro gibi, bazen de bu kalıcı simya besteciyle oluyor: Fellini ve Rota, Lynch ve Badalamenti, Leone ve Morricone gibi...

Lennon ve McCartney gibi bir çift oluyorlar biraz, öyle değil mi?

Evet, çalışırken böyle bir ilişki benim de çok arzu ettiğim bir şey. Bence bir yönetmenin besteciyle iletişim kurması çok zor. Her birinin kendini ifade etme biçimleri çok farklı, sözcüklerle bunları aktarmak imkânsız. Şu ya da bu besteciye "bana mutlu bir şey bestele" diyemem ki, çünkü onun mutluluk fikri benimkinden farklıdır. Birlikte çalışacak müzisyenin sizi iyi tanıması, etkilemesi, esinlendirmesi lazım, aynı şekilde sizin de onu etkilemeniz lazım. Bir filmin müziği yönetmenin muhayyilesini aşabilir, ama onun görüntüleriyle, dünyasıyla çakışması gerekir. İyi bir film müziği bestecisinin sinematografik bir hayal gücü olması gerekir, bütün iyi müziklerin bu niteliğe sahip olduğu söylenemez, ama bütün iyi film müzikleri öyledir.

Senin filmlerinin müzikleri de çok önemli, ama demin söz ettiğimiz çiftlerin aksi bir şekilde çalışıyorsun. Birlikte çalıştığın belli bir besteci yok, zaten varolan müzikleri kullanıyorsun.

Ben çok inatçı, dikkafalı bir insanım, bazı şeylere, bazı ayrıntılara saplantı halinde kafayı takabiliyorum. Çoğu zaman, kafamda hareket noktası olarak bir müzik fikri oluyor. "İşte bu filmin müziği bu diyorum" ve onu yaratacak besteciyi arıyorum. Ama genellikle, müzisyen mükemmel bir çalışma ortaya çıkarsa da, kafamdaki ideal film müziğinin yerini doldurmuyor, her zaman hayal kırıklığı yaratıyor. Ayrıca, bazen aradığım müzik belli bir zamana, belli bir döneme ait oluyor. Örneğin, "Aşk Zamanı"nda, o dönemin kokusunu iyice verebilmek için 60'lı yılların müziklerine ihtiyacım vardı; "Chungking Express"de "California Dreamin" şarkısı insanı mutlu 70'lere götürüyor. "Chunking" çağdaş bir film, bugünün Hong Kong'unda çekmek istiyordum, bu şarkı bu şimdinin ortasında melankolik bir "mood" yaratıyordu. Müthiş hit olmuş bir parça kullanarak, seyirciye aynı zamanda hem neşeli hem melankolik duyguyu aktarıyordum. Bir besteciden orijinal bir müzik istemiş olsaydım, bu kadar işlevli olamazdı.

Neil Young ve Dylan'a hep sadık kaldım. Bugün Kiss gibi şeyleri dinlemediğim aşikâr, ama gençliğimde onları sevdiğimi inkâr etmiyorum. İnsanın gençken, zevk hataları yapmaya hakkı var, iyi ki de var. Her şeyi tanımak gerek, en kötülerini bile, böyle böyle daha sonra neyin iyi, neyin kötü olduğunu bilebiliyorsun.

Filmlerinin müzikleri görüntüler olmadan da etkileyici. Ve her birinde, seyircinin hafızasına kazınan bir parça mutlaka oluyor: "Chunking Express"de "California Dreamin", "Happy Together"da "Tango Appassionato", "Aşk Zamanı"nda "Quizas quizas"... İdeal bir juke-box efekti uyandırıyor.

Çoğu zaman bir şarkıdan yola çıkıyorum ve film o şarkıdan hareketle, o şarkının etrafında kuruluyor. Belli bir şarkıyı düşündüğümde, o şarkı sürekli kafamın içinde oluyor ve film bu şarkı zihnimde bana eşlik ederken gelişiyor. Bu, çok organik bir yaratma süreci. Filmini yapıp tamamladıktan sonra bayrağı besteciye ya da hit parçaları bir araya getiren bir ekibe teslim eden yönetmenlerle alâkası yok. Bu bir eleştiri değil, farklı bir şekilde çalıştığımı söylüyorum sadece. Yöntemim kolay değil. Birçok komplikasyonu da beraberinde getiriyor, özellikle de telif hakları konusunda. Bazı parçaların hakkını almak yıllarca sürebiliyor. Bazen hak sahiplerini saptamak zor oluyor, ayrıca, çok pahalı olabiliyor.

Film projesini bir şarkıdan yola çıkarak geliştirmek çok soyut, fazlasıyla zihinsel bir hareket noktası.

Bana öyle geliyor ki, müzik en saf iletişim biçimi. Sadece notalar var, başka bir şey değil, ama evrensel bir dil ve bu basit notalar, duygular, heyecanlar yaratıyor... Çoğu zaman müzik sözcüklerden daha iyi konuşuyor. Ama belki de yazma konusundaki tembelliğimi haklı çıkarmak için uydurduğum bir bahanedir bütün bunlar. Bununla birlikte, Hong Kong sinema endüstrisinde uzun süre senaristlik yaptım, ama senaryonun her şeyi anlatamayacağı kanısındayım ve esas olanı söylemiyor. Zaten eğer öyle olsaydı, film çekmenin ne anlamı olurdu ki? Ya da sözle anlatılamaz olanı senaryoda söyleyebilme yeteneğine sahipsen, yazarsın demektir, o zaman da oturur roman yazarsın.

Pek çok kişi sinemayla resim ya da fotoğraf arasında yakınlık olduğunu düşünüyor. Ama film seyrede seyrede, filmler hakkında yaza yaza, sinemanın her şeyden çok müzikle yakın olduğuna ikna oldum, çünkü ikisi de zamanı kullanma sanatı.

Tamamen aynı kanıdayım. Ancak bugün, özellikle Hollywood endüstrisinde, seyirci gittikçe daha fazla tembelleştirilmek isteniyor. Filmlerin sound'ları artık öyle işlenmiyor, bu sadece diyalogları işitilir kılmak ya da şok etkileri uyandırmak için fonksiyonel bir unsur. Bütün bunlar seyircinin hayal gücünü, imgelemini sınırlandırıyor, onlara kolayca özdeşleşebilecekleri hikâyeler anlatılı-

EYLEMLERİMİZ DEVAM EDECEK

KİTAP VE ELEŞTİRİ DERGİSİ

virgül, 50.

SAYISINA ULAŞTI

YENİ SAYISI HER AY BAYİLERDE, ESKİ SAYILARI HER AN İNTERNETTE

Pusula Yayıncılık • Büyükparmakkapı sk. 1/2 Beyoğlu / İstanbul • Tel: 0212 252 42 80 • Faks: 0212 293 15 44 • e-posta: pusula@pusula.com • www.pusula.com/virgul

yor ve seyircilerin fikirler arasında kendi bağlantılarını kurmalarına imkan tanımıyorlar, bir yandan film akarken bir yandan da filmi hayal etmelerine zaman bırakmıyorlar. Sinemaya gitmek bir keyiftir, tıpkı iyi bir lokantaya gitmek gibi. İyi bir film, seyirciyle film arasında bir simyadır, yemekle damağınız arasındaki gibi... Ve bu simya en üst seviyede gerçekleşirse... kelimelerle tarif edilemez.

Rota, Badalamenti, Herrmann ve Morricone'den film müzikleri: Sırasıyla, "Amarcord" (Fellini) , "İkiz Tepeler" (Lynch), "Yurttaş Kane" (Welles), "Bir Avuç Dolar İçin" (Leone)

Çekimlere başladıktan sonra, görüntüyle müzik arasındaki karşılıklı ilişki nasıl ilerliyor?

İyi bir ritm duygusuna sahip olduğumu sanıyorum. Bu nedenle de çekim yaparken müziğin gerçekten çalmasına ihtiyaç duymuyorum. Her sekansı kafamın içindeki müzikle çekiyorum.

Filmlerinin bazı sahneleri klipleri andırıyor. Bu kıyaslamayı küçültücü karşılamayan ender sinemacılardansın. MTV hattına düşmeden kliplerin yüzeysel ve geçici yanını yansıtmayı nasıl başarıyorsun?

Bana öyle geliyor ki, MTV dünyasında, görüntü her şey ve bu her şey biraz aşırı. Klip endüstrisinde, görüntü müziğe, çeşitli albümlere destek olma işlevi görüyor, ama sanatsal açıdan müzikle birlikte hareket etmiyor. Kliplerin görüntüleri şarkıların anlattıklarını tasvir ediyor, sadece resmediyor. Oysa, bence bir filmin müziği görüntülerin ötesine geçmelidir, görüntülerin anlatmadığı şeyleri anlatmalı, onları tamamlamalıdır. Aynı şekilde, görüntüler de müzikten fazlasını söylemelidir, onlar da onu tamamlamalıdır; bu iki yönlü karşılıklı bir etkileşim. Kliplerdeyse görüntüler ve müzik üst üste biniyor; benim filmlerimde sürekli bir içiçe geçme söz konusu.

Filmlerinle klipler arasındaki bir başka büyük farklılık da zaman.

Evet, klip sanatçının dünyasına derinlemesine girmene imkan vermeyen bir araç. Ayrıca, benim sinema anlayışımda, seyircinin ne düşüneceğini ya da hissedeceğini önceden bilemezsin. Her seyirci bir filmi seyrediyor, ama müzik duyulmaya başlandığı anda, kim bilir onu nerelere götürebilir. Ve bu belirsizlik hali benim çok hoşuma gidiyor. MTV dünyası çok fazla Amerikanlaşmış bir dünya: Odanızda oturuyorsunuz ve size "işte görmen gereken şey, tek versiyonu bu, başka ihtimal yok" denerek bazı görüntüler yollanıyor.

Klipler bir anlamda reklam filmleri: Cezbetmek ve satmak için yapılıyorlar. Senin filmlerin ve filmlerinin müzikleriyse melankoli, hüzün, mutluluğun mümkünlüğü ve kırılganlığı, kısacası hayatın hakiki duygularına dair.

Elvis Presley tarzında şarkıcılar tam radyoya uygundu. Şarkıları gecenin içinde yalnız kızların hikâyelerini anlatırdı, "Are You Lonesome Tonight" gibi... İnsanlar bu tarz "mesajları" ülkenin farklı farklı köşelerinde tek başlarına dinlerdi, hayal güçleri çalışırdı. Bu tür şarkılar, bu dinleme süreci bütün hayata damgasını vuran, ömür boyu iz bırakan bir deneyimdir. Bugün, MTV sisteminde, Ricky Martin gibi bir tip bütün gün oturma odanızın içine paldır küldür giriyor, bu çok kısa ömürlü, geçici bir şey. Günümüzde insanlar zihinlerinde kendi görüntülerini yaratamıyorlar, o yüzden de şeyler kalıcı olmuyor.

Klip, sanatçının dünyasına derinlemesine girmeye imkan vermeyen bir araç. MTV dünyası çok fazla Amerikanlaşmış bir dünya: Odanızda oturuyorsunuz ve size "işte görmen gereken şey, tek versiyonu bu, başka ihtimal yok" denerek bazı görüntüler yollanıyor.

Sence, günümüz sinemacılarından film müziği açısından ilginç işler çıkaranlar kimler?

Pek çok kişi var. Scorsese bunlardan biri tabii. Filmlerinin müziği her zaman dikkat çekicidir ve hiçbir zaman sadece görüntüye hizmet etmekle yetinmezler, kendi özerklikleri vardır ve filmin bütününe katkıda bulunurlar. Tarantino da müziği güzel kullananlardan, sık sık eleştirildiği gibi eski parçaların toplamasını yapmanın çok ötesine geçiyor. Bir de tabii David Lynch, açıklamaya dahi gerek yok... En genç yönetmenler mültimedya kuşağından geliyorlar ve her ne kadar biraz daha beklemek gerekiyorsa da, bence görüntü/müzik ilişkisi açısından çok ilginç işler çıkacak ortaya.

"Aşk Zamanı"nı hem film olarak başarı kazandı, hem de Michael Galasso imzalı soundtrack çok tutuldu. Bu durum, senin sanatında görüntü ile müziğin simbiyotik bir ilişki içinde olduğunu ve seyircinin de bunu hissettiğini kanıtlamıyor mu?

İkisi birbirine omuz veriyor. Film soundtrack'in satmasına, albüm de filmin daha fazla seyredilmesine katkıda bulundu. Bu zihinsel yolculuk insanların hoşuna gitti, dolayısıyla, o yolculuğu tekrar yaşamak istemeleri gayet normal. Bunun da en rahat yolu soundtrack'i alıp dinlemek. Bununla beraber, bu daha baştan garantilenmiş bir başarı değildi: orta yaşlı, evli bir çift, aksiyon yok, güçlü bir hikâye yok, seks yok... Seyircinin filmi iyi karşılamış olması hem çok hoşuma gitti hem de şaşırttı. Örneğin Japonya'da film büyük ilgi gördü, seyircinin de büyük çoğunluğu film kahramanlarıyla aynı yaşta çiftlerdi. Erkeklere filmi niçin beğendikleri sorulduğunda, "heyecan verici bir hikâye, görüntüler güzel" filan gibi cevaplar veriyorlardı. Aynı soru kadınlara sorulduğunda, hiçbir şey söylemiyor, gizemli bir şekilde gülümsemekle yetiniyorlardı. *(gülüyor)*

Çeviren: ***Siren İdemen***

Çarşamba 23.00 HALUK LEVENT
Perşembe 23.00 CANYON
Cuma 21.00 / 24.00 GOOD FELLAS
24.00 / 04.00 SOUL STUFF
Cumartesi 21.00 / 24.00 ELECTRIC BLUE
24.00 / 04.00 BLUES SAINT
Pazar 23.00 NAUTILUS
GİRİŞ ÜCRETSİZ
TAKSİM
SHAFT
BLUES & JAZZ CLUB
TARLABAŞI CADDESİ
TÜYAP
İNGİLİZ KONS.
PANO
SHAFT
İSTİKLAL CADDESİ
YAPI KREDİ
G.S. LİSESİ
KONSERKONSERKONSERKONSER
09 NİSAN salı
21.00 NEŞET RUACAN
14 NİSAN pazar
21.00 BORA USLUSOY
16 NİSAN salı
21.00 ÖNDER FOCAN
25 NİSAN perşembe
22.00 sound-track party
KONSERKONSERKONSERKONSER
Her gün 22.00'den önce gelenlere kapanışa kadar (04.00)
% 40 İNDİRİM
Adres: Meşrutiyet Cad. No: 81 Galatasaray - Beyoğlu Tel: (0212) 252 53 76

Şehbender Sok. No:3 Asmalımescit
Tünel Beyoğlu 80040 İstanbul
Tel: (212) 292 73 68
e-mail: babylon@turk.net

babylon Nisan'02

babylon-ist.com

Düş Sokağı Sakinleri

2 Nisan Salı

Orhan Osman ve Topluluğu
Balkan Ekspres

3 Nisan Çarşamba

Cem Karaca &
Kurtalan Ekspres

4 Nisan Perşembe

Audio Vision / Sight & Sounds from Birtain
Mark De Clive-Lowe (Londra-Aucklan
Visuals by Your Mum (Londra)

The British Council

5 Nisan Cum
6 Nisan Cumartes

The Perfect View

9 Nisan Salı

Erkin Koray

10 Nisan Çarşamba

Kompania Ketencoğlu

11 Nisan Perşembe

Ayhan Sicimoğlu Sunar
Clubeers meet Afro Cuba

12 Nisan Cum

Goethe Institut katkılarıyla
Future Sound Of Jazz

GOETHE INSTITUT ISTANBUL

13 Nisan Cumartesi

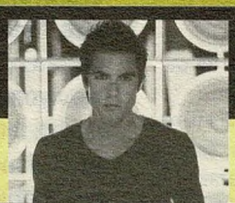

Innis Konuk Grup: Harem

16 Nisan Sal

Garanti Caz Yeşili
Roy Hargrove Group (Dallas)

Garanti

17 Nisan Çarşamba
18 Nisan Perşembe

Fujifilm Music Week-Ends
Orishas (Havana)

FUJIFILM RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

19 Nisan Cum
20 Nisan Cumartes

ZipİstanbuL 2. Yıl Partisi
DJ Mabbas & Suitcase

24 Nisan Çarşamba

Babylon Juke Box
Babylon 3. Yaş Günü Partisi

25 Nisan Perşemb

Miller Clubeer Time!
DJ Krust & MC Tali (Bristol)

Miller Genuine Draft

26 Nisan Cuma

Miller Clubeer Time!
Etienne De Crecy (Paris)

Miller Genuine Draft

27 Nisan Cumartes

İstanbul Drum Circle

30 Nisan Salı

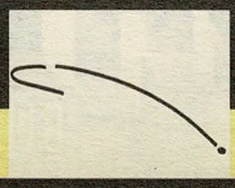

Görsel Sanatlar / Nisan Ayı Boyunca
Nazlı Gönensay "Esneme"

Babylon bir Pozitif Titreşimdir. pozitif-ist.com

Radikal | Terminalstanbul | Turk•Net | Radio XI-GEN FM 95.9 İstanbul | "Açık Radyo." 94.9 | Stil Matbaacılık A.Ş. | shipshak | Wall | Mimeray

Paul Klee, Otoportre, 1911

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Hamdi Tanpınar Mücevherlerin Sırrı (YKY)
Alessandro Baricco Kent (Can)
Ece Ayhan Hay Hak! Söyleşiler (YKY)
Georges Perec W ya da Bir Çocukluk Hatırası (Metis)
Glen O. & Krin Gabbard Psikiyatri ve Sinema (Okuyanus)
"Göç" - Rumların Anadolu'dan Mecburî Ayrılışı (1919 - 1923) (İletişim)
Hakim Bey T.A.Z. - Geçici Otonom Bölgeler (Stüdyo İmge)
Hakan Dilek İşte Böyle Bir Şey (İletişim)
Joseph Roth Aziz Ayyaşın Efsanesi (Dost)
Memet Baydur Uçelli'nin Kuşları (İletişim)
Norman Geras Marx ve İnsan Doğası (Birikim)
Nurdan Gürbilek Kötü Çocuk Türk (Metis)
Orhan Pamuk Kar (İletişim)
Paul Klee Modern Sanat Üzerine (Altıkırkbeş)
Pınar Selek Maskeler Süvariler Gacılar (Aykırı)
Pierre Bourdieu Pratik Nedenler (Kesit)
Robert Solé Fotoğrafçı Kadın (Everest)
Süreyyya Evren - Rahmi G. Öğdül Bağbozumları (Stüdyo İmge)
Umberto Eco Günlük Yaşamdan Sanata (Adam)
Vefa Zat Âdâbıyla Rakı ve Çilingir Sofrası (İletişim)

1922'nin 12 Mart'ında Massachusets'de doğan, yani yaşasaydı 80 yaşına girecek olan Jack Kerouac'ın "Lonesome Traveller"ının (Yalnız Gezgin) orijinal baskısının kapak çiziminde bir daktilo var, Q klavye. Daktiloya takılı rulo kağıt uzayıp gidiyor kum tepelerini aşarak, çizimin derinine doğru. Kenarlarda Los Angeles, New York, Meksika, Paris, Fas ve Londra'yı temsil eden tanıdık görüntüler, daktilonun yanıbaşında kahve dolu bir fincan; yarısı boşalmış bir Jack Daniels şişesi; bir Chesterfield, yumuşak paket, klasik; bir sigara tablasında yanan sigara ve klavyenin üzerinde Kerouac'ın elleri. Ufukta, çöl gibi bir sarı zeminin sonunda masmavi, bulutsuz bir gökyüzü. Kerouac'ın müziğini, şiirini, felsefesini bir çırpıda özetleyebilen güzel bir kitap kapağı.

Hilmi Tezgör *(Radikal İki, 10 Mart 2002)*

TÜRKÇEDE JACK KEROUAC
Yalnız Gezgin (Parantez)
Paris'te Satori (Parantez)
Pic (Parantez)
Zen Kaçıkları (Söz)
Yolda (Kıyı)

YANDIM ÇAVUŞ YALNIZ KALPLER DERNEĞİ BANDOSU

Carl Gustav Jung İnsan Ruhuna Yöneliş Bilinçaltı ve İşlevsel Yapısı (Say)

Terry Southern, Dennis Hopper, Peter Fonda Easy Rider - Bir Özgürlük Şarkısı (Roll)

William S. Burroughs Top (Altıkırkbeş)

Edgar Allan Poe Bütün Şiirleri (Oğlak)

Karl Marx 1844 El Yazmaları (Birikim)

Aldous Huxley Krom Sarısı (İthaki)

H.G. Wells Dr. Moreau'nun Adası (İthaki)

T.E. Lawrence Bilgeliğin Yedi Sütunu (Çiviyazıları)

Lewis Carroll Köpan Avı (Roll)

George Bernard Shaw Gülen Düşünceler (Remzi)

Marlon Brando Annemin Öğrettiği Şarkılar (Remzi)

Oscar Wilde Sosyalizm ve İnsan Ruhu (Roll)

satırarası

Yersen ve adaşlar

Müzik aleminde de isim benzerlikleri var elbet. Benzerliğin ötesinde farklı zamanlarda, farklı yerlerde aynı isimle müzik yapmaya soyunan "adaş" gruplar... İşte bazıları...

The Drifters. Yıllar yıllar önce Amerika'da The Drifters adındaki bir grup ortalığı kırıp geçiriyordu. Grubun solistlerinden biri efsanevî Clyde McPhatter'dı. Arka arkaya hit şarkılardan sonra, menejer grubun tamamını 1958'de kovdu ve Drifters'ı yepyeni elemanlarla tekrar kurdu. (Bu yeni Drifters'ın bir dönem solisti Ben E King'di.) O sıralarda İngiltere'de Cliff Richard, grubuna The Drifters adını verdi. Ama Amerika'daki Drifters'ta ismini kaptıracak göz yoktu, İngiliz Drifters'ın Amerika'da çıkacak bir single'ının yayınını durdurdu. Cliff Richard da grubuna The Shadows adını layık gördü. Kaçınılmaz buluşma kısa bir süre sonra gerçekleşti: Karşılaştıklarında Cliff, McPhatter'a "senin Drifters diye bir grubun vardı, değil mi?" diye sordu. McPhatter da "Evet, senin de, değil mi?" dedi.

The Charlatans. 1964'te, ortalıkta bolca bulunan uyuşturuculardan esinlenerek müzik yapan gruplardan biri de San Fransisco'lu The Charlatans'tı. Grup öylesine uçuyordu ki, ilk ve son albümlerini zar zor tamamlayabildiler ve 1969'da kayıplara karıştılar. Yıllar sonra İngiliz The Charlatans grubu ortaya çıktı. Amerikalı adaşlarından çok daha kalıcı oldular.

İngiliz Nirvana: Patrick Campbell-Lyons ve Atinalı Alex Spyropoulus

Nirvana. İngiliz topraklarından çıkan ilk Nirvana 1967'de kuruldu ve Kurt Cobain'in Seattle'lı Nirvana'sı kurulduğunda da müzik yapmaya devam ediyorlardı. "Bleach" albümünün yayınlandığı sıralarda İngiliz Nirvanacılar isim haklarını korumaya karar verdiler ve mahkemeye gittiler. Los Angeles'taki mahkeme sürerken Kaliforniya dolaylarında bir Nirvana daha peydahlandı ve hak talep etti. Bu üçüncü Nirvana isim hakkını 50 bin dolara sattı ve Latin pazarı için İspanyolca bir albüm piyasaya çıkardı.

The Eagles. "Hotel California"dan çok önce, 60'ların başlarında İngiltere'de The Eagles adlı bir grup plak, radyo ve film endüstrisinde kendine bir yer edinmeyi başarmıştı. 1971'de Linda Ronstadt'a eşlik eden Amerikan grubu The Eagles adını aldı ve sonradan "Hotel California"nın yaratıcıları olarak taçlandı. Grubun ikinci albümü "Desperado" adını taşıyordu. İngiliz The Eagles'ın 1963'te çıkardığı üçüncü single'larının ismiyse "Desparados"tu!

The Spinners. Amerika'da The Detroit Spinners adında bir grup yok, ama The Spinners plaklarının İngiltere baskıları, İngiltere'deki The Spinners'la karıştırılmasın diye isimlerinin başına Detroit eklenerek yayınlanıyor. Amerikan The Spinners'ı 1970 - 1980 arası listelere sayısız şarkı sokan siyah bir grup, İngiliz The Spinners'ıysa otuz yıl boyunca listelere tek bir şarkı sokmamasına rağmen konserleri hıncahınç dolan bir pop-folk grubu.

Dr. Feelgood. Yine Amerikalılar önde gidiyor... Willie Perryman adlı albino blues'cu ve piyanist Dr Feelgood adını aldığında yıl 1950'ydi. Dr Feelgood Aretha Franklin'le de çalışmış ve hatırı sayılır bir şöhrete erişmişti. İngiliz Dr Feelgood grubu 1971 yılında işe koyulduğunda liderleri Lee Brilleaux, bu ismi Willie Perryman'ın bir şarkısından aldığını itiraf etti ve açıkça "daha önce kullanılmışsa kullanılmış, ne olacak" dedi. Willie Perryman "büyüklük bende kalsın" deyip isim hakkı konusunda bir talepte bulunmadı.

Therapy. İlginç olan, Therapy isimli iki grubun da Kuzey İrlanda'dan çıkması. Birincisi 70'lerde ve 80'lerde faaliyet gösteren ve folk müziği yapan bir ikiliydi. İkincisiyse çoğumuzun bildiği sert müziğin önde gelenlerinden... İlk Therapy dağıldıktan çok sonra kurulan ikinci Therapy, Kuzey Belfast'ta hâlâ hatırlanan ilk grup yüzünden ve onlarla karıştırılmamak için isimlerinin sonuna bir "soru işareti" ekledi, böylece özgünlük sağlamış "gibi" oldu.

İlk defa ne zaman millî oldun?

Pulp'ın Jarvis Cocker'ının bir zamanlar "Do You Remember The First Time?" isminde gırgır bir "dökümanter" film çektiği malûm. Üstelik İngilizlerin hatırlı müzik, sinema ve televizyon yıldızlarıyla söyleşiler yaparak. "İlk sefer" ya da "ilk defa milli olmak" mevzulu bu filmde kamera karşısına geçenler şahsî tecrübelerini anlatmışlar. Tabii Jarvis de.

Jarvis Cocker: 1983 yılında bir yaz akşamı çimenlerin üzerinde ilk defa seks yaptım. Tüm kıyafetlerimizi çıkardık. Bu ilk seferden oldum olası memnuniyet duyarım çünkü saf ve doğal bir şekilde oldu. İkimizin de ilk seferiydi. 20 yaşına basmama iki-üç ay vardı, bu yüzden yeniyetmelik dönemimde bu işi kotardığım için rahatlamıştım.

Bob Mortimer: Bir süredir bir kızla çıkıyordum, ama "sonuna kadar gitmemiştik". Benden arabanın arkasına geçmemi istedi. Bu işi yapmak istiyordu. Altında tayt ve mavi yüksek ökçeli botlar vardı. Elbisesini kaldırdığında kendi kendime "bu işi şimdi yapmalıyım, mükemmel görünüyor" dedim. Sevişirken kafamda "tanrım, yapıyorum, yapıyorum" sesleri yankılanıyordu. Yaptıktan sonra "yaptım, yaptım!" sesleri...

Justine Frischman: 15 yaşına basmak üzereydim. Tüm yaz çıktığım bir adam vardı. Bir gün "benim daireme gidelim mi?" dedi. "Okey" dedim.Üzerimde kot, gri bir tişört ve Mickey Mouse saatim vardı. Daha genç ve deneyimsiz biriyle yapmayı tercih ederdim. Çünkü ondan sonra uzun süre birlikte olduğum adama daha önce hiç bu işi yapmamış gibi davranmak zorunda kaldım.

Vic Reeves: İlk seferim arabanın arka koltuğunda olmuştu. Bir kadınla birlikte olduğuma inanmaya çalışıyorum, ama acaba arabanın koltuğu muydu o? 12 ila 22 yaş dönemi arasındaydım. O sıralar lahana gibi üst üste giyinme huyum vardı. 15 saniye uğruna soyunmak 10 dakika sürmüştü.

> ilk seferi hatırlıyor musun? / ben daha kötüsünü bilmiyorum / ama değiştik o zamandan beri / evet, büyüdük / şimdi ne yaptığın umurumda değil / o herifin üzerinde vida gibi dönmen umurumda değil / anlıyorum şimdi gitmelisin evine / en azından konuşabileceğin biri var orada / geceyle tek başına yüzleşmiyorsun böylece
> *(Pulp'ın "Do You Remember The First Time" şarkısından)*

John Peel: Küçük, virane bir dairede, pis bir yatağın üzerinde oldu ilk seferim. Genç bir romantik olarak tercihlerimin arasında olmayan her şey mevcuttu. 22 yaşına yaklaşıyordum ve seksin, ömrüm boyunca tecrübe etmeyeceğim şeylerden biri olduğunu düşünüyordum; paraşütle atlamak gibi mesela... Kendisine karşı gerçek hisler beslediğim biriyle yapmayı tercih ederdim, ama ilk başlarda yaşanan bu tür mesafeli ilişkiler olayın mekanik yönlerini daha iyi kavramanıza yardımcı oluyor.

Sir Viv Stanshall: 10 yaşındaydım ve kızın niye külodunu çıkarmakta olduğunu anlayamamıştım. O zamana kadar iyi bir mastürbasyoncuydum ve bunu biriyle paylaşmak istemiştim. Gerçekten dizlerimi titreten bir tecrübeydi.

Alison Steadman: 19 yaşındaydım ve bu işin biriyle uzun süre çıktıktan sonra yapılması gerektiğini düşünüyordum. Planlanmamış bir durumdu. Olup bittikten sonra kendimi büyümüş gibi hissettim ki, sanırım büyüdüm de...

Hayalimdeki gece

Sene 1976. Bryan Ferry'ye sormuşlar: Hayalinizdeki gece nasıl bir şey?

Dışarıya çıkacağım kadını tanımamak en güzeli olur. Heyecan artar. Ya da çok az tanıdığın ama daha önce hiç konuşmadığın biri olabilir. Böylece dışarıya çıkmadan önce kafanı meşgul edecek bir konu bulmuş olursun. İyi bir yemek hiç de fena olmaz. Birkaç yakın arkadaşla iyi bir lokantaya gidilebilir. Etrafta başka insanlar da olunca, gereksiz suskunlar yaşanmaz hiç olmazsa. Sonra, eğer kafa adamlarla birlikteysen, en ciks kulüpte bile çok eğlenebilirsin. Bazen geceyi kumar oynayarak bitirmek çok güzel olur. Kaybetmekten nefret ederim. Aslına bakarsan ideal bir randevu için en uygun yer lüks bir gemidir. Böylece güvertede yürüme seremonileri yapabilirsin. Lüks hayata düşkün olduğum kadar süfli şeylere de düşkünümdür. Benim dayanamadığım tek şey, ikisinin arasındakiler.

Dertlere derman kardeş

"Kezban kardeş can kardeş / Dertlere derman kardeş / Yuvamıza hoş geldin / Mutluluklar getirdin / Sevinçliyiz hepimiz / Çok yaşa Kezban kardeş / Kezban kardeş çok yaşa / Çok yaşa Kezban kardeş..." Geçen ay merakımıza mucip olan "Kezban Kardeş", mızıkalı bir western çocuk şarkısı çıktı. Sözleri İsmet Kür yazmış, Mazhar ve Fuat ikilisi bestelemiş ve seslendirmiş. "Kışbaba" 45'liğinin B yüzü olarak yayınlanmış. Meğer o zamanlar Mazhar-Fuat, radyoda çocuk tiyatrosu için böyle şarkılar bestelemişler, hazır bestelemişken denetime de göndermişler, ama geçmemiş. Fuat Güner, arşivinden pırıl pırıl bir kopya çıkartıp ödünç verdi de, merakımızı giderdik.

15 Mart - 27 Nisan 2002

Yapı Kredi Kültür Merkezi
Vedat Nedim Tör Müzesi

HİSSELİ HARİKALAR

KUMPANYASI

Meraklılarından Sıradışı Objeler

YAPI KREDİ
KÜLTÜR SANAT
YAYINCILIK

YAPI KREDİ KÜLTÜR MERKEZİ
İstiklal Caddesi, No. 285 80050 Beyoğlu

Bu sergi Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş. tarafından Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. için düzenlenmiştir.

Yavuz Çetin

Yavuz Çetin'in giderken bıraktığı iki albüm art arda yayınlandı geçtiğimiz aylarda. Ölümünden hemen önce tamamladığı "Satılık" ve "İlk ve Son" adıyla tekrar basılan ilk albümü "İlk". Onun müziğini, gitardaki arayışlarını ve şarkılarını yakın dostu Turgut Berkes'le konuştuk.

GEZUNDHAYT DURUMLARI

Yavuz Çetin kimliğinden bahsederken öncelikle "gitarist"liğini mi anmamız gerek sence?

Turgut Berkes: Evet, öncelikle gitaristti. Türkiye'nin bir numaralı gitaristiydi. Böyle bir klasman yapmak istemem ama, karşılaştırabileceğim bir kimse bile yok. Tekniği bilmenin ötesinde, ne yaptığını çok iyi biliyordu bence.

Ne yapıyordu yani? Neyi kastediyorsun?

Bir notayı ne kadar uzun tutması gerektiğini biliyordu, ya da nerede kesmesi gerektiğini biliyordu. Çok ince bir şeydir bu. Duygu olarak bu düzeyde gitaristler var belki ama, onlarda aynı genişlik yoktur. Yavuz'u insanlar daha ziyade blues gitaristi olarak bilir ama, aslında her türün gitaristiydi. Evet, Yavuz blues'dan kaynaklanan bir gitar çalıyordu, ama çizgi olarak Robert Fripp gibi bir gitaristti bence.

Öyle deneysel tarafları olduğunu mu düşünüyorsun?

Evet, biraz Hendrix gibi, biraz Fripp gibi gitarı konuşturmak, ondan ekstrem şeyler bulmak, yani gitarı gitar olmaktan çıkarmak... Bunu dışarıya dönük olarak yapma konusunda pek cesaretli değildi. Yoksa, kendi aramızda çalarken her türlü deneyi yaptığını gördüm. Keşfe, aramaya, deneye yönelikti. Tanıdığım gitaristler arasında en entellektüeliydi. Bizim rock müzisyenlerine has bir şey vardır: Okumamak, fazla bir şey dinlememek... Yavuz çok araştıran bir adamdı. Ben Yavuz'la 92-93 yıllarında tanıştım, daha 22-23 yaşındaydı. O yaşlardaki diğer müzisyenlerin belki birikisi Neil Young'ı duymuştu, hatta belki bir parçasını da biliyorlardı. Ama Yavuz bütün Neil Young'ları, bütün Allman Brothers'ları, benim de bilmediğim bir sürü insanın parçalarını etüd etmiş, çalıyordu. Binlerce parça bilirdi.

Biraz Hendrix gibi, biraz Fripp gibi gitarı konuşturmak, ondan ekstrem şeyler bulmak, yani gitarı gitar olmaktan çıkarmak... Yavuz, keşfe, aramaya, deneye yönelikti.

Blues'a düşkünlüğü nereden geliyordu? "En iyi blues gitaristi" tabiri belki kulakta hoş çınlıyor ama, sanki onu biraz daraltan bir kimlik gibi de gözüküyor...

Hem öyle hem değil. Blues bir yandan çok temel kalıplardan ibaret, çok kolay gibi görülür. Ama sonuçta blues, rock gitarının esasıdır. Gitarın bir "lead" enstrüman haline gelmesi, blues'cuların gerçekleştirdiği bir şey. Anglosakson popüler müziğinin blues'a dayanmayanı yok. Neresini kurcalarsan, mutlaka blues çıkar.

Yavuz Çetin'i Anglosakson popüler müziğiyle mi sınırlamalıyız?

Esasında sınırları çizen şey çaldığı enstrüman. Çoğunlukla da böyle olur: Zurna çalıyorsan rock çalmıyorsundur. Ama Yavuz'un kökeni de bağlamadır esasında. Sazdan gitara gelen bir adam. O zamanlar ben Yavuz'u tanımıyordum ama, sazıyla yatıp kalkarak büyümüş bir çocukmuş. Çok usta bağlamacılıktan gitara geçiş yapmış. Yavuz'un babası Milliyet yazarı Erdal Çetin'dir. Annesi ise bizim kuşağın ablalarından, biraz hippi bir kadınmış. Genç yaşta ölmüş. Yavuz çocukluğunda 70'lerin rock'ını dinleyerek büyümüş. Annesinin ölümünden sonra kendini tamamen müziğe vermiş, bildiğim kadarıyla.

Yavuz'un gitar çalışında bağlamadan geçmişlik hissediliyor mu sence?

Hayır, ama Yavuz bozuk bir mandolini eline alınca da müzik yapabilen biriydi. Bulduğu herhangi bir eşyadan müzik çıkarma yeteneğine sahip, tanıdığım ikinci adamdır. Diğeri de Melih, bizim "Deli" Melih... Yavuz her türlü telli alette bayağı ustaydı. "Alaturka çal" ya da "bir halk ezgisi çal" dendiğinde onu da çalabilirdi tabii. Ama olaylar tamamen doğal gelişiminde gitti: Elektrikli gitar çalıyorsan eğer, armonik müzik yapıyorsun, Anglosakson Batı anlayışına yaklaşıyorsun, gitar-bas-davul üçlüsünün getirdiği gruplamalar içinde kendini buluyorsun. Bütün bunların içine Türk ezgilerini yakıştırıp koyuyorsan, koyabilirsin. Ama Yavuz'un böyle bir derdi olmadı.

Hep gitaristliğinden bahsediyoruz ama, Yavuz Çetin şarkılar yazdı ve Türkçe sözlü iki albüm yaptı. Pek de öyle gitaristlikle sınırlandırılacak biri gibi durmuyor...

Ben de sınırlandıramıyorum. Ama "öncelikle gitaristti" diyorum. "Rock gitaristiyim" deyip de King Crimson'u duymamış insanlar çok. Böyle bir kültür eksikliği var. Oysa bu bir kültür müziği. Üç tane akor öğrenmekle olmuyor. Dinleyip birikim sahibi oldukça bir karakter ediniyorsun. Yavuz da, başından beri dinlemiş, ilgilenmiş, takip etmiş, kitaplarını almış, okumuş, filmlerine gitmiş biriydi. Bence bu yüzden de şarkıları hiç boş değil, albümlerini dinlediğin zaman.

Bazı şarkılarında, illa ki blues yapıp, Türkçeyi bu müziğin içine yedirme telaşı veya zorlaması da hissediliyor bir taraftan.

Bazı sözlerde zorlama havası var, ama bence bu Yavuz'un gelişmesindeki bir aşamaydı. Yaşasaydı, bundan sonrakiler başka olacaktı. Şunu baştan kabul etmeliyiz: Yavuz'da bir "bluesman" karakteri var. Ruhsal olarak kendine yakıştırdığı bir kimlik bu.

"İlk" isimli ilk albümüne gereken ilginin gösterilmemesi, ölümünden sonra çok eleştirildi. Ama galiba çok talihsiz bir başlangıç yaptı, albümde o zorlamanın en çok hissedildiği çok zayıf bir parçaya klip çekti: "Erkeğin Olmak İstiyorum."

O şarkıyı kimbilir kaç yaşındayken yazmıştı. Şimdi dinleyince naif geliyor bana. Ama rahatsız etmiyor. Yavuz'un bu albüm çıktığında "artık çok geç oldu, çıkmasa da olur" diye düşündüğünden eminim. Türkiye'de bu işler böyle. Piyasanın arzu ettiği bir şeyi direkt olarak yapmıyorsan, gideceğin yol uzun ve dikenli. Yavuz, insanları bu albümün çıkmasına ikna edene kadar, bu besteler, onun için artık çok eskimişti bence.

Şimdi o albüm "İlk ve Son" ismiyle yeniden yayınlandı...

İsmini niye değiştirmişler, hiç anlayamıyorum... Yavuz'un eski albümünün isminin "İlk ve Son" diye değiştirilmesine dair bir vasiyet bıraktığını sanmıyorum. Böyle bir şey yapmak için kimseye de sormuş değiller. Bir de Ercan Saatçi, albümün tam ortasına, kendisinin de ortak olduğu bir parça sokmuş. Yavuz onu koymazdı kesinlikle. 14 yaşında yaptıkları bir İngilizce demo. ("I'll Cry Again") Yavuz o şarkıyı daha önce bana çalmıştı, gülmekten kırılmıştık. Tutmuşlar, albümün tam ortasına koymuşlar, hatıra diye koyacaksanız anlarım, ama bari en sona koyun kardeşim! Bir de ilave olarak, "Propaganda" filminden Erkan Oğur'la yaptıkları "Dünya" var. Erkan Oğur'un adı da yazılmamış kapakta nedense.

"İlk" ve "Satılık" arasında sence ne gibi farklar var? Doğrusal bir çizginin iki istasyonu mu, yoksa ikinci albümde ilkindeki anlayıştan ve yaklaşımdan bir kopuş söz konusu mu?

"İlk" daha naif, daha yumuşak geliyor bana. "Satılık"ta artık kendini bulma aşamasında olduğu görülüyor. Sonuçta, bu eksik kalmış bir repertuar. Yavuz yaşasaydı, daha çok şeyler olurdu. İkinci albümünde, hem müzikte hem kişilikte

44→

gelişmeler var. "Satılık"taki aranjmanlar bana kalırsa muhteşem. Mesela Pentagram'ın "Mezarkabul" albümündeki aranjmanlar da muhteşem. Ama arada şöyle taban tabana bir fark var: Pentagram'ın aranjmanları tam bir klasik müzisyenin yaptığı şeyler. Bence Tarkan (Gözübüyük) şu anda Türkiye'deki klasik Batı müziğinin, kompozisyon müziğinin devamı, hatta tek temsilcisi. Onlar "bariz" aranjmanlar. Yavuz'unki ise LA inceliğine sahip, hiç abartılmadan, aranjman olduğu bile farkedilmeden yapılmış şeyler. Albümü evde koyup günlerce dinleyebilirsin, farketmezsin bile, o kadar sade duruyor. Ama hiç görüldüğü kadar sade değil. Bence çok ince işlenmiş, prodüksiyon açısından da bir Donald Fagen ya da Eric Clapton albümüne eşdeğer.

Yavuz'un ruhen bir "bluesman" olduğunu söyledin. Genellikle kendilerini Amerikalı hisseden ve İngilizce söyleyenlerin tersine, Yavuz Türkçede ısrar etmiş. Bu çok doğal olmasına rağmen, Türkiye'de nadir rastlanan bir durum.

İnsan niye şarkı yazar ki zaten. Bir dışavurum, bir iletişim kurma ihtiyacıdır şarkı. Bence bizim müzisyenlerde şarkı yazma eğilimi hiç yok. Çoğu şarkı yazmaya adımını bile atamıyor, bu bence entellektüel bir eksiklikten kaynaklanıyor, çoğu kitap bile okumaz... Hep fazladan müdahale gerektiriyor. Yavuz, çok ekstradan bir efor koydu ortaya. Az bocalamadı. Emin ol, şu albümü finalize etme noktası, sözlerin bitmesi olmuştur. Mükemmel olmasa bile, bence en azından dürüstlükten feragat etmedi. Bu çok pozitif bir şey. Sonuçta, adam Türkçe iletişim kurmak istiyor. Evet, bu tür insanlar biraz Amerikalı ama, hepimiz zaten biraz Amerikalıyız. Sen de ben de. Doğu ülkesinde doğup büyümüşüz, ama bayağı Batılılar gibi yetiştirilmişiz. Sonuçta, kendini elinde bir Fender Stratocaster made in USA gitarla, Marshall ampliyle buluveriyorsun. Bunlardan çıkan sesler de o kültürün oluşturduğu müziğin sesleri. Ve bu müziğin yapısı İngilizceden hamile. İngilizce kadar kolay olmuyor bu müziğe Türkçe söz oturtmak... Bu arada, bir Doğu ülkesi olarak bizim kadar rock olayına kafayı takmış bir millet de yoktur herhalde. *(gülüyor)*

Barlarda her gece rock ve blues cover'ları yaptığına göre, İngilizce şarkı söyleme pratiği çok daha fazla Yavuz'un... Buna rağmen kendi şarkılarında Türkçe ısrarı çok önemli.

Pratikten kasıt, canlı olarak mikrofondan insanlara söylemekse, evet, haklısın. Ama yaşam içindeki pratiğini sorarsan, Yavuz şimdi burda otururken birdenbire bir türkü söylemeye başlayabilirdi. *(gülüyor)* Komedyendi Yavuz, hayatımda tanıdığım en komik insanlardan biriydi. Otururduk, gitarla "değiştir" oyunu oynardık. Ben "değiştir" derdim, o bambaşka bir müzik dalından, taklitler yaparak şarkıyı söylerdi. Çok üstün bir taklit yeteneği vardı. İngilizce bir şarkıya komik Türkçe sözler uydururdu mesela. Keşke onları filme alabilseymişiz... Hele bir gün Melih'le ikisine düet yaptırdım, aşık atışması şeklinde. Müthişti.

Sahnede nasıl biriydi?

Ben onu ilk gördüğümde rüya gibi gelmişti. Bir adam düşün, 1970'de doğmuş, 1970'in kıyafetlerini giyiyor. Beni de her haliyle 1970'e döndürdü. Sahnede fiziksel olarak olağanüstü bir görüntü veriyordu. Çok zayıftı, çok bol pantolonlar giyerdi, saçlar belinde... Hakikaten bir sahne emekçisiydi, gördüğüm en ağır işçi. Rahatsızlanmasını da ona veriyorum. 1996 yazında, Bodrum'da beş ay boyunca cumartesi pazar dahil bir tek gün ara vermeden her gece saat 11'den 4'e kadar, volüm düğmesi 11'e dayanmış vaziyette çalıyordu. O yaz sonu rahatsızlığı ortaya çıktı.

İstanbul'da bugünkü rock bar ortamının oluşmasında ciddi bir katkısı var, değil mi?

Artık gitarist olmanın bir meslek olmaya başladığı bir dönemdi o Türkiye'de. Ondan biraz daha yaşlı olan Volkan *(Mercury'den Volkan Başaran)* gibileri ve Yavuz ilk örneklerdi. "Vay be" demiştim kendi kendime, "bir insan gitar çalarak hayatını idame ettirebiliyor, sürünerek de olsa yaşıyor". Bizim gençliğimizde böyle bir şey düşünülemezdi. Yavuz'un farkı, efsanevî bluesman tarzı yaşaması ve yalnızca bununla geçinmesiydi. Session'larda bulunmazdı ya da mesela Nükhet Duru'nun grubunda çalmaya gitmezdi. Diğer bütün çocuklar her zaman böyle işlerden para kazanır esas olarak. Arada da hobi olarak müzik yaparlar. Yavuz bu sistemin dışında kaldı. Birkaç kişinin albümünde, Göksel'in, Kıraç'ın albümünde çaldı, bunlar dostluktan kaynaklanan işlerdi. Bunların dışında, ticari müzisyenlik yapmadı hiçbir zaman... Barlara çalmaya giderken, her gece her aletini götürürdü. Bütün aletlerini yüklenir, yanına alırdı. Yavuz'un repertuarı önemliydi. Bar piyasasında müzisyenlerin çaldığı şarkılar hep Yavuz'dan çıkmıştır. Kimse bilmiyordu ki o şarkıları. Yavuz araştırır, bulur, repertuarına alırdı. İnsanlar o şarkıları ondan duyup çalmaya başlardı.

Sahnede olağanüstü bir görüntü veriyordu. Çok zayıftı, çok bol pantolonlar giyerdi, saçlar belinde... Hakikaten bir sahne emekçisiydi, gördüğüm en ağır işçi.

Senin albümündeki, "Kara Kutu"daki varlığı hakkında neler söylersin?

Başkasının albümü olduğunda daha özgür hareket ediyordu. "Nasıl olsa Turgut'un albümü" gibi bir yaklaşımdan kaynaklanan rahatlama. *(gülüyor)* Sırtında yumurta küfesi yok nasılsa. Öyle olduğu zaman demin Robert Fripp tarzı dediğim, köşeli ve ters şeyler çıkarırdı, gitar gibi sound etmeyen çalışlar, arayışlı bir gitaristlik... Aslında blues gitaristliğinde de bunu görüyorsun. İkinci albümde de var: "Şuraya da bir blues feed'i koyuvereyim" anlayışıyla çalınmış gitarlar değil onlar. Kendi içinde başka bir oyunu, başka bir örgüsü, başka bir göndermesi var. Entrikalı bir plak "Satılık". İlk albüm ise ruhen daha blues.

Senin albümüne sence ne kattı Yavuz Çetin? "Mindos", "Miranda" ve "Benimsin" şarkılarında emeği var...

"Mindos"ta tamamen efektif bir varlığı var. Orda tamamen spontane olarak çalınan efekt, parçanın atmosferine çok şey kattı. Bulduğu sound, yarattığı atmosfer parçanın tamamına bulaştı. Bütün o "deniz ve martı" ortamı, o ıslaklık ordan kaynaklandı... "Miranda" için ise "featuring Yavuz" dememiz lazım bana kalırsa. Tamamen bir solist. Feci numaralar yaptı. Sekiz kanalda sekiz ayrı şey çaldı, bütün elektrik gitar sesleri onundur... Ama bu şarkılara Yavuz'un çok değer verdiğini sanmıyorum. Çünkü Yavuz'un anlayışına çok uygun çalışmalar değildi. Fazla spontaneydi. Halbuki onun mükemmellik arayışı vardır, önceden yazıp çizmek, planlamak isterdi o.

"Satılık" albümündeki "Cherokee" şarkısında tam gitar atağına kalkarken "hobaa!" diye bağırıyor. Buna ne diyorsun? Tam da, blues'u seven ama İstanbul'da yaşadığını bilen, kendini gündelik diliyle ifade etmek isteyen birinin şarkısı işte. Blues dediğin de zaten böyle bir şey değil midir? Türkiyeli başka gitaristler "ooh yeah" diyor hâlâ.

Bunu ben de çok önemsiyorum... Eskiden Ankara'da Kel Cemal'in grubu vardı, Süleyman Bağcıoğlu'nun da çaldığı Şok grubu. Bunlar kendi meslekleri de olan insanlar, ama Ankara'da yıllardır her gece aynı cover'ları çalıyorlar. Öyle bir hale gelmiş ki, artık Stones şarkılarını Cemal kendisinin edinmiş resmen. Öyle bir "Satisfaction" söylüyor ki, sanki kendi parçası. Şarkının içinde "hoba"lar, "yallah"lar... *(gülüyor)* Bence böylesi daha güzel... Yavuz'un öyle kendine özgü lafları vardı, mesela gene o şarkıda "gezundhaytlarda" diyor. *(Herkesin derdi ayrı / herkesin derdi aynı / bu dönemde / her dönemde / yetmişlilerde / altmışlılarda / gezundhaytlarda...)* Almanca Gesundheit "çok yaşa" demek, hapşırınca söylenir. Yavuz çok kullanırdı bu lafı. Öylesine herhangi bir konuda "gezundhayt durumları" derdi mesela... O albümde, "Benimle uçmak ister misin?" benim hayran olduğum parça. "Oyuncak Dünya"yı oğlu Yavuzcan çok seviyor.

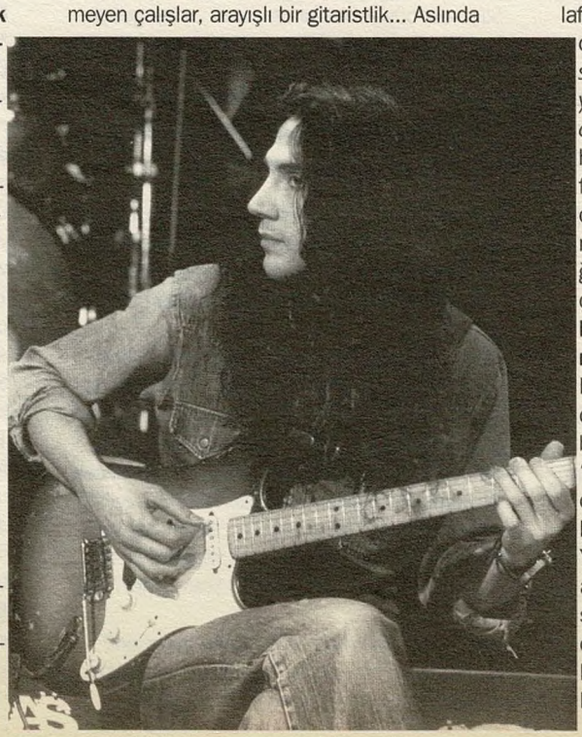

Hiç yayınlanmamış kayıtları kaldı mı, biliyor musun?

Fazla bir şey olduğunu sanmıyorum. "Satılık" döneminde yapıp da albüme alınmayan bir-iki bitmiş şarkısı daha var zannediyorum. Benim "Kara Kutu"ya koymadığım, gitarları onun çaldığı bir şarkım var... Deniz Arcak'ın albümü çıkacakmış yakında, o albümde bütün gitarları Yavuz çalmış bildiğim kadarıyla... Yavuz'u anmak için bir konser düzenlemek istiyoruz şimdi. Ağustos ayında, ölüm gününde, onunla çalışmış müzisyenlerin katıldığı, herkesin onun bir parçasını söylediği büyük bir konser olsun istiyoruz...

Söyleşi: ***D.B.***

Fikret Şani

Göksel konserine gittik, kendisini de, grubu da beğendik ama, albümün ruhunu en çok gitarda duyduk. Sahnede bir kalender gitarcı, "ağla gitar" makamından çalıyor, çaldıkça açılıyordu. Bir müzik emekçisiyle böylece tanıştık, halini hatırını sorduk...

önce Lazy, sonra misket

Foto: Şahan Nuhoğlu

Göksel'le nasıl başladınız çalışmaya?

Fikret Şani: Gitarı hem rock tarzı çalan, hem saz gibi, hem caz gibi çalan birini arıyorlardı. Sağolsunlar, arkadaşlar beni tavsiye etmişler. İş konuşur gibi oturup konuştuk. Daha tam da dinlememiştim Göksel'in şarkılarını, televizyonda "Depresyondayım"ı bir-iki duymuştum, bu diyalog geçti. Göksel'in "Sabır"ı vardı bir de tabii, o da güzeldi, sonradan dikkat ettim, bayağı güzel parçalar var albümde.

Göksel'le beraber konsere çıkmak size iyi geldi mi?

Geldi tabii. Çok güzel konserler oldu. Çalarken ben de çok eğlendim. Çünkü solist olmak zorundasınız, bayağı bayağı çalmak zorundasınız. İnsanları biraz zorlamakta fayda var. Çocuklar da iyi çaldılar, akorlara, parçaların trafiklerine sahip çıktılar. Güzel bir kaynaşma oldu.

Sizin gitarla tanışmanız nasıl oldu?

1956 doğumluyum, 12-13 yaşında gitarla tanıştım. İlkokulu bitirdiğim zaman mandoline, gitara başladım. Sonra nota, solfej dersi aldım. Klasik biraz ama, çocukluktan beri çalıyorum.

Nasıl bir aileydi sizinki?

Yugoslav göçmeni bir ailenin çocuğuyum ben. 56'da gelmişler Kosova'dan, Fatih'e yerleşmişler. Buraya geldiğimizde annem bana altı aylık hamileymiş. Babam ayakkabıcı ustasıydı. Sosyal demokrat bir adamdı, bana hep yardımcı oldu, gitar istedim, aldı. O zamanlar amfi yok, radyolara takıyoruz gitarı, patlatıyoruz, adam gidip tamir ettiriyor. O bakımdan kendimi şanslı hissediyorum. Sene 65-70, Türkiye'de uzun saçlı adamları yoldan götürüyorlar. Şimdi alıştı insanlar, normal geliyor. Askere gidinceye kadar ben de uzattım, sonra baktım ki olmayacak, kestireyim dedim, sıradanmış gibi olayım.

Adam sadece rock gitarı çalıyor, olmaz. Rock da çalacaksın, caz da, pop caz da. Sadece rock çalarsan, üç-beş tane akorun içinde erir gider kaybolursun.

Okumaya devam ettiniz mi?

Lise 2'yi buldum, bıraktım, emekli oldum. Gitarı tercih ettim. Güzel voleybol oynuyordum, onu da bıraktım. Gitar hepsinden galip geldi. 15-16 yaşlarında düğün salonlarında profesyonelliğe başladım. Ahmet diye bir arkadaşımız vardı, çok güzel rock parçaları söylerdi. Ona prova yapardık, "Lazy"yi çok güzel söylerdi. Düğün esnasında çalınca da milletin hoşuna gidiyordu, inanır mısınız, o rock tarzında bir büyü var herhalde. Anlamasalar bile cezbediyordu onları, alkışlıyorlardı. Sonra tekrar Misket çalmaya başlıyorduk tabii, ödüllendiriyorduk onları.

Gençliğinizde neler dinlerdiniz?

Benim gitarla asıl tanışmam Deep Purple'lar, Led Zeppelin'ler, Pink Floyd'lar zamanı, yani tam fırtına zamanlarda oldu. Blackmore hayranıydık biz. Jimmy Page'e de bayılırdık. Bütün parçalara bakardım, önemli yerlerini çıkartırdım, öğrenirdim. *("Smoke On The Water"ın giriş riff'ini mırıldanıyor)* David Coverdale'li bir slow şarkı vardı, "Soldier Of Fortune", bayılırdık ona, güzel gitarlar, akorlar vardı şarkıda.

Rami Fatih'e yakın. Hiç gider miydiniz?

Rami'de benim arkadaşlar var. Mustafa abinin (Tantana Mustafa) kahvesine giderdik. O kadar güzel bir kahveydi ki, pikaplar, teypler her yanda. Hangi kahvede vardı bunlar o zaman? Gidiyordun, dinliyordun istediğin müziği. Cahit (Kukul) abi takılırdı oraya. Ercan diye bir çocuk gelirdi, Devil grubunda çaldı sonra, o da iyi bir gitarcıydı... Fakat esas merkezimiz Beyoğlu'nda, Mis Sokak'ta, Müzisyenler Lokali'ndeydi. Ordan ne orkestralar çıktı...

O zamanlardan feyz aldığınız insanlar var mı?

Tabii. Burhan (Tonguç) baba, rahmetli, bütün davulcular onun matematik masasından çıkmıştır, Veysel Çadır, Asım Ekren, Cengiz Teoman, Cezmi Başeğmez... Bütün bölmeleri, çarpmaları, ritm üzerine süslemeleri ondan öğrendiler. Ben Burhan babayı ölmeden az önce gördüm, artık felç gelmişti, zor duruyordu, ama bir eliyle, zille caz çalıyordu. Gerçek bir hocaydı. Sonra İsmet Sıral var; büyük bir caz ustasıydı... Hep gelirdi bu insanlar İrfan abinin lokaline, insanlar tanışırdı orada, tavlalar, şamatalar... Orkestralar kurulur, dağılırdı. Kompozisyon genişti, yemek müziği için, turneler için orkestra hemen hazır...

Her türü çalabilmek zorunda hisseder miydiniz kendinizi?

Tabii. Düğün salonunda da çaldım ben, gece kulüplerinde de, gazinolarda da, turnelerde de, İstanbul'un sosyal kulüplerinde de... Dans müziği de çalıyorsun, yemek müziği de çalıyorsun. Tom Jones şarkılarını bilmiyorsan da öğreneceksin yemek müziğinde. Gar gazinosunda, Galata kulesinde beşer sene çalıştım, Selim San'la, Çetin Alp'le... Turistik program yapıyorduk, Almanlara birkaç Almanca şarkı, Fransızlara "J'attandrai"...

Gitarın konumu nasıl bu şarkıları çalarken?

Akkompanye bir alet; birinci derece kondüktör olmaz, daha çok akorlardan sorumludur.

80'lerde yaygınlaşan orglar, düğün orkestralarını bitirdi mi?

Biraz etkisi oldu, ama iyi elemanlar yine çalışıyordu. Grup Doğuş, İstanbul Gelişim, bizim Seyyal Taner'e kurduğumuz Med Cezir yine çalışıyordu. Ama o yıllardan bugünlere farklılıklar da var tabii: Eskiden herkesin bir grubu, orkestrası vardı. Şimdi bakıyorsun, çarçabuk orkestralar bozuluyor, bir adam gidiyor, yerine başkası geliyor, bir kopukluk var. Bu kötü bir şey. Yarın da şarkıcı için "farketmez, gitsin, başkası gelsin" derler. Eskiden böyle bir şey yoktu. Her branşta böyledir, olduğun yerde kendini sağlam hissetmek zorundasındır. O zamanlar o garanti vardı, ama şimdi hiçbir şeyin garantisi yok.

70'lerde Yurdaer Doğulu, Zafer Dilek, 80'lerde de Cengiz Coşkuner'le, Kurtuluş'la tavernada gitarın bayağı başat bir konumu vardı...

Türkiye'nin milli gitaristiydi rahmetli, ama ben hiçbir zaman Yurdaer Doğulu'nun çok iyi bir gitarcı olduğuna inanmadım, ama konsept iyiydi. Onlar da vazifelerini yaptılar. Bak Kurtuluş çok samimi arkadaşımdır. Geçenlerde gittik Adana'ya, bir gün çalıp döndük, göremedim çocuğu. O da mesela her şey çalar, caz da, saz da, rock da, arabesk de... Bizim jenerasyondandır. Dediğin tarzda gitara melodi çaldırıyorlardı. Beyaz Kelebekler'de Ercüment Ateş diye bir çocuk vardı, darbuka çalardı, saz çalardı, fakat aslında Türkiye'nin en kuvvetli gitaristlerinden bir tanesidir. Alır eline gitarı, ne gerekiyorsa çalar. O da saz çalar gibi gitar çalıyordu mesela.

Saz çalar gibi gitar çalmak yaygın mıdır sizin kuşakta?

Tabii, çünkü orkestrada saz havasını vereceksin müşteriye hitap ediyorsan eğer. O vazife kime düşecek, telli alete elbet. Sazın akor basma kabiliyeti yok, iki ses basar, üç ses zor. Gitar hem melodi oluyor, hem saz oluyor, hem piyanoyla beraber akor basıyor.

Size uygun bir sound çıkıyor mu gitarı bağlama gibi çalınca?

Erkin Koray'da ne var mesela, hem rock havası var, hem bir orient hava var. Rainbow'da da var-

dı bu, keman gibi gitar çalıyordu adam. Arap parçaları çalmışlardı; hem oryantal olmuşlar, hem rock çalıyorlar. Erkin Koray işte orada iyi. Şuna karşıyım, adam sadece rock çalıyor, olmaz. Gitar çalacaksan, rock da çalacaksın, caz da çalacaksın, pop caz da. Sadece rock gitarı çalarsan, üç-beş tane akorun içinde erir gider kaybolursun. Güzel solo çalarsın, ama Batı müziğinin armoni sistemine giremezsin. Sadece rock müziğine takılıp kalmamak lazım, insanın boyutu gelişiyor başka şeyler çalınca.

Seyyal Taner'le ne zaman çalıştınız? Seyhan Karabay'lardan sonra mı?

Evet, onlar bıraktıktan sonra, 81-82 seneleri. Mustafa, Samet, Kerim Çaplı, ben... Kerim Çaplı çok iyi bir müzisyendi. Grubu ilk kurduğumuzda Derya diye bir arkadaşımız davul çalıyordu, Kerim abi de gitardaydı. Bütün melodileri, çift sesleri, soloları paylaşmıştık. Bir gün Kerim abi davulcuya bir şey tarif etmek için geçti davulun başına, geçiş o geçiş. Sonra hem davulcu oldu, hem gitarcı, hem de iyi bir şarkıcı.

Seyyal Taner nasıldı?

Öyle bir performansı vardı ki... Çok güzel danseder, şarkıyı hakkıyla söyler. Türkü yapıyordu, rock formasyonuna sokuyordu. Arkada funky bir sound, reggae tarzı yürüyüşler olurdu hep. Göksel'de de oluyor bu, Aşık Veysel yürüyüşüyle bir bağlama gidiyor, arkada funk var. Yirmi sene evvel Seyyal'de de olurdu bu. Altı-yedi sene çalıştık onunla, dağ dere tepe gezdirdiler bizi.

Seyyal Taner'den sonra ne yaptınız?

87'de evlendim, eski formata döndük, Selim San'la çalışmaya başladık. Fenerbahçe Yelken Kulübü, Yeşilyurt Sosyal Tesisler... Azalı, napoliten müzikten anlayan, yönetici formatında insanların gelip gittiği lokaller. Rock değil de, daha caz parçalar, Latin parçaları, salon şarkıları, Engelbert Humperdinck, Tom Jones... İki sene öncesine kadar devam etti bu. Memlekette kriz başladı, Apo yakalandı, deprem oldu, Arnavut savaşı çıktı... Devir değişti yani.

Kosova'daki olaylardan siz nasıl etkilendiniz?

Dayılarım, teyzem var, hâlâ yarım kalbimiz orada. Prizren diye bir kasaba var, Osmanlı'nın en yoğun olduğu yer, oraya fazla dokunmadılar. Öbür Arnavut kasabalarını yaktılar, ama Prizren'den de insanları sürdüler. Dayımın evine gelmiş Sırp askerleri, ya Arnavutluk sınırına demişler, ya da Makedonya sınırına, Türkiye'ye. O sırada dayımın oğlu çıkıyor, askerlerden birini tanıyor, öyle kalıyorlar. Teyzemin kızı aldı çoluğunu çocuğunu, Türkiye'ye geldi. Annemin babamın akrabalarından gelenler oldu hep. Can kaybı olmadı bizim açımızdan, ama çok etkilendik.

Hiç müzisyenlik yapmadınız mı bu arada?

Biraz ortalık durulur gibi olunca, Serdar Ortaç'ın grubuna çağırdılar beni. Hadi bakalım, ne yapacağız şimdi? Çocuk kötü şarkı söylüyor açıkça, ama arkadaki çocuklar iyi çalıyor. "Asrın Hatası" diye bir şarkısı vardı, yeni çıkmıştı. Kanun ve keman var grupta, iki klavye, bir ut, bir bas, bir davul, bir perküsyon. İki gün Dalmaz Center'da çalıyorduk, sonra ekstralar, bayi toplantıları, ikide bir Kıbrıs çıkardı, bu tarz işlerine bakıyorduk. Canlı performans oturduğu zaman kasetteki müzikten daha iyi çalıyordu, çok daha vurucu etki yapıyordu. Fakat alışamadı Serdar bir anda gitara; kanunun yerine gelmiştim ben çünkü. Kanun geri geldi, ben ayrıldım, ertesi gün telefon geldi. Serdar bütün gece içmiş, ağlamış "ben ne yaptım" diye. Tekrar çağırdılar beni. Aradan üç-dört ay geçti. Adam rahatsız kardeşim, sahnede kemancıya döndü, "bir tiz oktavdan çal" dedi. Adam aylardır o oktavdan çalıyor, öyle bir sıkıntın varsa, niye daha önce söylemedin, yahut o şekilde söylemenin ne alemi var?

Öyle bir nesil yetiştik ki, gitar çalarken, hep vazifemizi yapalım derdine düştük. Sinatra'nın parçasını çalıyorsun, yorum yapamazsın, o adam gibi çalmak zorundasın.

Başladı mı küfür sahnede! Bizim Örümcek Celal –hakikaten örümcek gibi çalar piyanoyu–, "Serdarcım, bu kadar fevri olmaya ne gerek var" dedi, bu sefer Serdar aynı küfürleri Celal'e savurmaya başladı. Korumasına dönüp "bunu döv, öldür" dedi. Çocuk da devamlı yanımızda, hepimize abi diyor. Vurabilir mi o çocuk Celal'e, girdi koluna, kulisten çıkardı. Dönünce korumanın gırtlağına sarıldı, "ne yaptın, adamı götürdün, benim vur dediğim yerde sen öldüreceksin"... Korktum. Dedim eyvah, bu bizi öldürecek. O gece orkestra dağıldı. Sabahlara kadar gene içip ağlamış, arkadaşın konsepti o herhalde, sabahın köründe özür telefonları... Tekrar kanun gelmiş kafasına, aman dedim, isabet oldu.

Kanunla gitar birbirini nasıl ikame ediyor grupta?

Kanun, Türk müziğinin piyanosu. Piyanoyla beraber tınlaması için akordunun çok düzgün olması lazım. Bazı pozisyonlar var ki, olmuyor ama. Fa diyez minör mesela, kemana ters geliyor, ses

akordsuz gibi geliyor. Gitar bunların üstesinden mecburen geliyor.

Sizin besteleriniz var mı?

Öyle tescillenmiş bir şey yok, ama doğaçlama çalıyoruz bazen, bir şeyler çıkıyor o zaman. Onları toparlarsak güzel bir şeyler çıkabilir, inanıyorum. Ama biz öyle bir nesil yetiştik ki, gitar çalarken, hep vazifemizi iyi yapalım derdine düştük. Dans müziği çalıyorsun, Frank Sinatra'nın bir parçasını çalıyorsun, yorum yapamazsın, o adam gibi çalmak zorundasın. Bunlar belki insanı biraz kısıtlayabiliyorlar ama, doğru yere itiyorlar. Temel sağlama alınıyor, onların yaptığını yaptığın zaman sazla tanışıyorsun. Alaturkadan veyahut arabeskten esinlenip de bir beste yapmak benim çok işime gelmiyor açıkçası. Beste yapmak herhalde insanın içinden gelen bir duygu. Neydi o, "Neler oluyor bize", hicaz, öyle bir şey yapmaya zorlanıyor sanki insan. Kötü bir şarkı değil, amacına ulaşmış, ama ben dinlemem şahsen.

Bu aralar severek dinlediğiniz kimler var?

Malmsteen diye bir adamı izlettirdiler, aşık oldum. Hızlı, çok değişik tarzları çalıyor, heavy metal de çalıyor, klasik de. Bir de Guns'n'Roses dinlettirdiler, bayağı kuvvetli bir grup.

"Sabır"dan bahsetmiştik, orada o güzel gitarları Yavuz Çetin çalıyordu. Şimdi aynı parçayı sahnede siz çalıyorsunuz. Sizce nasıl bir gitaristti Yavuz Çetin?

Onunla tanışamadık, jenerasyonumuz farklı. Bayağı kaliteli bir çocuktu rahmetli. Kendi şarkılarında da çok güzel çalıyor. "Sabır" akor yapısı olarak da enteresan, tam bir Türkçe pop şarkısı değil. Fakat sahnede "Sabır"ın sololarını ben yapmıyorum, ben akorları yürütüyorum, soloyu arkadaşımız Soner çalıyor –o daha rocker, uzun saçlı...

Söyleşi: ***Merve Erol***

www.calinti.com www.clubintro.com www.kontrolkulesi.com

850 grup (Her Gün Artıyor) 112.000 Şarkı

Geniş Yazı Arşivi

7500 Albüm Albüm Kritikleri Discografi ve Biyografiler

Müzik Haberleri

Ve Günde İki Kez Yenilenen İçeriğiyle Tıka Basa Müzik

studyoimge .com (Tıklayın!)

Mesut Ali

Uzun süredir yurtdışında yaşayan Mesut Ali, Okay Temiz'den Fuat Saka'ya, Cem Karaca'dan Melike Demirağ'a pek çoklarıyla çalışmış bir vurmalı ustası. Şu sıralar Nedim Nalbantoğlu'yla albüm hazırlığında olan Mesut Ali'yi Paris'te yakaladık. Eski günlere döndük...

ZATEN DELİ OLMASAK...

Senin aşk hikayen nasıl başladı?

Mesut Ali: Babam bir gün eve elinde bir mandolinle geldi ve o gün başladı. Zonguldak'ta oturuyorduk. 1955'de orada doğdum zaten. Annem babam ilkokul öğretmeniydi.

Babanın müzikle ilgisi var mıydı ki, sen istemeden mandolin almış?

Yok, ama hoşlanıyordu müzikten. Evde caz dinleniyordu. Billie Holiday, John Coltrane filan. Annem güzel Türk sanat müziği söylerdi. Babam radyodan başka bir şey çalamaz. Sonra bir de akordeon aldık, org, gitar aldık, öyle öyle büyüdü iş. Kardeşim Meftun (Yeşilbaş) da bateri çalıyordu. Sonraları Cem Karaca'ya falan da çaldı.

Müziğe devam ediyor mu hâlâ?

Bıraktı. Lisede matematik öğretmenliği yapıyor. Bir de Ortaköy'de oturup bol bol viski içiyor.

Birlikte hiç çalmadınız mı?

Çalmadık. Hem aramızda yaş farkı var, hem de ben lisede gruplarda çalarken, o müziğe yeni başlıyordu. Babam Giresun'a tayin oldu, biz de tayin olduk tabii. 74 yılıydı galiba, orada kurduğumuz grup Milliyet'in liseler arası yarışmasında Karadeniz birincisi oldu. O zamanlar org çalıyordum. Sonra İstanbul'a gittim ve çok iyi müzisyenlerle çalışma fırsatım oldu. Toros Turhal diye çok iyi bir gitarist vardı, bize abilik etti. Bir ara Turhan Yükseler'den ders aldım. Piyanoya nasıl oturulur, akor nedir ne değildir, ondan öğrendim.

Ne tür müzik yapıyordunuz?

Caz da dinlerdim, ama asıl rock hayranıydık. Santana falan çalmaya çalışıyorduk. Plağı koyup aynısını çalıyorduk. Onun bir ölçüt olmadığını sonra Avrupa'ya geldiğimde anladım. Çünkü burada Santana gibi çalan yüzlerce Santana var, benim bir daha çalmam gerekmez. Kendi kendime dedim ki, ben bir Amerikalı gibi standartları çalamam. Caza ayak uydurabilmem için Türk, Ermeni, Kürt, Yunan yani Anadolu'nun melodilerini alıp, hatta Afganistan, İran, Hindistan'a uzanıp bizim o taraflardan bir müzik yapmam gerek.

Almanya'da müzik okudun mu?

Hayır, mimarlık okudum, ama müzik ağır bastı, yarım bıraktım. Burada müzikle ilgili olanaklar geniş. En ummadık barda çok iyi müzisyenler tanıyabiliyorsun. O sana ışık veriyor ve onunla takılıp bir sürü şey öğreniyorsun. Türkiye'de böyle bir olanak yoktu, çok iyi müzisyen de olsan gidip bir şarkıcının arkasında çalmak zorundaydın. Burada kendi müziğimi yapıyorum.

Ama senin, özellikle Almanya'da bazı Türk şarkıcılarına da çaldığını biliyoruz...

Köln'de oturuyordum. Cem Karaca'yla tanıştık tesadüfen, bir süre çalıştık. Ondan da çok şey öğrendik. Melike Demirağ ile de birkaç Yunanistan turnemiz oldu. Bateri çalıyordum onlara.

Vurmalılara geçişin nasıl oldu?

Biraz çalıyordum zaten. Hindistan davulu tavil'e merak sarmıştım. Sağ ele yüzükler geçirilip sol elde de sopayla çalınan bir Hint davulu. 86 yılında Hindistanlı bir grup vardı, Karnataka College of Percussion. Ramesh Shotam'la tanıştım. O zamanlar Okay Temiz'le konserler yapıyordu. Okay Baba'yla tanıştık. Almanya'nın Dortmund şehrinde iyi bir caz kulüpte çalıyorlardı. "Al aletini gel sen de çal, kendine güveniyorsan tabii" dedi. Çaldık. Güzel oldu. "Beraber çalabiliriz istersen" dedi. Tabii benim için çok onur verici bir şey. Alman şehirlerinde yirmi-otuz konserimiz oldu. Ramesh Shotam'la da çift perküsyon konserler yaptık. 89'da Okay Temiz sayesinde Nedim Nalbantoğlu'yla tanıştım. Onunla da iyi bir arkadaşlığımız oldu. O arada ben Alman ve Amerikalılardan oluşan kendi grubumu da kurmuştum zaten: Brücke (Köprü). Türkiye'de beş kuruş alamadığımız bir albümümüz de çıktı: "Ethno Schock". Sonra grubun adını değiştirdik. Uluslararası piyasada Almanlar pek sevilmediği için, Almanca isimli bir grubun tutunma şansı yok, ismimizi Oriental Connection yaptık.

Almanya'da Oriental Connection adıyla çıkan "Tülay" albümünün kapağına baktığımızda çok farklı ülkelerden müzisyenler görüyoruz.

Bir gün bir stüdyoya aletlerimi toplamaya gittim. İçeride İsviçreli kontrbasçı Hans Hartmann kayıt yapıyordu. Dokuz sekizlik bir parça çalıyor, yanında da üç kişi cebelleşiyor. Stüdyo sahibi bana "adamlar üç saattir burada, gir de sen çalıver" dedi. Girdim çaldım. Hans Hartmann'la tanışmış olduk. Beni Berlin'e çağırdı. Altı-yedi sene kaldım orada. New York gibi sayılı müzik merkezlerinden biri. Çünkü çok sayıda Amerikalı müzisyen var. Amerika'dan daha fazla para kazandıkları için oraya gidiyorlar. Mesela bizim gruptaki saksofoncu Fuasi Abdul Kalique –sonradan müslüman olup bu ismi almış–, davulcu Tony Bianco... Sonra Rus klavyeci Simon Nabatov, Cezayirli gitarcı Ahmed Charugi, Hintli perküsyonist Ramesh Shotam. Geri kalanı da Alman ve Türk: Jan Von Klewitz saks, Ernst Bier davul, Mustafa Sarışın bas, Remzi Emek trombon, Nejat Şansal ney. İş giderek büyüdü, Türkiye'de de "Missing" adıyla yayınlanan albüm doğdu.

Caza ayak uydurabilmem için Anadolu'nun melodilerini alıp, hatta Afganistan, İran, Hindistan'a uzanıp bizim o taraflardan bir müzik yapmam gerekiyordu.

O albümü Mesut Ali-Mustafa Kos olarak çıkartmamış mıydınız?

O bir baskı hatası, Mustafa Kos o albümde bir şey çalmadı.

Paris'te olduğun halde, grup hâlâ sürüyor mu?

Sürüyor. Konser varsa dönüyorum hemen Almanya'ya. Nedim'le (Nalbantoğlu) de bir çalışmamız var. Yakında o da yayınlanacak. İsmi, "No Logo".

Neden Almanya'yı bırakıp Fransa'ya geçtin?

Bıktım çünkü. Fransa'yı sıcak buluyorum, insanları samimi. Bizim kültürümüze daha yakınlar. Mehdi isminde Cezayir kökenli Fransız bir udçuyla trio kurduk.

İvo Papazov'la da Paris'te bir konserin oldu. Onun öyküsünü anlatabilir misin?

Kendisini tanıyordum zaten. Paris'te oturduğum yerde, Saint Denis'de bir festival vardı. Bir gün elimde torbalarla alışverişten dönüyordum. Baktım, festival çadırından bir klarinet sesi geliyor. Bu ancak Papazov olur, dedim. Girdim içeri, hakikaten o. Beni görünce ayağa kalktı, "akşam beraber çalalım" dedi. "Şu elimdekileri eve bırakıp geleyim" dedim. Şöyle bir prova yaptık. İki gün çaldık. Unutamayacağım iki konser oldu.

Çalıştıkların arasında Fuat Saka'yı saymadın.

Ben arkama bakmıyorum, önüme bakıyorum.

Ama deminden beri arkamıza baktık...

Sordun anlattım, onu sorarsan onu da anlatırım.

Fuat Saka'yla çalışmaya ne zaman başladın?

82 yılında başladık. İyi-kötü beş yıl çalıştık beraber. O zaman işin boyutu farklıydı. Daha protest bir müzikti yapılan. İyi bir insandır, ona başarılar diliyorum. Onun müzikal anlayışı değişti, benim müzikal anlayışım değişti.

Türkiye'de yapılan müziği genel olarak nasıl buluyorsun?

Ayrı bir gezegen orası. Müzikal gidişat iyi değil, ama severek dinlediğim müzisyenler var tabii. Örneğin Erkan Oğur. Kendisiyle 89'un yılbaşında beraber çaldık. İyi bir dost, iyi bir insan, iyi bir müzisyendir. İvo Papazov'u, Yıldız İbrahimova'yı, Mercan Dede'yi, Laço Tayfa'yı beğeniyorum. Arto Tunçboyacıyan'ın Night Ark grubuyla yaptıkları çok güzel şeyler var. Okay Temiz'in eski yaptıklarını iyi bulurum. Şimdi biraz kendini tekrarlıyor gibi. Kemanda –söylemeye bile gerek yok– Nedim Nalbantoğlu benim için dünya çapında biri. Delidir biraz, ama deli olmasa öyle çalamaz kemanı. Biz de deliyiz. Müzik delisi yani. Deli olmasak zaten, gider bir serçenin ya da karganın arkasında çalar, paramızı alırız.

Söyleşi: **Doğan Ertener**

BRONX

istiklal caddesi, terkos çıkmazı no: 8 Beyoğlu / İST.
tel: (0212) 293 53 98 • 293 53 99

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

2 Nisan **Düş Sokağı Sakinleri**
3 Nisan **Orhan Osman & Balkan Ekspres**
4 Nisan **Cem Karaca & Kurtalan Ekspres**
5-6 Nisan **Marc De Clive-Lowe:** İlk albümü "Six Degrees"le adını duyuran De Clive-Lowe, etnikle kozmopolit sedalar arasında gidip geliyor, sırf bu gidip gelmenin ilmini yapıyor. Cazdan hip hop'a, house'dan drum'n'bass'a atlayan müzisyen-prodüktörün ihtisas sahasına "istikbalin cazı" diyorlar. Denemenin güzelliğini biz de onunla beraber keşfedelim...

De Clive-Lowe

9 Nisan **The Perfect View**
10 Nisan **Erkin Koray**
11 Nisan **Kompania Ketencoğlu**
12 Nisan **Ayhan Sicimoğlu Sunar: Afro Cuba**
13 Nisan **Future Sound of Jazz:** Elektronik ve cazın, dijital ve analogun terkibinden mürekkep gecenin mimarı, "Future Sounds Of Jazz Vol. 8" toplamasının DJ'i Michael Rutten. Nu-Jazz, downbeat, broken-beat, break-beat, drum'n'bass, house... Eğlenceli gece...
16 Nisan **Innis** (konuk grup: Harem)
17-18 Nisan **Roy Hargrove Group:** Newsweek'in demesine bakılırsa, "dünyanın en ateşli trompetçisi". Genç yaşında istidadı görülmüş bir doğaçlama canavarı. 1989 tarihli ilk albümü "Diamond In The Rough"dan itibaren sürekli yükselen bir grafiği var; "Habana" albümünde Afro-Küban alemine uzanışı bir başka güzel. Billy Higgins, Stanley Turretine, Brandford Marsalis, Joshua Redman, Horacio "el Negro" Hernandez gibi ağır topların yanında, all-star gruplarının bir başka sacayağı o. Trompetine kaptırıp giderken bizi de cazın esas köklerine, enerjiye, vecde götürecek...
19-20 Nisan **Orishas:** "Buena Vista çarpı hiphop eşittir Orishas" formülünün evrensel diyalektiğini bir evvelki seferlerinde tecrübe etmiştik. Küba sokaklarının elektriğe ve yüksek volüme aşina gençleri, bir tarihin nasıl dönüştürülebileceğini, yani yaşatılacağını gayet iyi kanıtlıyorlar. Dikkat ettiyseniz, saydığımız özel isimlerde ve müzik türlerinde cumartesi gecesine yakışacak kıvamlı eğlence dozu hayli yüksek.
24 Nisan **Zipİstanbul Party**
25 Nisan **Babylon Juke Box**
26 Nisan **DJ Krust & MC Tali**
27 Nisan **Etienne De Crecy**
30 Nisan **İstanbul Drum Circle**

Dulcinea'da bu ay

1-2 Nisan, 19:30 **Toast II Dans Fabrikası**
29 Nisan, 22:00 **Violonçelli** (Reyent Bölükbaşı, Banu Akgün, Yelda Özgen, Gün Tanaç, Jeff Mcauley, Barış Güvenenler ve Yonca Sezer, çello ensemble için yazılmış eserleri çalıyor.)
3-10-17 Nisan, 22:00 **Cengiz Baysal Group** (davulda Cengiz Baysal, trompette İmer Demirer, piyanoda Serkan Özyılmaz, basta İlker Özalp, elektro gitarda Ercüment Ateş)
24 Nisan, 22:00 **Focan Hammond Trio** (Önder Focan gitar, Hammond orgda Yavuz Darıdere Hammond org, Okay Aynur davul)
4-11-18-25 Nisan, 21:00 **Krek Tiyatro Topluluğu "Adamlar"**
12-28 Nisan, 22:00 **Soda Parti**
19 Nisan, 22:00 **Yoga Shala Partisi**
26 Nisan, 22:00 **Home Parti**
6-20 Nisan, 23:00 **DJ Highflyer** (progresif müzik ve şekerpare ikramı)
13 Nisan, 23:00 **Main Pro Parti** (DJ Hakan Türkerer, saksofonda Korhan Futacı, ritmde Mustafa Camcı, basta Ali Sural ve şekerpare ikramı)
27 Nisan, 22:00 **Eden & Batu**
Dulcinea'da bu ay **Emine Ceylan**'ın "Bir kuş.. Bir rüzgar.. Bir ışık!.." sergisi açılıyor. Dulcinea salonda da pazartesi hariç her gece Eray Özbal, Fransız Ajan Remi, Mabbas, Style-İst, DJ Erman ve DJ Hakan dinlenebilir... Rezervasyon için 245 10 71 - 249 87 53 aranabilir. Bilgi için www.dulcinea.org'u ve info@dulcinea.org'u kullanabilirsiniz. Dulcinea, İstiklal caddesi, Meşelik sokak 20 numarada...

Mercan Dede Türkiye turnesinde

Elektro kemanda Hugh Marsh, perküsyonda Scott Russel, kanunda Göksel Baktagir, darbukada İzzet Kızıl, klarnette Hüsnü Şenlendirici, dansıyla Mira Burke... 16 Nisan, Bursa Almira Otel; 17 Nisan, Eskişehir Hayal Kahvesi; 18 Nisan, Ankara Bilkent Otel; 19 Nisan, İstanbul Venue; 20 Nisan, İzmir Efes Convention Center; 22 Nisan, Adana Hilton; 23 Nisan, Mersin Hilton...

[mekân]

Karga Müzik geceleri

Atlas Pasajı'nın demirbaşı Karga Müzik, perşembe geceleri Baraka'da. Bunca yıldan sonra, arkalarında sağlam müzik birikimi var; zaten dükkandan içeri girince aldığımız notalı soluk, bu sefer yanına bira-çerez ekleyecek, kıvamını bulacak. Bu ayın programı şöyle: 4 Nisan gecesi "elektro lounge –jazzy, groove, etnik elektronik", 11 Nisan'da "Pop Çağı 70'ler –beat, progressive, klasik rock", 18 Nisan'da "festival zamanı film müzikleri", 25 Nisan'da "Latin gecesi –bossanova, Küba, rumba, salsa"... Baraka, İstiklal Caddesi'nde Galatasaray'a ilerlerken sağda, Balo Sokak'ın girişinde, 1/2 numarada. 21:00'de başlayan etkinlikler ücretsiz...

Shaft'ta film müzikleri

Film festivaliyle film müzikleri iyi gider. Taksim Shaft da öyle düşünmüş, sıcağı sıcağına gece tertip etmiş. Türden türe, janrdan janra her nevi filmin her nevi müziği, 25 Nisan gecesi 22:00-04:00 arası Replikas'ın davulcusu Orçun Baştürk ve İngiltere'den DJ Thesis tarafından çalınacak. Sinevizyonda gösterilecek film parçalarının önünde genç dansçılar dansedecek. Yetmiyormuş gibi, gece boyunca CD, VCD, poster, kitap hediye edilecek. Giriş 10 milyon. Shaft, Galatarasaray'da, İngiliz konsolosluğunun sokağında, 81 numarada. Telefonları 252 53 76 ve 238 48 12...

Her ay sevgililer günü

14 Şubat partilerine doyamadıysanız, her ayın 14'ünde Cool Bar'a yol düşürmek iyi olur. I. Levent'te, 15 numaradaki Cool Bar'da her ayın 14'ü sevgililer günü. Chantage, Outdoor, Why Nut? gibi gruplar, çeşitli nam salmış DJ'ler eliyle, elektronikadan new wave'e, Brit rock'tan indie ve r'n'b'ye uzanan geniş bir yelpaze söz konusu.

Babil Café

Ucuz, rahat, sakin bir kahve. Sandviç, makarna, salata, menemen yiyip çay-kahve içerken Tom Waits, Tinderstikcs, Natasha Atlas, Nusrat Fateh Ali Khan, Chet Baker, Radio Tarifa dinleyebilirsiniz. Bu kadarla kalmaz, muhabbet arasına tavla, scrabble, satranç, tabu, magic sıkıştırabilirsiniz. Beyoğlu'nda, Küçükparmakkapı'yı kesen İpek Sokak'ta, 20 numara. Telefon 244 09 38.

İş Sanat'ta nisan

2 Nisan **Asia Minor**
6 Nisan **Franz Lizst Oda Orkestrası** (şef-piyano: Alpaslan Ertüngealp)
10 Nisan piyano eşliğinde **Behçet Necatigil**
11 Nisan **İlya Gringolts** (solo keman resitali)
12-13 Nisan **Cesaria Evora**
16 Nisan **Dee Dee Bridgewater** "Kurt Weill şarkıları"
18 Nisan **Bektaşi Nefesleri**
19 Nisan **Zeynep Üçbaşaran** (piyano –Schubert, Liszt)
26 Nisan Otoportreler III "**Zuhal Olcay**"
27 Nisan **Charlie Haden & Gozalo Rubalcaba** "Nocturne"
30 Nisan All Star Oda Müziği: **T. Papavrami** (keman) **G. Caussé** (viyola), **G. Hoffman** (viyolonsel), **P. Bianconi** (piyano)

[sergi]

"devamlı devamsız"

MY ORPHANED HEART

Necmi Zekâ'nın 1994-2001 yılları arasında gerçekleştirdiği çalışmalardan oluşan "devamlı devamsız" başlıklı ilk sergisi, 27 Mart - 26 Nisan tarihleri arasında Sabancı Üniversitesi Kasa Galeri'de izlenebilir. "20 Ş." ve "Roma'ya Varış" isimli iki şiir kitabı da bulunan Necmi Zekâ'nın ilk sergisinin bülteninde şöyle yazılmış: "Sanatçının çalışmaları, belirli başlıklar altında toplanmış resim dizilerinden oluşuyor. Her dizi farklı bir temayı ele alıyor. Shakespeare, Hölderlin, Dickinson, Yeats, Rilke ve Celan'ın dizeleri, Chicago'daki Sears Tower gökdeleni, Schubert'in leadleri ya da Derrida'nın dil için önerdiği bir tanım, bu dizilerin anlam alanını oluşturan çıkış noktalarından birkaçı. Dizilerin görsel dilini de yine bu farklı çıkış noktaları belirliyor ve her dizi kendi görsel kodlarını yaratıyor, işliyor, bitiriyor. Böylece görsellik sanatçının kendisini gösteren tekil bir dille değil, dizilerin düşünsel arka planlarını taşıyan çoğul bir anlatımla biçimleniyor..." Kasa Galeri, Karaköy'de, Bankalar caddesinde, 2 numarada...

Hisseli Harikalar Kumpanyası

" 'Acaibât' kapsamına giren, bir araya getirilmesi güç, bir araya geldiklerinde bir ışıldak dünyası kuran nesnelerin yarattığı çeşitlilik, bir eşikten sonra, İnsan'ın 'şeyler evreni' ile oluşturduğu görünmez diyaloğu aydınlatır: Toplayan, biriktiren her bireyin elinden böyle kaza kurşunu, alışılmadık, harikalar kumpanyasından kopup gelmiş bir hisse geçer –ondandır, onu ayırır, hayatımızın akışını süslesin diye, evimizin bir köşesinde saklarız..." Meraklılarından sıradışı objelerin sergilendiği "Hisseli Harikalar Kumpanyası", 27 Nisan'a kadar Galatarasaray'da, Yapı Kredi Kültür Merkezi Vedat Nedim Tör Müzesi'nde...

Karşı Sanat'ta Neşe Erdok

Figüratif Türk resminin önde gelen isimlerinde Neş'e Erdok, 21. kişisel sergisini Karşı Sanat'ta açıyor. Sergi, 26 Nisan'a kadar gezilebilir. Erdok'u Mehmet Ergüven'den okuyalım: "Her resmin özü gereği görünene dair bir ilk-yorum olması Erdok'ta o denli sıkı-bütün'e dönüşür ki, sonunda parçalara ayrılmak zorunda kaldığı noktada, bunları toplamak izleyici için kaçınılmaz bir hal alır. Bu bütün'de yarılıp unufak olmuş olanın yol açtığı çatlaklarsa, izleyiciye verdiği sonsuz sayıdaki ipucuyla mükemmel bir 'yorumobur'un kılcal ağıdır. Ne var ki, bu ağa dolanmayı göze alanlar için Erdok'un resmini görmeye çalışmak sadece keyifli bir sınav değil, başlı başına görsel bir şölendir..."

[tiyatro]

Sonsuz Döngü

"Dünyanın Başkenti - Speer"ı sahneleyen Tiyatro Stüdyosu'nun yeni oyunu "Sonsuz Döngü"yü, bu aydan itibaren izleyeceğiz. Bir matematikçiyi anlatan filmin Oscar'ı da almasından sonra, şimdi sıra tiyatroda; "Sonsuz Döngü", bilgisayarın fikir babası, İngiliz matematikçi ve bilim adamı Alan Turing'in öyküsünü anlatıyor. High Whitemore'un yazdığı oyunu Ahmet Levendoğlu yönetiyor. Basın bülteninde şöyle deniyor: "Bilgisayarın fikir babası, 'yapay zeka' kavramının yaratıcısı, II. Dünya Savaşı sırasında Alman ordusunun 'enigma' haberleşme şifresini kıran İngiliz ekibinin 'beyni' olan Alan Turing, bir bakışa göre İngiltere'yi savaştan yengiyle çıkaran ve dünyanın kaderini değiştiren bir isim. Turing'in ülkesine hizmetlerini İmparatorluk yüksek nişanlarıyla ödüllendiren 'düzen', bir yandan da cinsel tercihi nedeniyle onu cezalandırmayı seçecektir..."

Asrın Entrikası

İki yıl önce sahnelenen "Sahte Kimlikler 5 (Asrın Entrikası)" reji değişiklikleriyle yeniden sahneleniyor. Ümit Ünal ve Kerem Kurdoğlu'nun yazdığı, Kurdoğlu'nun yönettiği oyunun koreografisi Övül Avkıran'a, sahne-kostüm tasarımı Naz Erayda'ya ait, müzikleri Ayşe Tütüncü'ye ait. Oyun, cuma ve cumartesi günleri 20:30'da, Tarlabaşı Bulvarı üzerinde, İstanbul Sanat Merkezi'nde, Kumpanya sahnesinde sahneleniyor. Kumpanya'dan yeni bir haber daha: Önümüzdeki günlerde sergileyecekleri bir oyunda Karl Marx'la Bill Gates aynı sahnede...

Ver Elini Yeni Dünya

"Hemen gidip haber verelim, annemle babam bu akşam evdeler. Hadi Gar hadi durma! İhtiyar öğretmeninden küçük bir hatıra. Balıkları tuzlamayı unutma. Ben ölmedim. Bu yıl o kadar fare

üremedi. 14 çocuğumuz olacak. Bu seferkinin adını Madge koyacaklarmış, öyle diyorlar. Gar, oğlum. Demek bize, yanımıza geliyorsun ha? Usûlü biliyorsun, kıvırırsan ne âlâ, kıvıramazsan... Yalan değil! Yeşil bir kayık. Neden gidiyorsun?" Brian Friel'in oyununun çevirmeni Asude Zeybekçioğlu, yönetmeni Bora Seçkin. Bir Altıdan Sonra Tiyatro yapımı olan oyunun ayrıntıları için www.altidansonra.com'dan bilgi alabilirsiniz.

Yolcu

Bilsak Tiyatro Atölyesi, Nâzım Hikmet'in "Yolcu" oyununu sahnelemeye başladı. Oyun, 5-12-29 Nisan günleri 20:30'da, 6-13 Nisan günleri 18:30'da, 28 Nisan günü 18:00'de izlenebilir. "Yolcu", Tarlabaşı Bulvarı üzerinde, 120-122 numaralarda, İstanbul Sanat Merkezi'nde sahneleniyor. Telefon 254 96 96...

İş Ararım İş

Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları'nın bu yılki ilk oyunu, "İş Ararım İş". Daha önce de sahnelenen oyun, Boğaziçi Üniversitesi Demir Demirgil Tiyatro Salonu'nda 2-4-10 Nisan 17:30, 7 Nisan 15:00, 8 Nisan 19:30 ve 12 Nisan 18:00'da sahnenecek. Oyun, bir üniversite mezununun işsizlik sorunu üzerine hazırladığı ödevini ve çalıştığı şirketteki hikayesini anlatıyor. İşsizliğin fena halde arttığı, genel sorunun elbette üniversitelileri de vurduğu bu kriz günlerinde, meselenin köklerine odaklanabilmek için iyi fırsat...

[kitap]

Karşı Sanat Çalışmaları'nda seminerler

her pazartesi 19:00, **Devrimler Yüzyılı** (İhsan Bilgin, Burak Boysan, Huricihan İslamoğlu, Orhan Koçak, Tansel Korkmaz, Cem Kum, Ertuğrul Kürkçü, İlber Ortaylı, İskender Savaşır)
her salı 19:00, **Almanya'nın Birliğinden Avrupa'nın Birliğine** (Burak Boysan, Cem Kum, İskender Savaşır, Turgut Tarhanlı ve konuk konuşmacılar)
her çarşamba 19:00, **Nietzsche Okumaları** (Oruç Aruoba)
her perşembe 19:00, **Bir Yazı Atölyesi ve Edebiyat Sohbetleri** (Nalan Barbarosoğlu ve Aslı Erdoğan'ın koordinatörlüğünde Mustafa Arslantunalı, İskender Savaşır, Ahmet Soysal ve konuk konuşmacılar)
her cuma 19:00, **Psikanalize Giriş** (İskender Savaşır, Bülent Somay ve konuk konuşmacılar)
her cumartesi 17:30, **Sinema Atölyeleri** (Fuat Erman)
Karşı Sanat Çalışmaları'nın etkinlikleri haziran sonuna kadar sürecek. Seminerlere katılım öğrenciler için 5, öğrenci olmayanlar için 10 milyon lira. Karşı Sanat Çalışmaları, İstiklal Caddesi üzerinde, Elhamra pasajında... Telefonları 245 46 57 ve 245 15 08...

Bir Kültür Sanat Merkezi

Yeni bir kültür sanat merkezi, adı Bir Kültür Sanat Merkezi. Resim, heykel, takı, seramik/mozaik, el sanatları ve çocuklar için atölye çalışmaları mevcut. Yoga ve tai-chi öğrenmenin de mümkün olduğu bu mekânda, sergi ve söyleşiler de düzenlenecek. Sanat tarihi seminerleri dizisinde Giotto'dan günümüze Batı sanatı tarihi, Türk resim ve heykel sanatı tarihini izlemek, Fotoğraf seminerlerinde Merih Akoğul'un "Fotoğrafın Dili" seminerlerine katılmak, "Bir Fotoğraf Projesi Oluşturmak" dizisini takip etmek mümkün. Şahika Tekand'ın da "Yaratıcılık ve İcra Cesareti" başlıklı bir workshop'u var. NLP seminerleri de ilgi çekebilir. Bu etkinlikler talep doğrultusunda belli aralıklarla tekrarlanacak. Bir Kültür Sanat Merkezi, Nişantaşı'nda, Valikonağı caddesinde, Madalyon Sokak'ta, 9 numarada. Telefon 291 28 71, faks 291 28 75. İnternet adresi www.birsanat.com, mail adresi info@birsanat.com...

[radyo]

"Ahtapotun Bahçesi"

94.9 Açık Radyo'da pazartesi gecelerinin ağırtopu "Ahtapotun Bahçesi", nisan ayını "konseptli" geçirecek. 22:00 - 23:00 arası yayınlanan programın gidişatı şöyle: 8 Nisan'da Eels çalacaklar, 15 Nisan gecesi American Analog Set'e ayrılmış, 22 Nisan'da yeni albümüyle Lambchop var, 29 Nisan gecesinin musafiriyse Hayden... Bahçenin keyfine diyecek yok, arada hediyelere de rastlayabilirsiniz...

[film]

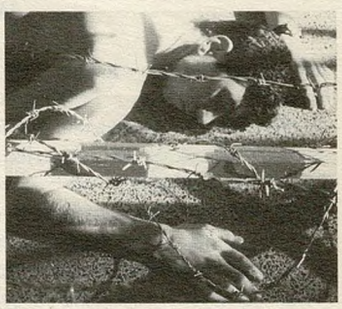

Gerçek Hikaye

26 Eylül 1999'da, Ankara Ulucanlar cezaevinde yaşanan, 10 kişinin ölümüyle sonuçlanan "operasyon" çevresinde gelişiyor "Gerçek Hikaye". İdil Yapım'dan VCD olarak yayınlanan 55 dakikalık film, bir belgesel yapımcısının vicdan muhasebesini konu alıyor. Bob Dylan'la açılan filmin müzikleri Grup Yorum'un...

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:
İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemençe - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval -Mey

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarını alana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını getirene
1 ay ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını değiştirene
Değişen ve değiştirilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo çalışmaları
Stüdyoda çalışma süresine bağlı olarak; % 10'dan % 40'a varan indirimler

Burslu sistem
4-6 ve 8 aylık dönemlerde; % 40'dan % 60'a varan burs imkanı

6-8 ve 12 aylık dönem indirimi
% 10'dan % 30' varan indirim

Ramis Ekinci'nin "Kopuşkılar" albümü Ada Müzik'ten çıktı. 2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

İnsanlık gerçekliği kazanırken düş denilen şeyi yitirdi. İnsan artık bir ağacın altına uzanıp, ayağının başparmağı ile ikinci parmağı arasından gökyüzünü seyretmiyor, fakat bir şeyler yaratıyor; ayrıca becerikli olmak isteyen insanın aç kalmasına ve düşlere dalmasına izin yok; o, biftek yiyip yerinden kımıldamak zorunda. Sanki eski, tembel insanlık bir karınca yığınının üstünde uyuyakalmış ve yeni insanlık uyandığında, karıncalar kanına karışmışlar, ve sanki insanlık, o zamandan beri insanlık, bu hayvanlara özgü, berbat, çalışkanlık duygusunu üzerinden bir türlü atamadan en büyük hareketleri gerçekleştirmek zorunda. **ROBERT MUSIL**, Niteliksiz Adam

Uygarlığın niceliği, düşgücünün niteliğiyle ölçülür. **VICTOR HUGO**

Yalnızlık / Kederli ve insansız bir dünya değil / Kalabalığın biçimlendirdiği bir çöldür **Yİ MEN**

Odalar yaptırdın da önü turalı / Tepende bulutlar aklı karalı / Kalkıver babacım yatma yerlerde / Seni furan dürzü bilmem nereli? ➜

LAMBCHOP
Is A Woman
(EMI)

Bir albüm eleştirisi yazarken bu kadar çekindiğimi çok hatırlamıyorum. Lambchop'ın son albümü "Is A Woman"ı sevmediğimi söylemek o kadar kolay değil. Lambchop bir defa hayattaki duruşuyla gönüllerimizi fethetmiş bir grup. Lideri Kurt Wagner'in son iki yıla kadar parke döşeme işinde çalışıyor olması, kendilerini "yoksulların Pink Floyd'u" diye tanımlaması, grubun açık kapı politikası, dünya görüşleri, bağırmayan radikallikleri... ve tamamen kendilerine özgülükleri. 14 kişiden oluşan bir başka topluluk (quatuordektet oluyor) var mı? Ama bu 14 kişi ne yapıyor derseniz, onun cevabı her zaman zor oldu. Bu kez daha da zor. "Is a Woman"da Kurt Wagner'in sesi ve piyanonun dışında öne çıkan çok az ses var. Ve hatta öne çıkan parça da yok gibi. Albümü ilk üç dinleyişte tek ve uzun bir parça dinler gibi oluyorsunuz. Sadece albüme adını veren son parçanın son iki dakikasında rota Karayiblere doğru dönüyor ve reggae ritmiyle, hatta ritmin kendisiyle ilk kez karşı karşıya kalıyorsunuz. Albümün gerisinde bateri yok gibi. Ritmi omurgaya benzetirsek, bu şarkıları dik tutan, yere basmasını sağlayan bir şey eksik. Çok havaya dağılmış bir müzik, çok gevşek bir yapı... Kimi zaman sanki, beş yıldızlı bir otelin lobisinde, oturanların dikkatini çok da dağıtmak istemeden çalan jazzy bir orkestra gibi bir sada veriyor Lambchop bu albümde. Bu sada tabii ki rock için oldukça radikal, ama sadece rock için.

Sonra dördüncü, beşinci ve daha çokuncu dinlemeler geliyor. Şarkılar biraz belirginleşiyor. Hatta "Caterpillar" adlı şarkının çok güzel olduğunu, moog'un başrolde oynadığı melodisinin bir filmde mutlaka kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Belki de bütün okuduğum eleştiriler haklı, belki de bir başyapıt "Is A Woman". Sonra "New Cobweb Summer"daki saksofonla gitarın düetini de beğeniyorum. Sonra şurada bir arka vokal, başka bir yerde sessiz sedasız bir org, derken başka güzellikler de farkediliyor. Ama bütün bunlar yine de monolitik havasını değiştirmiyor albümün. Wagner için "beş saniyelik bir fikirden beş dakikalık parçalar çıkarıyor" diyen kişiye hak veriyorum.

Belki de "Is A Woman"ı daha da çok dinlemeliyim. Ama bunu istediğimi sanmıyorum. Sonuçta geriye dönüp düşündüğümde zaten Lambchop'ta en beğendiğim şeyin, müzikten çok duruşları olduğunu itiraf etmem gerekiyor. Lambchop'ın varlığı, böyle bir topluluğun ayakta kalmayı başarabilmesi her şeyin ötesinde harika bir şey. *Cüneyt Cebenoyan*

CLINIC
Walking With Thee
(Domino Records)

Ade Blackburn ve üç arkadaşı, "Walking With Thee"yle ilk albümleri "Internal Wrangler"ın pabucunu dama atmaya ant içmişler duyduğumuz kadarıyla. Levi's reklamında dünyanın duyduğu "Second Line" parçasından tanıyabileceğimiz Liverpoollu dörtlünün müziğini kafanızda canlandırabilmek için konser performanslarından bir kesit sunmak en mantıklı yol galiba. Dörtlü, cerrah cüppeleri, maskeler ve tıbbî başlıklarla sahneye çıkıyor. Konserde kullandıkları amplifikatörlerin üzerine çalışmakta olan iki kalp monitörü yerleştiren grup, bu tip davranışlarıyla oldukça forslu hayranlar kazanmış. Misal, beraber turladıkları Thom Yorke. Kendisi şöyle demiş Clinic hakkında: "Kafalarından geçen şeyler beni devamlı büyülüyor, müzikleri bir ton havai fişekle yaratabileceğiniz vahşetten daha vahşi öğeler içeriyor." Clinic'in müzikal açıdan yaptığı kısaca şu: Rock ve popu en küçük parçasına kadar ayırıyorlar, daha sonra bu ufak parçaları öyle bir birleştiriyorlar ki, ortaya çıkan şeyi tanıyamıyorsunuz. Velvet Underground ve Happy Mondays gruplarını anımsatan gitarlar, parçalanmış dub vokaller, panayır yerlerini anımsatan keyboardlar, yankı efektleriyle güçlendirilmiş klarnetler, elektronikanın en eski zamanlarına yapılan kır gezileri, bütün bunlar Clinic'i kategorize edilemeyecek kadar orijinal kılıyor. Ade Blackburn şarkı söylemiyor da, sanki art arda iki maraton koşmuş da soluksuz ve korku dolu kısa çığlıklar atıyor. Güzellik ve çirkinlik, melodi ve güç arasında gidip geliyor sırtının bir kısmını nostaljiye dayayan bu müzik.

"Walking With Thee"yi dinlediğinizde parçaların yaratıldığı bodrum katını hayal edebiliyorsunuz. Açık alan korkusu olan bir gruptan çıkabilecek en iyi albüm. 11 parça (hatta parça değil de kolaj diyelim) arka arkaya sıralanıyor ve hiçbiri hayatınızın ortasına oturmasa da, hepsi etrafınızı çepeçevre saran bir duman bırakıyor. Giriş parçası "Harmony" sizi içeride nelerin beklediğinin müjdecisi. Grubun attığı küçük adımları ve tevazuyu en yakından hissedebileceğimiz parçalar olan "Walking With Thee" ve "Pet Eunoch" albümün ortalarında kulağımıza çalınıyor. İnsanı girdap gibi içine çeken bir klarnet solosu barındıran "The Vulture" en ilginç parça belki de. Konser esnasında PJ Harvey sahneden inmiş de arkadaki müzisyenler öylesine takılıyormuş gibi bir havası olan "Sunlight Bathes Our Home" ise, bu güzel yemeğin üzerine orta şekerli bir kahve vazifesini üstleniyor.

Clinic, dehşete düşmüş kalabalıklar arayan ya da manşet meraklısı olan bir grup değil, zira hayatı kaldırımlarda arayıp betondaki çatlaklardan yaşama zevki çıkarıyorlar. Liverpoollu bu bağımsız müzisyenlerin kendilerini gitara dayalı popüler müziğin hinterlandına yerleştirmeyi başardığı bu albüme kayıtsız kalmak, bacağınızın kesilmesine kayıtsız kalmak kadar imkansız. *Yiğit Atılgan*

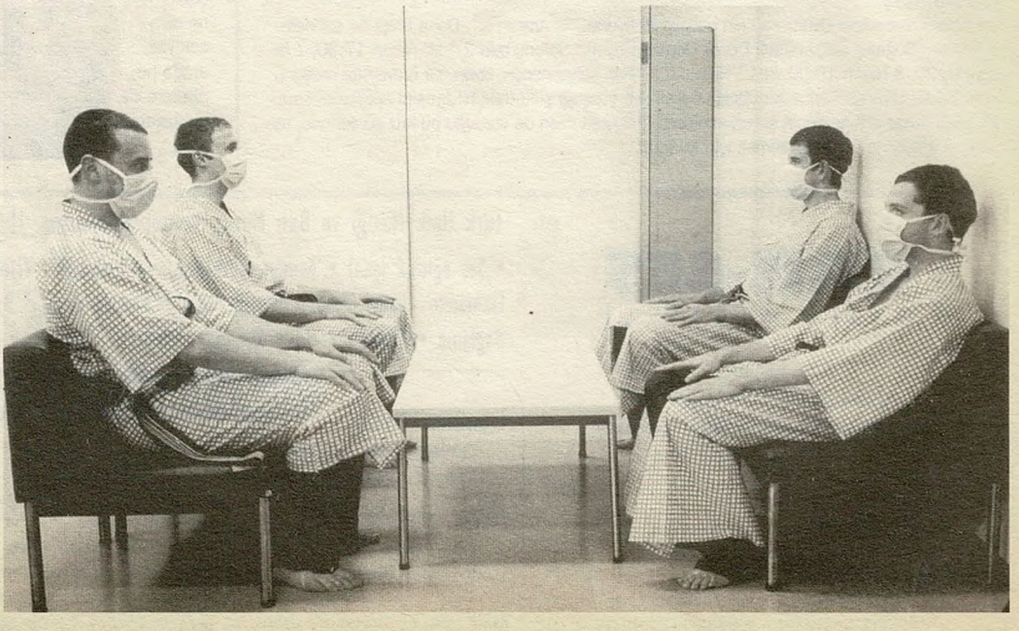

THE CLIMB
THE CLIMB
PRINCIPIA
15 Nisan'da
Tüm müzik Marketlerde
ZİHNİ
Zihni Müzik
Caferağa Mah. Mühürdar Cad. Akmar Pasajı 70/13
Kadıköy /İSTANBUL
Tel: 0 216 336 50 09
info@zihnimusic.com

SAKLIKENT'te çalışacak ses teknisyeni ve tonmaysterler aranıyor.
Akay cad. 25/A Ankara
0312 418 38 10-11

GÖLGE BAR ROCK CHALLENGE
Amatör gruplara yönelik müzik yarışması
Detaylı bilgi için: www.golgebar.com

Bir kış günüydü. İstanbul mendebur, pis bir çehre almıştı. Yalınayak çocuklar, sarı insanlar, titreşen çarşaflı kadınlar, dilenciler; şık ve kalın elbiseli insanlardan daha çok kışı, yağmuru severlermiş gibi sokaktaydılar. **SAİT FAİK**, Kriz

Atın vardı şahan atlayamadın / Dabancan döküldü toplayamadın / Bir sülük Camal'ı haklayamadın / O seni alnından furdu furalı →

GOMEZ
In Our Gun
(EMI)

"Gomez, 1998 yılında Verve, Pulp, Cornershop ve Massive Attack'i geçip İngiltere'nin en prestijli müzik ödülü olan Mercury Ödülü'nü aldı." Bu cümle bile yeterli Gomez'den bihaber bir dinleyiciyi meraklandırmak için, ama biz devam edelim. Müzik dünyasına ayak bastıkları andan itibaren kötü bir şöhret edinen bir grup Gomez, bunun sebebi de konserlerde "jam" kısımlarını çok uzun tutup dinleyiciye bir öğrenci partisindelermiş hissi vermeleri, "saç ve makyaj" sözcüklerini duyduklarında hortlak görmüşe dönüp karavanda yaşayan hippiler gibi gezmeleri. Bu kötü şöhrete rağmen ilk iki albümleri "Bring It On" ve "Liquid Skin"le yeni bir gruptan beklenmeyen bir başarıya ulaştılar. Bunun sebebi çok basit:

Atlantik'in öbür yanına ulaşmayı başarmış diğer İngiliz grupların (Blur, Suede, Rialto vs.) o belirgin İngiliz havasının yakınından geçmemeleri. Müziğe başıboş ve ayrıksı bir yaklaşımları var. Deneysellik ve elemanlar arasında görev dönüşümü (hem stüdyoda, hem sahnede) temel ilkeler Gomez için. Sert melodi ve ritmlerden çatlak sesli blues-folk'a kadar geniş bir gitar yelpazesini kapsıyorlar. Yeni nesil İngiliz duygusal rock gruplarıyla (Starsailor, Hundred Reasons, Haven etc.) karşılaştırdığımızda tarihî gibi gözüküyorlar, ama şu bir gerçek ki, Gomez'in kollektif dahiliğini kabul etmeden diğer grupları doğru değerlendirmek mümkün değil. Üçüncü albüm "In Our Gun"la birlikte grubun görünümünün değiştiğini söylemek imkansız, yine gençlik sevdasına kapılmış yaşlı adamlar gibi giyiniyorlar, ama bunun dışında her şey değişmiş. Bir kere, son konserlerinde "jam" olayını bir kenara atmış, her notayı ekonomik olarak kullanıp "kaliteyi boşverin, uzunluğa bakın" felsefesini unutmuşlar, bu da dinleyici tatminini tavana fırlatıyor. İkincisi, Gomez artık parça yazımı konusunda çok daha cesur. Albüm, hüzünlü öğelerden ürkütücü ritimlere müzikal bir yolculuk. İlk single olan "Shot Shot", grubun eski başarılarına yaslanmayıp yepyeni şeyler peşinde koştuğunun göstergesi. Bu parçada ve albümün genelinde beklenmeyen keyboard atakları, kulaklarımıza oyunlar oynayan korna ve zil seslerine rastlamak mümkün. "1000 Times"ın ninni sadeliği ve "Miles End"in kırılganlığı da Gomez müziğinin öbür yüzü. İkinci parça olan "Rex Kramer"ın üzerinden Ortadoğu esintisi geçiyor. Umutsuz bir nakarata eşlik eden akustik gitar parçası "Ruff Stuff"da da görüyoruz ki, elemanlar eski albümlerindeki uyuşturucu konusundaki kaygısız tavırlarını bir kenara atmış; Tom Gray, "sigarayı ve hapları bir kenara attım" diyor sevgilisine dönebilmek için. Grubun eski albümlerden taşıdığı keskin mizah ve kusursuz müzisyenlikler de cabası... Gomez, yaşlı müzik yapan gençlerden kurulu bir grup değil. Klasik İngiliz gruplardan biri hiç değil. Popüler rock müziğin sınırları genişleyecekse, Gomez ve benzerleriyle genişleyecek. *Yiğit Atılgan*

PET SHOP BOYS
Release
(EMI)

Gözlerimizin önünde Neil Tennant ve Chris Lowe ikilisi de yaşlanıp koca koca birer çınara dönüştü. İnanması güç, "West End Girls"le kapıyı açıp beyleri doğudan, hanım kızları da batı cephesinden maça dahil ettikleri günlerden bu yana tam 17 yılı devirmiş durumda PSB ikilisi. Eskisi kadar vurucu hitlerle fırtınalar estirmiyorlar, aralarda "Bilingual" veya "Behaviour" gibi pek durağan albümler de yapıyorlar, ama ada popunun en donanımlı, en içi dolu ekiplerinden biri olarak "senior staff"taki yerlerini hep muhafaza ediyorlar. 2002'deki yeni PSB durağımız "Release". Kulaktan kulağa "Now Printing" ismiyle çıkacağı söylenirken, ekibin çarpıcı bir isim manevrasıyla "release" ettiği sekizinci stüdyo albümü. Ama iki-üç sene önceki, muhtemelen en "komple" albümleri "Nightlife"ın epey gölgesinde, uzamayan, kısalmayan, o durağan PSB albümlerinden biri.

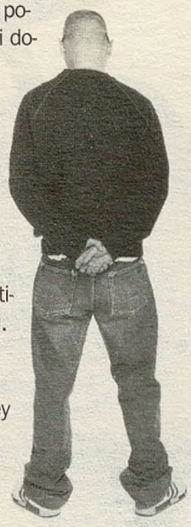

Geçmişlerinin parlaklığını biraz gölgeleyecek, biraz ihmal edilecek bir "çıkartma". Daha açılıştaki sevgiliden zorla ayrı düşürülme hikayesi "Home And Dry", ki içlerinde en gelecek vaat edeni, o bile alıştığımız PSB davetkârlığının uzaklarında, hafif bir antre. Kopuk bağlantılara dokundukları "E-mail", yaman ayrılıklar üzerine "I Get Along" veya iki Rusun köyden indim şehire hikayesi "London" da albümün ortalamasını geçmeyen şarkılar. Aralarında bir "The Samurai In Autumn" veya "Here" gibi "ben burdayım" diyenler var, ama onlar da kaybolduklarında ortada bir izleri kalmıyor. Bu arada çoğuna gitarıyla eşlik eden Johnny Marr'ı da atlamayalım... Alışkanlıktan, gözlerimiz bir de uzun isimli, muzip bir PSB şarkısı arıyor dile dolamak için, ama ilginçtir, ona da rastlamıyoruz. Herhalde ikilinin bu 2002 "release"ini açlık bastırma niyetine sayıp ilerideki yeni öğünlerimizi beklemek en iyisi. "Disko beat'lerinin Debussy'si" eninde sonunda aklımızı çelecek bir şeyler yapar nasıl olsa... *Gökhan Pamuk*

PUDDLE OF MUDD
Come Clean
(Universal)

Puddle of Mudd, hayatta bir türlü dikiş tutturamamış Kansaslı bir grup(muş). 1993'de kurulmuş, şansızlıkları Kansas City'yi vuran bir selin prova yaptıkları bodrumu "çamur gölcüğü"ne çevirmesiyle başlamış, vocalist Wesley Scantlin'in ikinci "Family Values" turnesinde sahte bir kimlik kartıyla sahne arkasına geçip demo kasetlerini Fred Durst'un bodyguard'larından birinin eline tutuşturmasına kadar sürmüş. Demoyu çok beğenen Durst, birkaç hafta sonra Scantlin'i aramış ve albümü yeni kurduğu plak şirketi Flawless'dan çıkarmak istediğini söylemiş. Önce grubu toparlamak isteyen Scantlin, diğerleri buna yanaşmayınca tek başına "L.A."e uçmuş, bu arada Durst de tanıdıklardan "elit" bir grup toparlamış, mesela Josh Freese (A Perfect Circle, Vandals) albümde davulları kaydettikten sonra yerini Eleven'da çalmış, Chris Cornell'a eşlik etmiş Greg Upchurch'e bırakmış.
Prodüktörlüğünü Creed'le de çalışan John Kurzweg, miksleri Andy Wallace yapınca, ortaya pek orjinalliği olmayan, ama "fena halde" melodik, insanı sarıp sarmalayan bir ilk albüm çıkmış. Bu arada deminden beri Fred Durst dediğimize bakmayın, "Come Clean" hiphop ve elektronik malzeme ihtiva etmiyor, sadece vokal, gitar, bas ve davul içeriyor... Çoluk çocuğa karışmış adamlardan daha olgun müzik ve lirikler beklemez, gitaristin kartonetteki "her zaman Jacksonville'li bir redneck olup nereden geldiğimi asla unutmayacağım" şeklindeki notunu unutursanız, bir süre zevk almak mümkün, ama sonrasını bilemeyiz. *İlker Aksoy*

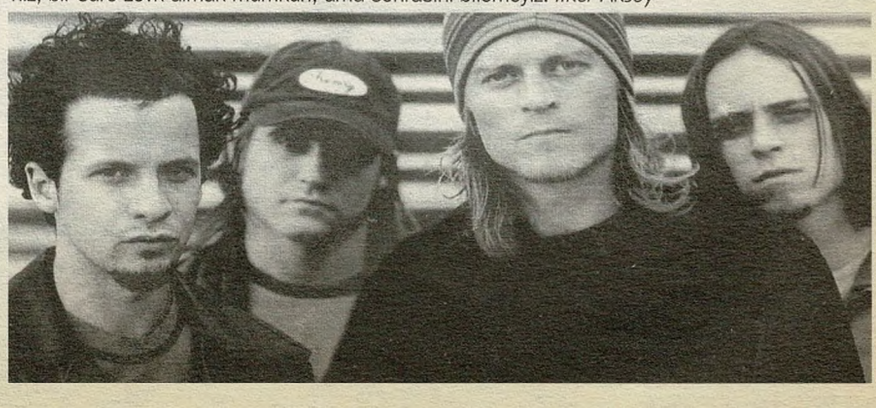

İstanbul'u dinliyorum / gözlerim faltaşı **FERHAN ŞENSOY**

İstanbul'u özlüyorum / gözlerim kapalı **CAN YÜCEL**

Aşk, el değmemiş olarak kalabilir, heyecan da öyle. Aylar da geçse, yıllar da geçse! Hayat bıkılacak kadar uzun değil!
AMIN MAALOUF, Doğunun Limanları

Seni, bağırabilsem seni / Dipsiz kuyulara / Akan yıldıza / Bir kibrit çöpüne varana / Okyanusun en ıssız dalgasına / Düşmüş bir kibrit çöpüne **AHMED ARİF**

Bu kuş sebepsiz yere ötüyor / Farkında değil dinlediğimizin / İncir ağacı da bilmez ki / Kendini düşünmekteler / Çocuk, satıcı, karga. **MELİH CEVDET ANDAY**

iniyorum koşar adım şehrin derinliklerine / sırtım kambur, yüreğim burkuk, kafam ateşli **BLAISE CENDRARS**

Ak pınardan akan sular ılık mı? / Dizilmiş kovanlar balla doluk mu? / Oğlunun kızının benzi soluk mu? / Kurşunlar kalbinden girdi gireli. *(Fakir Baykurt'un "Can Parası"ndan)*

Shelby Lynne

Love, Shelby

(Universal)

Müzik kariyerine başladıktan 13 yıl sonra, yedinci albümü "I Am..."le Shelby Lynne, geçtiğimiz yıl "En İyi Yeni Şarkıcı" dalında Grammy ödülü aldı. Garipti ama bir mantığı da vardı bu ödülün. Lynne, "I Am..."e gelinceye kadar, Nashville country piyasasının kendisine biçtiği rolü oynamakla yetinmiş, yüzlerce benzeri arasından sıyrılacak bir beceri de gösterememişti. "I Am Shelby Lynne" ise bir iddia taşıyordu. "Ben buyum işte" diyordu Lynne; "bana dayattıklarınızı yapmayacağım, kendi bildiğimi okuyacağım"... Okudu da. Biraz da kişisel trajedisiyle (babası, Shelby'nin gözü önünde önce karısını, yani Shelby'nin annesini vurmuş, sonra da intihar etmişti) pazarlanan "I Am..." country, caz, soul ve rhytm&blues'u başarıyla harmanlayan bir albümdü. Bu taraflarda biz çok etkilenmedik, ama yeterince etkilenen oldu. Sadece genelde ortalama beğeniyi temsil eden Grammy'ciler değildi etkilenenler, Uncut gibi bazı İngiliz dergileri de Shelby'yi kapaklarına kadar taşıdılar.

E, Shelby aynı zamanda güzel bir kadın da. Ve göstermeyi de seviyor. Sutyen takmayı sevmiyor mesela. Albüm kapaklarında, Nashville'deki köyünü terkettiğinden beri hep seksi. Ama "Love, Shelby"nin kapağında seksilik bayağılık boyutuna ulaşmış. Kapak fotoğrafındaki poposunun da görülebilmesi için arkaya yerleştirilen ayna, erotizmle bayağılık arasındaki sınırı ihlal etmiş. "Love, Shelby", bir önceki albümle kapak erotizmi dışında çok da fazla ortak özellik taşımıyor. Lynne bu albümde prodüktörünü değiştirmiş ve Alanis Morissette'le The Corrs'dan tanıdığımız Glen Ballard'la çalışmış. Sonuç, hayran tabanını mainstream'e doğru genişletmeye çalışan, bir önceki albümün başarılı harmanını bırakıp pop-rock'a yönelen bir albüm olmuş. Yani Shelby'nin hafif alternatif duruşu, bir piyasaya isyan edişi bir albüm boyu sürdü. Şimdi bir başka piyasanın kurallarına göre oynamaya çalışıyor.

"Love, Shelby" kötü bir albüm değil ama özel bir albüm de değil. Orta karar, rahatsız etmeyen ama iz bırakmayan bir albüm. Shelby Lynne'in bir sonraki müzikal adımını merak etmiyorum. Ama albüm kapaklarında ima ettikleri onu Playboy'a kadar götürecek mi, bunu biraz merak ediyorum. *Cüneyt Cebenoyan*

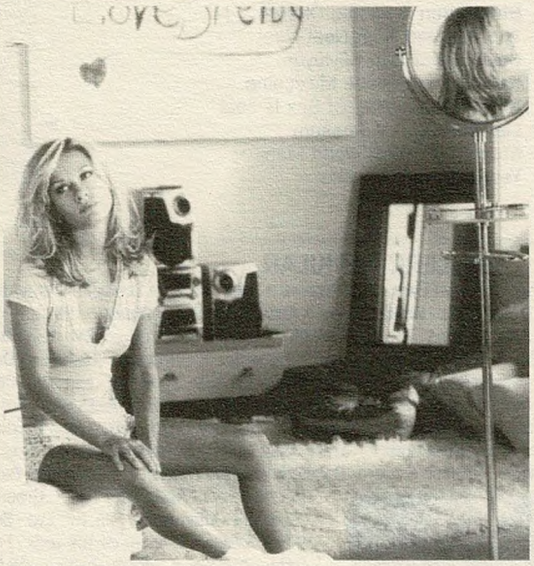

Natalia Imbruglia

White Lilies Island

(BMG / DMC)

Natalia Imbruglia da Kylie Minogue gibi soap dizilerinden müziğe transfer, Avustralyalı genç yeteneklerden biriydi. Kylie kadar cilalı olmasa da, ilk şarkısı "Torn" sayesinde bir anda dönemin bütün müzik kanallarının en bambi kızı olup çıkıvermişti. İlk albümü "Left Of The Middle"da da önce albüm adıyla "sol" göstermiş, sonra aşk bahar kokulu şarkılarıyla sağdan vurup epeyce ortalıkta görünmüştü. Derken nasıl olduysa, o da Alanis Morissette, Joan Osborne veya Jewel gibi çabuk sıkıntı veren ama hanım hanımcık ve hatta "limitli" özgür kızlarla aynı saflarda buldu kendini.

"White Lilies Island", uzun aradan sonra Imbruglia'nın ikinci albümü. Adının da çağrıştırdığı üzere, içinde yine kelebekli havalara yakışan, bolca pastel renkli ve "indie gitarlı" baladlar mevcut. İlkinin aksine, en azından ismiyle istikametini doğru veren bir albüm "White Lilies Island". Bu albümün hem "Torn"u hem de yine en iyisi, Madonna'nın eski hit-maker'larından Pat Leonard'la yaptıkları "That Day". Imbruglia şarkısında müziğin ritminin iki katı hızda, yalnızım, depresyondayım ama tünel ucunda ışık var, mutluyum, diyor. Sonra bir de "Sunlight" var, ama onda da nerdeyse "Erase And Rewind" (Cardigans) cover'ı dinliyormuş hissi veriyor... Kalanında, "Do you Love?", "Butterflies" gibi bol gitarlı mid-tempolar veya "Hurricane", "Everything Goes" gibi acilen bir sonrakine geçme isteği uyandıran yayık baladlarla albümü tamamlıyor. Bu yeni albüm sonrası Imbruglia'nın konumu da ara ara The Corrs veya Nelly Furtado'ya yaklaşıyor, ama daha çok Dido veya Texas yakınlarında takılıp kalıyor.

Aslında güzel hanım, güzel ses, güzel yetenek... Vasati "orta yaş" arefesi baladlar yerine iki hamle daha yapıp her anlamda distorsiyonu biraz artırsa, tadından yenmeyecek ya da Kylie benzeri şekerli bir soap olmaya devam edecek. *Gökhan Pamuk*

Nas

Stillmatic

(Sony Türkiye)

Wu-Tang Clan

Iron Flag

(Sony Türkiye)

Hip hop kültürünün 90'lı yıllardaki iki "ikon" ismi Nas ve Wu-Tang Clan... Nas, tek tabanca görünmesine karşın, bu albümününde de ünlü isimlerle ortak çalışmalarına yer vermeyi sürdürüyor. Daha önceden Fugees'den Timbaland'a, Puff Daddy'den Aaliyah'a kadar birçok ünlü isimle bir arada gördüğümüz Nas'ın yanında, bu kez son günlerin popüler ismi Mary J Blige var. Beşinci Nas albümü "Stillmatic"in ismi, günümüzde başyapıt olarak kabul gören ilk Nas albümü "Illmatic"e bir gönderme... Ama Nas hâlâ o ilk günlerin getto mahkûmu fakir ve zavallı çocuğu mudur; bize sorarsanız, değil deriz. Artık albüm kapağına da taşmış haliyle Nas, parmaklarında, parmaklarından kalın yüzükler, kollarında son model saatlerin yanı sıra altışar santim kalınlığında sekiz ayrı pırlanta künye taşıyan, boynundaki altın sarkaçların iki tanesinde "haç"ını sallandırmayı ihmal etmeyen ve son model spor ayakkabılarla son model kadife eşofmanlara sahip biri... Kısaca, her kenar mahalle zencisinin bir gün görmeyi arzu ettiği yeni ve "siyah renkli" bir Amerikan rüyası... Bu arada Nas'ın müzikal tahtının geçen yıl Jay-Z tarafından ciddi bir şekilde sallandığını da belirtelim. Nas'ın eski kız arkadaşını tavlamaya varacak kadar Nas'a dair takıntıları bulunan Jay-Z'nin "Blueprint"i, geçen yılın ipi göğüsleyen sürpriz atı olmuştu hip hop camiasında. "Stillmatic"e gelince... Aslına bakarsanız Nas "hâlâ" bu işi biliyor. Önceki yıllarda "Sweet Dreams"den "I Will Survive"a kadar birçok şarkıyı alıp şarkılarına kaldırım taşı olarak döşeyen Nas, bu geleneğini "sürdürmeyi" sürdürüyor. Bu kez tornasından geçen şarkılar arasında Tears For Fears'ın "Everybody Wants To Rule The World"ü, J Geils Band'in "I'm Not Rough"ı ve hatta Amerika'nın gizli alternatiflerinden Alabama 3'nin "Woke Up This Morning"i yer alıyor. Geniş spektrumlu bu müzikal açılım Nas'ın nasıl oluyor da "hâlâ" taş gibi rap yaptığını da açıklıyor.

Nas gibi şarkılarının arkasında yeterinden fazla kalabalık barındıran diğer ikonumuz Wu-Tang Clan'a gelince... Dokuz kişilik Wu-Tang Tayfası'nın iki yıl önce aralarından ayrılan Ol'Dirty Bastard'sız ilk albümleri "Iron Flag" geçtiğimiz yılın son aylarında piyasaya sürüldü. Wu-Tang klanının on yıl içinde hep beraber kotardıkları sadece dördüncü albüm "Iron Flag"... Ancak hemen hemen her birinin solo albümü mevcut ve çok sayıda yan proje üretmeye devam ediyorlar. Hatta son olarak, Wu-Tang Clan'ın da baş aktörü kabul edilen RZA'nin Wu-Chronicles'ının "Chapter Vol.2"su ile "Wu-Tang Killa Bees"in ikinci albümü "The Sting"i de piyasaya çıkmış durumda. "Iron Flag"in en büyük handikapıysa, Wu-Tang Clan'ın (tıpkı Nas'ın "Illmatic"i gibi) zaten "Enter The Wu-Tang" gibi bir başyapıtının bulunması. Tıpkı diğer iki Wu-Tang albümü "Forever" ve "The W" gibi "Iron Flag"in de hiçbir eksiği, hiçbir kusuru yok. Hatta bu kez efsanevî Public Enemy"nin Flavor Flav'ıyla "Soul Power", Ron Isley'le de "Back In The Game" adlarında iki ortaklaşa çalışma bile yapmışlar. Bunlar ve geri kalan 11 parça "Iron Flag"i "tarih sırasıyla en iyi dördüncü Wu-Tang albümü" yapmaya yetiyor. Wu-Tang Clan ile Nas arasındaki farka gelince... Büyük ihtimalle onlar da en az Nas kadar para içinde yüzüyorlardır, ama sanırız onlar ileride de boğulmayacaklar. Nas ise, ne yazık ki kendini dibe itmeye niyetli birçok rakiple başetmek zorunda...

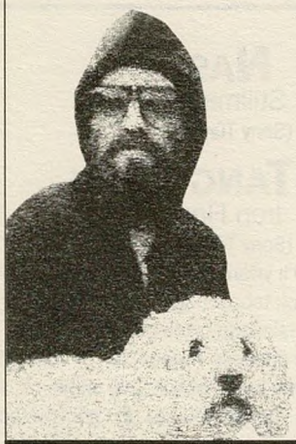

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

AC/DC Back in Black
American Analog Set Know By Heart
Aşık Yoksuli Kadın Milleti
Black Heart Procession Three
Brigitte Fontaine Kékéland
Charlie Haden Nocturne
Eels Souljacker
Freddy Fender La Musica de Baldemar Huerta
Ferdi Tayfur İnceden
Jack Bruce Cities Of The Heart
Jeff Buckley Grace
Joe Henry Trampoline
Kerouac-Kicks Joy Darkness
Lambchop Is A Woman
Nazan Öncel Göç
Nico Chelsea Girl
Penguin Cafe Orchestra A Brief History
Les Rita Mitsouko Bestov
Taraf de Haidouks Band Of Gypsies
Thalia Zedek Been Here and Gone

ONŞARKI

Al Stewart Night Train To Munich
Annie Lennox Why
Biricik Ben O Zaman Ölürüm
The Damned Neat Neat Neat
Hakkı Bulut Ben Köylüyüm
Kat Onoma Ballade Mexicaine
Kip Hanrahan Half Of Sex Is Fear
Lou Reed Like A Possum
Steely Dan Third World Man
Yavuz Çetin Cherokee

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Nickelback** Silver Side Up
2. **Barbra Streisand** The Essential...
3. **Shakira** Laundry Service
4. **Jennifer Lopez** J To Tha L-O! The Remixes
5. **Jamiroquai** A Funk Odyssey
6. **Alicia Keys** Songs In A Minor
7. **Blue** All Rise
8. **Gomez** In Our Gun
9. **Sting & The Police** The Very Best Of...
10. **Anastacia** Freak Of Nature

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Soundtrack:** "O Brother, Where Art Thou?"
2. **B2K** B2K
3. **Alan Jackson** Drive
4. **Alanis Morissette** Under Rug Swept
5. **Brandy** Fool Moon
6. **Linkin Park** [Hybrid Theory]
7. **Ludacris** World Of Mouf
8. **Pink** M!ssundaztood
9. **Kylie Minogue** Fever
10. **Jennifer Lopez** J To Tha L-O! The Remixes

FRANSA ALBÜMLER

1. **Les Enfoires** Tous dans le même bateau
2. **Various Artists** "Indétendances 1"
3. **Alanis Morissette** Under Rug Swept
4. **De Palmas** Marcher dans le sable
5. **Dionysos** Western sous la neige
6. **Yann Tiersen** Le Fabuleux Destin d'Amélie Poulain
7. **Various Artists** "Double Face Vol.4"
8. **Marianne Faithfull** Kissin' Time
9. **Arno** Arno Charles Ernest
10. **Linkin Park** [Hybrid Theory]

GÖZLERE ŞARKILAR

A Pair Of Brown Eyes - **The Pogues** • Ahu Gözlerini Sevdiğim Dilber - **Neşet Ertaş** • All Hung Up In Your Green Eyes - **Sandy Posey** • Angel Eyes - **Roxy Music** • Bir Gün Mavi Bir Gün Yeşil - **Hardal** • Blue Eyes Crying In The Rain - **Willie Nelson** • Brown Eyed Girl - **Van Morrison** • Brown Eyes - **Fleetwood Mac** • Buğulu Gözler - **Beyaz Kelebekler** • Büyüleyen Gözlerinle - **Özdemir Erdoğan** • Dans ses yeux - **Serge Reggiani** • Don't Let Your Eyes Go Shopping - **Nat King Cole** • Elâ Gözlerini Sevdiğim Dilber - **Muharrem Ertaş** • Eye Communication - **Marianne Faithfull** • Far Away Eyes - **Rolling Stones** • For Your Eyes Only - **Sheena Easton** • Göz Göz Değdi Bana - **Ajda Pekkan** • Göz Göz Göz - **Kenan** • Gözler - **Erol Büyükburç** • Gözleri Aşka Gülen - **Şevket Uğurluer** • Gözlerin - **Alpay** • Gözlerin - **Zülfü Livaneli** • Gözlerin Doğuyor Gecelerime - **Zeki Müren** • Gözlerinden Bellidir - **Fikret Kızılok** • Gözümde Gizli Yaşlar - **Atilla Diye Biri** • Green Eyes - **Nick Cave** • Haydi Sil Gözlerini - **İlhan İrem** • In The Eye - **Suzanne Vega** • Kömür Gözlüm - **Nur Yoldaş** • L'encre de tes yeux - **Francis Cabrel** • Mavi Mavi - **İbrahim Tatlıses** • Mühür Gözlüm - **Ali İzzet Özkan** • Painted Eyelids - **Beck** • Pale Blue Eyes - **Velvet Underground** • Pin Point Eyes - **The Stooges** • Siyah Gözlerin - **Tanju Okan** • Swastika Eyes - **Primal Scream** • The Lies In Your Eyes - **Sweet** • Tired Eyes - **Neil Young** • Yeşil Gözlerinden Muhabbet Kaptım - **Serap Mutlu Akbulut** • Your Eyes - **The Sundays** • Yorgun Gözler - **Orhan Gencebay**

=16

Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?

KOD MÜZİK / Atlas
1. **Fugazi** Argument
2. **James Ruskin** Into Submission
3. **"Trust The DJ"** Gilles Peterson
4. **"Trust The DJ"** Goldie.co.uk

PLASTİNKA / Anabala
1. **Oscar Sala** Mixtur Trautonium
2. **Edu Lobo** Sergio Mendes present...
3. **Kino** Black Album
4. **Young Marble Giants** Colossal Youth

KÖSTEBEK / Aznavur
1. **Starsailor** Love Is Here
2. **Groove Armada** Goodbye Country
3. **Therapy?** Shameless
4. **Tea Party** The Interzone Mantras

KARGA / Atlas
1. **Noir Désir** Des visages des figures
2. **Alanis Morissette** Under Rug Swept
3. **Lamb** What Sound
4. **Diana Krall** The Look Of Love

MELEK / Taksim
1. **Tom Waits** Russian Dance
2. **They Might Be Giants** İstanbul
3. **Mavi Işıklar** Çayır çimen geze geze
4. **Noir Désir** A l'envers á l'endroit

HAYAL KAHVESİ / Taksim
1. **Lebanese Blonde** The Every Corporation
2. **Stevie Wonder** I Wish
3. **F Mob** Straight Playes
4. **Ping** Get The Party Starting

TENEDOS - Ankara
1. **Wai-Chi** Don't Know
2. **Gorillaz** Clint Eastwood
3. **Deja-Move** Opening Production
4. **Magnum Coltrane Price** Da Fonk

BABA ZULA / Taksim
1. **The Smiths** Some Girls Are Bigger Than Others
2. **REM** Man On The Moon
3. **Tom Waits** Big In Japan
4. **Madness** One Step Beyond

birikütçdörtbeşaltıyedisekizdokuzonbironikionüçondörtonbeşonaltıonyedionsekizondokuzyirmiyirmibiryirmiikiyirmiüçyirmidörtyirmibeşyirmialtıyirmiyediyirmisekizyirmidokuzotuzbirotuzikiotuzüçotuzdörtotuzbeşotuzaltıotuzyediotuzsekizotuzdokuzkırkbirkırkikırkırküçkırkdörtkırkbeşkırkaltıkırkyedikırksekizkırkdokuzelli

baş tarafı 8'de

Burroughs, Frances Farmer, Leadbelly

Dokuz yaşındayken anne ve babası boşanmıştı; Cobain sarsılmış, suskunlaşmıştı. Don ve Wendy Cobain'in evleri arasında mekik dokuyor ve neredeyse bütün vakti Aberdeen - Montesano arasındaki otobüs hattında geçiyordu.

Ergenlik çağında en sevdiği yerlerden biri, Timberland kütüphanesiydi; diğeriyse, "evi olmayan her canlı"ya bakmak için gönüllü olarak çalıştığı Aberdeen Hayvan Hastanesi'ydi. Kütüphane yetkililerinin ifadesiyle, "müzik kitapları bölümünde kök salıyor"du, ama ilgisi müzik kitaplarıyla sınırlı değildi. Yapıtları giderek hayatını etkileyecek olan William Burroughs'u keşfetmiş, Burgess'i hayranlıkla, Salinger'ı beğenerek okumuştu. Fitzgerald'dan nefret ediyordu, Faulkner'ı ne sevmiş ne de anlamıştı, Hemingway'e sinir oluyordu. İki şaire, Rupert Brooke ve Siegfried Sassoon'a tutkuyla bağlanmıştı. Ama asıl idolü, Seattle'lı sinema oyuncusu Frances Farmer'dı. Şöhretle ve Hollywood'la başa çıkamayan, komünist fikirlerinden ötürü sinema camiasından aforoz edilen ve 1940'larda akıl hastanesine kapatılan Farmer'ın hayatı Cobain'i büyülemişti. Henüz 11 yaşındayken Farmer'ın biyografisini okumuş ve etrafına bu trajik öykünün onu çarptığını anlatmıştı. 1994'te, intiharından birkaç hafta önce, Farmer biyografisinin yazarı William Arnold'la temas kurmaya çalışmış, muvaffak olamamıştı.

Ama, "pîr" olarak gördüğü William Burroughs'la tanışma ve hatta işbirliği yapma muradına ermişti. "Naked Lunch"ın yazarı, "grunge'la pek aram yok" demesine rağmen, Cobain'i takdir ettiğini söylüyordu. Ortak ahbapları Thor Lindsay vasıtasıyla sıradışı bir plağa birlikte imza atmışlardı. Burroughs, Cobain'in gitarının eşliğinde, "Ona Rahip Derlerdi" adlı kısa öyküsünü seslendirmişti. Daha sonra da Cobain, Burroughs'a "Heart-Shaped Box" adlı şarkının klibinde oynamasını teklif etmiş, yaşlı kurt oralı olmamış, ama Cobain'i Kansas'taki evine davet etmişti. 1993'ün ekimindeki buluşmayı Burroughs şöyle anlatacaktı: "Cobain çok utangaç ve nazikti. Onunla tanıştığım için ayaklarımın yerden kesilmediğini görmekten memnuniyet duymuştu. Çok çocuksu bir tarafı vardı, kırılgan ve kaybolmuş gibiydi. İçki almadı, ama bir sürü sigara içti. Uyuşturucu mevzubahis olmadı. Ona silah koleksiyonumu göstermedim."

O akşam, hediye değiş tokuşuyla sona erdi. Burroughs bir tablo armağan etti, Cobain'se bir Leadbelly biyografisi. Limuzin ağır ağır uzaklaşırken, Burroughs sekreterine şu yorumu yapmıştı: "Bu çocuğun bir derdi var. Doğru dürüst bir sebep göstermeden sızlanıp duruyor."

Cobain'in Burroughs'a armağan ettiği Leadbelly biyografisi rastgele yapılmış bir seçim değildi. 1993'te, bir söyleşide, kendisini en çok etkileyen şahsiyetlerden birinin Leadbelly, yani Huddie Ledbetter olduğunu, onu bir Burroughs cümlesi sayesinde keşfettiğini söylemişti. Nirvana'nın harcında Leadbelly vardı; Cobain 1988'de onu "Last Sessions" albümüyle yatıp kalkmıştı. Blues-folk geleneğinin mümtaz temsilcisi Leadbelly'nin, son derece ince işlenmiş şarkı sözleri ve taklidi gayrı kabil rhythm and blues melodileri, Nirvana sound'unun başlıca esin kaynağı olmuştu.

Cobain'i gitarla tanıştıran, Fat Chance adlı grupta davul çalan amcasıydı. Chuck Cobain, şubat 1981'de, 14'ündeki yeğenine elden düşme bir gitar almış, grubun basçısı Warren Mason da aleti boyayıp tellerini değiştirmişti: "Gitar dökküntüydü, ama süslü püslü görünüyordu. Kurt, notalarda Jimmy Page gibi geziniyordu; Chuck da, ben de etkilendik. Chuck, Kurt'e ders vermemi isteyince 'peki' dedim."

Mason'a göre, Cobain'in "kulağı gayet iyiydi, notalar arasındaki boşlukların müziğin kendisi kadar önemli olduğunu biliyor, bir şarkıda neyin aksadığını hemen anlıyordu..."

Ertesi yıl, 15. yaşgününde, Cobain AC/DC'nin "Back in Black"ini, The Cars'ın "My Best Friend's Girl"ünü, Led Zeppelin'in "Communication Breakdown"ını ve en gözde şarkısı "Louie Louie"yi çalabiliyordu.

Cobain'in müzikal dönüm noktalarından biri de, Melvins isimli Aberdeenli grupta bas çalan Matt Lukin'le tanışmasıydı. O günlerde Zeppelin ve Hendrix parçalarını cover'layan Melvins, punk ve heavy metal'i buluşturan grunge'ın öncülüğünü yapacaktı. Lukin ve grubun solisti Buzz Osborne sayesinde Cobain, Pistols, Richard Hell, Patti Smith, New York Dolls ve Velvet Underground'la iyiden iyiye haşır neşir olacaktı.

Tanrı gay, Cobain lezbiyen

Cobain'in okulla başı hoş değildi, sınıf arkadaşlarıyla ilişki kurmuyor, öğretmenlerinin görüşleriniyse "kıyamet habercisi faşizanlık" diye tanımlıyordu. Sadece iki arkadaşı vardı: Chris Novoselic isminde, iri yarı bir Hırvat (daha sonra Cobain'le birlikte Nirvana'yı kuracak) ve Aberdeen'in "gay camiası"ndan Myer Loftin. 1965 California doğumlu Novoselic'in anne ve babası ABD'ye 1963'de göç etmişler, 16 yıl batı sahilinde yaşadıktan sonra geniş bir Hırvat cemaatine sahip olan Aberdeen'e yerleşmişlerdi. Punk hissiyatının yakınlaştırdığı Cobain ve Novoselic'in başlıca zevklerinden biri duvar yazısı yazmaktı. Vukuatları arasında meyhanede kavga çıkarmak, bir evi ateşe vermek de vardı. Bir seferinde kilisenin duvarına "Tanrı gay'dir" diye bir graffiti yazmışlardı; bu, Cobain'e 180 dolar para cezası ve 30 günlük hapise patlamıştı.

Eşcinsellik, Cobain için akıntıya karşı gitmeyi temsil ediyordu. "Gay olmaktan gurur duyuyordum, ama gay değildim. Bu aykırılık hoşuma gidiyordu" demişti.

Myer Loftin'e göre, "Cobain'in 'garip bir sükûneti' vardı, yalnızca müzikle ilgileniyor, gitarında Zeppelin şarkıları çalıyor, esrar ve LSD'ye takılıyor, 'kafası kıyak' olduğu zamanlarda, bir rock yıldızı olacağından bahsediyordu."

Okul çıkışında, Cobain'in annesinin evine kol kola yürüyorlar, yemekte mânalı mânalı bakışarak üvey babayı ifrit ediyorlardı. Eşcinsellik, Cobain için akıntıya karşı gitmeyi temsil ediyordu. Biyografisinin yazarı Azerrad'a şöyle demişti: "Gay olmaktan gurur duyuyordum, ama gay değildim. Bu aykırılık hoşuma gidiyordu." Fakat, Loftin'le bağlarını birden-

1967-1994

20 Şubat 67 Kurt Donal Cobain, Aberdeen - Washington'da, Grays Harbor hastanesinde dünyaya geldi.

9 Temmuz 76 Don ve Wendy Cobain boşandı. Çocukların velayeti anneye kaldı.

1977 Kurt Cobain, Ramones ve Sex Pistols üzerinden punk rock'la tanışıyor.

14 Haziran 79 Don Cobain, ebeveynleri, dedeleri ve başka akrabaları arasında dolaşan oğlunun velayeti için mahkemeye başvurdu.

20 Şubat 81 Cobain ilk gitarını edindi –ikinci el, altı telli bir Lindell. Müzik öğretmenine bakılırsa, en büyük hedefi, "Stairway To Heaven"ı çalmaktı.

82 Cobain, Melvins vokalisti Buzz Osborne sayesinde, Flipper, MDC, Butthole Surfers gibi new wave gruplarından haberdar oldu.

83 Cobain, sonradan beraber graffiti akınları yapacağı, Melvins hayranı, punk rock'çu Chris Novoselic'le tanıştı.

Mayıs 85 Mezuniyetine çok az kala, Aberdeen lisesinden ayrıldı. Evden eve taşındı, bazı geceler Kuzey Aberdeen köprüsünün altında yattı, ilk defa eroin denedi.

Eylül 87 Olympia'ya, kız arkadaşı Tracy Marander'in dairesine taşındı. Novoselic ve davulcu Aaron Burckhard'la kısa ömürlü gruplar kurdular, nihayet Nirvana adında anlaştılar.

23 Ocak 88 Burckhard'ın yerine gelen Dale Crover'la beraber, "grunge'ın büyükbabası" Jack Endino himayesinde, Seattle'da, Recipdocal stüdyosunda on şarkı kaydettiler.

88 ilkbaharı Burckhard gruba geri döndü, tekrar ayrıldı, tekrar döndü; arada onun yerine Chad Channing çaldı.

Kasım 88 Nirvana'nın ilk single'ı "Love Buzz / Big Cheese", Sub Pop tarafından bin adet yayınlandı.

25 Şubat 89 Nirvana, başta Washington üniversitesi olmak üzere, batı yakasında çeşitli yerlerde sahne aldı.

15 Haziran 89 Nirvana'nın ilk albümü "Bleach" Sub Pop'dan yayınlandı. Grup, ilk büyük Amerika turnesine başladı.

30 Ekim 89 Nirvana ilk Avrupa turnesine Newcastle'dan başladı, Berlin duvarının yıkılışında hazır bulundu ve 3 Aralık'ta Londra'da önemli bir konser verdi.

1 Nisan 90 İkinci büyük Amerika turnesine başlayan grubun yanında bu sefer bir menejer ve iki asistan vardı. Channing gruptan kovuldu, Dale Crover yeniden davulun başına geçti.

22 Eylül 90 Nirvana, kimilerince "Seattle sahnesi"nin irtifa

bire koparacaktı: "Bir gün karşıma dikilip bir ibnenin arkadaşı olmaktan ötürü horlanmanın ona acı verdiğini söyledi. Evet, 'ibne' kelimesini kullandı. Sonra bana sarıldı, arkasını döndü ve uzaklaştı. Üç yıl boyunca onu bir daha görmedim."
Cobain, şöhret olduktan sonra, bir mülâkatta "lezbiyen bir tarafı" olduğunu söyleyecek, ünlü Advocate dergisiyle yaptığı söyleşide de, "galiba biseksüelim" deyip ekleyecekti: "Ruhen, kesinlikle eşcinselim." 1993 tarihli "In Utero"daki "All Apologies"deyse "Ne diyebilirim ki / Herkes gay değil mi?" diye soracaktı.

Mırıldanılacak şarkılar

17'sine geldiğinde, Paul McCartney'in melodik netliğiyle Melvins ve Butthole Surfers'ın cayırtısı Cobain'in zihninde birleşiyor, hocası Warren Mason'ın deyişiyle, "Robert Johnson'dan Johnny Rotten'a uzanan ansiklopedik bir pop anlayışı oluşuyordu". Myer Loftin'e göre de, "her tür müziği dinlerdi, ama daha çok eski usûl, mırıldanılabilir melodileri tercih ederdi".
1991 eylülünde, Nirvana'nın ikinci albümü "Nevermind" için stüdyoya girdiklerinde, grubun istikametini Cobain'in prodüktör Steve Fisk'e söylediği şu sözleri çizmişti: "Listelere girebilecek bir davul sound'umuz olmalı. Mırıldanabileceğim şeyler olsun istiyorum." Bu son cümleyi, Novoselic'e dönerek tekrarlamıştı. O gün kaydedilen beş parçadan "Stain" ve "Been A Son", pop hassasiyetle punk damarını bir araya getirmiş ve Nirvana'nın alamet-i farikası olacak sound şekillenmişti. Yine o gün kaydedilen "Polly" (Seattle'da tecavüze uğrayan iki genç kızın öyküsü) diye bir şarkı vardı ki, Bob Dylan ilk dinlediğinde şu yorumu yapmıştı: "Bu çocukta yürek var, grup da zehir gibi."

Hendrix'in resmi

Yaşı kemale ermiş rock'çuların gözünde, "1994'de solak bir Seattle'lı şarkıcı, besteci ve gitaristin dört albüm çıkarıp müthiş bir kariyer yaptıktan sonra 27 yaşında ölü bulunması", bir tür "biz bu filmi görmüştük" duygusu yaratmıştı.
İki efsane arasında –anlaşılabilir farklılıkların yanısıra– çarpıcı benzerlikler vardı. Hendrix gibi Cobain de çok utangaçtı, iyi eğitim almamıştı, çok hassastı ve sık sık öfke nöbetlerine kapılıyordu. Jimi Hendrix, 27 Kasım 1942'de Seattle'da doğmuş, tıpkı Cobain gibi sorunlu bir çocukluk geçirmişti. Annesi alkole düşkündü; Cobain çifti gibi Hendrix'ler de oğulları dokuz yaşındayken boşanmıştı. Cobain, kötü eğitiminin ve sorunlu aile düzeninin yarattığı boşluğu, ansiklopedik bir pop bilgisi ve yalnız Scratch Acid ve Flipper gibi underground grupları değil, The Who gibi popüler grupları sebatla taklit ederek kapatmaya çalışıyordu. Hendrix de, Elvis ve Big Bill Broonzy'nin şarkılarını bıkıp usanmadan tekrarlayıp dururdu. 18'indeyken dokuz yıl birlikte çalacağı basçı Billy Cox'la tanışmıştı. Çıkara değil, sevgi ve saygıya dayanan bu ilişki, Cobain ve Novoselic arasındaki dostluğa çok benziyordu. 1985'de Cobain Aberdeen'de yarı profesyonel bir müzisyen olarak çalışıyor, aynı zamanda küçük soygunlar ve başına bela açan duvar yazılarıyla iştigal ediyordu. Hendrix de hem gitar çalıyor, hem de Seattle'daki butiklerden giysi yürütüyor ve iki yıl hapis cezasıyla sonuçlanacak olan oto hırsızlığına terfi etmekle uğraşıyordu. Ve altı çizilecek bir nokta: Cobain, Aberdeen günlerinde, cebinde Jimi Hendrix'in fotoğrafını taşıyordu.
Hendrix, haziran 1970'te Seattle'ı son kez ziyaret ettiğinde, kendisiyle görüşen eleştirmen Mike Collier'e, bir Mark Twain alıntısı yapmıştı: "Her hayat, onu yaşayan kişinin gözünde bir başarısızlıktır."

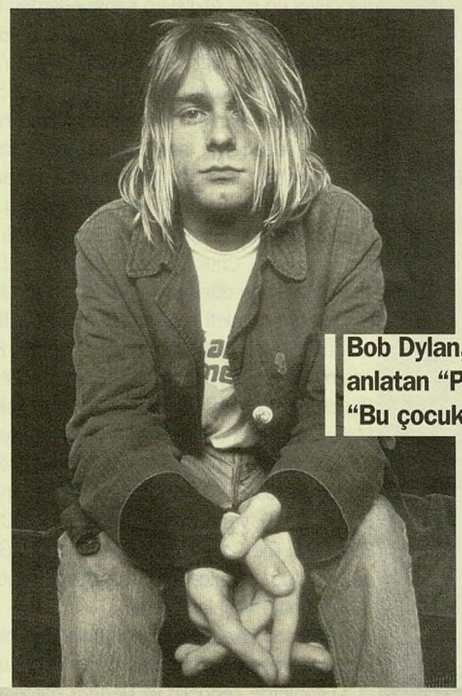

Bob Dylan, tecavüze uğrayan iki genç kızın öyküsünü anlatan "Polly"yi dinlediğinde şu yorumu yapmıştı: "Bu çocukta yürek var, grup da zehir gibi."

KURT COBAIN AĞUSTOS 1993

Soluk almak kadar can sıkıcı

Kurt Cobain ölümünden sekiz ay önce Libération'la yaptığı söyleşiyi vaktiyle Express'te nakletmiştik. Bis.

Sizi tam bir anti-rock star, başarıyı hiçbir zaman kovalamamış biri olarak tasvir ediyorlar. "Nevermind"ın yarattığı etki sizi hiç memnun etmedi mi?
Kurt Cobain: Evet, memnun etmesine etti ama, orada burada kulüplerde, hiçbir şey beklemeden söylerken de tanınıyordum. Elli ya da yüz kişinin yaptığımdan hoşlandıklarını söylemeleri bana yetiyor. Hiçbir zaman hiçbir konuda başarısızlıktan korkmadım.
Peki ya zafer?..
Hayatımda başıma gelen en kötü şey bu, evet. Heyecanla üstünüze atlayan ve bir orospuymuşsunuz gibi sizinle konuşan insanlardan daha can sıkıcı bir şey olamaz. Gerçekten içimi sızlatıyorlar, çoğu hakikaten tam bir kaçık gibi davranıyor... Eskiden, ünlü birilerine rastladığımda, onları rahatsız etmemek için başka yerlere bakmaya çalışırdım. Herkes bana bunların kaçınılmaz olduğunu söylüyor. Ama ilk zamanlarda, benim için tam bir şok oldu. Her şey o kadar hızla gelişti ki... Şimdi yavaş yavaş alışıyorum. Ama imza isteyenlerle karşılaşmadan sokakta yürüyememek hâlâ canımı sıkıyor. Yine de iki yıldır ünlü olduğuma göre artık...

Karanlıkta kalmayı gerçekten tercih eder misin?
Evet. "Kült" grupların daha dengeli bir hayatı oluyor. Her seferinde, aynı insanlara aynı sayıda plak satacaklarından neredeyse emin oluyorlar. Güvenilir hayranları olan ve bütün bu allahın cezası aksesuarları taşımak zorunda olmadıkları için çalma işinden zevk alabilen Pixies'i, Iggy Pop'u kıskanıyorum.
Bu kızgınlığınızın nereden kaynaklandığını biliyor musunuz?
Hayır, açıklayabilseydim, muhtemelen söyleyecek bir şeyim de kalmazdı. Her gün karşılaştığım bir sürü şey midemi bulandırıyor. İnsanlar sürekli olarak kendilerini küçük düşürecek, aşağılayacak şeyler yapıyor. Sanıyorum, temelde bu yatıyor olabilir.
William Burroughs ile uyuşturucularla ilgili bir parça yaptınız. Bu sizin kendi yaşadıklarınızla ilgili dedikoduları daha da arttırmayacak mı?
İnsanların geçmişimdeki uyuşturucu hikayesiyle bu kadar ilgilenmelerine fena halde bozuluyorum. Ve bunu yüceltmeye de kesinlikle karışmıyorum. Belki, daha toyken, William Burroughs'un kitaplarından yanlış anlamlar çıkarmış olabilirim. Bunun "cool" bir şey olduğunu hayal ettim belki de. Ve genel olarak rock'un da etkisi var, Keith Richards, Iggy Pop... Uyuşturucunun acıyı hafiflettiğine inanıyordum, ama bunu daha başlamadan tahmin etmiştim... Birkaç ay sonra bütün uyuşturucular tatsızlaşıyor. Soluk almak kadar can sıkıcı hale geliyor. Eğer bugüne kadar bu konuda hep yalan söylediysem, kimseyi etkilememek içindir. Uçmak, bir hiç.
Karınız Courtney Love'la beraber de bir şarkı yazdınız. Birlikte çalışmalarınızın arkası gelecek mi?
Açıkçası, kendi grubumu terkedip Hole'a katılabilmeyi isterdim. Onlarla birlikte çalarken başka kimseyle olmadığı düzeyde bir uyum sağlıyoruz. Bu çok şaşırtıcı, Courtney ve benim için mükemmel bir tatmin, ama... tamamen de ütopik bir şey. Daha şimdiden elimiz kolumuz o kadar bağlı ki! Birçok kimse Nirvana'yı düşünmüyor bile artık, onların aklı fikri "Kurt ve Courtney"de, bu da çok rahatsız edici. Belki bir gün birlikte çalışmak isterim, ama... beş yıldan önce olmaz. Bu hakikaten üzücü bir durum. İkimizin gruplarını birleştirebilmeyi çok isterim.
Peki ya sonra?
Bilmiyorum, ama... Burroughs bir gün bir söyleşide çok müthiş bir şey söylemişti: Rock'n'roll yapan piç kuruları gitarlarını atıp Leadbelly gibi gerçekten yoğun başka bir şey yapsalar, çok daha iyi ederler... Hemen plaklar aldım ve rock'ta başka hiçbir şeye hayran olmadığım kadar hayran oldum. İlerde bir gün, bir sandalyeye oturup Johnny Cash ya da Leadbelly gibi akustik gitar çalmak ne kadar hoş olur. Grunge bir rocker olarak değil, şarkıyazarı olarak anılmak istiyorum. Bu o kadar da büyük bir şaka değil, değil mi? Kim bilir...

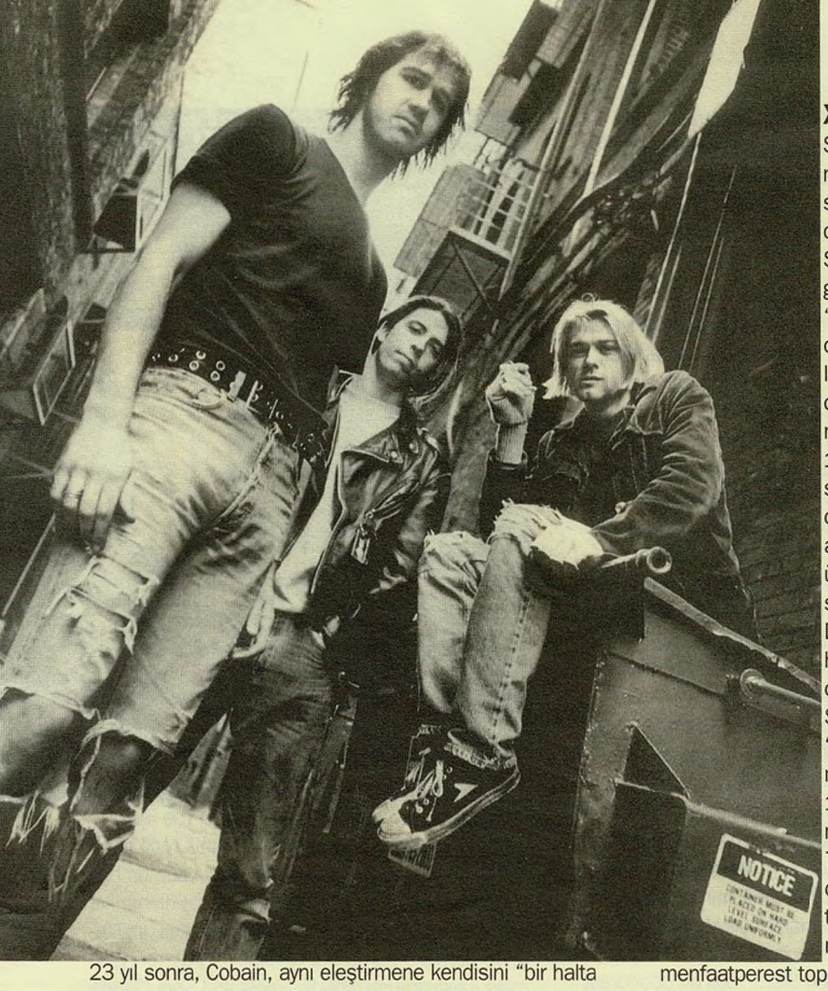

23 yıl sonra, Cobain, aynı eleştirmene kendisini "bir halta yaramaz" hissettiğini söylemişti. Yolunda gitmeyen neydi? Yakın çevresinin ifadesiyle, "üç tane Kurt" vardı. "Rock starı, aile babası ve Aberdeen berduşu." Bu üç Cobain çatışıyordu. Bir mülâkatta şöyle diyordu: "Rock'n'roll hayatı, patlayıcı madde gibi. Nasıl başa çıkacağımı bilemiyorum. Eğer rock starı konulu bir kurs olsaydı, seve seve kaydolurdum."

Esrarengiz bir hastalık

21 yaşından itibaren onu acı içinde kıvrandıran, "her gün kendimi öldürmek istiyorum" dedirten mide sancılarına maruz kaldı. Doktor doktor dolaştı, bir türlü teşhis konamadı, tedavi yapılamadı. Acısını önce ağrı kesicilerle, sonra onlara ilaveten eroinle dindirmeye çalıştı. Cobain'in hesabına göre, 1988-1993 arasında tam 500 gün acıdan veya tedavi peşinde koşmaktan hiçbir iş yapamamıştı. Hastalığın esrarıyla birlikte, kafa karıştırıcı bir soru çıktı ortaya. Mide sancıları uyuşturucu bağımlılığını besliyor, uyuşturucu bağımlılığı ise hayatî sorunlar yaratıyordu. Cobain defalarca overdose'a girecek, defalarca eroin bağımlılığından kurtulmayı deneyecek, ama bir türlü başaramayacaktı. Kimilerine göre, Courtney Love'la –o da müptelaydı– beraberliği, Cobain'in bağımlılığını kronik hale getirmişti. Zaten hassas olan dengesi, giderek geri dönüşü olmayan bir şekilde bozuluyordu. Kızının doğduğu gün, elinde tabancayla hastaneye gelip Love'ı ve kendisini öldürmeye yeltenmiş, güç bela yatıştırılıp tedaviye alınmıştı. Daha sonra da birkaç kez kasten fazla doz alarak intihara teşebbüs etmişti. Nisan 1994'te, kendi elleriyle hayatına son verdiğinde herkes şoke olmuştu, ama kimse şaşırmamıştı. İntihar ve Cobain hep içiçeydi. Ve 1988'den itibaren de bu ilişkinin belirleyicisi eroin olmuştu.

bakınız

Ondördüncü sayımızda, Cobain'in ölümünden sekiz ay önce yapılmış bir Nirvana söyleşisi yayınlamıştık.

Kurt Cobain: "On yıl sonra kendimi karımla ve çocuklarımla evde tahayyül ediyorum. Mutlu olmam için onlar haydi haydi yetiyor. Ama müzik hep olacaktır. Neil Young'a sonsuz bir hayranlık duyuyorum. Her şeyi yaptı, her şeyi denedi. Hiçbir zaman insanların ondan beklediklerini vermedi. Onun gibi yaşlanmayı o kadar çok isterim ki." (sayı 14, aralık 97)

X Kuşağı

Seattle, "yağmur tıkırtılı İskandinav hüznü"yle birlikte, örtük bir öfkenin hüküm sürdüğü bir şehirdi. Bu ruh hali, müziğe de yansıyordu. Seattle, 1960'lara dek Sonics, Wailers gibi The Kingsmen tarzı grupların –üç akorlu rock and roll klasiği "Louie Louie" Kingsmen'indi– temsilcisi olduğu agresif ve gitar öncelikli bir müzikle tanınıyordu. Bu gelenek, 1970'lerin ortalarında heavy metal hayranlığına dönüşmüştü.

1980'lerde, punk'ın son dalgasının ertesinde gelişen hardcore akımına dahil olan topluluklar –Gone, Dinosaur Jr, Meat Puppets vb.– elektro gitar cazırtısının üzerine mânalı olmaya özen gösteren sözler eklemeye başlamışlardı.

Dinlemeye değer bütün rock türleri gibi, hardcore da siyasi baskılara başkaldırı olarak ortaya çıkmıştı. Nixon döneminde Stones'un "Sticky Fingers"ı, Dylan'ın "Blood On The Tracks"i, Carter dönemindeyse Bee Gees popüler olmuştu. 1981'de Reagan iktidara geldiğinde, müzisyenler, yazarlar ve şairler, ülkenin 70 yaşındaki bir Nazi bozması tarafından yönetilmesinden dolayı duydukları tiksintiyle bir araya geldiler. Reagan döneminin ürünü olan merhametsiz ve menfaatperest toplumsal yaşama duyulan tepki, hardcore'un başlangıcıydı.

Sadece müzik toplulukları değil, C/Z, Pop Llama ve Sub Pop gibi bağımsız ve etkili plak şirketleri de ortaya çıktı. C/Z'nin 1985 tarihli toplama albümü "Deep Six", içinde Cobain parçası olmasa da, sonradan grunge adını alacak Seattle sound'unun başlangıcıydı. Şimdi kimse onları hatırlamasa da, Shemps, Uncle Bosai, The Fucks veya Throat Oyster gibi gruplar Soundgarden, Alice In Chains ve Nirvana'ya giden yolun taşlarını döşemişlerdi.

"X kuşağı" olarak anılan gençliğin marşı Seattle mahreçli koyu rock, üniformaları oduncu gömlekleri ve yırtık jean'ler, kahramanlarıysa Cobain ve River Phoenix'ti.

"X kuşağı"nın sözcüsü olarak Cobain, feministlere ve eşcinsellere verdiği destek dışında, politik konularda utangaç davranıyordu. Ama, 20'li yaşlardaki insanların çok değer verdiği bir şeyi temsil ediyordu. Onu "X kuşağı"nın kahramanı yapan şey, babası Don Cobain'in ifadesiyle, "mazlumun ruh halini" anlaması, hissetmesi ve dile getirmesiydi. Amerikan İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun istatistiklerine göre, üniversite mezunlarının üçte biri, diplomalarını alır almaz işsizler ordusuna katılıyordu. New York Times'ın Nirvana yorumu, baba Cobain'i teyid eder gibiydi: "Cobain, bezgin şikayetten tehdide doğru ilerleyen bir tonda şarkı söylüyor; kaybedecek bir şeyi olmadığını anladığında sesi kızgınlaşan biri gibi. Bu, milyonlarca insanın özdeşleşebileceği bir ses, özellikle de Nirvana'nın müziğiyle birleşince."

Kurt Cobain'i "X kuşağı"nın kahramanı yapan şey, babası Don Cobain'in deyişiyle, "mazlumun ruh halini" anlaması, hissetmesi ve dile getirmesiydi.

1989'daki bir söyleşide, Cobain, 32 yaşın altındakilerin en iyi niteliklerini –32 yaş, Cobain'in orta yaş tarifiydi– şöyle tanımlıyordu: "Merhamet, farklılıklara ve alt kültürlere hoşgörü, özbilinç, açlık ve yoksulluk gibi meselelere duyarlılık..." Gazeteciler bu yeni vakaya bir isim ararlarken grunge'ı buldular. 1988 noelinde, Sounds dergisi, bu yeni akımın müzikal özelliklerini "distorsiyon ve ritme yapılan vurgunun vokallerin ve gitar numaralarının önüne geçmesi" olarak özetliyordu. Harper's ise, oduncu gömleklerini ve ters giyilmiş beyzbol şapkalarını günün modası olarak kapağına taşıyordu. Öte yandan grunge hareketi, içinde birçok çelişkiyi ve çizgisi tabir edilen Motor Sports International'da sahne aldı. Üç gün sonra davulun başına Dave Grohl geçti.

Ekim 90 Nihai kadro –Cobain, Novoselic ve Grohl– Britanya turnesine başladı.

90-91 kışı Nirvana, David Geffen şirketiyle müzakerelere başladı; 290 bin dolar avansla anlaştılar. Kontrat gereğince, Sub Pop 75 bin dolar ve grubun ilerideki satışlarından yüzde alacaktı ve son bir Nirvana single'ı ("Molly's Lips") yayınlayacaktı.

30 Nisan 91 Nirvana, Geffen'le anlaşma imzaladı.

Mayıs-haziran 91 Kaliforniya'da, Sound City stüdyolarında "Nevermind"ın çalışmalarına başladılar.

20 Ağustos 91 Nirvana dokuz konserlik bir Avrupa turnesine çıktı.

20 Eylül 91 Altı haftalık Amerika turnesi başladı.

24 Eylül 91 Geffen, "Nevermind"ı 46 bin adet bastı. Yılbaşında albüm haftada 400 bin satıyordu ve bir sene içinde 50 milyon dolar kâr bıraktı.

4 Kasım 91 Grup İngiltere turnesine çıktı. Hem "Nevermind", hem de ilk single "Smells Like Teen Spirit" listelerde hızla yükseliyordu. Cobain'in turne otobüsündeki tercihi, Abba'nın "Greatest Hits"iydi.

12 Ocak 92 "Nevermind", listelerde bir numaraya çıktı.

24 Şubat 92 Cobain, Courtney Love'la Hawaii'de evlendi.

18 Ağustos 92 Kurt Cobain ve Courtney Love'ın kızları Frances Bean Cobain Los Angeles'da dünyaya geldi; aynı anda babası, aynı hastaneye tedaviye yatıyordu. Çocuk servisi acilen bebeği nezaret altına aldı; bu, 93 martına kadar sürdü.

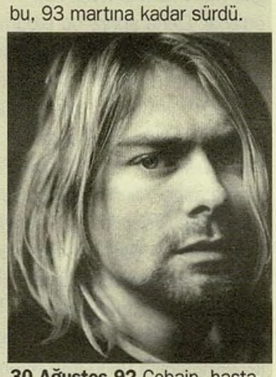

30 Ağustos 92 Cobain, hastane günlerinden ve intihar teşebbüsünden sonra, grubuyla Reading festivalinde sahne aldı.

30 Ekim 92 Nirvana Buenos Aires'te elli bin dinleyiciye çaldı; Cobain konseri "tek seferde gördüğüm en büyük maşist kalabalıktı" diye yorumladı.

15 Aralık 92 Geffen, Nirvana single'larının B-yüzlerinden, albümlerde yer almayan parçalarından ve BBC programlarında yer alan şarkılarından oluşan "Incesticide"i yayınladı.

Şubat 93 Nirvana, üçüncü al-

ironiyi barındırıyordu. Şarkı sözlerinin ve sloganlarının sertliğine karşılık, grunge üyeleri şaşırtıcı bir normallikteydi. Hatta kelime haznelerinden kılık kıyafetlerine, birçok bakımdan "eski moda"ydı.
1989 başında Seattle, sosyologların ve gazetecilerin hücumuna uğradı. Grunge'ın ne olduğunu tanımlamaya çalışan medya, Seattle barlarını –Beatles'ı Beatles yapan kulübe gönderme yaparak– "yeni Cavern"ler olarak etiketlemekte gecikmedi.
Cobain'in grunge'ın timsali olmasının ve bir efsane haline gelmesinin başlangıç noktası, Melody Maker'ın 18 Mart 1989 tarihli nüshasıydı. Everett True imzalı yazı, Cobain'i bir gecede beynelmilel bir stara dönüştürdü. Mudhoney'i övdükten ve Run, Swallow, Green River ve Beat Happening gibi gruplara değindikten sonra, Everett sözü Nirvana'ya getirmişti: "Asıl fenomen bu grup: Hiç rock starı edaları, entellektüel havaları, dünyayı fethetme iddiaları yok. Washington kırsalından yirmili yaşlarda dört genç; tek arzuları rock yapmak. Eğer rock yapmasalardı, bir markette veya bir oto tamircisinde çalışıyor olurlardı. Cobain, taze bir şarkı yazarı olmasına karşılık, müthiş bir melodi zanaatkârı."
Everett'in yazısını müzik basınındaki diğer makaleler izledi ve merkezinde Cobain'in yer aldığı grunge, müziğin ötesinde bir toplumsal vaka olarak dünya gündeminin ön sıralarına oturdu.

Lennon, McCartney, Abba

15 Haziran 1989'da Nirvana'nın ilk albümü "Bleach" çıktı piyasaya. Cobain'in sesi "Rubber Soul" dönemi Beatles'ı yankılar gibiydi; "Love Buzz"daki gitar bölümü Sparks'ın "Kimono My House"undan apartmaydı; "Floyd The Barber"daki davul Stones'un "My Obsession"ını hatırlatıyordu; "Paper Cuts"daki Cobain vokali Robert Plant'i aratmıyordu. Gelgelelim, Sparks, Stones, Led Zeppelin ticarî rock duygusu verirken, Nirvana aynı unsurlarla bir büyü yaratıyordu. Gitarların distorsiyonu ve ritmlerin çamurlu havasının yarattığı etki, kimi eleştirmenlerce "retro-punk" olarak tanımlanıyordu.
"Bleach", kimi eleştirmenlere göre, bir albümün şarap gibi yıllanmasına klasik bir örnekti: Daha sonra bu albümü "Nevermind"la mukayese eden kimi eleştirmenler şöyle düşünüyordu: "Nevermind", çıkar çıkmaz eskimiş gibiydi, "Bleach"inse bugün bile dumanı üstündeydi.
Albümün eskimeyen parçaları, sadece dört dizeden oluşan "School", Cobain'in anne-babasıyla hesaplaştığı "Scoff", okları kendisine yönelttiği "Negative Creep"ti. Eski sevgilisine hitaben yazılmış "About A Girl"ün sözleri acıtıcıydı, ama melodi Nirvana'nın sanatsal "noise"undan çok, blues-rock'un ticarî tonuna yakındı. Yelpazenin öteki ucunda, folktan esinlenen melodisi ve Zeppelin'in ilk zamanlarını hatırlatan ritmiyle "Paper Cuts" vardı. "Mr. Moustache", grubun erkek fanlarını hedef alıyordu. Bu şarkılara ilaveten "Big Cheese" ve "Blew", Nirvana'nın imzası olan sound'u icra ediyordu. 1989 sonlarında, Nirvana yerel bir gruptan, şarkıları her yerde çalınan dünya çapında bir kült haline gelmişti.
Hele Avrupa, Nirvana'ya bayılmıştı. 1989 ekim-aralık boyunca Hollanda'da, Almanya'da, İsviçre'de ve İtalya'da toplam 36 konser vermişler, 36'sında da kapalı gişe çalmışlardı. Britanya apayrı bir vakaydı. "Bleach", listelerde Stones'u sollamıştı.
O günlerde yapılan bir söyleşide, Cobain, iki selefinden hayranlıkla bahsediyordu: John Lennon ve Iggy Pop: "İkisi de yeraltından ışık saçtı." Yine aynı yaz, Nirvana'nın esin kaynaklarının Bay City Rollers ve Beatles olduğunu söylüyordu. Ölümünden kısa bir süre önceyse manidar bir yorum yapacaktı: "Ben geri dönüştürülmüş bir Lennon'ım."

Nirvanamania

Ama, giderek "McCartney tarafı" baskın çıkıyordu. "Bleach" sonrasında, "Nevermind"ı kastederek "yeni albümde 'Paper Cuts' gibi ağır parçalar olmayacak. Öyle sıkıcı şarkıları değil, insanların dillerine dolanacak şeyleri tercih ederim" demişti. "Nevermind"da, dediği gibi yapacaktı. "Stain", kulaklara çengel atan bir şarkıydı; "Been A Son" alenen "Beatlesk"ti. Ve bu, kimi eleştirmenlere göre, listelerin üst sıralarını hedeflemenin işaretiydi.
Nirvana'nın çıtayı alçalttığını söyleyen bir gazeteciyi Cobain şöyle haşlamıştı: "Hit şarkı yapmanın ne sakıncası var? Beatles'ı sevmenin yanlışı ne?"
"Nevermind" turnesinde yatıp kalkıp Abba'nın "Greatest Hits"ini dinliyordu.
"Bleach", evet güçlü bir albümdü, kalıcıydı, ama yine de büyük kalabalıklara pek bir şey söylememişti. "Nevermind" ise kelimenin tam anlamıyla "bomba"ydı. 24 Eylül 1991'de sadece 46 bin basılmış, ama piyasaya çıkar çıkmaz patlamış ve bir hafta içinde 400 bini geçmiş, listelerde jet hızıyla yükselip yıl 12 Ocak 1992'de 1 numaraya oturmuştu. 1992 "Nirvanamania" yılıydı. Plak şirketinin kâr hanesinde yıl sonunda 50 milyon dolar yazıyordu. Cobain'in "Teen Spirit" adlı bir deodorant markasından yola çıkarak yazdığı "Smells Like Teen Spirit" dünyanın dört bir yanında gençliğin marşı olmuştu. Kimi eleştirmenlere göre, albümün sırrı Cobain'in zamanlamasıydı. Toplumun bam teline dokunmuş, zamanın ruhunu en hassas noktasından yakalamıştı. 80'lerin ortasındaki iyimser hava, 90'ların başında yerini umutsuzluğa bırakmış, Clinton'ı iktidara getirecek olan toplumsal huzursuzluk ivme kazanmıştı. "Nevermind", bu haleti ruhiyenin belgeseli gibiydi. 1991 noelinde, Kylie Minouge, Phil Collins ve Rod Stewart'ın resmigeçit yaptığı MTV'de "Smells Like Teen Spirit" çalınmaya başladığında, yarattığı etkinin Who'nun "My Generation"ından, Stones'un "Satisfaction"ından aşağı kalır tarafı yoktu.

Hendrix, son dönemlerinde onu efsane yapan tarzını bırakıp akustik blues'a ve free caza yönelmişti. Cobain de muhtemelen benzer bir kopma yaşayacaktı.

Bir aynasızın suratına fırlatılan taş gibi

"Teen Spirit"in yanısıra,"Stay Away", "On A Plain", "Something In The Way", "Come As You Are"la "Nevermind"ın estirdiği fırtına, The Times'ın gözünde "Beatlemania"ya denkti. BBC'nin ifadesiyle de, Seattle'ı, dünya gençliğinin başkenti yapmıştı. "Nevermind"ın etkisi müzik dünyasıyla sınırlı değildi. Birkaç örnek vermek gerekirse, Los Angeles'taki Dış Savaşlara Karşı Koalisyon adlı sivil toplum örgütü, "Nevermind" plağının yüzen çocuklu kapağını, broşürlerinin logosu yapmıştı. Seattle'da İşçilerin Dünya Partisi, bir Nirvana posteriyle manifestolarını ilan ediyorlardı: "Ne yapmalı?"
Cobain'se "Nevermind" günlerinde gitarına bir sticker yapıştırmıştı: "Vandalizm: bir aynasızın suratında fırlatılan taş gibi güzel."

Nico, Süskind, Twist and Shout

Nirvana'nın 1993 tarihli üçüncü albümünün adı "In Utero"ydu. Beatles'ın "beyaz albüm" dönemini hatırlatan ve çıkar çıkmaz listelerde bir numaraya

Novoselic, Smear, Grohl, Cobain ve çellocu Lori Goldstone

oturan albümün açılış parçası "Serve The Servants"ın sözleri öyle öfkeliydi ki, pekâlâ Nico'nun Almanca söyleyebileceği bir şarkıydı. Albümün hit'i "Heart-Shaped Box"tı. Single olarak yayınlanan ve klibi Anton Corbijn tarafından çekilen şarkı, İngiltere'de derhal 5 numaraya çıkmıştı. "In Utero", geçmişe saygı duruşu gibiydi: "Twist and Shout" geleneğine demir atmıştı. 90'ları 60'lara taşımak, Cobain'in başlıca açmazıydı.
"Scentless Aprentice" şarkısı Patrick Süskind'in "Koku" adlı romanından mülhemdi. Cobain'in bu şarkıyla ilgili yorumu şöyleydi: "Birkaç yıl önceki duygularımı yansıtıyor. İnsanlardan öyle nefret ediyordum ki, herkesten nasıl kurtulabilirim diye kafa yoruyordum."
"In Utero"da karar kılınmazdan önce albüme isim olarak "Dörtlük-Nakarat-Dörtlük" düşünülmüştü. Daha öncesinde ise "Kendimden Nefret Ediyorum Ve Ölmek İstiyorum" ismi ihtimaller arasındaydı.
Cobain, 1994'teki Seattle konserinin sonrasındaki partide, ölüm hakkında konuşmuştu; kendisinin değil, örnek aldığı dört ismin ölümünden duyduğu üzüntüden bahsetmişti: Frank Zappa, sinema oyuncusu River Phoenix, 60'larda Frenkenştayn parodisi TV dizisi "The Munster"daki rolüyle ünlenen aktör Fred Gwynne ve 70'li yılların radikal figürü, Washington valisi Dixie Lee Ray... Aynı partide, müstakbel Nirvana albümüne koymayı düşündüğü, bir Abba şarkısı kadar yakalayıcı bir melodiyi neşeyle mırıldanmış ve şakayla karışık "yeni McCartney" olduğunu söylemişti.
Birkaç hafta sonra kuzenini arayarak "hayattan sıtkım sıyrıldı" demişti. Cobain'in yaşlılık halini tahayyül etmek zordu. Saçları ağarmış bir Cobain'in ortayaşı geçmiş Nirvana fanlarına "Smells Like Teen Spirit"i söylemesi mümkün görünmüyordu. Kendisi de farkındaydı bunun. "On yıl sonra Nirvana şarkıları söyleyebileceğimi hiç sanmıyorum, Eric Clapton gibi olmak istemem" demişti.
25 Mart 1994 bir başka dönüm noktasıydı. O gün, karısı Courtney Love, Novoselic ve eski dostu Dylan Carlson, Cobain'i karşılarına alıp beş saat süren büyük bir zılgıt çekmişlerdi. Ya kendine çekidüzen verecekti, ya da dostları onu terkedecekti. Cobain, bu fırça seansını sessizce dinlemiş ve tedavi görmeye razı olmuştu. Los Angeles'taki ünlü Exodus kliniğine yatmak üzere Love'la birlikte havaalanına kadar gitmiş, ancak son anda cayıp uçağa binmemişti. Love, bunun üzerine tek başı-

na Los Angeles'a uçmuştu. "Ona ilk defa bu kadar çok kızmıştım, ayrılırken öpmedim, veda bile etmedim." Bu, Love'ın kocasını son görüşüydü.

Cobain yıllarca sanatı sayesinde acısıyla ve intihar fantazileriyle başa çıkmıştı. Ama artık yalnızca Nirvana'dan değil, "dörtlük-nakarat-dörtlük" diye özetlediği formülden de gına gelmişti. Ölümünden birkaç hafta önce, Nirvana fanlarına "Incesticide"in bukletinde söylediklerini yankılayan bir internet mesajı geçmişti: "Bizden aynı dörtlük-nakarat-dörtlük türü bir müzik bekliyorsanız, iki seçeneğiniz var: Ya bundan sonraki albümlerimizi almayacaksınız ya da grubun değiştiği gerçeğine alışacaksınız."

Nirvana'nın şirketi Geffen'in yetkililerine göre, "Nevermind"ın formülü artık "avangard kitsch" olmuştu ve satış grafiği yokuş aşağı gidiyordu. Cobain'in son günlerinde, Seattle'ın "Top Ten"inde tek bir Nirvana albümü yoktu.

Kurt Cobain 60'ları 90'lara bağlayan bir köprüydü, kendi kuşağından kimse geçmişi onun kadar hissetmemiş, onun kadar bugüne taşımamıştı.

Paul Weller, Woody Guthrie, Lee Brilleaux

Karısı Courtney Love'la ilişkisi fırtınalıydı ama, aralarında Lennon-Yoko Ono misali bir bağ vardı, kızları Frances'in doğumu da onu hayata bağlamış gibiydi. İntiharından sekiz ay önce şöyle diyordu: "Ömrüm boyunca intihara eğilimli oldum, ama artık ölmek istemiyorum. Çocuk sahibi olmak ve aşık olmak beni koruyor; şükran doluyum." Bu sözlerinden iki hafta sonra, sahnede 70'lerin "intihar şarkısı" "Seasons In The Sun"ın (Brel'in "Moribond" parçasının İngilizcesi) matrak bir yorumunu yaparken eğlendiği her halinden belliydi. Peki neden intihar kokan birkaç overdose'un ardından hayatına kıymıştı?

Tek bir sebep yoktu elbette. 20 ile 29 yaşları arasında depresyon ve uyuşturucu bağımlılığı sicili olan, ayrıca ateşli silahlara meraklı birinin, potansiyel intihar kurbanı profiline uymadığı söylenemezdi. Belki de irsî faktörlerin rolü vardı. Anne tarafından büyük dedesi intihara teşebbüs etmiş, kurtulmuş, ancak aldığı yaralardan vefat etmişti. Temmuz 1979'da babasının amcası Burle Cobain, midesine kurşun sıkarak intihar etmişti. Beş yıl sonra, bu sefer de Burle'ün erkek kardeşi Kenneth aynı şekilde ölümü seçmişti.

Cobain, canına daha önce kıymadıysa, bunun sebebi, söyleyecek önemli şeyleri olduğuna inanmasıydı belki de. Ama 27'sine geldiğinde aynı duyguda değildi. Rolling Stone dergisine şöyle demişti: "Öyle bir noktaya geldik ki, artık kendimizi tekrar ediyoruz sadece. Yapmayı hedefleyeceğimiz yeni bir şey yok."

Bir formüle hapsolan ilk sanatçı o değildi, ama bunun da Cobain'in trajedisinde payı olduğuna kuşku yoktu. Seattle'daki kimi çevrelere göre, onu intihara götüren şey yazar blokajıydı. İntihar mektubunda da, ilham perisinin onu terkettiğini –"güneye göçtü"– söylemiş ve "en büyük suç, insanın olmadığı gibi görünerek başkalarını aldatmasıdır" diye eklemişti.

Ölümünden birkaç gün önce R.E.M.'den Mike Mills'in memnun mesut bir halde MTV'nin California plajlarında organize ettiği beyzbol turnuvasında boy göstermesine ifrit olmuş, etrafına bunun punk etiğine ihanet olduğunu söylemişti. Kendi hayatının da benzer bir ihanet olduğu kanısındaydı. Lexus marka arabasını da, kabul edilemez bir zenginlik sembolü olduğu gerekçesiyle, elden çıkarmıştı. Saray yavrusu evinden de rahatsızlık duyuyor, sık sık sıradan insanlar gibi yaşamak istediğinden söz ediyordu. Cobain'in gerçek dünyasıyla zihnindeki dünya arasındaki fark giderek açılıyor, kendi gerçeğiyle Cobain efsanesini bir türlü uzlaştıramıyordu. Eroin bağımlılığı da bütün bunlara tuz biber ekiyordu.

İntihar mektubunda dediği gibi, insanlığa duyduğu derin nefreti göl kenarındaki evinde inzivaya çekilerek iyileştirmeye çalışmış, ama bu sadece daha kötüleşmesine yol açmıştı. Grubuna Nirvana adını verişinin sebebini, bir seferinde, "ölümden sonra mutlak huzur" anlamına geldiği için diye izah etmişti. "In Utero"da da, "hayatın aydınlık yüzüne bak, orada intihar var" diyordu.

Hendrix 27'sine –Cobain'in vefat ettiği yaşa– geldiğinde rock starlığından sıtkı sıyrılmıştı. Hayatının son yılında, onu efsane yapan gitar tarzını bir kenara bırakıp akustik blues'a ve Miles Davis'vari free caza yönelmişti. Cobain de muhtemelen benzer bir kopma yaşayacaktı. Akla iki ihtimal geliyor. Birincisi Paul Weller'ınki gibi bir istikamet: Müziğiyle kendisi arasına bir mesafe koymak; tutkuyla müzik yaparken ironiyi ıskalamamak. İkinci ihtimalse, 1950'lerin Beat kuşağıyla bağ kurmasıydı. Cobain'i siyah balıkçı yaka kazakla tahayyül etmek zor, ama Pete Seeger ve Woody Guthrie geleneğinin ayak izlerini takip etmesi makûl görünüyor.

İntihar mektubunda, "kalabalıkların manik kükreyişi beni Freddie Mercury'yi etkilediği gibi etkilemiyor" demişti. Cenazesinde Cobain'in veda mektubunu okuyan Courtney Love, o bölümde durup "ee, o zaman bir rock starı olma" demekten kendini alamamıştı.

Cobain'in intiharından bir gün sonra, Dr. Feelgood'un solisti Lee Brilleaux vefat etti. Yirmi yıl boyunca hasından rhythm and blues söylemiş, olduğu gibi görünmüş, göründüğü gibi olmuş, star mertebesine ulaşamasa da, Buzzcocks, Eddie and the Hot Rods gibi punk gruplarının yolunu açmıştı. 41 yaşında gırtlak kanserine yenik düştüğünde, medyanın ilgisine mazhar olamamıştı.

Cobain, Brilleaux'nun ıskaladığı noktada başarıyı yakalamış, zamanın ruhunu temsil etmişti. Cobain'in Hendrix gibi zaman ötesi olacağına, hakkında sayısız kitap, makale yazılacağına, albümlerinin birçok kez yeniden basılacağına kuşku yok. Cobain'in müziği 60'ları 90'lara bağlayan bir köprüydü, kendi kuşağından kimse geçmişi onun gibi hissetmemiş, onun gibi bugüne taşımamıştı. Ve hiç şüphe yok ki, kendi kuşağının en derin iz bırakan müzisyeniydi; Michael Jackson ve Madonna'nın gölgesinde inandırıcılığını yitiren rock'a itibarını iade etmişti. Rock basınının duayeni John Peel'ın dediği gibi, Cobain'in yaşamı ve ölümü, rock'n'roll'un en kalıcı, en öğretici ahlâk hikayesiydi.

Derleyen: ***Ali Yıldızalp - Yücel Göktürk***

bümü "In Utero"yu, Minnesota'da, Pachyderm stüdyolarında kaydetti. Parçaların kaydı altı gün sürdü, prodüksiyon tartışmalarıysa altı ay.

Mart 93 Cobain çifti Seattle'ın doğusunda, 11 dönümlük bir arazi satın aldı; şehirde de, göl kıyısında bir ev kiraladı.

9 Nisan 93 Nirvana, San Fransisco'da, Cow Palace'da çaldı.

2 Mayıs 93 Cobain, overdose sebebiyle Seattle'da hastaneye yatırıldı.

4 Haziran 93 Cobain, karısına tecavüzden tutuklandı; daha sonra dava düştü.

23 Temmuz 93 Cobain, New York'ta konsere birkaç saat kala yine overdose'a girdi.

21 Eylül 93 Geffen "In Utero"yu yayınladı. Albüm, Billboard listesine bir numaradan girdi.

18 Ekim 93 Nirvana 45 günlük Amerika turnesine başladı.

18 Kasım 93 Nirvana New York'ta "unplugged" bir konser verdi. Konser, bir sene sonra albüm halinde yayınlandı.

7-8 Ocak 94 Nirvana, son Amerika konserini, Seattle Center Arena'da verdi.

Ocak 94 Cobain çifti Seattle'da Washington bulvarına taşındı.

2 Şubat 94 Nirvana, iki müzisyen desteğiyle Avrupa'ya uçtu.

1 Mart 94 Grup son konserini Münih'te, Terminal Einz'da verdi.

3-4 Mart 94 Cobain bir kez daha overdose'a girdi; menejeri olayı bir kaza olarak niteledi ise de, bir intihar teşebbüsüydü.

30 Mart 94 Cobain ve arkadaşı Dylan Carlson, bir Remington M11 tüfek satın aldı. Cobain Los Angeles'a uçtu ve eroinden kurtulmak için Exodus Recovery Center adlı tedavi merkezine yattı.

1 Nisan 94 Cobain, Exodus'tan duvardan atlayarak kaçtı, Seattle'a gitti.

4 Nisan 94 Cobain'in annesi Seattle polisine kayıp bildirisinde bulundu; oğlunun silahlı olduğunu, intihara teşebbüs edebileceğini söyledi.

5 Nisan 94 Polisten, bir özel dedektiften ve çevrede çalışan elektrikçilerden gizlenen Cobain, kendini Seattle'daki evlerinin garajındaki bir odaya hapsetti, bir intihar notu yazdı, kendine eroin enjekte etti, tüfeği ağzına yerleştirdi ve tetiği çekti.

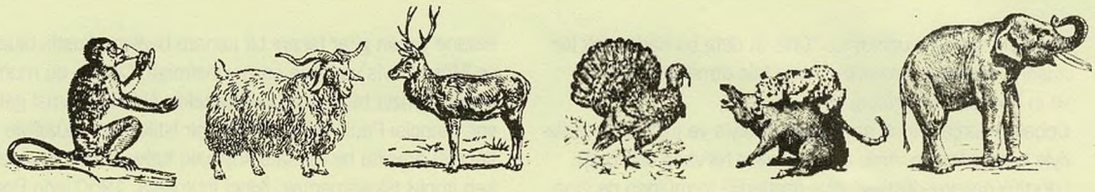

b→

BUDGIE

Avustralyalıların "budgerigar" dediği kuşun kısaltılmış adı. Latincesi, "melopsittacus undulatus". Kimi kaynaklarda "küçük bir Avustralya papağanı" demelerine bakmayın, bildiğimiz muhabbet kuşu bu. Psittacidae familyasının psittacinae altfamilyasından. Standardı 19 santim. Doğal renkleri sarı ve yeşil, fakat değişimler sonucu bir sürü değişik rengine, mesela mavi-beyazına bile rastlıyoruz. Ama muhabbet kuşunun olmazsa olmazı, yüzündeki benekler ve üst bölümlerindeki sık sıralı çizgiler. Erbabı, gagadan cinsiyet teşhisi yapabiliyor. Gagaların tabanındaki tüysüz deri mevsime bağlı olarak renk değiştiriyormuş. Ailelerin sevinci, emeklilerin meşgalesi, çocukların neşesi, sohbetlerin vesilesi muhabbet kuşunun hayatı anayurdunda kafeste geçmiyor elbette. Avustralya otlaklarında sürüler halinde dolaşıyorlar ve ağaç kovuklarında koloni halinde ürüyorlar. Dişiler yuvalara yılda iki kez altı ila sekiz tane yumurta bırakıyor. Cereyanda kalıp üşütmesi sonucu rastlanan ani ölümlerin nice kuşseveri üzmesi bir yana, muhabbet kuşu bakım altında beş-on yıl yaşayabiliyor. Karşılıklı atışmanın, kelimeler öğretmeye çalışmanın, ev içinde dolaştırıp kafaya, omza, parmağa konmasını beklemenin zevkine diyecek yok.

e→

EXODUS

Leon Uris'in, ABD'de "Rüzgar Gibi Geçti"den sonra en çok satan romanından Otto Preminger tarafından 1960'ta sinemaya uyarlandı. İsrail devletinin bağımsızlığını ilan etmesi, bunun öncesinde Kıbrıs'taki kamptan kaçan yüzlerce Yahudi mültecinin bulunduğu geminin Filistin'e alınması için İngilizlerle yapılan pazarlık ve Filistin'deki Yahudi yeraltı örgütü üyesi Ari Ben Canaan'ın (Paul Newman) Amerikalı bir hemşireyle ilişkileri... Ari karakterinin prototipinin, 1945 yılında İngilizlerden 200 yahudi mülteciyi kurtarmak için saldırı düzenleyen İzak Rabin olduğu, kendisinin de bunu utangaçlıkla reddettiği söyleniyor.

Preminger bu filmin anti-İngiliz ve anti-Arap yönleri olduğunu kabulleniyor, ancak propaganda taşımadığını iddia ediyordu. Üstelik kitaba oranla gerçeğe fazlasıyla bağlı kaldığını düşünüyordu. Yazar Uris ise yönetmenin hikayeyi bozduğunu söylüyordu: Kitapta Rusya'daki Yahudilerin durumu, Yahudiler arasındaki farklı kökenler ve kibutzlar da işlendiği halde, filmde bu önemli boyutlara hiç yer verilmemişti.

l→

LOUIE LOUIE

Dünyanın en çok cover'ı yapılan, partilerde en çok tercih edilen rock'n'roll şarkılarından biri. Richard Berry'nin 1955'te yazdığı şarkıya kendine göre yorum biçen sayısız isim var. Cover rekorunda "Yesterday"le başabaş giden "Louie Louie"nin çeşitli versiyonlarını Kaliforniya'da bir radyo istasyonu tam 63 saat aralıksız çalmış bir keresinde. Doo-wop aleminin önemli isimlerinden Richard Berry'nin şarkısı bugün en çok The Kingsmen'in, The Wailers'ın, The Pharaohs'un, Rockin' Robin Roberts'ın, Paul Revere & The Raiders'ın yorumlarıyla hatırlanıyor. Bir de tabii, Frank Zappa'nın. Şarkıyı defalarca yorumlayan, pek çok kez şarkıya göndermeler yapan Zappa, en çok sevdiği şarkıların, Bob Dylan'ın "Subterranean

Richard Berry

O→

ONA RAHİP DERLERDİ

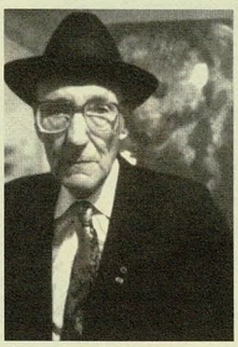

"Veremle savaşalım dostlar." Noel arifesi; yaşlı bir canki North Park Caddesinde Noel pulları satıyordu. Ona "Rahip" derlerdi.

Veremle savaşalım dostlar.

İnsanlar aceleyle geçip gidiyorlardı, uzak bir duvara gri gölgeler yansıyordu. Karanlık çöktü, hiç satış yapamamıştı. Yan sokaklardan birine daldı, bıçak kadar keskin göl rüzgarı yüzüne çarptı. Bir taksi az ötede, bir sokak lambasının altında durdu. Delikanlı elinde bir valizle taksiden indi. Sıska bir çocuk okul kıyafetiyle kapı eşiğinden olanları seyrediyordu, "yüzü aşina" dedi Rahip kendi kendine. Bana eski bir anımı hatırlattı. Delikanlı, paltosunun önü açık, taksi parasını vermek için elini pantolonunun cebine soktu. Taksi köşeyi dönerek uzaklaştı. Delikanlı binaya girdi. "Fena fikir değil..." –valizi kapının önünde bırakmıştı. Delikanlı ortadan kayboldu. Anahtarları almaya gitti herhalde, acele etmeliyim. Valizi kaptığı gibi sokağın köşesine doğru yöneldi. Vurgun başarıyla sona ermişti. Valize baktı. Hiç de bir delikanlının taşıyacağı türden bir valize benzemiyordu. Rahip valizin neden böyle eski göründüğüne akıl erdiremedi. Eski ve pis, derisi kötü cinsten, ve ağır. İçinde ne var, bir yoklayalım.

Lincoln Parkına doğru ilerledi, tenha bir yer bulup valizi açtı. İçinde genç, esmer tenli bir adamın kesik iki bacağı vardı. Siyah ve parlak bacak kılları sokak lambasının ışığında parlıyordu. Bacaklar valize tıkıştırılmış, onları çıkartmak için çantanın dibini diziyle itti. "Bacakmışlar..." dedi, ve valizle birlikte hızla uzaklaştı.

Birkaç dolar gelebilir.

Alıcı kuşkuyla kokladı. "Tuhaf bir kokusu var." "Meksikalı derisi." "Budalalar, ilaca yatırmamışlar." Alıcı valize hoşnutsuz bir bakış fırlattı. "Ne bacağı olduğu bile anlaşılmıyor. Elimden gelen bu, daha fazla veremediğim için kusura bakma. Ama Noel arifesi ve sen de Rahipsin..." Masanın altından Rahibin kirli eline üç adet banknot sıkıştırdı.

Rahip, keyfi kaçmış bir şekilde sokağın karanlığına karıştı. "Üç sent bir paket almaya yetmez, beş sentten aşağı bir şey alamazsın. Addie mızmızı da ona olan üç sent borcumu ödeyene kadar beni görmek istemediğini söylemişti. İşte sen de üç dandik sente meyve veren ağacı taşladın."

Doktor onun ziyaretinden hoşlanmamıştı. "Yine ne istiyorsun! Seni uyarmıştım!" Rahip masaya üç banknotu koydu. Doktor parayı cebine indirip haykırmaya başladı. "Başım belada! Kontrole geldiler! Lisansımı kaybedebilirim!" Rahip oturdu, yıllardır kullandığı eroinle yaşlanmış ve ağırlaşmış gözlerle doktorun yüzüne baktı. "Sana reçete yazamam." Doktor bir çekmece açtı ve masanın üzerine bir ampul koydu. "Ofiste yalnızca bu var!" Doktor ayağa kalktı. "Al bunu ve çık dışarı!" diye bağırdı, öfke içinde. Rahibin ifadesi değişmedi. Doktor daha alçak bir sesle ekledi, "Ne de olsa ben bir profesyonelim ve senin gibilere harcayacak vaktim yok." "Bana bu kadarcık mı mal vereceksin? Bir de beş sent veremez misin?" "Çık dışarı, bak polis çağırırım." "Tamam doktor, gidiyorum".

Elbette soğuktu, bir çatı katındaki bekar odasının bulunduğu mezbelelik sokağa kadar yürünecek çok yol vardı. "Ah, bu merdivenler!" Rahip öksürerek trabzanlara tutundu. Banyoya girdi, sarı duvar panoları, tavanı damlatan tuvalet; ve özel edevatını çamaşır teknesinin altından çıkardı. Elinde kahverengi kağıttan paketiyle odasına girdi, bütün sıvıyı damlalığa aktardı. Kolunu sıyırdı.

Sonra yan tarafta bir inilti duydu, 18 numaralı odada. Orada Meksikalı delikanlı oturuyordu, Rahip onunla merdivenlerde karşılaşmış ve müptela olduğunu anlamıştı ama hiç selamlaşmamışlardı, gençlerle bağlantı kurmak istemiyordu, bunun bir hata olduğunu herkes bilirdi. "Belki de bir kaza falan geçirdi. Her neyse, ben bu sesi duydukça ilahi ilaçlarımın keyfini süremem." Duvarlar inceydi anlayacağınız. Rahip damlalığını bıraktı, koridor soğuktu, 18 numaralı odanın kapısını tıklattı. "Quien es?" "Ben Rahip, evlat. Yan odada oturuyorum." Birinin döşemede sürüklendiğini işitti. Kapının sürgüsü çekildi. Delikanlı paçalı donu ve acıdan mosmor kesilmiş gözleriyle karşısında belirdi.

Delikanlı yere yığıldı. Rahip onu yatağına taşıdı. "Neyin var evlat?" "Bacaklarım, senyör, kramp giriyor, ilaçsız kaldım."

Rahip, parlak siyah kıllarla kaplı körpe bacaklarda ağaç yumrusu gibi kabaran krampları görebiliyordu. "Birkaç yıl önce bir bisiklet kazasında sakatlandım. Kramplar o zaman başladı." Şimdi kramplar, üzerlerine eroinin faizi de binerek geri gelmişlerdi.

Yaşlı Rahip, delikanlının iniltisini içinde hissederek kalakaldı. Başını dua ediyormuş gibi öne eğdi, odasına gitti ve damlalığını getirdi. "Fazla yok, evlat." "Bana yeter, senyör."

Rahip odadan çıktığında delikanlı uyuyakalmıştı. Odasına döndü ve yatağa oturdu. Sonra zihni lapa lapa yağan kar gibi aydınlandı. Geçmişin tüm karanlık, eroinli günleri gözünün önüne geldi. Oracıkta kusursuz terkibi damarlarına zerketti. Rahip çağırmaya gerek yoktu, kendisi rahipti zaten.

William Burroughs, The "Priest" They Call Him *(çev. Ali Yıldızalp)*

62→

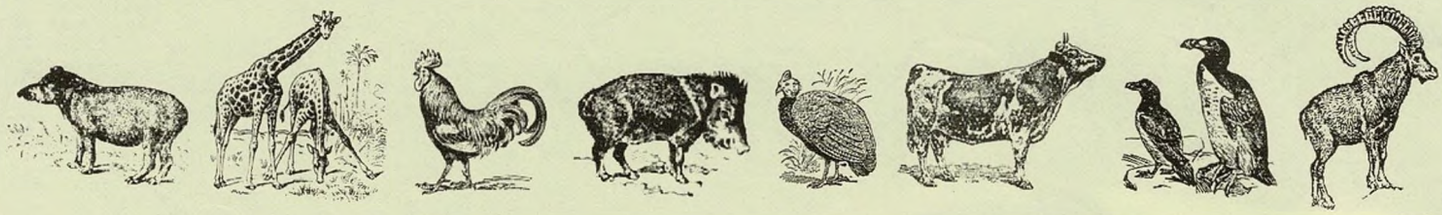

Homesick Blues"u, Beatles'ın "Paperback Writer"ıyla "I Am The Walrus"u ve Richard Berry'nin orijinal versiyonuyla "Louie Louie" olduğunu söylemiş 87 yılında. Berry'nin versiyonuna özellikle düşkün Zappa: "Şarkı yayınlandığında ben de gruplarda çalmaya başlamıştım, The Kingsmen şarkıyı bir şakaya dönüştürmeden önce. Maalesef artık herkes şarkıyı öyle tanıyor. Halbuki Richard Berry versiyonunun çok cool bir melodisi, değişik bir düzenlemesi ve farklı bir duygusu vardı..." "The Return Of The Son Of The Monster Magnet", "Plastic People", "Son Of Suzy Creamcheese", "Florentine Pogen", "Sam With The Showing Scalp Flat Top" gibi Zappa şarkıları "Louie Louie"ye göndermelerle dolu. Zappa şarkıyı ilk defa doğrudan bir konser albümünde, 1969 tarihli "Uncle Meat"te söylemiş. Zappa'nın "Louie Louie"yle ilişkisini onlarca şarkılık bir liste haline getirilebilir.

Paul Revere & The Raiders

The Kingsmen

"Louie Louie"nin şöhretinin hikmeti, sözlerinin uçarılığında. Her gelen adeta yeni bir şey eklemiş. Çoğu versiyonun sözlerini anlamak namümkün, dolayısıyla arada her şeyi yedirmek de mümkün –FBI'ın versiyonların deşifresi için epey para döktüğü söyleniyor. Bazı dinleyicilerin sözleri dinlediklerinde ne gibi şeyler anladıklarına bir bakalım: Mesela "Louie Louie, me gotta go" olması muhtemel olan nakarat, "Louie oo-i, we go go" ya da "Louie ne ga go" diye anlaşılabiliyor. İlk kıtanın şöyle olma ihtimali var: "Fine little girl she waits for me / Me catch the ship cross the sea / Me sail the ship all alone / Me never think me make it home..." Bu kıta şu şekilleri alabiliyor: "If I lip curl away afro bee / Catsup expletive cross from me / Me sail ship o' state all alone / Maraschino cherries at home..." ya da "The wimp thing no no me / Me catch shrapnel o'er sea / Me toss Ann Richards a bone / Meaner stinks meat bake it cone..." Yani bu şarkı, partilerde rastgele bağırıp çağırmak, karaokede nasıl söylesem tasasına kapılmamak için ideal...

LYNN, LORETTA

Gerçek adı Loretta Webb. 14 Nisan 1935, Kentucky doğumlu. Bir madencinin sekiz çocuğundan ikincisi. Cherokee kanı da taşıyor. Doğru dürüst yolu olmayan bir kasabada doğdu büyüdü. Annesi çamaşırcılık yapıyordu. Başlangıçta yol inşaatlarında çalışan babası, savaştan sonra kömür madenlerinde iş buldu. "Kentucky insanların kendi enstrümanlarını yaptığı bir yerdi, akşamları kendi şarkılarını çalar söylerler, biz çocuklar da etrafta oynar, dans ederdik".

Bir kulübede büyümüş, 11 yaşında tanıştığı kocasıyla 13 yaşında evlenmişti. Kocası Mooney daha evliliğin başında dört ay başka bir kadının yanına gitti, hamileliğinin yedinci ayında döndü. Bir imbik yapmıştı ve barlara yasadışı likör satıyordu. Loretta ev temizliğine gitti, çilek topladı. 18 yaşına geldiğinde dört çocuk ve çok sayıda düşük sahibiydi. 29 yaşındayken torun sahibi olmuştu bile. Yeteneğini farkeden kocası Mooney mahalle barlarında ve kardeşinin de gitar çaldığı Trailblazers grubunda söylemesi için Loretta'yı cesaretlendirdi. Evlilik yıldönümünde bir gitar aldı. Loretta da çocuklar uyurken mektupla gitar kursunun kitaplarını çalıştı. Doyurulmayı bekleyen bebekler ve yapılmayı bekleyen ev işleri arasında şarkılarını ayakkabı kutularına, kesekağıtlarına yazdı.

1960 yılında Zero Records tarafından keşfedildi. Los Angeles'ta dört bestesi plak oldu. Ancak şirketin şarkıların tanıtımını yapacak parası yoktu, "I'm A Honky Tonk Girl" şarkısının tanıtımını karı koca üstlendiler. 80 bin mil yol katederek 50 bin plak sattılar. Şarkı 14. sıraya kadar yükseldi. Birçok kadın şarkıcı onun başarısını kıskanmıştı, ama Patsy Cline onu sahiplendi ve çok yakın arkadaş oldular. (Lynn onun anısına 1977'de bir albüm yaptı.) Nashville'e taşındıklarında menejerliğini de üstlenen Wilburn Brothers ile düzenli olarak haftalık bir televizyon programına çıkmaya başladı. 1962 yılında ikinci başarılı parçası "Success" 6 numaraya yükseldi, bunun ardından "Before I'm Over You" ve "Blue Kentucky Girl" geldi. Bundan sonra, "Sen de Kadın mısın" veya "İçip İçip Gelme Eve" tarzı şarkılarıyla rakiplerine veya kocasına boyun eğmeyen mücadeleci eş kişiliğine büründü. En meşhur plağı "Coal Miner's Daughter" (Madencinin kızı) 1970 yılında ABD country listesinde bir numaraydı.

"One's On The Way" (Bir tane de yolda) şarkısı çocuklarından ve duyarsız kocasından çeken bir kadını anlatıyordu: "Liz saçını yaptırmaya Fransa'ya gidiyormuş, Raquel milyon dolarlık anlaşma imzalamış.. ne iyi.. New York'ta kızlar yürüyüş yapmışlar, kadın özgürlüğü için.. Doğum kontrol hapı hayatı değiştirebilir yarın, ama bugün Topeka'da tahta kapı çarpıyor, musluk akıtıyor, yerlerin silinmesi lazım, herif telefon etti birileriyle gelecek yemeğe, çocukların biri sopa istiyor, biri kucak.. diğeri de yolda".

1975'te Tammy Wynette'in "ne de olsa erkektir, yapar.. kadına düşen affetmektir" tarzındaki şarkısı "Stand By Your Man"in karşısına "The Pill" (hap, doğum kontrol hapı) şarkısıyla çıktı. "Artık bu hamile elbisesi kalkıyor rafa, çünkü artık bende hap var, kaybettiğim yıllarımın acısını çıkaracağım" diyen şarkı birçok ABD radyosunda yasaklandı...

70'lerde Conway Twitty ile düzenli bir ekip oluşturdu. İkili, "You're The Reason Our Kids Are Ugly" (Çocuklarımızın çirkin olmasının sebebi sensin) gibi komik isimli düetlerde çok başarı kazandı... 1972'de country müzik birliğinin yılın sanatçısı seçtiği ilk kadın Lynn oldu. 1973'te Newsweek dergisi, milyoner olmayı başaran bu ilk kadın country müzisyenini kapak yapıyordu, birlikte çalıştığı müzisyenler ona Ana diyordu, toplumun her kesiminden ev kadınları ve çalışan kadınların hayranlığını topluyordu. Güzeldi ama büyüleyici cinsten bir kadın değildi; başarılıydı ama başa çıkmak zorunda olduğu gerçek sorunları vardı, altı çocuğu büyütmek, içkici, sağı solu belli olmayan kocasıyla mücadele etmek... Loretta boşanma, içen erkekler ve doğum kontrol hapından söz eden şarkılarıyla, Janis Joplin veya Grace Slick'le özdeşleşemeyen, fakat güçlerinin de farkına varmaya başlayan kadınların sesi oluyordu. Müziğe yaptığı katkının yanısıra kadın haklarının bir simgesi haline gelmişti. Son olarak, 25 yıldır taşıdığı silikon göğüslerini çıkarttırdı ve bütün kadınlara da aynısını yapmalarını öğütledi... Çok satan otobiyografisi "Madencinin Kızı", fakirlik ve hastalıkla mücadelesini ve aynı zamanda sürekli turnede geçen yaşamın getirdiği sarsıntıyı anlatıyordu. Kitapla aynı adı taşıyan 1980 tarihli filmdeki rolü Sissy Spacek'e Oscar kazandırdı.

Lynn, 60'lı yıllarda hemen hemen her gece sahnede, devamlı turnede olmasının ceremesini az çekmedi. Tutulduğu migren yüzünden ağrı kesicilerin müptelası oldu. Defalarca aşırı yorgunluktan hastaneye kaldırıldı. Geçtiğimiz yıl da zatürre yüzünden konseri iptal edildi. Sağlığına tamamen kavuştuğunda ruh kardeşleri Crystal Gayle ve Peggy Sue ile albüm yapmayı düşünüyor...

r→

ROLLING STONE'DA BEATLES

"Yağmur yağıyor, seller akıyor

Arap kızı camdan bakıyor" *(çocuk korosu)*

Benim işte o Arap kızı

Saçlar kıvır kıvır dudaklar kırmızı

Gözler boncuk boncuk dişler inci dizi

Alnıma yazılmış bir kara yazı

Annecim aman geliyor öcü

Öcü değilse Arap bacı

Bacının hakkı yok rahat yaşamaya

Bacının hakkı yok kalp taşımaya

Korkar kaçar çoluk çocuk

Bir çimdik onüç buçuk

Rengin kara olsun varsın

Yeter ki kalbin kara olmasın

Bir gün gelecek elbet gelecek bir gün

Dünya mutlu ve özgür

Tüm insanlık bir bütün

Mutlak gelecek o gün

Çarklar dönecek hepimiz için

Yok ne düşmanlık ne kin

Ne ırk ne cinsiyet ne mezhep ne din

El ele tutuşacağız bir gün

"13,5" / "Bir gün gelecek", **Şanar Yurdatapan**

Esmeray (1950-2002)